Jais Poulsen, Maiken Friischman Larsen og
Tina Langholm Larsen

Evaluering af forsøg under Lov om forsøg i folkekirken 2021

Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter

Jais Poulsen, Maiken Friischman Larsen
& Tina Langholm Larsen

Evaluering af forsøg under Lov om forsøg i folkekirken

2021

FOLKEKIRKENS
UDDANNELSES- OG VIDENSCENTER

Evaluering af forsøg under Lov om forsøg i folkekirken 2021
Forfattere: Jais Poulsen, Maiken Friischman Larsen &
Tina Langholm Larsen

© Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter
Aarhus 2021

Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter
Skt. Markus Kirkeplads 1, 1.
8000 Aarhus C

www.fkuv.dk

ISBN: 978-87-90323-61-5

Indholdsfortegnelse

1 KONKLUSION 12

1.1 Baseline og fidelitet 14

1.2 Erfaringer fra forsøgene 15

2 INDLEDNING 18

2.1 Evalueringens baggrund 18

2.2 Evalueringens formål 19

2.3 Forsøgsrammerne 20

2.4 Evalueringsprocessen 21

2.5 Metode 24
2.5.1 Dataindsamling 24
2.5.2 Brug af data - baseline og fidelitet 25

2.6 Etiske overvejelser 27

3 FORSØGSLOVGIVNINGEN 27

3.1 Forsøg igangsat på over halvdelen af forsøgsrammerne 29

3.2 Tværgående erfaringer fra forsøgene 31
3.2.1 Fidelitet – mere end halvdelen af forsøgene er foretaget som tiltænkt 33

3.2.1.1 Baseline – praksis inden forsøgsordningen begrænser evalueringens grundlag i flere af forsøgsrammerne 33
3.2.1.2 Beslutningsprocesser hindrer korrekt afprøvning 34
3.2.1.3 Tilsyn fra eksternt provstiudvalg hindrer korrekt afprøvning 35
3.2.1.4 Behov for tættere opfølgning 35
3.2.1.5 Lavt antal forsøg med både korrekt gennemførelse og udgangssituation begrænser erfaringernes generaliserbarhed 36
3.2.2 Målindfrielse 36
3.2.2.1 Bedre mulighed for individuel organisering 38
3.2.2.1.1 Mere fleksible rammer for fordeling af roller og ansvar 38
3.2.2.1.2 Nye muligheder for økonomistyring skaber økonomisk overblik og gennemsigtighed 39
3.2.2.2 Lettet menighedsrådsarbejde 40
3.2.2.2.1 Øget fleksibilitet skaber lettede administrative arbejdsvilkår 40
3.2.2.2.2 Uddelegeret ansvar giver kortere beslutningsprocesser 41
3.2.2.2.3 Nye rammer for økonomistyring sænker arbejdsbyrden i menighedsrådene 41
3.2.2.2.4 Nye muligheder for økonomistyring giver effektive løsninger 42
3.2.2.2.5 Bedre balance mellem kirkelige og administrative opgaver 42
3.2.2.2.6 Bedre mulighed for at beskæftige sig med interesseområder 43
3.2.2.2.7 Øget samarbejde om opgaveløsning 43
3.2.2.2.8 Samarbejde styrker kvalitet i opgaveløsning 43
3.2.2.2.9 Ingen overordnede negative virkninger 44
3.2.2.2.10 Fortsat udækkede behov 44

3.3 Sammenfatning – lovgivningsniveau 45

4 FORSØGSRAMMERNE 47

4.1 Forsøgsramme 1 – Placering af formålsbestemte puljer i provstiudvalgskassen 48
4.1.1 Baseline og fidelitet 49
4.1.1.1 Få forsøg lever op til baseline-kriteriet 49

4.1.1.2 Halvdelen af forsøg er foretaget som tiltænkt 49
4.1.1.3 Tilsyn fra andet provstiudvalg fungerer ikke 50
4.1.2 Målindfrielse 53
4.1.2.1 Forsøgene tyder på, at modellen understøtter formålene 53
4.1.2.2 Menighedsrådene oplever fleksibilitet i deres opgaveløsning 53
4.1.2.3 God balance mellem kirkelige og administrative opgaver 53
4.1.2.4 Stadig meget administration i menighedsrådenes arbejde 55
4.1.2.5 Provstiets målsætninger i fokus 55
4.1.2.6 Det er vigtigt at sikre en fleksibel og transparent proces 55
4.1.2.7 Forsøgsrammen er økonomisk rentabel 56
4.1.3 Sammenfatning – forsøgsramme 1 56

4.2 Forsøgsramme 2 – Ændret organisering af samarbejder som selvstændig juridisk enhed – bevillingssamarbejde 57
4.2.1 Baseline og fidelitet 57
4.2.1.1 Forsøgene har haft den nødvendige praksis inden indtrædelse i forsøgslovgivningen 58
4.2.1.2 Over halvdelen af forsøgene er foretaget som tiltænkt 58
4.2.1.3 Beslutningsprocedurer forhindrer intenderet forsøgspraksis 59
4.2.1.4 Behov for tættere opfølgning 62
4.2.2 Målindfrielse 62
4.2.2.1 Forsøgsmodellen opfylder formålene 63
4.2.2.2 Menighedsrådene oplever at have kontrol med midlerne 63
4.2.2.3 Økonomisk samarbejde giver overblik og bedre investeringsmuligheder 63
4.2.2.4 Selvstændigt regnskab skaber transparens 63
4.2.2.5 Bedre balance mellem administrative og kirkelige opgaver 65
4.2.2.6 Medarbejdertrivslen øges og kvaliteten i opgaveløsningen styrkes 66
4.2.2.7 Risiko for større afstand mellem menighedsråd og ansatte 66
4.2.2.8 Lettede administrative vilkår styrker stabilitet og fleksibilitet i samarbejderne 67
4.2.3 Sammenfatning – forsøgsramme 2 67

4.3 Forsøgsramme 3 – Ændret organisering af samarbejder som selvstændig juridisk enhed – budgetsamrådsmodellen 69
4.3.1 Baseline og fidelitet 69
4.3.1.1 Næsten alle forsøg har haft den nødvendige praksis inden indtrædelse i forsøgslovgivningen 70

4.3.1.2 Få forsøg er foretaget som tiltænkt 70
4.3.1.3 Beslutningsprocedurer forhindrer intenderet forsøgspraksis 73
4.3.1.4 Behov for tættere opfølgning 75
4.3.2 Målindfrielse 75
4.3.2.1 Begrænset datagrundlag 75
4.3.2.2 Forsøgsmodellen opfylder formålene 75
4.3.2.3 Selvstændigt regnskab skaber bedre overblik 76
4.3.2.4 Provstiudvalgene har mulighed for sammenstillinger 76
4.3.2.5 Lettede administrative vilkår i menighedsrådene 78
4.3.2.6 Bedre balance mellem menighedsrådene i samarbejderne 78
4.3.3 Sammenfatning – forsøgsramme 3 78

4.4 Forsøgsramme 5 – Samarbejde mellem menighedsråd, hvor hele eller dele af bygningsadministrationen og -vedligeholdelsen, ansvaret herfor (kompetencen) og finansieringen heraf placeres i provstiudvalget 80
4.4.1 Baseline og fidelitet 81
4.4.1.1 Næsten alle forsøg har haft den nødvendige praksis inden indtrædelse i forsøgslovgivningen 81
4.4.1.2 Hovedparten af forsøgene er foretaget som intenderet 81
4.4.1.3 Tilsynspligten fra et andet provstiudvalg synes unødvendig 83
4.4.2 Målindfrielse 84
4.4.2.1 Forsøgsmodellens formål opfyldes 84
4.4.2.2 Menighedsrådenes arbejdsbyrde er blevet lettet 84
4.4.2.3 Delvist mere fleksible rammer for menighedsrådenes opgaveløsning 86
4.4.2.4 Bedre balance mellem menighedsrådenes administrative og kirkelige opgaver særligt for kirkeværgerne 86
4.4.2.5 Konflikter over præsters embedsboliger undgås 87
4.4.2.6 Mere standardiseret, effektiv og professionel bygningsvedligeholdelse 87
4.4.2.7 Tidlig forventningsafstemning og løbende kontakt mellem provstiudvalg og menighedsråd sikrer god kommunikation 88
4.4.2.8 Forslag om at provstiudvalg skal kunne være grundejere 89
4.4.2.9 Provstiudvalgets arbejdsbyrde forøges 89
4.4.2.10 Forsøgsrammen er kun delvist økonomisk rentabel 89
4.4.3 Sammenfatning 90

4.5 Forsøgsramme 6 – Placering af visse eller alle administrative opgaver, ansvaret herfor (kompetencen) og finansiering heraf i provstiudvalget 91
4.5.1 Baseline og fidelitet 92
4.5.1.1 Forsøget har haft den nødvendige praksis inden indtrædelse i forsøgslovgivningen 92
4.5.1.2 Forsøget er kun delvist foretaget som tiltænkt 93
4.5.2 Sammenfatning – forsøgsramme 6 93

4.6 Forsøgsramme 7 – Ny organisering af menighedsrådets arbejde – fra roller til ansvar og opgaver 95
4.6.1 Baseline og fidelitet 96
4.6.1.1 Næsten alle forsøg har haft den nødvendige praksis inden indtrædelse i forsøgslovgivningen 96
4.6.1.2 Forsøgene er foretaget som tiltænkt 97
4.6.2 Målindfrielse 101
4.6.2.1 Generelle erfaringer for forsøgsramme 7 101
4.6.2.1.1 Forsøgene tyder på, at formålene indfries 101
4.6.2.1.2 Mere fleksible rammer giver bedre organisering 102
4.6.2.1.3 Bedre muligheder for at arbejde med interesseområder styrker fastholdelse og rekruttering 105
4.6.2.1.4 Ideer til styrket rekruttering og fastholdelse 107
4.6.2.2 Model A - Bestyrelsesmodellen med professionel forvaltning 107
4.6.2.2.1 Ny organisering skaber bedre balance for menighedsrådet mellem administrative og kirkelige opgaver 108
4.6.2.2.2 Administrativ ledelse understøtter politiske beslutninger 109
4.6.2.3 Model B - Bestyrelsesmodel med arbejdende udvalg 109
4.6.2.3.1 Besluttende udvalg medfører kortere beslutningsprocesser 110
4.6.2.3.2 Besluttende udvalg giver mere samarbejde om opgaveløsningen 111
4.6.2.3.3 Udvalgenes beslutningskompetence styrker mulighed for interessebaserede ansvarsområder 111
4.6.2.3.4 Besluttende udvalg giver arbejdsglæde og fastholdelse 112
4.6.2.3.5 Udækkede behov i forhold til personaleansvar 112
4.6.2.4 Model C - Formands/næstformandsmodellen 113

4.6.2.4.1 Samling af opgaver skaber frihed for de øvrige medlemmer 113
4.6.2.4.2 Samling af opgaver giver kortere beslutningsprocesser 113
4.6.2.4.3 Risiko for videnstab 114
4.6.3 Sammenfatning – forsøgsramme 7 114

5 BILAG 116

Bilag 1: Evalueringer af de enkelte forsøg i forsøgsramme 1 116
Hedensted provsti 116
Aarhus Søndre provsti 120
Aarhus Vestre provsti 125
Skanderborg provsti 129
Brønderslev provsti 131
Viborg provsti 135
Varde provsti 137
Randers Søndre provsti 141
Ringkøbing provsti 147
Syddjurs provsti 150
Tryggevælde provsti 152

Bilag 2: Evalueringer af de enkelte forsøg i forsøgsramme 2 155
Silkeborg Kirkegårde og Krematorium 156
Den fælleskirkegårdsdrift i Hillerød 158
Fælles kirkegårdsdrift mellem Gørløse, Skævinge-Lille Lyngby og Strø 162
Horsens Kirkegårde 166
Holstebro Kirkegårde 168
Ribe Kirkegårde 172
Kirkeadministration 176
Folkekirkens Hus, Aalborg 182
Vejle Kirkegårde 185
Den fælles kirkegårdsdrift for Nakskov Kirkegårde 187
Fælleskrematoriet i Ringsted 189

Bilag 3: Evalueringer af de enkelte forsøg i forsøgsramme 3 193
Kirkekasserer Vest 193
Sct. Olai Kirkegårdsforvaltning 197
Fælles kirkegårdsdrift for Skive og Egeris menighedsråd 199
Herning Kirkegårde 201

Kirkernes Hus, Fredericia 204
Ikast Kirkegårde 206
Folkekirkens Kirkegårde i Hvidovre 208
Hørsholm Kirkegårde 210
Gladsaxe Kirkegård 214
Herlev-Birkholm Kirkegårde 216
Fælles kirke- og regnskabskontor i Hillerød provsti 218
Kolding Kirkegårde 221
Næstved Kirkegårde 223
Fælles kirkegårdsdrift for tre menighedsråd i Skanderborg Provsti 227
Slagelse Kirkegårde 229
Fælles kirkegårdsdrift for 4 menighedsråd i Sønderborg Provsti 231

Bilag 4: Evalueringer af de enkelte forsøg i forsøgsramme 5 233
Hedensted provsti 233
Horsens provsti 235
Maribo domprovsti 240
Skive og Salling provstier 244
Valby-Vanløse provsti 248
Aalborg Budolfi provsti 252
Aarhus Vestre provsti 257

Bilag 5: Evalueringer af det enkelte forsøg i forsøgsramme 6 259
Skanderborg Provsti 259

Bilag 6: Evalueringer af de enkelte forsøg i forsøgsramme 7 261
Ærø menighedsråd 261
Hundige-Kildebrønde menighedsråd 265
Nordvestfalster menighedsråd 269
Ikast menighedsråd 272
Nørresundby menighedsråd 277
Åby menighedsråd 280
Pedersborg menighedsråd 285
Assens-Gamtofte menighedsråd 289
Voldum-Rud menighedsråd 293
Himmelev menighedsråd 297
Nørre Tranders menighedsråd 303
Ringsted menighedsråd 308
Ullerød menighedsråd 312

Bilag 7: Interviewguides **317**
Forsøgsramme 1 – Placering af formålsbestemte puljer i provstikassen – Menighedsråd 317
Forsøgsramme 1 – Placering af formålsbestemte puljer i provstikassen – Provsti 320
Forsøgsramme 2 – Ændret organisering af samarbejder som selvstændig juridisk enhed - bevillingssamarbejde 322
Forsøgsramme 3 – Ændret organisering af samarbejder som selvstændig juridisk enhed - budgetsamrådsmodellen 324
Forsøgsramme 5 – Samarbejde mellem menighedsråd, hvor hele eller dele af bygnings-administrationen og –vedligeholdelsen, ansvaret herfor (kompetencen) og finansieringen heraf placeres i provstiudvalget 327
Forsøgsramme 6 – Placering af visse eller alle administrative opgaver, ansvaret herfor (kompetencen) og finansiering heraf i provstiudvalget 330
Forsøgsramme 7 – Ny organisering af menighedsrådets arbejde – fra roller til ansvar og opgaver 332

1 Konklusion

Dette kapitel opsamler erfaringerne fra delevaluering 2021 af forsøg under *Lov om forsøg i folkekirken (LOV nr 460 af 15/05/2017)*, som Folketinget vedtog i 2017. Evalueringen er den anden i en række af tre, som til slut opsamler alle erfaringerne fra de gennemførte forsøg under Lov om forsøg i folkekirken. Denne evaluering består således af en revidering af de foreløbige erfaringer publiceret i den første delevaluering fra år 2020 og vil blive fulgt op af en slutevaluering i foråret 2022. Nærværende delevaluering indeholder således blot de foreløbige erfaringer fra indsatsen.

Formålet med *Lov om forsøg i folkekirken* beskrives som følger i §1:

> "Formålet med forsøg er at afprøve rammerne for organisering af menighedsrådenes opgaver med henblik på at lette menighedsrådenes arbejde og skabe bedre mulighed for, at menighedsrådene kan organisere sig individuelt."

Evalueringen vil sigte på at afdække, hvorvidt dette formål er indfriet med forsøgsindsatsen. Evalueringen er foretaget af Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter.

Der er ved evalueringstidspunktet etableret 69 forsøg. Disse ligger under seks af de elleve udbudte forsøgsrammer. Der har ikke været ansøgere til de øvrige fem forsøgsrammer. Af de 69 igangsatte forsøg, er der på nuværende tidspunkt 59 forsøg, som har været i gang i to år, og som derfor enten er afsluttet eller forlænget. Næsten alle de igangsatte forsøg er blevet forlænget, hvorfor evalueringen baserer sig på forsøgenes foreløbige erfaringer, som de kan registreres i del-evalueringer ved forlængelsestidspunktet. Som det ses af nedenstående, ligger de 59 forsøg, der på nuværende tidspunkt kan delevalueres (hvis de er forlænget) eller slutevalueres (hvis de er afsluttet), inden for de seks forsøgsrammer, der blev udbudt med starttidspunkt i 2018 eller 2019 eller

ved kirkeårenes begyndelse 1. søndag i advent året før – herefter samlet benævnt som 2018 eller 2019. Fire af disse forsøgsrammer blev afprøvet i 2018/2019, mens forsøg inden for forsøgsrammerne 5 og 6 først er afprøvet fra 2019, og derfor først har kunnet delevalueres fra 2021.

Tabel 1: Antal igangsatte forsøg under forsøgsrammerne

Forsøgsramme	Igangsatte forsøg	Indgår i evalueringen
1: Placering af formålsbestemte puljer i provstikassen	15	11
2: Ændret organisering af samarbejder som selvstændig juridisk enhed - bevillingssamarbejde	11	11
3: Ændret organisering af samarbejder som selvstændig juridisk enhed - budgetsamrådsmodellen	18	16
4: Samarbejde mellem menighedsråd om fælles bygningsadministration og –vedligeholdelse om udlicitering af hele eller dele af opgaven til ekstern leverandør		
5: Samarbejde mellem menighedsråd, hvor hele eller dele af bygningsadministrationen og –vedligeholdelsen, ansvaret herfor (kompetencen) og finansieringen heraf placeres i provstiudvalget	7	7
6: Placering af visse eller alle administrative opgaver, ansvaret herfor (kompetencen) og finansiering heraf i provstiudvalget	3	1
7: Ny organisering af menighedsrådets arbejde – fra roller til ansvar og opgaver	15	13
8: Fælles kontaktperson for flere menighedsråds personale		
9: Placering af visse eller alle administrative opgaver og ansvaret herfor (kompetencen) hos biskoppen/stiftsøvrigheden		
10: Fælles udvalg med beslutningskompetence på tværs af menighedsråd		
11: Samarbejde mellem kontaktpersoner på tværs af menighedsråd		
I alt	**69**	**59**

Til brug for evalueringen er gennemført telefoninterviews af ca. en halv times varighed med 294 interviewpersoner i de 59 forsøg. Dertil kommer en lang række eksplorative telefoninterviews for at afklare forhold omkring evalueringen af de enkelte forsøg og finde frem til de relevante interviewpersoner.

Ud over interviewene har evalueringerne været sendt til alle aktører involveret i forsøgene til kommentering, hvorved yderligere input til evalueringen er opnået.

1.1 Baseline og fidelitet

Af de 59 konkrete forsøg har 33 ved tidspunktet for evaluering eller delevaluering afprøvet forsøgsmodellerne korrekt inden for forsøgsrammernes intentioner (fidelitet). Af disse har 25 haft den nødvendige forskellighed mellem praksis før forsøget og forsøgsindsatsen (baseline).

Når der analyseres på tværs af forsøgsrammerne peger evalueringen på følgende forhold vedrørende baseline og fidelitet:

- Manglende forskellighed mellem praksis før og under forsøget begrænser evalueringens grundlag – primært forsøgsramme 1.
- En række af forsøgene har ikke foretaget beslutningsprocesserne angående afsættelse af midler til forsøgene korrekt, hvilket forhindrer at opnå viden om modellernes virkninger – primært forsøgsramme 3, men også i nogen grad forsøgsramme 2.
- Endvidere har en række forsøg ikke fået gennemført tilsyn med deres arbejde fra et eksternt provstiudvalg, hvilket også forhindrer at opnå viden om modellernes virkninger – det gælder i forsøgsramme 1, 5 og 6.
- Forsøgene uden korrekte beslutningsprocesser og uden korrekt tilsynspraksis peger på et behov for tættere opfølgning og rådgivning, så disse sikres.
- Lavt antal forsøg med både korrekt udgangssituation (baseline) og gennemførelse (fidelitet) nedsætter erfaringernes generaliserbarhed – primært henholdsvis forsøgsramme 1 og 3.
- Da der kun er igangsat ét enkelt forsøg på forsøgsramme 6 og da dette ikke er gennemført ifølge intensionerne (fidelitet), kan der ikke dannes erfaringer vedrørende denne forsøgsramme.

Ovenstående betyder, at evalueringsgrundlaget kan styrkes fremadrettet. Dette kan ske, ved at Kirkeministeriet sikrer, at forsøgene får etableret korrekte beslutningsprocesser i de relevante forsøg i forsøgsramme 1, 2 og 3 og korrekt tilsynspraksis i forsøgsramme 1, 5 og 6. Hvis dette sikres inden slutevalueringstidspunktet, kan erfaringerne fra disse forsøg medtages i evalueringen.

1.2 Erfaringer fra forsøgene

På tværs af forsøgsrammer er erfaringerne fra forsøgene, at forsøgsordningerne giver bedre mulighed for individuel organisering, og at menighedsrådsarbejdet lettes. Desuden opleves det, at de nye organiseringsformer passer bedre til den praktiske virkelighed i sognene.

Der er dog fortsat udækkede behov blandt menighedsrådene. Forsøgsrammerne formår at give mere fleksible rammer for det administrative arbejde, men menighedsrådene oplever fortsat, at arbejdet er forbundet med meget bureaukrati og at regnskabsaflæggelsen er kompliceret.

Det er imidlertid bemærkelsesværdigt, at erfaringerne fra forsøgene pt. gennemført i forsøgsrammerne 1, 2, 3, 5, 6 og 7 overordnet set ikke tyder på negative virkninger ved forsøgsrammerne. Dette betyder, at deres permanentgørelse vil være forbundet med positive forandringer.

Erfaringerne fra forsøgsrammerne er, at de nye organiseringsformer skaber mere fleksible rammer for fordelingen af roller og ansvar. Dette betyder, at ansvar samles på færre hænder, uddelegeres til ansatte, uddelegeres til udvalg eller samles på tværs af sogne i samarbejder eller puljeordninger. Disse rammer opleves som mere fleksible og giver anledning til lettede administrative vilkår samt bedre balance mellem kirkelige og administrative opgaver. I og med at ansvaret samles eller uddelegeres, er erfaringen, at beslutningsprocesserne og tiden fra idé til udførelse bliver kortere. Dette giver desuden øgede muligheder for menighedsrådsmedlemmerne for at beskæftige sig med egne interesseområder. Samlet set motiverer disse forhold og opleves som en mu-

lig positiv rammesætning for rekruttering og fastholdelse af medlemmer til menighedsrådene. Dette sidste er mest udtalt i forsøgsramme 7, hvor omorganiseringen af roller og ansvar i menighedsrådet giver muligheder for at samle beslutningskompetence og arbejde på færre hænder eller at uddelegere til ansatte eller udvalg med beslutningskompetence.

Med forsøgsrammerne er desuden skabt nye muligheder for økonomistyring, som forsøgenes erfaringer tyder på, giver overblik og gennemsigtighed. På provstiniveau kan puljer og regnskabers tilgængelighed i Økonomiportalen være med til at skabe baggrund for økonomiske prioriteringer på tværs af sogne, hvilket åbner for effektiv brug af midlerne. I stedet for at midler bliver opsparet i kirkekasserne, kan de samles og sættes i anvendelse, hvor behovet er størst. Det giver hurtigere og mere målrettet brug af midlerne samt åbner for fælles investeringer. Tilsvarende har menighedsrådene mulighed for at ansætte fælles personale med særlige kompetencer, fx inden for økonomi, kirkegårdsdrift eller administration, hvilket giver bedre opgaveløsning, fælles højere standarder for vedligehold på tværs af sognene og til tider også mere økonomisk rentable løsninger.

Forsøgsrammerne har øget muligheden for samarbejde i og på tværs af menighedsrådene. Internt i menighedsrådene hjælpes medlemmerne ad med at løse opgaverne i fællesskab, hvilket betyder, at man ikke så ofte er alene om opgaverne. Erfaringerne er også, at dette bidrager til opgaveløsningens kvalitet. På tværs af menighedsråd giver samarbejder og puljer muligheder for at samarbejde om bestemte fokusområder eller dele af det kirkelige og administrative arbejde. Det letter det administrative arbejde i menighedsrådene og giver anledning til fælles strategisk indsats på områder, hvor det ellers kan være vanskeligt at skabe bevidsthed og samarbejde på tværs. Fx lettes samarbejdet om driften af kirkegårde og ansættelsen af personale, hvilket giver gode muligheder for fælles opgaveløsning, stabilitet i arbejdet og vidensudveksling på tværs af menighedsråd.

Nedenstående tabel fremhæver centrale erfaringer fra de enkelte forsøgsrammer:

Tabel 2: Centrale erfaringer fra forsøgsrammerne

Forsøgsramme	Erfaringer
1: Placering af formålsbestemte puljer i provstiudvalgskassen	Puljer giver mulighed for at samle økonomi på tværs af sogne og sætte den i anvendelse hurtigere og prioriteret efter behov på tværs af sogne. Desuden skaber forsøgsrammen gode vilkår for økonomistyring i provstiet og åbner for billigere og bedre løsninger.
2: Ændret organisering af samarbejder som selvstændig juridisk enhed - bevillingssamarbejde	At etablere samarbejder på tværs af sogne som egne juridiske enheder letter det administrative og regnskabsmæssige arbejde. Det åbner desuden muligheder for økonomiske løsninger med brug af fælles ansatte specialister og fælles materiel til gavn for de enkelte sogne. Forsøgsordningen har skabt et bedre samlet overblik over de enkelte samarbejders økonomi samtidigt med, at menighedsrådene fastholder kontrollen med midlerne.
3: Ændret organisering af samarbejder som selvstændig juridisk enhed - budgetsamrådsmodellen	På trods af begrænset datagrundlag, tyder evalueringen på, at modellen med selvstændige samarbejder, som modtager midler direkte, giver menighedsrådene mindre administrativt arbejde. Desuden giver det bedre gennemsigtighed i økonomien for både menighedsråd, samarbejder og provstiudvalg.
5: Samarbejde mellem menighedsråd, hvor hele eller dele af bygningsadministrationen og -vedligeholdelsen, ansvaret herfor (kompetencen) og finansieringen heraf placeres i provstiudvalget	Muligheden for at overdrage arbejdsopgaver til provstiudvalgene letter menighedsrådenes og særligt kirkeværgernes arbejdsbyrde. Ved hjælp af professionelle konsulenter kan provstiudvalgene sørge for mere standardiseret, effektiv og professionel bygningsvedligeholdelse på tværs af sognene, hvilket bidrager til at forebygge konflikter mellem menighedsråd og præster om præsternes embedsboliger.
6: Placering af visse eller alle administrative opgaver, ansvaret herfor (kompetencen) og finansiering heraf i provstiudvalget	Der kan ikke opsamles erfaringer, da der kun er gennemført ét forsøg under forsøgsrammen, og da dette forsøg ikke er gennemført ifølge intentionerne.
7: Ny organisering af menighedsrådets arbejde – fra roller til ansvar og opgaver	Muligheden for at omorganisere roller og ansvar, så beslutninger og udførelse samles på færre hænder, uddelegeres til ansatte eller uddelegeres til udvalg giver muligheder for at tilpasse organiseringen til lokale behov. Erfaringen er, at modellen letter arbejdsgangene, forkorter beslutningsprocesserne og bevirker, at menighedsrådsmedlemmerne nemmere kan arbejde med de områder, der interesserer dem.

Samlet set betyder ovenstående erfaringer, at de afprøvede rammer ser ud til at indfri formålet med *Lov om forsøg i folkekirken*, da der både skabes bedre muligheder for individuel organisering, og da dette bevirker lettet menighedsrådsarbejde. På evalueringstidspunktet er der seks af de elleve forsøgsrammer, som har været afprøvet i to år, og som

derfor kan delevalueres. Den manglende brug af forsøgsrammerne kan skyldes, at der ikke har været interesse for de resterende forsøgsrammer i menighedsrådene og provstierne. Imidlertid kan det også tyde på, at der ikke har været det fornødne kendskab til disse forsøgsrammer blandt menighedsråd og provstier.

2 Indledning

Nærværende rapport udgør delevaluering 2021 af forsøg under *Lov om forsøg i folkekirken (LOV nr 460 af 15/05/2017),* der er igangsat i år 2018 eller 2019 eller i nogle tilfælde ved kirkeårets begyndelse 1. søndag i advent året før. Disse benævnes herefter samlet som 2018 og 2019.

Den samlede evalueringsproces omkring de igangsatte forsøg under Lov om forsøg i folkekirken, vil basere sig på evaluering af alle afsluttede forsøg og delevaluering af alle de forsøg, der er forlænget ved de tre evalueringstidspunkter (2020, 2021 og 2022). Evalueringsprocessen munder således ud i delevalueringer i år 2020 og 2021 samt en afsluttende evaluering indeholdende erfaringerne fra alle de gennemførte forsøg i år 2022. Evaluering foretages af Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter.

2.1 Evalueringens baggrund

I maj 2017 vedtog Folketinget *Lov om forsøg i folkekirken.* Loven giver Kirkeministeriet mulighed for i årrækken frem til og med år 2022 at gennemføre forsøg med organisering og opgavefordeling i folkekirken. Loven er i marts 2021 med *Lov om ændring af lov om forsøg i folkekirken* (*LOV nr 432 af 16/03/2021)* ændret således, at der efter endt afprøvning og forlængelsesperiode kan ansøges om en udfasningsperiode på op til to år frem til udgangen af 2023 for de sidst igangsatte og forlængede forsøg. Udfasningsperioden vil imidlertid ikke indgå i evalueringen af forsøgene.

Loven giver mulighed for at fravige den almindelige organisering og opgavefordeling, der følger af:

- lov om menighedsråd
- lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde
- lov om bestyrelse og brug af folkekirkens kirker m.m.
- lov om ansættelse i stillinger i folkekirken m.v.
- lov om folkekirkens økonomi
- samt de administrative forskrifter udstedt i medfør af disse love

Lov om forsøg i folkekirken foreskriver desuden, at der skal foretages evaluering af de igangsatte forsøg, og at denne evaluering skal foretages af Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter.

Kirkeministeriet har udbudt 11 forsøgsrammer, som giver menighedsråd og provstiudvalg nye organisatoriske muligheder. Forsøgsrammerne etablerer hver især forskellige undtagelser til den eksisterende lovgivning. Menighedsråd og provstiudvalg har haft mulighed for at ansøge om deltagelse alt efter interesse. Da det har været frivilligt for menighedsrådene at deltage, er det de rammer, som aktørerne har fundet interessante, som er blevet afprøvet.

2.2 Evalueringens formål

Lovens formål beskrives i §1 som følger:

> "Formålet med forsøg er at afprøve rammerne for organisering af menighedsrådenes opgaver med henblik på at lette menighedsrådenes arbejde og skabe bedre mulighed for, at menighedsrådene kan organisere sig individuelt."

Dette formål fordrer et fokus på følgende spørgsmål i evalueringen:

1. I hvilken udstrækning er rammerne for organisering af menighedsrådenes opgaver igennem forsøgene blevet afprøvet på de af forsøgsrammerne definerede områder?

2. Giver forsøgsrammerne anledning til et lettet menighedsrådsarbejde?

3. Skaber forsøgsrammerne bedre mulighed for, at menighedsrådene kan organisere sig individuelt?

For at besvare disse spørgsmål foretages evaluering på tre niveauer. 1) lovgivningsniveau, 2) forsøgsrammeniveau og 3) de enkelte forsøg. Evalueringen vil sigte på at afklare, om forsøgene er foretaget ifølge intentionerne og, i det omfang de er det at opsamle erfaringer om de afprøvede modeller beskrevet i forsøgsrammerne.

2.3 Forsøgsrammerne

De 11 udbudte forsøgsrammer kan overordnet set siges at afsøge nye mulige organisatoriske måder at placere roller og beslutningsansvar på medlemmerne af menighedsrådet, ansatte medarbejdere, beslutte nde udvalg i menighedsrådene, i tværgående samarbejder mellem menighedsråd og i provstiudvalget.

Tabel 3: Oversigt over forsøgsrammerne

Forsøgsramme	Beskrivelse
1: Placering af formålsbestemte puljer i provstiudvalgskassen	Menighedsråd og provstiudvalg opretter i samarbejde puljer til brug for afgrænsede og veldefinerede projekter.
2: Ændret organisering af samarbejder som selvstændig juridisk enhed - bevillingssamarbejde	Model for samarbejder, hvor menighedsrådene afsætter midler til et samarbejde, og samarbejdet selv udarbejder og aflægger regnskab.
3: Ændret organisering af samarbejder som selvstændig juridisk enhed - budgetsamrådsmodellen	Model for samarbejder, hvor menighedsrådene på budgetsamrådet afsætter midler til et samarbejde, og samarbejdet selv udarbejder og aflægger regnskab.
4: Samarbejde mellem menighedsråd om fælles bygningsadministration og -vedligeholdelse om udlicitering af hele eller dele af opgaven til ekstern leverandør	Forsøgsrammen skal synliggøre muligheden for at placere bygningsadministration og -vedligeholdelse ved en ekstern leverandør.

Forsøgsramme	Beskrivelse
5: Samarbejde mellem menighedsråd, hvor hele eller dele af bygningsadministrationen og -vedligeholdelsen, ansvaret herfor (kompetencen) og finansieringen heraf placeres i provstiudvalget	Hele eller dele af bygningsadministrationen og -vedligeholdelsen, ansvaret herfor (kompetencen) og finansiering heraf flyttes til provstiudvalget.
6: Placering af visse eller alle administrative opgaver, ansvaret herfor (kompetencen) og finansiering heraf i provstiudvalget	Organiseringsform hvor menighedsrådene placerer administrative opgaver, ansvaret herfor (kompetencen) og finansiering i provstiudvalget.
7: Ny organisering af menighedsrådets arbejde – fra roller til ansvar og opgaver	Modeller for ny organisering, der lægger vægt på ansvar og opgaver frem for roller: A) Bestyrelsesmodel med professionel forvaltning – En administrativ ledelse/forvaltning, som gennemfører menighedsrådets beslutninger. Formandspost og næstformandspost bibeholdes. Herudover er det frivilligt, hvordan menighedsrådets øvrige opgaver fordeles mellem valgte og ansatte. B) Bestyrelsesmodel med arbejdende udvalg – Menighedsrådet anvender udvalg til at tage ansvaret for/udføre opgaver vedrørende udvalgte områder. C) Formands-/næstformandsmodel – Menighedsrådet har ansvaret for de områder, som i dag reguleres af roller/funktioner, men de konkrete opgaver, som ansvaret medfører, udføres af formand/næstformand.
8: Fælles kontaktperson for flere menighedsråds personale	Model hvor ét menighedsråd vælger en kontaktperson, som efter aftale med andre menighedsråd også er kontaktperson for deres ansatte.
9: Placering af visse eller alle administrative opgaver og ansvaret herfor (kompetencen) hos biskoppen/stiftsøvrigheden	Organisationsmodel hvor menighedsråd placerer administrative opgaver og ansvaret herfor (kompetencen) i stiftet.
10: Fælles udvalg med beslutningskompetence på tværs af menighedsråd	Fleksibel organisering med udvalg på tværs af menighedsråd efter to modeller: A) Fælles udvalg med fælles økonomi for et område på tværs af menighedsråd B) Fælles udvalg med opdelt økonomi for hvert menighedsråd
11: Samarbejde mellem kontaktpersoner på tværs af menighedsråd	Fleksibel struktur, hvor kontaktpersoner samarbejder på tværs af menighedsråd om personaleopgaverne.

2.4 Evalueringsprocessen

Denne evaluering skal ses som første led i en længere evalueringsproces, som afsluttes endeligt, når de konkrete forsøg med forsøgsrammerne afsluttes eller overgår til udfasning. Rapporten og dens konklusioner vil derfor blive opdateret, efterhånden som forsøgsrammerne

forlænges eller overgår til udfasning. Hver gang en forsøgsrunde forlænges eller overgår til udfasning, foretages en dataindsamling i de relevante forsøg, hvorefter evalueringen opdateres ud fra den opnåede viden og en ny version tilsendes Kirkeministeriet.

Ifølge den planlagte forsøgsproces vil de sidste forsøgsrunder blive afsluttet eller overgå til udfasning ved udgangen af år 2021, hvorefter der kan foretages den endelige opdatering af evalueringen. Der er allerede afsluttet eller forlænget en række forsøg ved udgangen af år 2019, som er evalueret i evalueringsrapporten fra 2020. Dertil kommer, at der ved udgangen af 2020 er afsluttet eller forlænget en række yderligere forsøg, hvorfor evalueringen kan opdateres nu i foråret 2021. Den endelige evaluering vil blive foretaget foråret 2022. For en oversigt over ansøgningsfrister, forsøgsperioder, forlængelsesperioder og udfasningsperioder se skemaet på næste side.

Tabel 4: Forsøgsrammerne og deres afprøvning

Forsøg	2017			2018					2019						2020				2021				2022			2023	
	7. jun	1. okt	3. dec	1. jan	15. feb	1. jun	15. aug	2. dec	1. jan	1. juni	15. sep	30. nov	1. dec	31. dec	1. jan	28. nov	29. nov	31. dec	1. jan	27. nov	28. nov	31. dec	1. jan	26. nov	31. dec	27. nov	31. dec
1+2+3	Frist			Forsøg											Forlængelse								Udfasning				
7+8		Frist		Forsøg											Forlængelse								Udfasning				
1+2+3 (2. runde)					Frist				Forsøg										Forlængelse				Udfasning				
4+5+6						Frist			Forsøg										Forlængelse				Udfasning				
7+8 (2. runde)							Frist		Forsøg										Forlængelse				Udfasning				
9						Frist			Forsøg										Forlængelse				Udfasning				
10+11							Frist		Forsøg										Forlængelse				Udfasning				
1+2+3 (3. runde)										Frist					Forsøg								Udfasning				
4+5+6 (2. runde)										Frist					Forsøg								Udfasning				
7 (3. runde)											Frist				Forsøg								Udfasning				
9 (2. runde)										Frist					Forsøg								Udfasning				
10+11 (2. runde)											Frist				Forsøg								Udfasning				
Eventuel ny															Forsøg								Udfasning				

2.5 Metode

2.5.1 Dataindsamling

Dataindsamlingen har været bygget op, så de relevante aktører, der er involveret i forsøgene kontaktes, interviewes og får mulighed for at kommentere på evalueringen af de enkelte forsøg. De interviewede aktører inkluderer:

- Repræsentanter for menighedsråd
- Provster og provstisekretærer
- Repræsentanter for provstiudvalg
- Ansatte medarbejdere i samarbejder
- Repræsentanter for bestyrelser i samarbejder

Hvis et forsøg forlænges, sendes evalueringen til kommentering hos aktørerne, når forlængelsesperioden udløber. I det omfang aktørerne har nye erfaringer medtages disse i evalueringen og der foretages om nødvendigt interviews målrettet at fremdrage og belyse disse.

Interviewdata til første evalueringsrunde er indsamlet i perioden november 2019 til marts 2020, mens interviewdata til anden evalueringsrunde er indsamlet fra september 2020 til april 2021. Der er i alt interviewet 294 personer per telefon til brug for evalueringen. Dertil kommer en lang række telefoninterviews gennemført i eksplorativt øjemed, inden det er lykkedes at identificere de endelige interviewpersoner. Interviewene har taget ca. en halv time i gennemsnit per styk. Desuden er de 294 personer i nogle tilfælde blevet geninterviewet om forskellige relevante emner i løbet af evalueringsprocessen efter deres oprindelige interviews.

Interviewene har spurgt ind til fire overordnede temaer:

1. Praksis før indtrædelse i forsøg (baseline)
2. Praksis under forsøget (fidelitet)
3. Vurdering af formålenes indfrielse

4. Øvrig erfaringsopsamling

Disse fire overordnede temaer er under hensyntagen til de enkelte forsøgsrammers særlige formål og erfaringsmæssige fokusområder blevet afdækket gennem interviewene. Interviewguides kan findes i bilag for den interesserede læser, hvor den konkrete omsætning af disse temaer til spørgsmål for de enkelte forsøgsrammer kan ses.

Ud over de gennemførte interviews er evalueringerne blevet udsendt til kommentering hos de involverede menighedsråd, samarbejder og provstiudvalg. Disse kommentarer er ofte kommet ind per e-mail og er inkluderet i det samlede datagrundlag.

2.5.2 Brug af data - baseline og fidelitet

Ud fra de gennemførte interviews vurderes først om situationen inden indtrædelse i forsøget har den nødvendige forskellighed fra forsøgsindsatsen (*baseline*). Der er i den forbindelse i samarbejdet med Kirkeministeriet etableret et baseline-kriterie for hver af forsøgsrammerne, som afgør dette. Til eksempel sigter forsøgsramme 1 på at afprøve en model, som giver menighedsrådene mulighed for at oprette puljer til afgrænsede veldefinerede projekter i provstiudvalgskassen, fx til strategiarbejde, en generel anlægspulje eller en kirkekalkningspulje. Forsøgene i denne forsøgsramme skal bidrage med viden om, hvilken forskel det gør, hvis man etablerer puljer. Hvis man allerede inden forsøgets igangsættelse havde lignende puljer, kan man ikke bidrage med viden om denne forskellighed. Derfor er baseline-kriteriet på forsøgsramme 1, at der ikke må have været sådanne puljer inden indtrædelse i forsøget. Tilsvarende kriterier er opsat for alle forsøgsrammerne.

Såfremt aktørernes praksis inden indtrædelse i et forsøg ikke har den nødvendige forskellighed til forsøgsindsatsen – dvs. at *baseline* ikke er korrekt – kan forsøgets erfaringer ikke anvendes evalueringsmæssigt til at sige noget om forskelle mellem før og efter indtrædelsen i forsøget. Udsagn fra aktørerne i disse forsøg kan dog inddrages i rapporten

som bredere *erfaring* om, hvordan det opleves at agere inden for rammerne af forsøget – såfremt man har foretaget forsøget ifølge forsøgsbeskrivelsen. I den nedenstående figur kan ses et overblik over dataanvendelsen i evalueringen.

Figur 1: Overblik over brug af data

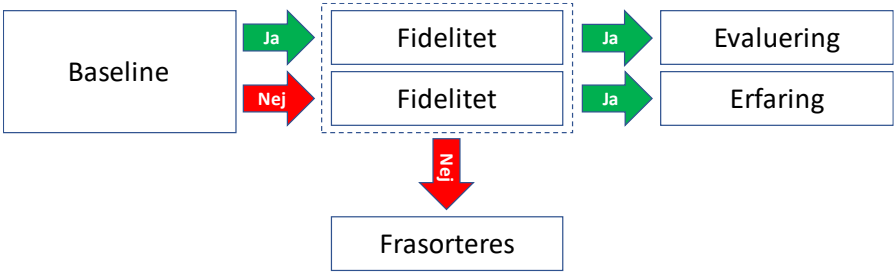

Når baseline er vurderet, foretages der en vurdering af, om forsøgene er foretaget inden for forsøgets rammer (*fidelitet*). Til brug for denne vurdering er i samarbejde med Kirkeministeriet etableret en række kriterier, som skal være opfyldt, for at et forsøg kan siges at være foretaget ifølge hensigten. Kriterierne er udvalgt ud fra forsøgsvilkårene. Disse kriterier er opstillet med det formål at sikre, at kernen i indsatsen er til stede i alle de forsøg, som bidrager til *evaluering*.

Forsøg, som ikke lever op til kriterierne, kan ikke siges at have afprøvet den tiltænkte model og kan derfor ikke bidrage med viden om, hvordan modellen virker, hvorfor de *frasorteres*.

Forsøg, der lever op til kriterierne, anvendes som erfaringsmæssigt datagrundlag for evalueringen af modellens virkninger. I det omfang, der er forsøg, som ikke har opfyldt baseline, men har foretaget forsøget som tiltænkt i øvrigt, anvendes erfaringerne til at underbygge de konklusioner, som uddrages af de forsøg, som lever op til kriterierne for både baseline og forsøgsindsats.

Anvendelsen af baseline og fidelitet sikrer evalueringens validitet. Det vil sige, at erfaringerne fra evalueringerne giver viden om det objekt,

som evalueringen undersøger, hvorfor konklusionerne fra evalueringen står på et solidt datagrundlag.

2.6 Etiske overvejelser

Eftersom både ansatte i sogne og provstier samt medlemmer af menighedsråd og provstiudvalg er offentligt kendte, er det ikke muligt at opnå anonymitet i evalueringen. Personer, som har udtalt sig til evalueringen, nævnes ikke ved navns nævnelse og oftest beskrives vurderinger eller perspektiver på baggrund af flere datakilder samtidig, hvorfor enkeltpersoners udsagn sjældent står alene. Desuden er alle forsøgsevalueringer sendt til de respektive involverede aktører til kommentering, hvilket betyder, at udsagnene beror på en fælles forståelse.

Interviews er optaget, og der er skrevet referat af interviewene. Data opbevares på lukkede områder af OneDrive, som kun de nødvendige personer for evalueringen i Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter har adgang til. Drevenes sikkerhed sikres af Folkekirkens IT. Data gemmes indtil ét år efter, at den endelige evaluering er godkendt af Kirkeministeriet og publiceret. Dette for at sikre, at der kan foretages yderligere analyser eller besvares spørgsmål, såfremt dette skulle vise sig nødvendigt på baggrund af evalueringen.

3 Forsøgslovgivningen

Dette kapitel indeholder evaluering af forsøgene på tværs af de 11 forsøgsrammer etableret under forsøgslovgivningen.

Evalueringen skal vurdere, hvorvidt det med den samlede igangsatte forsøgsaktivitet under Lov om forsøg i folkekirken er lykkedes at indfri det overordnede formål med lovgivningen:

> ”§ 1. Formålet med forsøg er at afprøve rammerne for organisering af menighedsrådenes opgaver med henblik på at lette

> menighedsrådenes arbejde og skabe bedre mulighed for, at menighedsrådene kan organisere sig individuelt."

Når dette formål skal evalueres på lovgivningsniveau betyder det, at følgende evalueringsspørgsmål skal afklares:

1 I hvilken udstrækning er det med forsøgslovgivningen lykkedes Kirkeministeriet at afprøve nye rammer for organiseringen af menighedsrådenes opgaver?

2 Er der med forsøgslovgivningen skabt rammer, som letter menighedsrådsarbejdet?

3 Er der med forsøgslovgivningen skabt rammer, som giver bedre mulighed for, at menighedsrådene kan organisere sig individuelt?

Disse tre evalueringsspørgsmål er en konkretisering af de overordnede evalueringsspørgsmål i indledningens afsnit om evalueringens formål tilpasset evaluering på lovgivningsniveauet.

Nærværende kapitel skal vurdere, hvorvidt man med den samlede forsøgsindsats har indfriet disse mål.

Kapitlet skal desuden opsamle relevante erfaringer med forsøgsindsatsen på tværs af forsøgsrammer, som kan uddrages af datamaterialet til gavn for det videre lovforberedende arbejde.

For at der med evalueringen kan skabes viden om, hvorvidt forsøgslovgivningen letter menighedsrådsarbejdet og giver mulighed for at menighedsrådene kan organisere sig individuelt, er det nødvendigt at afklare, hvorvidt de nye organiseringsformer beskrevet i forsøgsrammerne er blevet afprøvet i praksis. Dette opsummeres i det første evalueringsspørgsmål. Dernæst er det af interesse, om man overordnet set

på tværs af forsøgsrammerne har formået at indfri de to ambitioner beskrevet i evalueringsspørgsmål 2 og 3.

3.1 Forsøg igangsat på over halvdelen af forsøgsrammerne

Dette afsnit giver et overblik over afprøvningen af alle de etablerede forsøgsrammer under forsøgslovgivningen.

Nedenstående tabel viser forsøgsrammerne og antallet af gennemførte forsøg under hver ramme, som på evalueringstidspunktet ligger til grund for evalueringen (hvide kolonner). Derudover indeholder tabellen information om antallet af igangsatte forsøg, som ikke er nået evalueringstidspunkt og som derfor ikke indgår i erfaringsgrundlaget (grå kolonne). Evalueringen er på nuværende tidspunkt skrevet ud fra erfaringerne fra de forsøg, der er gennemført i perioden 2018/2019 og 2019/2020:

Tabel 5: Oversigt over igangsatte forsøg

Forsøgsramme	2018/2019	2019/2020	2020/2021
1: Placering af formålsbestemte puljer i provstikassen	7	4	4
2: Ændret organisering af samarbejder som selvstændig juridisk enhed - bevillingssamarbejde	9	2	
3: Ændret organisering af samarbejder som selvstændig juridisk enhed - budgetsamrådsmodellen	10	6	2
4: Samarbejde mellem menighedsråd om fælles bygningsadministration og -vedligeholdelse om udlicitering af hele eller dele af opgaven til ekstern leverandør	-	-	-
5: Samarbejde mellem menighedsråd, hvor hele eller dele af bygningsadministrationen og -vedligeholdelsen, ansvaret herfor (kompetencen) og finansieringen heraf placeres i provstiudvalget	-	7	-
6: Placering af visse eller alle administrative opgaver, ansvaret herfor (kompetencen) og finansiering heraf i provstiudvalget	-	1	2
7: Ny organisering af menighedsrådets arbejde – fra roller til ansvar og opgaver	9	4	2
8: Fælles kontaktperson for flere menighedsråds personale	-	-	-
9: Placering af visse eller alle administrative opgaver og ansvaret herfor (kompetencen) hos biskoppen/stiftsøvrigheden	-	-	-

10: Fælles udvalg med beslutningskompetence på tværs af menighedsråd	-	-	-
11: Samarbejde mellem kontaktpersoner på tværs af menighedsråd	-	-	-

Note: Streger i felterne angiver, at forsøgsrammerne ikke har været åbne for ansøgninger. De to kolonner markeret med gråt indikerer, at disse ikke indgår i den nuværende evaluering.

Kirkeministeriet har udbudt 11 forsøgsrammer, som provstiudvalg og menighedsråd har haft mulighed for at ansøge om at afprøve. Intentionen har været at give nye muligheder for organisering af menighedsrådsarbejdet. Der er på evalueringstidspunktet igangsat 69 forsøg på de 11 forsøgsrammer, hvoraf 35 ved udgangen af 2019 havde været i gang i to år, og derfor blev evalueret eller delevalueret ved årsskiftet 2019/2020 alt efter om de blev afsluttet eller forlænget. Dertil er der ved udgangen af 2020 blevet afsluttet eller forlænget yderligere 24 forsøg. Det er disse i alt 59, der indgår i evalueringen på nuværende tidspunkt.

Som det fremgår af Tabel 5 er der gennemført forsøg på fire forsøgsrammer (forsøgsramme 1, 2, 3 og 7) i perioden 2018/2019, og i perioden 2019/2020 er der gennemført forsøg på yderligere to forsøgsrammer (forsøgsramme 5 og 6) (de hvide kolonner). Disse forsøg indgår i nærværende evaluering.

Kirkeministeriet har tilrettelagt forsøgsrammerne således, at der har været mulighed for at ansøge om deltagelse i forsøgsrammerne ved ansøgningsrunder 2017/2018, 2018/2019 og 2019/2020. I første ansøgningsrunde 2017/2018 udbød Kirkeministeriet forsøgsrammerne 1, 2, 3, 7 og 8. Af disse kom der ansøgninger på alle forsøgsrammerne undtagen forsøgsramme 8. I anden ansøgningsrunde 2018/2019 var der åbent for ansøgning på alle de 11 forsøgsrammer. Heraf kom der ansøgninger på forsøgsrammerne 1, 2, 3, 5, 6 og 7. Nærværende evaluering dækker forsøgene fra disse to første ansøgningsrunder. I den tredje ansøgningsrunde 2019/2020 var det muligt at ansøge om etablering af forsøg på alle de 11 forsøgsrammer undtagen forsøgsramme 8. Her kom ansøgninger på rammerne 1, 3, 6 og 7. Disse vil indgå i evalueringen, når den opdateres i foråret 2022.

Eftersom sidste ansøgningstidspunkt er passeret, kan det konkluderes, at 6 af de 11 rammer vil blive afprøvet under Lov om forsøg i folkekirken. Det kan være et udtryk for, at de øvrige fem forsøgsrammer ikke har interesse for provstierne og menighedsrådene. Imidlertid kan de manglende tilmeldinger også være udtryk for, at provstier og menighedsråd ikke har haft kendskab til disse forsøgsrammer og deres muligheder.

3.2 Tværgående erfaringer fra forsøgene

I dette afsnit analyseres de tværgående erfaringer med at afprøve de nye organisatoriske rammer. Først analyseres erfaringerne med at sikre forsøgsdeltagere med den nødvendige forskellighed mellem praksis inden forsøget og under forsøgsindsatsen (baseline), og at gennemføre indsatsen ifølge forsøgsrammernes intentioner (fidelitet). Dernæst uddrages de tværgående erfaringer med henholdsvis at skabe bedre muligheder for individuel organisering og lettet menighedsrådsarbejde igennem forsøgsrammerne (målindfrielse).

En forsøgsramme bliver i nedenstående tabel vurderet til at have indfriet intentionerne i forsøgsrammen i tilstrækkelig grad, hvis mere end halvdelen af de deltagende forsøg opfylder intentionen. I så fald farves feltet grønt, og ellers farves det rødt. Dette vurderingskriterium sættes ud fra, at det må være meningen med igangsættelsen af et forsøg, at det skal afprøve forsøgsrammen, og at denne afprøvning skal kunne vise, at det i de fleste tilfælde giver sig udslag i bedre muligheder for individuel organisering af arbejdet og et lettet menighedsrådsarbejde.

Som et eksempel bruges forsøgsramme 1: *Placering af formålsbestemte puljer i provstikassen* til at illustrere, hvordan tabellen skal læses. Forsøgsramme 1 har elleve igangsatte forsøg, og af disse har tre forsøg haft den tiltænkte udgangssituation inden påbegyndelse af forsøgsindsatsen (se tabellens anden kolonne), hvilket er under halvdelen, hvorfor feltet farves rødt. Seks af de elleve forsøg har foretaget en relevant

Tabel 6: Opfyldelse af forsøgslovgivningens målsætninger

Forsøgsramme	Baseline	Nye rammer afprøvet (fidelitet)	Både baseline og fidelitet korrekt	Bedre mulighed for individuel organisering	Lettet menighedsrådsarbejde
1: Placering af formålsbestemte puljer i provstikassen	3/11	6/11	2/11	2/2	2/2
2: Ændret organisering af samarbejder som selvstændig juridisk enhed – bevillingssamarbejde	11/11	6/11	6/11	6/6	6/6
3: Ændret organisering af samarbejder som selvstændig juridisk enhed – budgetsamrådsmodellen	14/16	3/16	3/16	3/3	3/3
5: Samarbejde mellem menighedsråd, hvor hele eller dele af bygningsadministrationen og –vedligeholdelsen, ansvaret herfor (kompetencen) og finansieringen heraf placeres i provstiudvalget	6/7	5/7	4/7	4/4	4/4
6: Placering af visse eller alle administrative opgaver, ansvaret herfor (kompetencen) og finansiering heraf i provstiudvalget	1/1	0/1	-	-	-
7: Ny organisering af menighedsrådets arbejde – fra roller til ansvar og opgaver	10/13	13/13	10/13	9/10	10/10
I alt	**45/59**	**33/59**	**25/59**	**24/25**	**25/25**

afprøvning af de nye rammer (se tabellens tredje kolonne), hvorfor feltet farves grønt. Af de i alt elleve forsøg er det kun to, der har den tiltænkte udgangssituation og har gennemført forsøget som tiltænkt (se tabellens fjerde kolonne). Derfor markeres feltet med rødt.

Eftersom kun to af de elleve igangsatte forsøg således har haft den nødvendige udgangssituation inden påbegyndelsen af forsøgsindsatsen og samtidig har foretaget en relevant afprøvning af de nye rammer, kan forskellen mellem før-situation og forsøgsindsatsen kun vurderes for disse to forsøg. Derfor vurderes formålene om bedre mulighed for individuel organisering og lettet menighedsrådsarbejde ud fra disse to forsøg (se tabellens femte og sjette kolonne). Det angives således i ko-

lonne fem og seks, hvor mange af de to forsøg, som viser, at forsøgsrammen giver bedre mulighed for individuel organisering og lettet menighedsrådsarbejde. For forsøgsramme 1 er det i begge tilfælde to ud af to. Da det således i begge tilfælde er over 50% af forsøgene, som viser at disse formål indfries, farves felterne grønne.

På baggrund af denne tabel vil tendenser på tværs af rammerne blive beskrevet, og dertil hørende erfaringer vil blive trukket frem og behandlet i et tværgående perspektiv nedenfor. Vinklen vil blive fastholdt på lovniveauet. Det vil sige, at enkeltstående erfaringer i en enkelt af forsøgsrammerne ikke i sig selv har interesse i denne sammenhæng. Kun hvis der kan ses tendenser, ligheder eller særligt fremstående forskelligheder, bliver det af interesse for denne analyse. Indgående analyse af enkelte forsøgsrammer følger i et kapitel nedenfor.

3.2.1 Fidelitet – mere end halvdelen af forsøgene er foretaget som tiltænkt

Nærværende afsnit beskriver, i hvilken udstrækning rammerne for organisering af menighedsrådenes opgaver igennem forsøgene er blevet afprøvet på de af forsøgsrammerne definerede områder.

Samlet set er 33 af de 59 forsøg afprøvet inden for intentionerne af de seks forsøgsrammer, som de er fordelt på (se tredje kolonne i skemaet ovenfor). Af disse 33 har 25 desuden haft den nødvendige forskellighed mellem baseline og forsøgsindsats (fjerde kolonne). Ud af disse 25 har 24 forsøg oplevet bedre muligheder for individuel organisering (femte kolonne) under forsøgslovgivningen, alt imens samtlige 25 forsøg har oplevet, at forsøgsrammerne har lettet menighedsrådsarbejdet (sjette kolonne) som en følge af den individuelle organisering.

3.2.1.1 Baseline – praksis inden forsøgsordningen begrænser evalueringens grundlag i flere af forsøgsrammerne

Størstedelen af forsøgene (otte ud af elleve) i forsøgsramme 1 opfylder ikke baseline-kriteriet. De deltagende provstier har allerede inden for-

søgslovgivningens ikrafttræden haft målrettede puljer oprettet i provstiudvalgskassen. Det betyder, at forsøgene ikke har den nødvendige forskellighed til forsøgsindsatsen, som netop handler om at opnå positive virkninger ved at oprette sådanne puljer. I evalueringsøjemed betyder dette, at erfaringerne fra disse otte forsøg ikke kan anvendes til at belyse, hvorvidt oprettelsen af puljer giver anledning til de ønskede virkninger. Erfaringerne kan dog anvendes som viden om, hvordan det er at agere inden for forsøgslovgivningens rammer såfremt, forsøgene i øvrigt er foretaget som tiltænkt i forsøgsperioden. Tilsvarende gælder for to af forsøgene i forsøgsramme 3, ét af forsøgene i forsøgsramme 5 og tre af forsøgene i forsøgsramme 7.

Forsøgene uden den tiltænkte udgangssituation i forsøgsramme 1 har haft en praksis inden forsøgsordningen, der ligger for tæt på forsøgspraksissen. Derfor kan det høje antal af forsøg, der ikke har den tiltænkte udgangssituation, tyde på, at der har været et behov for forsøgsordningens praksis i menighedsrådene i en længere årrække inden forsøgslovgivningens indførelse.

Disse forhold begrænser datagrundlaget for evalueringen af forsøgsrammerne – især ved forsøgsramme 1.

3.2.1.2 Beslutningsprocesser hindrer korrekt afprøvning

I forsøgsramme 1, 2 og 3 har 22 ud af 38 forsøg ikke etableret de tiltænkte beslutningsprocesser omkring økonomien til de oprettede samarbejder. Dette betyder, at forsøgsrammerne ikke er fulgt, og at erfaringerne fra disse forsøg derfor ikke kan anvendes til at belyse forsøgsrammernes virkninger.

Evalueringen tyder på, at provstiudvalgene og samarbejderne har haft vanskeligt ved at etablere de korrekte beslutningsprocesser og processer omkring afsættelsen af midler til samarbejder og puljer. Samarbejderne og provstiudvalgene har enten været af den opfattelse, at deres praksis har været inden for rammerne af forsøget, eller at deres hidti-

dige praksis angående beslutningsprocesser på budgetsamråd ikke bliver reguleret af forsøgsrammerne. Der bør derfor etableres større klarhed om, at ved deltagelse i forsøgene skal forsøgsvilkårene følges uanset, at det betyder en fravigelse af den almindelige lovgivning, som menighedsrådene og provstiudvalgene fungerer under.

3.2.1.3 Tilsyn fra eksternt provstiudvalg hindrer korrekt afprøvning

I forsøgsramme 1, 5 og 6 har syv ud af nitten forsøg ikke etableret den rette tilsynspraksis fra et eksternt provstiudvalg. Flere af forsøgsdeltagerne anser kravet om tilsyn som en unødvendig bureaukratisering, eftersom provstierne i forvejen er underlagt ekstern revision af deres regnskaber. Der føres således allerede tilsyn med deres arbejde.

Evalueringen tyder på, at fordi forsøgsdeltagerne anser det eksterne tilsyn som overflødigt, afholder de sig fra at indfri fidelitetskravet om tilsyn fra et eksternt provstiudvalg.

3.2.1.4 Behov for tættere opfølgning

På baggrund af ovenstående foreslår Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter, at Kirkeministeriet følger tættere op på de kørende forsøg under forsøgsrammerne. Behovet ser ud til at være størst på forsøgsramme 1, 2 og 3, hvor den intenderede beslutningspraksis i en række forsøg ikke følges. Dertil kommer, at der er forsøg i forsøgsrammerne 1, 5 og 6, som ikke har sørget for at få gennemført det intenderede tilsyn fra eksternt provstiudvalg. Evalueringens erfaringer tyder således på, at der blandt de deltagende provstiudvalg og menighedsråd er behov for tættere opfølgning og rådgivning fra Kirkeministeriet angående tilsynet og beslutningsprocesserne i forsøgsrammerne. Dette vil kunne sikre et større datagrundlag for den endelige evaluering.

Ud over udfordringerne med at etablere korrekte beslutningsprocesser og gennemføre de tiltænkte tilsyn er Kirkeministeriet stødt på udbredte vanskeligheder i forsøgene med korrekt kontering i forbindelse med forsøgene. Til sammen tyder disse forhold på, at der for mange

sogne og provstier er behov for hjælp til implementeringen af denne nye lovgivning, hvis den skulle ske at blive permanentgjort.

3.2.1.5 Lavt antal forsøg med både korrekt gennemførelse og udgangssituation begrænser erfaringernes generaliserbarhed

Forsøgsramme 1, 3 og 6 har henholdsvis kun to, tre og ingen forsøg, som både har korrekt gennemførelse (fidelitet) og den rigtige udgangssituation (baseline), hvorfor datagrundlaget for forsøgsramme 1 og 3 nærmere baserer sig på enkeltstående eksempler frem for generelle tendenser for erfaringerne med at agere under forsøgsrammerne. Forsøgsramme 6 kan ikke evalueres. Med det udgangspunkt, at under halvdelen af de samlede forsøg (25 ud af 59) er foretaget med den tiltænkte udgangssituation og inden for rammerne af forsøgsordningen, er generaliserbarheden af erfaringerne med at agere under forsøgslovgivningen begrænset i den følgende evaluering af forsøgslovgivningens målindfrielse.

3.2.2 Målindfrielse

Hver forsøgsramme har opstillet en række formål, der skal være opnået i de enkelte forsøg for, at forsøgsrammen indfrier ambitionerne om at skabe bedre mulighed for individuel organisering og lettet menighedsrådsarbejde. Nedenstående tabel er en oversigt over de enkelte formål for de respektive forsøgsrammer. I oversigten fremgår det, hvilke af de enkelte formål i forsøgsrammerne, der understøtter de to ambitioner, beskrevet i evalueringsspørgsmålene.

Tabel 7: Fordeling af forsøgsrammernes formål på lovgivningens målsætninger

Formål	Bedre mulighed for individuel organisering	Lettet menighedsrådsarbejde
Forsøgsramme 1		
1. Opnå mere fleksible rammer for menighedsrådenes opgaveløsning.	x	
2. Menighedsrådene får mulighed for at organisere sig individuelt med det som de oplever som den helt rigtige balance mellem kirkelige og administrative opgaver.	x	
3. Give provstiudvalg og menighedsråd mulighed for at prioritere midler bedst muligt til de projekter, som understøtter provstiets målsætninger.		x
Forsøgsramme 2		

Formål	Bedre mulighed for individuel organisering	Lettet menighedsrådsarbejde
1. At sikre menighedsrådet fortsat kontrol med midlerne.	x	
2. Skabe bedre indsigt/transparens i samarbejdets økonomi gennem selvstændigt budget og regnskab i økonomiportalen.	x	
3. At lette menighedsrådenes administrative arbejdsvilkår – da menighedsrådene ikke behøver løbende at kontrollere og samkøre økonomi mellem samarbejde og menighedsråd gennem konsolidering af budget- og regnskabstal.		x
4. At lette samarbejdernes administrative arbejdsvilkår.		x
Forsøgsramme 3		
1. Placering af regnskabet aflagt i Økonomiportalen giver samlet overblik og gør det muligt for provstiudvalget at lave sammenstillinger på tværs.	x	
2. Mere enkle rammer for økonomistyring i menighedsråd.	x	
3. Lette menighedsrådenes administrative arbejdsvilkår ved, at der udbetales ligningsmidler direkte fra provstiudvalget til et samarbejde under særlige vilkår og under menighedsrådenes kontrol.		x
Forsøgsramme 5		
1. Lette menighedsrådenes arbejdsbyrde og dermed frigøre ressourcer til andre opgaver.		x
2. Mere fleksible rammer for opgaveløsningen i menighedsråd.	x	
3. Menighedsrådene får mulighed for at organisere sig individuelt med det, som opleves som den helt rigtige balance mellem kirkelige og administrative opgaver.	x	
Forsøgsramme 6		
1. Lette menighedsrådenes arbejdsbyrde og dermed frigøre ressourcer til andre opgaver.		x
2. Mere fleksible rammer for opgaveløsningen i menighedsråd.	x	
3. Menighedsrådene får mulighed for at organisere sig individuelt med det, som opleves som den helt rigtige balance mellem kirkelige og administrative opgaver.	x	
Forsøgsramme 7		
1. At sikre, at man som menighedsrådsmedlem kan arbejde med de opgaver, som man interesserer sig for. Dette understøtter fastholdelse og rekruttering.	x	
2. Mere fleksible vilkår for den interne organisering af menighedsrådene.	x	
3. Menighedsrådene får større frihed til at organisere sig individuelt, sådan at måden at arbejde på passer med den praktiske virkelighed, der er i sognene.	x	
4. (7a): At forbedre praksis i store sogne, hvor de mange enkeltmandsposter i menighedsrådet skygger for, at menighedsrådet træffer de politiske beslutninger, som gennemføres af medarbejdere.		x
5. (7b): At skabe mulighed for, at menighedsrådsmedlemmerne kan blive medlem af de udvalg, som de finder		x

Formål	Bedre mulighed for individuel organisering	Lettet menighedsrådsarbejde
mest interessante og kan friholdes for specifikke opgaver, som de ikke finder interessante.		
6. (7b): At skabe mulighed for, at det ikke er en enkelt kontaktperson, der sidder med en opgave men et udvalg, som hjælpes om at løse en opgave.		x
7. (7c): At give mulighed for, at de lovbestemte roller og dertilhørende funktionsområder frisættes og på den måde gøre ansvaret lettere at løfte og øge kvaliteten af menighedsrådets opgaver.		x

Nedenfor evalueres på denne baggrund de tværgående erfaringer vedrørende henholdsvis bedre mulighed for individuel organisering og lettet menighedsrådsarbejde.

3.2.2.1 Bedre mulighed for individuel organisering

Dette afsnit evaluerer, hvorvidt de 25 forsøg med den korrekte udgangssituation og forsøgspraksis på tværs af rammerne har oplevet bedre mulighed for at organisere menighedsrådenes arbejde individuelt under forsøgsrammernes praksis. Afsnittet inkluderer desuden erfaringerne fra de otte forsøg, som har udført forsøget korrekt, men som ikke har haft den korrekte baseline. Disse erfaringer anvendes til at understøtte erfaringerne fra de 25 forsøg med både korrekt udgangssituation og forsøgspraksis.

I de 25 forsøg, der både har haft den tiltænkte udgangssituation og forsøgspraksis, er der skabt bedre mulighed for individuel organisering i menighedsrådene. Menighedsrådene har med forsøgene oplevet en øget fleksibilitet og større frihed til at organisere sig efter de individuelle behov i sognene og provstierne. Erfaringerne fra de øvrige 8 forsøg, som har udført forsøget korrekt, men som ikke har haft den korrekte baseline, understøtter disse konklusioner draget på baggrund af de 25 forsøg med både korrekt udgangssituation og forsøgspraksis.

3.2.2.1.1 Mere fleksible rammer for fordeling af roller og ansvar

Menighedsrådene oplever med forsøgsrammerne at have opnået mere fleksible rammer for fordelingen af roller og ansvar. Overordnet har menighedsrådene fået mulighed for at omorganisere fordelingen af

roller og ansvar mellem menighedsrådsmedlemmer, udvalg, menighedsråd, ansatte, bestyrelser i samarbejder og provstiudvalg. Tiltagene inkluderer fx:

- at bestyrelser, de ansatte eller den administrative ledelse har overtaget en række opgaver, der tidligere lå i menighedsrådene,
- at det administrative arbejde er blevet flyttet fra menighedsrådene til provstiudvalget,
- at menighedsråd deler ansvaret og opgaveløsningen mere ligeligt mellem sig i de etablerede samarbejder,
- at udvalg og bestyrelser med nyerhvervet beslutningskompetence selv kan prioritere midlerne inden for de budgetrammer, som menighedsrådene har besluttet,
- at udvalg og bestyrelser med beslutningskompetence hurtigere kan agere inden for deres eget område og ikke skal vente på godkendelse fra det/de øvrige menighedsråd.

Disse muligheder for at omorganisere beslutningsprocesser og arbejdet giver på tværs af forsøgsrammer bedre mulighed for at møde de lokale behov.

3.2.2.1.2 Nye muligheder for økonomistyring skaber økonomisk overblik og gennemsigtighed

Flere af forsøgsrammerne giver nye muligheder for økonomistyring. I forsøgsramme 1 og 3 kan provstiudvalgene følge økonomien i forsøgene, hvilket kan være behjælpeligt til at styre økonomien fremadrettet i provstiet, når ligningsmidlerne skal fordeles.

For forsøgsramme 1, 2 og 3 giver rammerne gode muligheder for samlede økonomiske overblikke i provstiudvalget, menighedsrådene og samarbejderne. Det har skabt bedre gennemsigtighed og transparens for økonomierne i forsøgene, at provstiudvalgene og samarbejderne løbende kan holde øje med de separate regnskaber for samarbejderne.

I forsøgsramme 5 og 6 overtager provstiudvalgene alle eller dele af menighedsrådenes administrative opgaver, herunder økonomien, inden for et særligt arbejdsområde. Dette giver større overblik og gennemsigtighed for provstiudvalgene, som dermed har mulighed for at skabe større ensartethed på tværs af sognene. Det kræver dog, at provstiudvalgene aktivt informerer menighedsrådene om de økonomiske forhold såfremt, den økonomiske gennemsigtighed også skal være tilgængelig for menighedsrådene.

Det har ligeledes været vigtigt for hensigtsmæssigheden af forsøgsrammerne, at menighedsrådene oplever en gennemsigtighed i forbindelse med fordeling og prioritering af midler for, at menighedsrådene fortsat oplever at have kontrol med de midler, der er lagt ud i puljerne og samarbejderne.

3.2.2.2 Lettet menighedsrådsarbejde

I dette afsnit evalueres forsøgsrammerne på baggrund af, hvordan de nye muligheder for individuel organisering af menighedsrådene kan medføre lettet menighedsrådsarbejde.

3.2.2.2.1 Øget fleksibilitet skaber lettede administrative arbejdsvilkår

Overordnet har de fem forsøgsrammer (1, 2, 3, 5 og 7), der er tilstrækkeligt data til at evaluere, skabt lettede arbejdsvilkår for menighedsrådene, hvad angår administrativt arbejde. Den individuelle organisering i forsøgsrammerne har medført, at de administrative arbejdsopgaver i højere grad er samlet på færre hænder i menighedsrådene eller er delt ud til udvalg med beslutningskompetence, ansatte medarbejdere, bestyrelser i samarbejder og provstiudvalg. Disse former for organisering har øget fleksibiliteten i menighedsrådene og givet medlemmerne tid til at beskæftige sig med andre områder i større udstrækning. Medlemmerne har især oplevet at få hjælp til at varetage opgaver forbundet med de obligatoriske poster gennem forsøgsordningerne – fx kasserer, kontaktperson og kirkeværge – hvilket har gjort opgaverne mere overkommelige.

3.2.2.2.2 Uddelegeret ansvar giver kortere beslutningsprocesser

På tværs af rammerne oplever en række menighedsråd mere fleksible og kortere beslutningsprocedurer samt hurtigere opgaveløsninger. De nye organiseringsmuligheder giver bedre muligheder for at tage beslutninger tæt på opgaveløsningen, hvilket afstedkommer hurtigere godkendelsesprocesser og opgaveløsning.

Rammerne skaber rum for en fleksibel praksis, hvor der er kortere vej fra idé til handling og fra ansøgning til svar. Det skyldes, at udvalg og bestyrelser med beslutningskompetence selv kan prioritere midlerne inden for de budgetrammer, som menighedsrådene har besluttet, hvilket gør besluttende udvalg og bestyrelser mere selvkørende. Der er dermed færre instanser involverede i beslutningerne, hvorfor fx bestyrelser og udvalg hurtigere kan agere. Dette skyldes, at de ikke skal vente på godkendelse fra det samlede menighedsråd og derfor kan nøjes med at orientere det øvrige menighedsråd om beslutningerne. Det betyder i praksis, at nystartede projekter hurtigere kan blive udført og afsluttet.

Forsøgsrammernes organisering har for langt de fleste menighedsråd medført en mindre arbejdsbyrde, nemmere arbejdsgange og hurtigere beslutningsprocesser.

3.2.2.2.3 Nye rammer for økonomistyring sænker arbejdsbyrden i menighedsrådene

Ambitionen om at lette menighedsrådenes arbejde understøttes især på det økonomiske område, hvor forsøgsrammernes nye organisering giver mulighed for mere enkel økonomistyring for en række menighedsråd, eftersom nogle regnskabs- og økonomistyringsopgaver er udlagt til andre instanser. For nogle menighedsråd har provstiudvalgene overtaget økonomistyringen på afgrænsede områder, for andre menighedsråd er økonomistyring uddelegeret til bestyrelser, mens andre menighedsråd får hjælp til regnskabsaflæggelser af medarbejdere og bestyrelser. Denne praksis har lettet de administrative opgaver i for-

bindelse med økonomi for mange menighedsråd. Det sparer nogle menighedsråd en regnskabsmæssig arbejdsgang, da de ikke længere skal være mellemled eller koordinere økonomien på forsøgsområderne, og det forenkler arbejdet for de fleste menighedsråd.

Det har desuden skabt et bedre overblik over de økonomiske og administrative arbejdsopgaver, især i de tilfælde, hvor menighedsrådene får hjælp til økonomi- og regnskabsførelse af professionelle.

3.2.2.2.4 Nye muligheder for økonomistyring giver effektive løsninger

For forsøgsramme 1, 2, 3 og 5 er det erfaringen, at rammerne giver gode muligheder for samlede økonomiske overblikke i provstiudvalg, menighedsråd og samarbejderne. Ved at se på tværs af økonomien i provstiet, sognene og samarbejderne kan midlerne bedre udnyttes til effektive løsninger. En række menighedsråd har gennem samarbejderne oplevet:

- en effektiv udnyttelse af de økonomiske ressourcer, fx ved at lave fælles indkøb, dele maskiner og anvende midlerne de steder i provstier, hvor behovet er størst,
- forhøjede standarder for opgaveløsning grundet en god anvendelse af kompetencerne hos de ansatte i provstierne/samarbejderne, der er professionelt uddannet, og derfor kan bistå menighedsråd med kvalificeret hjælp og rådgivning,
- at en samlet personalegruppe på tværs af menighedsråd i et samarbejde giver mere fleksibilitet, bedre muligheder for at dække personalets ferie- og sygedage, styrket opgaveløsning og medarbejdertilfredshed,
- at det enkelte menighedsråd ikke sidder alene med administrative opgaver, da de løses i samarbejdet og af uddannet personale.

3.2.2.2.5 Bedre balance mellem kirkelige og administrative opgaver

De nye måder at organisere sig på i menighedsrådene har desuden skabt en bedre balance mellem de administrative og kirkelige opgaver.

Omorganiseringen i menighedsrådene har medført mindre administrativt arbejde på forskellig vis i de respektive forsøgsrammer, hvilket har frigjort nogle ressourcer, hvormed menighedsrådene kan prioritere andre opgaver, der fx er mere kirkelige.

3.2.2.2.6 Bedre mulighed for at beskæftige sig med interesseområder

En følge af de nye organiseringsformer og den bedre balance mellem kirkelige og administrative opgaver er, at menighedsrådsmedlemmerne får bedre muligheder for at beskæftige sig med områder efter interesse og kompetence. Det betyder samtidig også, at menighedsrådsmedlemmerne kan undgå at involvere sig i områder, som ikke har deres interesse. Dette er især gældende i forsøgsrammerne 2, 3, 5 og 7, som på hver deres måde omstrukturerer roller og ansvar for arbejdet. Forsøgsdeltagerne i forsøgsramme 7 vurderer desuden, at dette kan lede til bedre muligheder for rekruttering til og fastholdelse af medlemmer i menighedsrådet.

3.2.2.2.7 Øget samarbejde om opgaveløsning

Forsøgsrammerne har øget samarbejdet om opgaveløsning i menighedsrådene. For nogle af forsøgsrammerne drejer det sig om samarbejde på tværs af menighedsråd om afgrænsede områder. For andre forsøgsrammer har menighedsrådene oplevet et øget internt samarbejde, hvor medlemmerne hjælper hinanden med opgaveløsning fx i besluttende udvalg. Det betyder, at opgaveløsningen ikke længere påhviler enkeltstående menighedsrådsmedlemmer, men ofte løses i et samarbejde i de nye strukturer.

3.2.2.2.8 Samarbejde styrker kvalitet i opgaveløsning

Forsøgsrammernes samarbejder styrker desuden kvaliteten i opgaveløsningen. Det skyldes, at menighedsrådsmedlemmer med interesse og kompetencer inden for et bestemt område i de nye organiseringsformer kan vælge at koncentrere sig om disse områder. Det kan fx være i udvalg, bestyrelser for samarbejder eller ved at påtage sig særlige roller i menighedsrådet. Dette øger kvaliteten af det gennemførte arbejde, oplever menighedsrådene.

En anden måde, hvorpå det øgede samarbejde styrker kvaliteten af opgaveløsningen er på et mere overordnet organisatorisk niveau. Forsøgsramme 1, 2, 3 og 5 muliggør en administrativ centralisering i provstiudvalget eller i samarbejderne. Her har man ofte ansat personale med særlige kompetencer inden for fx økonomi, kirkegårdsdrift, bygningsvedligeholdelse og HR/administration til at varetage de fælles funktioner på tværs af sogne samt til at rådgive menighedsrådene i deres arbejde. Menighedsrådene har igennem disse samarbejder oplevet en kvalitativ forbedring af opgaveløsningen og mere ensartet udførelse af vedligeholdelsesopgaver på tværs af sognene. Dette eftersom opgaverne nu er overtaget af professionelle personalegrupper, eller at menighedsrådene kan modtage kvalificeret rådgivning, når behovet opstår.

3.2.2.2.9 Ingen overordnede negative virkninger

Det er bemærkelsesværdigt, at evalueringen ikke identificerer nogen overordnede negative virkninger på baggrund af de 25 korrekt udførte forsøg med korrekt baseline. Det tyder på, at forsøgsrammerne møder en række behov blandt menighedsråd og provstier. Kun ét enkelt forsøg under forsøgsramme 7 har oplevet, at forsøgsrammen ikke passer til den praktiske virkelighed i sognet, hvorfor menighedsrådet har valgt at afslutte forsøget efter udløbet af den to-årige forsøgsperiode.

3.2.2.2.10 Fortsat udækkede behov

Der er imidlertid fortsat udækkede behov i forhold til forenkling af de administrative og økonomiske vilkår. Disse udækkede behov har dog ikke noget at gøre med forsøgsrammerne, men drejer sig om mere generelle organisatoriske forhold. Fx fortæller mange, at regnskabsaflæggelsen opleves som unødvendigt kompliceret og at arbejdsgangene fortsat er bureaukratisk tunge.

3.3 Sammenfatning – lovgivningsniveau

33 af 59 igangsatte forsøg er afprøvet korrekt inden for forsøgsrammernes intentioner (fidelitet). Af disse 33 har 25 haft den nødvendige forskellighed mellem indsats før og under forsøget (baseline). Evalueringen peger på følgende forhold omkring baseline og fidelitet i forsøgene:

- Praksis inden forsøgsordningen begrænser evalueringens grundlag i flere forsøgsrammer (baseline) – I forsøgsramme 1 har kun tre ud af elleve forsøg haft den nødvendige udgangssituation.
- Beslutningsprocesser hindrer korrekt afprøvning – I forsøgsramme 1, 2 og 3 har en række forsøg ikke foretaget beslutningerne angående økonomi som tiltænkt.
- Manglende tilsyn fra eksternt provstiudvalg hindrer korrekt afprøvning - I forsøgsramme 1, 5 og 6 har flere forsøg ikke fået foretaget tilsyn fra et andet provstiudvalg som tiltænkt.
- Behov for tættere opfølgning – De mange forsøg uden korrekte beslutningsproces og tilsynspraksis peger på et behov for tættere opfølgning og rådgivning.
- Lavt antal forsøg med både korrekt gennemførelse og udgangssituation nedsætter erfaringernes generaliserbarhed – I forsøgsramme 1 har kun tre forsøg den korrekte udgangssituation (baseline) og i forsøgsramme 3 er kun tre forsøg gennemført ifølge intentionerne (fidelitet).
- Dertil kommer, at der på forsøgsramme 6 kun er igangsat ét forsøg, som desværre ikke har gennemført indsatsen ifølge intensionerne, hvorfor der ikke kan dannes erfaring om forsøgsramme 6.

Samlet betyder disse forhold, at evalueringsgrundlaget kan styrkes fremadrettet. Dette forudsætter, at Kirkeministeriet i de igangværende forsøg i forsøgsrammerne 1, 2 og 3 sikrer, at forsøgene får etableret

korrekte beslutningsprocesser, samt at det sikres, at forsøgene i forsøgsramme 1, 5 og 6, der endnu ikke har fået foretaget tilsyn fra eksternt provsti, får dette gennemført.

De etablerede forsøg, der har afprøvet forsøgsrammerne som intenderet, har oplevet en bedre mulighed for individuel organisering, og at menighedsrådsarbejdet er lettet. Blandt de 25 forsøg, der har haft den tiltænkte udgangssituation og forsøgspraksis, har 24 oplevet bedre muligheder for individuel organisering, og alle 25 forsøg har oplevet, at forsøgsrammerne har lettet menighedsrådsarbejdet. Der er dermed en bemærkelsesværdigt høj grad af formålsindfrielse. I de tilfælde, hvor de rette betingelser for forsøgene har været til stede, har forsøgsrammerne således forbedret mulighederne for individuel organisering, der passer til den praktiske virkelig i sognene, og lettet arbejdet i menighedsrådene. Afprøvningen af forsøgsrammerne afstedkommer følgende blandt de involverede aktører:

- Mere fleksible rammer for fordeling af roller og ansvar
- Nye muligheder for økonomistyring skaber økonomisk overblik og gennemsigtighed
- Øget fleksibilitet skaber lettede administrative arbejdsvilkår
- Uddelegeret ansvar giver kortere beslutningsprocesser
- Nye rammer for økonomistyring sænker arbejdsbyrden i menighedsrådene
- Nye muligheder for økonomistyring giver effektive løsninger
- Bedre balance mellem kirkelige og administrative opgaver
- Bedre mulighed for at beskæftige sig med interesseområder
- Øget samarbejde om opgaveløsning
- Samarbejde styrker kvalitet i opgaveløsning

Samlet set giver forsøgsrammernes fleksible muligheder for organisering anledning til positive virkninger i forhold til lettet administrativt arbejde, økonomisk styring, styrket samarbejde og muligheder for at beskæftige sig med interesseområder.

Evalueringen identificerer ingen overordnede negative virkninger af de afprøvede forsøgsrammer, hvilket er bemærkelsesværdigt. Samtidig fortæller aktørerne også, at der fortsat er udækkede behov for enklere arbejdsgange fx i forhold til regnskabsaflæggelse og bureaukratiske arbejdsgange i menighedsrådsarbejdet. Det tyder på, at forsøgsrammerne ikke dækker alle behov, og at der fortsat kan være uudnyttede muligheder.

4 Forsøgsrammerne

Dette afsnit indeholder en evaluering af hver af forsøgsrammernes samlede fidelitet og målindfrielse. Evalueringen af forsøgsrammerne gennemføres som en tværgående analyse af evalueringerne af de enkelte forsøg. Evalueringen af hver forsøgsramme vil indeholde følgende elementer:

1. *En kort indledning* – Præsenterer forsøgsrammen og dens overordnede formål.

2. *Baseline og fidelitet* – En afdækning af, hvorvidt forsøgene med deres praksis inden indtrædelse i forsøget har den nødvendige forskellighed til forsøgspraksissen (baseline), samt om forsøgene har gennemført forsøgspraksis i overensstemmelse med intentionerne i forsøgsrammen (fidelitet). Der er i samarbejde med Kirkeministeriet udvalgt en række kriterier for, hvornår baseline og fidelitet er opfyldt.

3. *Målindfrielse* – Såfremt forsøgene under forsøgsrammen er gennemført i overensstemmelse med hensigten, og at baseline er korrekt, foretages en vurdering af, om de specifikke formål med forsøgsrammen opfyldes igennem brug af modellen. Viden opnået fra bredere erfaringsopsamlingsspørgsmål, indgår ligeledes i analysen. Såfremt nogen af forsøgene ikke har den korrekte baseline, men er foretaget ifølge intentionerne benyttes

erfaringerne fra disse som bredere erfaringsopsamling om, hvordan det opleves at agere inden for rammerne af forsøget.

Evalueringer af de enkelte forsøg, som ligger til grund for nærværende kapitels evaluering af forsøgsrammerne kan findes i bilag.

4.1 Forsøgsramme 1 – Placering af formålsbestemte puljer i provstiudvalgskassen

I forsøgsramme 1 kan menighedsråd og provstiudvalg i samarbejde oprette formålsbestemte puljer i provstiudvalgskassen. Midlerne til disse puljer fastsættes af alle menighedsråd i provstiet ved afstemning på budgetsamrådet, hvorefter de afsatte midler går fra menighedsrådenes ligningsbeløb. Derved samles midler til bestemte formål fra de enkelte kirkekasser i puljer, som administreres af provstiudvalget, der har kompetencen til at fordele puljens midler i løbet af budgetåret.

Formålet med forsøgsramme 1 er at:

1. skabe mere fleksible rammer for menighedsrådenes opgaveløsning,
2. skabe en bedre balance mellem kirkelige og administrative opgaver på menighedsrådsniveau,
3. give menighedsråd og provstiudvalg mulighed for at prioritere midlerne bedst muligt til de projekter, som understøtter provstiets målsætninger,
4. sikre en fleksibel proces ved fordelingen af midler.

På denne måde sigter forsøgsrammen på at skabe fleksibilitet for menighedsrådene og at give provstiudvalget redskaber til øget samarbejde på tværs og bedre økonomistyring.

4.1.1 Baseline og fidelitet

I nedenstående tabel fremgår en oversigt over hvilke forsøg, der opfylder baseline- og fidelitets-kriterierne for forsøgsindsatsen. Fx har Skanderborg Provsti inden indtrædelse i forsøget haft målrettede puljer oprettet i provstiudvalgskassen, hvorfor baseline farves rødt. Der har i Skanderborg Provsti under forsøgsordningen været oprettet målrettede puljer i provstiudvalgskassen og udmøntningen er sket på den tiltænkte måde, ligesom der er gennemført det tiltænkte tilsyn fra andet provstiudvalg, hvorfor disse felter farves grønne. Beslutningsprocesserne omkring puljernes størrelse på budgetsamrådet er imidlertid ikke gennemført i overensstemmelse med intentionerne i forsøgsrammen. Derfor farves disse to felter røde.

4.1.1.1 Få forsøg lever op til baseline-kriteriet

I forsøgsramme 1 er det kun tre ud af elleve provstier, der lever op til baseline-kriteriet om ikke at have haft puljeordninger før indtrædelse i forsøget. Det drejer sig om Brønderslev Provsti, Varde Provsti og Ringkøbing Provsti. Langt størstedelen af aktørerne har haft puljeordninger før indtrædelsen i forsøget, hvorfor der ikke er den nødvendige forskellighed på indsatsen før forsøget og under forsøget. Det er derfor kun muligt at undersøge relevante før-efter-virkninger i tre af forsøgene. Datagrundlaget er således begrænset i forhold til at skabe generalisérbar erfaringsdannelse om forskellen mellem før og efter.

4.1.1.2 Halvdelen af forsøg er foretaget som tiltænkt

Seks ud af elleve provstier opfylder med forsøgsindsatsen alle fidelitets-kriterierne. Det drejer sig om følgende provstier: Brønderslev Provsti, Hedensted Provsti, Varde Provsti, Aarhus Søndre Provsti, Aarhus Vestre Provsti og Randers Søndre Provsti. De sidste fem provstier har ikke ved delevaluerings- eller evalueringstidspunktet opfyldt fidelitets-kriterierne fuldt ud, da de ikke har stemt om puljerne på budgetsamrådene (Skanderborg Provsti, Ringkøbing Provsti, Tryggevælde Provsti), ikke har fået udført tilsyn i forsøgsperioden (Viborg Domprovsti, Ringkøbing Provsti, Tryggevælde Provsti), ikke haft res-

sourcerne til at gennemføre forsøget efter Kirkeministeriets godkendelse til at indtræde deri (Syddjurs Provsti). Derfor udgår deres erfaringer af denne delevaluering. Etableres der imidlertid en praksis, hvor der stemmes om puljerne på budgetsamrådene og/eller tilsynene udføres som tiltænkt, vil erfaringerne fra de relevante ovennævnte forsøg kunne bidrage i evalueringsarbejdet i 2022, når den endelige evaluering foretages.

De seks provstier, der opfylder fidelitets-kriterierne, har imødekommet disse ved at oprette formålsbestemte puljer i provstiudvalgskassen, som drøftes og reguleres på de årlige budgetsamråd, hvor alle menighedsråd stemmer om det. Det vil sige, at også menighedsråd, der ikke deltager i puljeordningen, skal være med til at beslutte puljernes budgetrammer. I praksis deltager næsten alle menighedsråd dog i de oprettede puljer i de deltagende provstier.

Når der søges midler fra puljerne, overføres disse efter godkendt ansøgning til den lokale kirkekasse eller også afholder provstiudvalgskassen selv udgiften.

Desuden har provstierne fået udført tilsyn fra et andet provsti.

4.1.1.3 Tilsyn fra andet provstiudvalg fungerer ikke

Det sidste fidelitets-kriterium handler om, at et eksternt provstiudvalg skal føre tilsyn med forsøgsordningens udførsel, noget størstedelen af provstiudvalgene anfører som et unødvendigt og besværliggørende tiltag. Alle provstier er i forvejen underlagt ekstern revision af deres regnskaber og tilsyn fra stiftsøvrigheden. Derfor giver det ikke mening at bruge tid og energi på at etablere et ekstra tilsyn fra et andet provstiudvalg, som ofte ikke i udgangspunktet har tilstrækkelig indsigt i de særlige forhold i forbindelse med forsøgsmodellen.

Tabel 8: Baseline og fidelitet – Forsøgsramme 1 – Placering af formålsbestemte puljer i provstiudvalgskassen

Kriterier	Datakilder	Brønderslev Provsti	Hedensted Provsti	Skanderborg Provsti	Varde Provsti	Viborg Domprovsti	Aarhus Søndre Provsti	Aarhus Vestre Provsti	Syddjurs Provsti	Ringkøbing Provsti	Randers Søndre Provsti	Tryggevælde Provsti
Baseline												
1. Der må ikke være oprettet puljer til afgrænsede og veldefinerede projekter hos menighedsrådene i provstiudvalgskassen som fx puljer til strategiarbejde, en generel anlægspulje eller en kirkekalkningspulje.	Interview med menighedsråd og provsti											
Fidelitet - forsøgsindsats												
2. Der oprettes en eller flere formålsbestemte puljer med et konkret formål, der bestyres af provstiudvalget som en del af provstiudvalgskassen.	Interview med menighedsråd og provsti											
3. Udmøntningen til konkrete projekter kan ske på to måder: a. Midlerne overføres efter ansøgning fra menighedsrådene til kirkekassen, som afholder udgifterne. b. Udgifterne afholdes af provstiudvalgskassen.	Interview med menighedsråd og provsti											
4. Hvor menighedsrådenes rammebevilling til drift og bevillinger til anlæg fastsættes af provstiudvalget, er dette ikke tilfældet for puljen. Rammen for puljen fastsættes i stedet af menighedsrådene på budgetsamrådet med stemmeflertal (simpelt flertal) blandt de fremmødte menighedsrådsrepræsentanter. Det er en forudsætning, at mindst halvdelen af menighedsrådsrepræsentanterne er til stede.	Interview med menighedsråd og provsti											
5. Menighedsråd, som ikke deltager i puljesamarbejdet, skal således på budgetsamrådet være med til at tage stilling til puljens størrelse.	Interview med menighedsråd og provsti											

Kriterier	Datakilder	Brønderslev Provsti	Hedensted Provsti	Skanderborg Provsti	Varde Provsti	Viborg Domprovsti	Aarhus Søndre Provsti	Aarhus Vestre Provsti	Syddjurs Provsti	Ringkøbing Provsti	Randers Sønd-re Provsti	Tryggevælde Provsti
6. Det lovpligtige tilsyn i relation til de opgaver, der flyttes til provstiudvalget, skal af habilitetsmæssige årsager flyttes til et andet provstiudvalg. Tilsynspligten overgår på baggrund af en lokal aftale til et andet provstiudvalg. Såfremt en sådan aftale ikke kan indgås lokalt, udarbejder stiftet en rotationsordning mellem stiftets provstiudvalg.	Interview med menighedsråd og provsti											

Note: Tabellen er dannet på baggrund af de enkelte forsøgsevalueringer, som kan findes i bilag.

4.1.2 Målindfrielse

I tabellen nedenfor opsummeres målindfrielsen i forsøgene.

4.1.2.1 Forsøgene tyder på, at modellen understøtter formålene

Som det fremgår af tabellen nedenfor, tyder erfaringerne fra de seks provstier, der indgår i vurderingen af målindfrielsen, på, at den afprøvede model understøtter formålene.

4.1.2.2 Menighedsrådene oplever fleksibilitet i deres opgaveløsning

Intentionen med forsøgsrammen er bl.a. at skabe rammerne for, at menighedsrådene oplever fleksibilitet i deres opgaveløsning. I forsøgsramme 1 tyder erfaringerne på, at denne intention understøttes ved, at de midler, som er samlet i de oprettede puljer, kan søges løbende og igennem en overskuelig ansøgningsprocedure. Provstiudvalget, der bestyrer puljerne, godkender eller giver afslag på ansøgningerne ud fra puljernes formål og mængden af midler. Det er i de fleste provstier sådan, at man kan ansøge om midler inden det månedlige provstiudvalgsmøde, og derefter få hurtig besked om udfaldet. Den løbende ansøgning og justering af puljerne giver menighedsrådene mulighed for at starte og færdiggøre projekter inden for en overskuelig periode. Erfaringen fra de gennemførte forsøg er, at menighedsrådene oplever stor fleksibilitet i deres opgaveløsning med muligheden for at oprette formålsbestemte puljer.

4.1.2.3 God balance mellem kirkelige og administrative opgaver

Med forsøgsordningen har menighedsrådene og provstiudvalget mulighed for at oprette puljer, som flytter noget af det administrative arbejde fra menighedsrådene til provstiudvalget. Flere menighedsråd oplever herigennem en effektiv udnyttelse af de økonomiske ressourcer i puljerne ved gode og billige løsninger på fx kirkekalkning. De oplever også en god anvendelse af de menneskelige ressourcer ved at have folk ansat i provstiet, der er uddannet til at varetage fx regnskaber. Derfor giver puljerne mulighed for skabe en god balance mellem kirkelige og administrative opgaver ved, at det enkelte menighedsråd ikke sidder

Tabel 9: Målindfrielse – Forsøgsramme 1 – Placering af formålsbestemte puljer i provstikassen

Evalueringsfokus	Datakilder	Brønderslev Provsti	Hedensted Provsti	Varde Provsti	Aarhus Søndre Provsti	Aarhus Vestre Provsti	Randers Søndre Provsti
Formål							
1. Opnå mere fleksible rammer for menighedsrådenes opgaveløsning.	Interview med menighedsråd og provsti						
2. Menighedsrådene får mulighed for at organisere sig individuelt med det som de oplever som den helt rigtige balance mellem kirkelige og administrative opgaver.	Interview med menighedsråd og provsti						
3. Give provstiudvalg og menighedsråd mulighed for at prioritere midler bedst muligt til de projekter, som understøtter provstiets målsætninger.	Interview med menighedsråd og provsti						
4. Sikre en fleksibel proces, når midler skal fordeles.	Interview med menighedsråd og provsti						
Evalueringsspørgsmål							
5. Virker modellen efter hensigten?	Evaluator vurderer samlet ud fra, om formålene er indfriet.						
6. Er modellen økonomisk rentabel?	Interview med menighedsråd og provsti						

Note: Tabellen er dannet på baggrund af de enkelte forsøgsevalueringer, som kan findes i bilag.

alene med alle de administrative opgaver. Dertil oplever flere menighedsråd at blive motiveret af, at puljerne giver nem adgang til midler. Derfor oplever de også en god balance mellem det kirkelige og det administrative arbejde.

4.1.2.4 Stadig meget administration i menighedsrådenes arbejde

Selvom erfaringerne er, at der er en god balance mellem det kirkelige og administrative arbejde, er et gennemgående tema blandt de adspurgte menighedsråd i forsøgsordningen, at menighedsrådene stadig er overvældet af mængden af administrativt arbejde - fx forbundet med vedligehold af kirkelige bygninger og krav til detaljeret regnskabsaflæggelse vedrørende alle dele af sognenes arbejde.

4.1.2.5 Provstiets målsætninger i fokus

Da puljeordningerne samler flere midler i provstiudvalgskassen frem for, at midlerne ligger i de enkelte kirkekasser, giver forsøgsordningen provstiudvalget redskaberne til at styre den økonomiske udvikling fremadrettet og arbejde målrettet med udvalgte fokusområder. De deltagende provstiudvalg har forskellige formål med puljerne, men overordnet støtter puljerne provstiets målsætninger – om det drejer sig om at have en sund økonomi i provstiet som helhed, at fremme kirkelivet i lokalområder, eller at iværksætte flere kirkelige initiativer på tværs af sognegrænser.

4.1.2.6 Det er vigtigt at sikre en fleksibel og transparent proces

De deltagende provstier har sikret en fleksibel proces ved at skabe gennemsigtighed omkring fordelingen af midler. Det sker ved, at alle menighedsråd får information om hvilke projekter, der har modtaget midler og dertil hørende beslutningsgrundlag. Informeringen foretages ofte på budgetsamrådene. Oplevelsen fra de deltagende menighedsråd er, at processen forstås som fleksibel, hvis menighedsrådene er blevet hørt i forbindelse med prioriteringen af midler. Dertil er det vigtigt, at menighedsrådene ser en spredning i bevillingsmodtagerne, sådan at alle dele af provstiet tilgodeses.

4.1.2.7 Forsøgsrammen er økonomisk rentabel

Puljernes formål er meget forskellige fra provsti til provsti. I nogle provstier som fx Brønderslev, Hedensted og Varde er puljernes formål at samle midlerne til brug for ansøgninger om anlægsudgifter. Her opleves det, at forsøgsrammen giver gode rammer for at etablere effektive økonomiske løsninger, hvor man udnytter det overblik og de muligheder for besparelser, der kan opstå ved at samle midlerne på provstiniveau. Andre puljer er mere målrettet kirkelige initiativer, hvor formålet ikke er at skabe økonomiske effektive løsninger, men at skabe aktivitet inden for bestemte fokusområder. For nogle provstier er intentionen med puljeordningerne også at etablere samarbejde på tværs af sognegrænser, noget som bidrager til bedre faglige løsninger og god anvendelse af de menneskelige ressourcer med øget trivsel generelt i provstiet til følge. Rentabiliteten viser sig således såvel økonomisk som i skabelse af andre former for værdi.

4.1.3 Sammenfatning – forsøgsramme 1

Få forsøg (tre ud af elleve) lever op til baseline-kriteriet om ikke at have oprettet puljer i provstiudvalgskassen før indtrædelse i forsøgsordningen. Til gengæld er ca. halvdelen (seks ud af elleve) udført inden for de opstillede fidelitets-kriterier på tidspunktet for evaluering eller delevaluering.

Erfaringerne med at agere inden for forsøgsordningens rammer tyder på, at modellen med at etablere puljer understøtter de opstillede formål. Forsøgene tyder på, at modellen skaber fleksible rammer for menighedsrådene og gode redskaber til økonomisk styring for provstiudvalg og menighedsråd. På denne baggrund opleves forsøgspraksissen som velfungerende for både menighedsråd og provstiudvalg i de gennemførte forsøg. Derfor giver mange af menighedsrådene og provstiudvalgsrepræsentanterne i forsøgene udtryk for et ønske om at permanentgøre muligheden for at placere formålsbestemte puljer i provstiudvalgskassen. Dog bemærker næsten alle provstier, at kravet om eksternt tilsyn på de nuværende præmisser, ikke fungerer, da det etablerer en ny og ekstra tilsynsfunktion ud over det allerede eksisterende

tilsyn fra stiftsøvrigheden, hvorfor det foreslås, at tilsynet bygges ind i den allerede eksisterende tilsynsstruktur.

4.2 Forsøgsramme 2 – Ændret organisering af samarbejder som selvstændig juridisk enhed – bevillingssamarbejde

I forsøgsramme 2 kan menighedsråd oprette større samarbejder som en selvstændig juridisk enhed med selvstændig økonomi. Det er de deltagende menighedsråd, der hvert år fastsætter driftsbevillingen til samarbejdet. Derved bidrager menighedsrådene med midler fra kirkekasserne til et fælles samarbejde, hvilket fastholder menighedsrådenes overordnede ansvar for prioriteringen af midler til samarbejdet. Samarbejdet står herefter for prioriteringen af midlerne og regnskabsaflæggelse mv., hvilket skaber indsigt/transparens. Beslutninger i samarbejdet træffes af en nedsat bestyrelse bestående af mindst to tredjedele læge menighedsrådsmedlemmer, som repræsenterer de deltagende menighedsråd.

Formålet med forsøgsramme 2 er at lette menighedsrådenes og samarbejdernes administrative arbejdsvilkår samt at skabe bedre indsigt og transparens i samarbejdernes økonomi gennem selvstændigt budget og regnskab i økonomiportalen, samtidig med at menighedsrådene sikres fortsat kontrol over midlerne.

4.2.1 Baseline og fidelitet

I nedenstående tabel fremgår en oversigt over hvilke forsøg, der opfylder baseline- og fidelitets-kriterier for forsøgsindsatsen. Til eksempel kan Silkeborg Kirkegårde og Krematorium illustrere, hvordan tabellen

skal læses. Praksis i samarbejdet om Silkeborg Kirkegårde og Krematorium har haft den tiltænkte udgangssituation inden påbegyndelse af forsøgsindsatsen, hvorfor baseline-kriteriet er farvet grønt. Under forsøget ved Silkeborg Kirkegårde og Krematorium har menighedsrådene ikke været den besluttende instans i afsættelsen af midler. Tilsvarende er økonomien i samarbejdet ikke koordineret på fælles møder mellem menighedsrådene. Derfor farves disse to kriterier røde. Samarbejdet har dog udarbejdet budget, kvartalsrapporter og årsregnskab parallelt med menighedsrådene, hvorfor dette felt farves grønt.

4.2.1.1 Forsøgene har haft den nødvendige praksis inden indtrædelse i forsøgslovgivningen

Alle samarbejder i forsøgsramme 2 har opfyldt baseline-kriteriet, hvilket betyder, at organisering inden indtrædelse i forsøget har den nødvendige forskellighed til forsøgsindsatsen. Dermed er det muligt at undersøge relevante før-efter-virkninger for samarbejder i forsøgsramme 2, såfremt forsøgene også har gennemført forsøgene ifølge intensionerne (fidelitet).

4.2.1.2 Over halvdelen af forsøgene er foretaget som tiltænkt

Seks af de elleve samarbejder opfylder med forsøgsindsatsen alle fidelitets-kriterierne. Det drejer sig om følgende samarbejder: Den fælles kirkegårdsdrift i Hillerød, Fælles kirkegårdsdrift ml. Gørløse, Skævinge-Lille Lyngby og Strø, Holstebro Kirkegårde, Ribe Kirkegårde, Kirkeadministration og Fælleskrematoriet i Ringsted.

De seks samarbejder har formået at imødekomme fidelitets-kriterierne. For fem af disse samarbejder sker det ved, at midler til samarbejdet afsættes af menighedsrådene fra deres respektive kirkekasser. Dermed er beløb til samarbejdet også bogført som en postering i kirkekassernes regnskaber.

Det vil sige, at menighedsrådene fastholder kontrollen med midler afsat til samarbejdet, da menighedsrådene om nødvendigt kan vælge at omdisponere midler til samarbejdet, eftersom midlerne finansieres gennem kirkekasserne.

Der er etableret bestyrelser for samarbejderne bestående af repræsentanter for de deltagende menighedsråd samt ofte repræsentanter for samarbejdernes medarbejdere – fx en kirkegårdsleder. Samarbejderne afholder koordinerende møder i deres bestyrelser, hvor budgetter og regnskaber udarbejdes, og efterfølgende godkendes budgetrammerne af menighedsrådene. Dette er yderligere med til at fastholde kontrollen med midlerne hos menighedsrådene.

For det sjette samarbejde - Fælleskrematoriet i Ringsted - gælder det, at de deltagende menighedsråd ikke afsætter ligningsmidler til samarbejdet, som derimod finansieres af indtægter fra brugen af krematoriet. Menighedsrådene fastholder imidlertid beslutningskompetencen for samarbejdets økonomi, da menighedsrådene årligt godkender samarbejdets forretningsplan, ligesom menighedsrådenes repræsentanter i bestyrelsen også godkender budget, kvartalsrapporter og årsregnskab.

Det er bestyrelserne, der har ansvaret for den daglige drift af alle seks samarbejder. Bestyrelserne for samarbejderne har adgang til Økonomiportalen, hvori samarbejderne aflægger selvstændige budgetter og årsregnskaber samt kvartalsrapporter parallelt med, at menighedsrådene aflægger budgetter, kvartalsrapporter og årsregnskaber for kirkekasserne.

4.2.1.3 Beslutningsprocedurer forhindrer intenderet forsøgspraksis

Fem ud af de elleve samarbejder opfylder ikke alle fidelitets-kriterierne i forsøgsindsatsen. Det drejer sig om: Silkeborg Kirkegårde og Krematorium, Horsens Kirkegårde, Vejle Kirkegårde, Folkekirkens Hus og den fælles kirkegårdsdrift for Nakskov Kirkegårde. Fælles for de fem samarbejder er, at de bl.a. ikke opfylder fidelitets-kriteriet om, at det er menighedsrådene, der afsætter midlerne til samarbejderne. Midlerne til samarbejderne afsættes i disse provstier uden om kirkekasserne og føres direkte fra provstiudvalgskasserne til samarbejdernes kasser.

Tabel 10: Baseline og fidelitet – Forsøgsramme 2 – Ændret organisering af samarbejder som selvstændig juridisk enhed - bevillingssamarbejde

Kriterier	Datakilder	Silkeborg Kirkegårde og Krematorium	Den fælles kirkegårdsdrift i Hillerød	Fælles kirkegårdsdrift ml. Gørløse, Skævinge-Lille Lyngby og Strø	Horsens Kirkegårde	Holstebro Kirkegårde	Ribe Kirkegårde	Kirkeadministration	Folkekirkens Hus, Aalborg	Vejle Kirkegårde	Fælles kirkegårdsdrift for Nakskov Kirkegårde	Fælleskrematoriet i Ringsted
Baseline												
1. Eksisterende samarbejder har ikke haft adgang til at aflægge budget og regnskab i økonomiportalen. Dette har ligget i menighedsrådet.	Interview med samarbejde og menighedsråd											
Fidelitet - forsøgsindsats												
2. Menighedsrådene afsætter midler til et samarbejde.	Interview med samarbejde og menighedsråd											
3. Hvis flere menighedsråd bevilger midler til samarbejdet afholdes et eller flere koordinerende møder mellem menighedsrådene, hvor økonomien fastlægges.	Interview med samarbejde og menighedsråd											
4. Samarbejdet skal udarbejde budget, kvartalsrapporter og årsregnskab parallelt med menighedsrådene.	Interview med samarbejde og menighedsråd											

Note: Tabellen er dannet på baggrund af de enkelte forsøgsevalueringer, som kan findes i bilag.

Ved fire af de fem samarbejder (Silkeborg Kirkegårde og Krematorium, Horsens Kirkegårde, Vejle Kirkegårde og Fælles kirkegårdsdrift for Nakskov Kirkegårde) skyldes det, at midlerne til samarbejderne afsættes af provstiudvalgene. Dermed kan menighedsrådene ikke siges at have den direkte beslutningskompetence til afsættelse af midler til samarbejderne, om end forslag til budgetter kommer fra menighedsrådene gennem repræsentanterne i bestyrelserne. Konsekvensen af denne praksis er, at provstiudvalgene i princippet kan ændre på midlernes størrelse eller vælge at gå imod bestyrelsernes budgetforslag, hvilket ikke er i overensstemmelse med forsøgets intention.

I det fjerde samarbejde (Folkekirkens Hus) afsættes midlerne til samarbejdet af et fælles budgetudvalg for de fire deltagende provstier. Midlerne afsættes til det ene provsti, der videregiver midlerne til samarbejdet uden om sognenes kirkekasser. Det betyder, at det ligeledes i dette samarbejde ikke er menighedsrådene, der har den direkte beslutningskompetence til at afsætte midler til samarbejdet. Dette er ligeledes uden for intentionen i forsøgsrammen.

De fem samarbejder afholder koordinerende bestyrelsesmøder i samarbejderne, hvor menighedsrådene for de fire samarbejder angående kirkegårdsdrift er repræsenteret gennem deres repræsentanter i bestyrelserne. Imidlertid er menighedsrådene kun indirekte repræsenteret i de koordinerende bestyrelsesmøder i Folkekirkens Hus gennem repræsentanter fra provstiudvalgene. Uagtet om de deltagende menighedsråd afholder koordinerende møder angående samarbejdernes økonomi, er økonomierne for samarbejderne hverken bevilget eller fastlagt på koordinerende møder, eftersom det ikke er menighedsrådene, der afsætter midlerne til samarbejderne. Dette er ikke i overensstemmelse med intentionerne i forsøget.

Som det fremgår af ovenstående, har de nævnte fem samarbejder ikke været organiseret i overensstemmelse med hensigten i forsøgsrammen, ved deres evaluerings- eller delevalueringstidspunkt. De fem samarbejder kan derfor ikke anvendes til at vurdere forsøgsrammen eller skabe erfaringer om at agere inden for forsøgsrammen i denne delevaluering. De udgår derfor af vurderingen af målindfrielsen i næste afsnit. Såfremt de delevaluerede forsøg ændrer deres organisering, således at den er i overensstemmelse med forsøgsbeskrivelsen ved slutevalueringstidspunktet, vil deres erfaringer imidlertid kunne indgå i den endelige evaluering i år 2022.

Evalueringen viser, at det har været vanskeligt for fem af de elleve samarbejder at etablere korrekte beslutningsprocesser og processer omkring afsættelsen af midler. Hvor beslutningerne ifølge intentionen skulle ligge i koordinerende møder mellem menighedsrådene, som efterfølgende afsætter midler fra egne kirkekasser til samarbejderne, har beslutningerne ligget på provstiniveau, og midlerne er aldrig blevet lignet ud i kirkekasserne. Samarbejderne har imidlertid været af den opfattelse, at deres praksis har ligget inden for lovgivningens rammer.

4.2.1.4 Behov for tættere opfølgning

Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter foreslår på den baggrund, at Kirkeministeriet i det fremadrettede arbejde med forsøgene under forsøgsramme 2 følger tættere op for at sikre, at forsøgene lever op til de opstillede fidelitets-kriterier. Der er behov for mere rådgivning og opfølgning omkring etablering af beslutningsprocesser og afsættelse af midler til samarbejderne. Dette vil kunne sikre et større datagrundlag at foretage den endelige evaluering ud fra.

4.2.2 Målindfrielse

På næste side opsummeres målindfrielsen i forsøgene. Skemaet er dannet på baggrund af de enkelte forsøgsevalueringer, som kan findes i bilag.

4.2.2.1 Forsøgsmodellen opfylder formålene

Som det fremgår af nedenstående tabel indfrier forsøgsramme 2 de forventede virkninger for hvert af de enkelte seks forsøg, der indgår i vurderingen af målindfrielsen.

4.2.2.2 Menighedsrådene oplever at have kontrol med midlerne

Kirkeministeriet har med forsøgsrammen organiseret en beslutningsprocedure, hvor menighedsrådene først afsætter midler til samarbejderne ved afstemning i menighedsrådet, dernæst godkender de samarbejdernes budgetter, og dertil er de løbende repræsenteret i samarbejdernes bestyrelser og på koordinerende møder. Intentionen er, at menighedsrådene oplever fortsat kontrol med midlerne i samarbejderne. Erfaringen fra de gennemførte forsøg er, at der opleves en tilstrækkelig kontrol med midlerne under disse rammer, og at dette er afgørende for modellens hensigtsmæssighed.

4.2.2.3 Økonomisk samarbejde giver overblik og bedre investeringsmuligheder

Med forsøgsordningen har menighedsrådene i de enkelte samarbejder mulighed for at se på tværs af økonomien i samarbejdet for at vurdere, om der er midler til nye investeringer. Menighedsrådene har derfor oplevet en mere effektiv anvendelse af materiel samt tekniske og menneskelige ressourcer ved at samarbejde frem for at løse opgaverne alene i de enkelte menighedsråd.

4.2.2.4 Selvstændigt regnskab skaber transparens

Forsøgspraksissen har adskilt økonomien i samarbejderne fra økonomien i kirkekasserne. Det har skabt bedre muligheder for hovedparten af menighedsrådene i samarbejderne til at skabe sig et overblik over ligningsmidlerne i samarbejderne. Det skyldes, at disse kun var bogført i ét sogns regnskab gennem konsolidering inden forsøgsordningen.

Det selvstændige budget og regnskab i Økonomiportalen giver de enkelte samarbejder mulighed for at sammenligne økonomien for

Tabel 11: Målindfrielse – Forsøgsramme 2 – Ændret organisering af samarbejder som selvstændig juridisk enhed - bevillingssamarbejde

Evalueringsfokus	Datakilder	Den fælles kirkegårdsdrift i Hillerød	Fælles kirkegårdsdrift ml. Gørløse, Skævinge-Lille Lyngby og Strø	Holstebro Kirkegårde	Ribe Kirkegårde	Kirkeadministration	Fælleskrematoriet i Ringsted
Formål							
1. At sikre menighedsrådet fortsat kontrol med midlerne.	Interview med samarbejde og menighedsråd						
2. Skabe bedre indsigt/transparens i samarbejdets økonomi gennem selvstændigt budget og regnskab i økonomiportalen.	Interview med samarbejde og menighedsråd						
3. At lette menighedsrådenes administrative arbejdsvilkår – da menighedsrådene ikke behøver løbende at kontrollere og samkøre økonomi mellem samarbejde og menighedsråd gennem konsolidering af budget- og regnskabstal.	Interview med samarbejde og menighedsråd						
4. At lette samarbejdernes administrative arbejdsvilkår.	Interview med samarbejde og menighedsråd						
Evalueringsspørgsmål							
5. Virker modellen efter hensigten?	Evaluator vurderer samlet ud fra, om formålene er indfriet.						

Note: Tabellen er dannet på baggrund af de enkelte forsøgsevalueringer, som kan findes i bilag.

samarbejdet år for år. Det har givet en større indsigt og transparens i de enkelte samarbejders økonomi sammenlignet med inden overgangen til forsøgspraksissen.

Én interviewperson oplever dog ikke, at Økonomiportalen og regnskabssystemet skaber transparens i samarbejdets økonomi. Dette skyldes, at Økonomiportalen ikke er opbygget med fokus på de væsentlige detaljer for en produktionsvirksomhed som Fælleskrematoriet i Ringsted, men har et andet og mere generelt folkekirkeligt primært sigte. Bestyrelsesmedlemmerne kan kun tilgå hovedtal i Økonomiportalen, og de har derfor ikke den nødvendige indsigt til at kunne træffe velunderbyggede beslutninger om samarbejdets økonomi.

4.2.2.5 Bedre balance mellem administrative og kirkelige opgaver

De seks samarbejder oplever, at menighedsrådenes administrative arbejdsvilkår er blevet lettet af en række årsager:

- Samarbejderne har et samlet regnskab, der ikke længere er fordelt på de deltagende sogne. Det betyder, at menighedsrådene ikke behøver at kontrollere og samkøre økonomi mellem samarbejde og menighedsråd løbende.
- Bestyrelserne og de professionelle personalegrupper har overtaget en del af de administrative arbejdsopgaver, der tidligere lå i de enkelte menighedsråd.
- Menighedsrådene oplever, at de ikke længere har problemer med at få dækket personalets ferie- og sygedage, fordi de igennem samarbejdet har en samlet personalegruppe med egen ledelse, som står for at dække disse behov.

Overordnet bidrager samarbejderne med en øget stabilitet og fleksibilitet i sognenes administrative arbejdsvilkår. Desuden lettes den administrative arbejdsbyrde i menighedsrådene, hvilket giver bedre tid til andre tiltag. Det giver menighedsrådene en bedre balance mellem det administrative og det kirkelige arbejde.

4.2.2.6 Medarbejdertrivslen øges og kvaliteten i opgaveløsningen styrkes

Efter en række arbejdsopgaver er blevet overtaget af professionelle personalegrupper i samarbejderne, har menighedsrådene oplevet en kvalitativ forbedring af opgaveløsningen, eftersom de ansatte er specialiserede i de opgaver, de løser. Det sikrer et øget overblik over de administrative og økonomiske opgaver, som før ofte har været en tung administrativ post for menighedsrådene. Desuden oplever især de menighedsråd, der har samarbejdet om økonomi- og regnskabsførelse en øget professionalisme og tryghed forbundet med samarbejdet.

I samarbejderne samles opgaverne om fx kirkegårdsdrift eller økonomi. Hvor enkelte medarbejdere før sad med opgaverne alene i det enkelte sogn, samles de nu i en tværgående personalegruppe med fælles ansvar for opgaveløsningen på tværs af sogne. På denne måde opstår nye muligheder for at sparre fagligt med hinanden og løse større opgaver hurtigere i fællesskab. Det har i nogle samarbejder resulteret i forbedret arbejdsglæde og trivsel hos samarbejdernes medarbejdere. Samtidigt giver samarbejderne anledning til sparring mellem sogne og bidrager som et forum for fælles vidensudveksling.

Uddelegeringen af arbejdsopgaver til personalegrupperne stiller desuden menighedsrådene stærkere, når der er medlemsskifte i menighedsrådene og viden skal overleveres til nye medlemmer, da personalegrupperne kan være behjælpelige med vidensoverdragelsen.

4.2.2.7 Risiko for større afstand mellem menighedsråd og ansatte

Imidlertid nævner nogle repræsentanter for menighedsrådene, at de har oplevet en øget afstand mellem menighedsrådene og de ansatte i samarbejdet. Dette skyldes, at det primært er bestyrelserne, der har kontakten til personalegrupperne i samarbejderne. Derfor kan bestyrelserne opleves som et ekstra mellemled i kontakten til medarbejderne.

4.2.2.8 Lettede administrative vilkår styrker stabilitet og fleksibilitet i samarbejderne

Evalueringen viser, at samarbejderne oplever lettede administrative arbejdsvilkår. Imidlertid er det forskelligt, hvordan de enkelte samarbejder oplever en lettelse i deres administrative arbejdsvilkår. Generelt oplever samarbejderne enklere arbejdsgange, eftersom der er færre instanser involveret i udførelsen af arbejdsopgaver. Det har bl.a. nedsat antallet af møder. I stedet for at tage beslutninger i hvert enkelt menighedsråd, som indgår i et samarbejde, kan man under den nye organisering nøjes med at tage beslutninger på koordinerende møder i samarbejdernes bestyrelser. Derudover er samarbejderne ikke længere afhængige af menighedsrådene, når samarbejderne skal aflægge regnskaber, da samarbejdernes regnskaber ikke længere er konsoliderede i menighedsrådenes regnskaber. Forsøgspraksissen har dermed fjernet et ekstra mellemled, hvilket sparer tid.

Overordnet har forsøgspraksissen lettet samarbejdernes administrative arbejdsvilkår, da forsøgsmodellen har opstillet nogle faste og gensidigt forpligtende rammer for, hvordan samarbejderne skal foregå. Hvor samarbejderne tidligere ofte har været baseret på mindre formaliserede hensigtserklæringer, etablerer forsøgsordningen nye rammer, som minimerer tvivl angående samarbejdernes struktur samt øger stabiliteten og fleksibiliteten i samarbejderne.

4.2.3 Sammenfatning – forsøgsramme 2

Samtlige forsøg i forsøgsramme 2 opfylder baseline-kriteriet, og praksis i samarbejderne inden indtrædelse i forsøgsordningen er derfor tilstrækkelig forskellig fra forsøgspraksis. Seks af de elleve forsøg opfylder desuden alle fidelitets-kriterierne for forsøgspraksis.

De fem samarbejder, der ikke opfylder fidelitets-kriterierne, afsætter midlerne til samarbejdet direkte fra provstierne til samarbejderne uden om kirkekasserne. Dermed er det ikke som ifølge hensigten menighedsrådene, der afsætter midlerne til samarbejderne, hvorfor de ikke har den tiltænkte kontrol med midlerne.

Da det i disse fem samarbejder ikke er menighedsrådene, der afsætter midlerne til samarbejderne, kan menighedsrådene heller ikke siges at fastlægge samarbejdernes økonomi på koordinerende møder, selvom praksis for koordinerende møder mellem menighedsrådene er etableret for de fleste samarbejder. På de koordinerende møder etableres i praksis forslag til budgetter for samarbejderne, som herefter sendes til provstiudvalget, der afsætter midlerne. Denne konstruktion er ikke i overensstemmelse med intentionerne i forsøgsrammen.

De fem samarbejder har været af den opfattelse, at deres praksis har fulgt forsøgslovgivningens rammer. Derfor er de korrekte beslutningsprocesser ikke blevet etableret og evalueringen tyder på, at mere rådgivning og opfølgning vil være nødvendig for at sikre dette.

Forsøgsordningen har formået at indfri formålene med forsøgspraksissen for de seks samarbejder, der opfylder fidelitets-kriterierne. Forsøgsordningen har skabt nye og bedre rammer, som menighedsrådene har kunnet samarbejde inden for. Resultatet har været lettede administrative arbejdsvilkår for menighedsrådene og bestyrelserne på grund af den øgede professionalisering i samarbejderne, bedre drift af samarbejderne og bedre trivsel for medarbejderne. Forsøgsordningen har for hovedparten af de adspurgte samarbejdspartnere skabt et bedre overblik over de enkelte samarbejders økonomi samtidigt med, at menighedsrådene fastholder kontrollen med midlerne. På denne baggrund opleves forsøgspraksissen som en positiv forandring for samarbejderne, der ønskes permanentgjort.

4.3 Forsøgsramme 3 – Ændret organisering af samarbejder som selvstændig juridisk enhed – budgetsamrådsmodellen

I forsøgsramme 3 har menighedsråd mulighed for at oprette større samarbejder, der etableres som en selvstændig juridisk enhed med egen økonomi. I denne forsøgsramme er det provstiets menighedsråd, der på budgetsamrådet skal afsætte midler til samarbejdet. Ligningsmidlerne udbetales direkte fra provstiudvalget eller kommunen og det er samarbejdet, der har ansvar for budget og regnskab. Derved skal menighedsrådene forholde sig til samarbejdets økonomi én gang om året, og herefter kan menighedsrådene løbende følge samarbejdets økonomi gennem kvartalsrapporter og årsregnskab.

Formålet med forsøgsramme 3 er at lette menighedsrådenes administrative arbejdsvilkår og skabe enkle og fleksible rammer for økonomistyring i menighedsrådene. Disse mål opnås ved, at midler til samarbejdet udbetales direkte af provstiudvalget/kommunen til samarbejdets kasse. Derved undgås konsolidering af samarbejdets økonomi i menighedsrådenes regnskaber. Samtidigt får samarbejdet adgang til selvstændig aflæggelse af budget og regnskab i Økonomiportalen, hvilket skal skabe bedre indsigt og transparens i samarbejdets økonomi og give provstiudvalget mulighed for at lave sammenstillinger på tværs.

4.3.1 Baseline og fidelitet

I nedenstående tabel fremgår en oversigt over hvilke forsøg, der opfylder baseline- og fidelitets-kriterier for forsøgsindsatsen. Fx i forsøget gennemført af Sct. Olai Kirkegårdsforvaltning har samarbejdet ikke haft adgang til at aflægge selvstændigt regnskab i økonomiportalen inden indtrædelsen i forsøget. Derfor farves baseline grønt. Samarbejdet har imidlertid ikke haft den tiltænkte beslutningsproces, hvorfor dette felt farves rødt. Sct. Olai Kirkegårdsforvaltning har imidlertid oprettet

samarbejdet som en selvstændig juridisk enhed og har også udfærdiget egne budgetter, kvartals- og årsregnskaber i Økonomiportalen samt gjort disse tilgængelige for menighedsrådene på de korrekte tidspunkter. Derfor farves disse felter grønne.

4.3.1.1 Næsten alle forsøg har haft den nødvendige praksis inden indtrædelse i forsøgslovgivningen

14 ud af 16 samarbejder opfylder baseline-kriteriet, hvormed organiseringen i de 14 samarbejder har haft den nødvendige forskellighed til forsøgspraksissen inden indtrædelse i forsøget. Dette betyder, at det er muligt at sammenligne før- og eftervirkninger for disse samarbejder i forsøgsramme 3, såfremt de opfylder fidelitets-kriterierne.

4.3.1.2 Få forsøg er foretaget som tiltænkt

Tre af de seksten samarbejder opfylder alle fidelitets-kriterierne og har dermed foretaget forsøgspraksissen som tiltænkt. Det drejer sig om Herning Kirkegårde, Hørsholm Kirkegårde og Næstved Kirkegårde.

De tre samarbejder opfylder fidelitets-kriterierne ved, at de fremmødte menighedsråd stemmer om afsættelse af midler til samarbejderne på de respektive budgetsamråd. Uafhængigt af, om provstierne har orienterende eller besluttende budgetsamråd, sættes beløbet til samarbejderne til afstemning blandt alle de fremmødte menighedsråd.

Forud for budgetsamrådet har samarbejdernes bestyrelser sendt budgetforslag til provstiudvalgene. Provstiudvalgene fordeler ligningsmidlerne mellem provstiernes sogne og samarbejderne. På budgetsamrådene fremlægger provstiudvalgene de tildelte ligningsmidler til kirkekasserne og samarbejderne, hvorefter alle de fremmødte menighedsråd stemmer om afsættelse af beløbene til samarbejderne.

Dermed vedtager menighedsrådene i de enkelte provstier beløbene til samarbejderne.

Tabel 12: Baseline og fidelitet – Forsøgsramme 3 – Ændret organisering af samarbejder som selvstændig juridisk enhed - budgetsamrådsmodellen

Kriterier	Datakilder	Kirkekasserer Vest - Aarhus Vestre Provsti	Sct. Olai Kirkegårdsforvaltning	Fælles kirkegårdsdrift for Skive og Egeris Menighedsråd	Herning Kirkegårde	Kirkernes Hus, Fredericia	Ikast Kirkegårde	Folkekirkens Kirkegårde i Hvidovre	Hørsholm Kirkegårde	Gladsaxe Kirkegårde	Herlev Birkholm Kirkegårde
Baseline											
1. Eksisterende samarbejder har ikke haft adgang til at aflægge budget og regnskab i økonomiportalen. Dette har ligget i menighedsrådet.	Interview med samarbejdet										
Fidelitet - forsøgsindsats											
2. Beløb afsat til samarbejdet vedtages af menighedsrådene på budgetsområdet ved stemmeflertal (simpelt flertal) blandt de fremmødte menighedsrådsrepræsentanter. Det er en forudsætning, at mindst halvdelen af menighedsrådsrepræsentanterne er til stede.	Interview med provsti										
3. Samarbejdet er en selvstændig juridisk enhed med eget cvr-nummer, eget momsregnskab, egen arbejdsgiver i FLØS mv. og adgang til at udarbejde budget og regnskab i økonomiportalen.	Interview med samarbejdet										
4. Samarbejdet skal udarbejde budget, kvartalsrapporter og årsregnskab parallelt med menighedsrådene.	Interview med samarbejdet										
5. Budgetter, kvartalsrapporter og årsregnskaber gøres tilgængelige for de deltagende menighedsråd løbende, så de på næste budgetsamråd kan træffe en velunderbygget beslutning om samarbejdets økonomi – herunder om samarbejdet skal bruge af opsparede midler mv.	Interview med samarbejdet										

Note: Tabellen er dannet på baggrund af de enkelte forsøgsevalueringer, som kan findes i bilag.

Kriterier	Datakilder	Kolding Kirke-gårde	Næstved Kirke-gårde	Fælles kirke- og regnskabskontor i Hillerød Provsti	Fælleskirkegårds-drift for 3 menig-hedsråd i Skander-borg Provsti	Fælles kirkegårds-drift for 4 menig-hedsråd i Sønder-borg Provsti	Slagelse Kirke-gårde
Baseline							
1. Eksisterende samarbejder har ikke haft adgang til at af-lægge budget og regnskab i økonomiportalen. Dette har ligget i menighedsrådet.	Interview med samar-bejdet						
Fidelitet - forsøgsindsats							
2. Beløb afsat til samarbejdet vedtages af menighedsrå-dene på budgetsområdet ved stemmeflertal (simpelt flertal) blandt de fremmødte menighedsrådsrepræsen-tanter. Det er en forudsætning, at mindst halvdelen af menighedsrådsrepræsentanterne er til stede.	Interview med provsti						
3. Samarbejdet er en selvstændig juridisk enhed med eget cvr-nummer, eget momsregnskab, egen arbejdsgiver i FLØS mv. og adgang til at udarbejde budget og regnskab i økonomiportalen.	Interview med samar-bejdet						
4. Samarbejdet skal udarbejde budget, kvartalsrapporter og årsregnskab parallelt med menighedsrådene.	Interview med samar-bejdet						
5. Budgetter, kvartalsrapporter og årsregnskaber gøres til-gængelige for de deltagende menighedsråd løbende, så de på næste budgetsamråd kan træffe en velunderbyg-get beslutning om samarbejdets økonomi – herunder om samarbejdet skal bruge af opsparede midler mv.	Interview med samar-bejdet						

Samarbejderne har hver især en bestyrelse, hvor de menighedsråd, der deltager i de tre samarbejder, er repræsenteret. Derudover består bestyrelserne af en medarbejderrepræsentant samt kirkegårdslederen i Herning Kirkegårde og Hørsholm Kirkegårde. Via menighedsrådenes repræsentanter i de tre kirkegårdssamarbejders bestyrelser, har menighedsrådene også indflydelse på prioritering af midler inden for samarbejdernes budgetrammer, hvilket bidrager til menighedsrådenes kontrol med midler i samarbejdet.

Eftersom samarbejderne er selvstændige juridiske enheder med selvstændige økonomier, har de eget cvr-nummer, momsregnskab, arbejdsgiver i FLØS og adgang til at udarbejde budget og regnskab i Økonomiportalen.

Samarbejderne udarbejder desuden budgetter, kvartalsrapporter og årsregnskaber parallelt med menighedsrådene. De tre samarbejder gør budgetter, kvartalsrapporter og årsregnskaber tilgængelige digitalt. Disse sendes desuden til eller fremlægges for menighedsrådene via bestyrelserne.

4.3.1.3 Beslutningsprocedurer forhindrer intenderet forsøgspraksis

13 ud af 16 samarbejder er ikke foretaget efter den intenderede forsøgspraksis. Fælles for de 13 samarbejder er, at de ikke opfylder fidelitets-kriteriet om, at beløb afsat til samarbejdet vedtages af menighedsrådene på budgetsamråd ved simpelt stemmeflertal blandt de fremmødte menighedsrådsrepræsentanter.

For 11 af de 13 samarbejder, der ikke opfylder kriteriet, gælder det, at beløbet ikke sættes til afstemning på budgetsamrådet. Budgetrammerne til samarbejderne besluttes af provstiudvalgene forud for budgetsamrådene. Fordelingen af ligningsmidler fremlægges på budgetsamråd uden efterfølgende afstemning om midlerne til samarbejderne. Dermed ligger beslutningskompetencen, hvad angår beløbenes størrelser, hos provstiudvalgene.

De to resterende samarbejder, der ikke opfylder kriteriet om afstemning om beløb til samarbejdet på budgetsamråd, har begge besluttende budgetsamråd, hvorved der også stemmes om beløbene afsat til samarbejderne. Imidlertid foregår afstemningerne ved vægtet stemmeflertal, hvor menighedsrådsrepræsentanterne har vægtede stemmer baseret på sognenes størrelser. Ved at benytte vægtet stemmeflertal frem for simpelt stemmeflertal, har sognene mere indflydelse jo større de er, hvorved de mindre sogne i princippet kan blive overhørt. Det går imod intentionen i forsøgsrammen, hvor det simple stemmeflertal skal sikre, at de enkelte menighedsråd har lige meget kontrol med midlerne, der afsættes til samarbejderne.

De 13 samarbejder er ikke organiseret i overensstemmelse med hensigten i forsøgsrammen. Derfor kan de 13 forsøg ikke anvendes til at vurdere forsøgsrammens formål eller skabe erfaringer om at fungere inden for forsøgsrammen, hvorfor de udgår af vurderingen af målindfrielsen nedenfor.

Af de gennemførte interviews fremgår det, at flere af samarbejderne har været af den opfattelse, at samarbejdets økonomi skal besluttes ud fra den almindelige beslutningsprocedure omkring budgetsamråd. Dette uanset om man i provstiet har besluttende eller orienterende budgetsamråd. Forsøgslovgivningen regulerer imidlertid beslutningstagningen om samarbejdernes økonomi således, at der uanset budgetsamrådets almindelige praksis, skal foretages en beslutning om samarbejdets økonomi ved simpelt flertal. Evalueringen tyder således på, at der ikke er klarhed blandt samarbejderne om, at forsøgslovgivningen overtager reguleringen af beslutningsprocessen, og hvad det i praksis indebærer af ændringer for dem.

I relation til dette kan desuden siges, at både provstiudvalg og samarbejdets bestyrelse i Næstved Provsti, som har foretaget beslutningsprocedurerne som intenderet i forsøget, anser det som uhensigtsmæssigt og besværligt, at beløb til samarbejdet sættes til afstemning på budgetsamrådet. Hovedparten af provstiets menighedsråd deltager

ikke i samarbejdet, og det vurderes derfor ikke relevant, at de skal forholde sig til samarbejdets økonomi. Bestyrelsen for samarbejdet vil derfor foretrække, at beslutningen om afsættelse af beløb til samarbejdet lå hos provstiudvalget på samme måde, som det gør sig gældende for provstiets sogne – også selvom dette ville betyde et formelt tab af kontrollen med midlerne i menighedsrådene.

4.3.1.4 Behov for tættere opfølgning

På baggrund af ovenstående foreslår Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter, at Kirkeministeriet i det fremadrettede arbejde med forsøgene under forsøgsramme 3 følger tættere op på forsøgene for at sikre, at forsøgene lever op til de opstillede fidelitets-kriterier. Der er blandt forsøgene et behov for hjælp til at få etableret korrekte beslutningsprocesser. Gennem en tættere rådgivning og opfølgning kan Kirkeministeriet sikre et større datagrundlag til den endelige evaluering.

4.3.2 Målindfrielse

Nedenfor opsummeres målindfrielsen i forsøgene.

4.3.2.1 Begrænset datagrundlag

Eftersom kun tre ud af de seksten gennemførte forsøg er foretaget ifølge intentionerne, er datagrundlaget for vurdering af målindfrielsen begrænset. Det betyder, at erfaringerne, som beskrives nedenfor, er udtryk for disse tre forsøgs enkeltstående erfaringer og således ikke har en generaliserbarhed. Man kan med andre ord ikke nødvendigvis forvente, at disse erfaringer vil ses genskabt i andre sammenhænge, hvor tilgangen anvendes.

4.3.2.2 Forsøgsmodellen opfylder formålene

Erfaringerne fra de tre forsøg, der er gennemført ifølge intentionerne, er, at indsatsen i forsøgsramme 3 indfrier de forventede virkninger – se nedenstående tabel.

4.3.2.3 Selvstændigt regnskab skaber bedre overblik

Inden samarbejderne indtrådte i forsøgsordningen, skulle samarbejdernes økonomi konsolideres i ét af de deltagende menighedsråds sogneregnskaber. Denne praksis gjorde regnskaberne uoverskuelige, da samarbejdernes store økonomier blev sammenblandet med sognenes økonomier.

Et af formålene med forsøgsrammen er at give samarbejderne selvstændige økonomier og derved skabe et bedre overblik over samarbejdernes økonomi. Under forsøgspraksissen er samarbejderne blevet selvstændige juridiske enheder, der aflægger selvstændige budgetter og regnskaber i Økonomiportalen. Denne praksis har skabt et bedre overblik og gennemsigtighed for samarbejdernes økonomier. Det skyldes, at samarbejdernes budgetter og regnskaber er blevet adskilt fra sognenes regnskaber, og derfor er de store regnskaber blevet mere overskuelige at se på. Under forsøgsordningen kan samarbejderne selv gå ind på Økonomiportalen og få et samlet overblik over økonomien samtidigt med, at samarbejderne har mulighed for at følge økonomiens udvikling løbende uden at skulle afvente kvartalsrapporterne.

4.3.2.4 Provstiudvalgene har mulighed for sammenstillinger

Formålet med aflæggelse af regnskaber i Økonomiportalen er også at gøre det muligt for provstiudvalgene at lave sammenstillinger på tværs inden for de enkelte provstier. Provstiudvalgene har adgang til samarbejdernes regnskaber gennem Økonomiportalen. Denne adgang giver provstiudvalgene mulighed for at lave sammenstillinger på tværs af det enkelte provstis sogne og samarbejder, hvilket kan være et hjælpemiddel, når provstiudvalgene skal fordele provstiets midler. Ét af provstiudvalgene har lavet sammenstillinger på tværs flere år før forsøgsordningen trådte i kraft. I den forbindelse er erfaringerne, at det ikke er Økonomiportalen, der specifikt er afgørende. Dog er det væsentligt for modellens hensigtsmæssighed, at der er et system, hvor der kan skabes overblik og sammenstillinger. Økonomiportalen giver disse muligheder.

Tabel 13: Målindfrielse – Forsøgsramme 3 – Ændret organisering af samarbejder som selvstændig juridisk enhed - budgetsamrådsmodellen

Evalueringsfokus	Datakilder	Herning Kirkegårde	Hørsholm Kirkegårde	Næstved Kirkegårde
Formål				
1. Placering af regnskabet aflagt i Økonomiportalen giver samlet overblik og gør det muligt for provstiudvalget at lave sammenstillinger på tværs.	Interview med menighedsråd			
2. Mere enkle rammer for økonomistyring i menighedsråd.	Interview med menighedsråd			
3. Lette menighedsrådenes administrative arbejdsvilkår ved, at der udbetales ligningsmidler direkte fra provstiudvalget til et samarbejde under særlige vilkår og under menighedsrådenes kontrol.	Interview med menighedsråd			
Evalueringsspørgsmål				
4. Virker modellen efter hensigten?	Evaluator vurderer samlet ud fra om formålene er indfriet.			

Note: Tabellen er dannet på baggrund af de enkelte forsøgsevalueringer, som kan findes i bilag.

4.3.2.5 Lettede administrative vilkår i menighedsrådene

Som en del af forsøgspraksissen udbetaler provstiudvalgene midlerne direkte til samarbejderne uden om menighedsrådenes kirkekasser. Erfaringen med denne praksis er, at det letter de administrative vilkår for de sogne, der tidligere havde samarbejdernes økonomi konsolideret i sine regnskaber. Som følge af den direkte udbetaling af ligningsmidler til samarbejderne skal menighedsrådene ikke længere tage højde for, om samarbejdernes regnskaber og midler bliver blandet sammen med sogneregnskaberne, da økonomierne nu er adskilte. Det giver menighedsrådene mere enkle rammer for økonomistyring.

Praksissen sparer desuden menighedsrådene en regnskabsmæssig arbejdsgang, da de ikke længere skal være mellemled i udbetalingen af midler til samarbejderne. Dermed fjernes økonomien til samarbejderne fra menighedsrådenes budgetter og regnskaber, hvilket forenkler arbejdet for det enkelte menighedsråd.

4.3.2.6 Bedre balance mellem menighedsrådene i samarbejderne

Som følge af at samarbejdernes regnskaber ikke længere skal konsolideres i et af menighedsrådenes sogneregnskaber, er ansvaret og de administrative arbejdsopgaver nu fordelt mere lige mellem de menighedsråd, der indgår i samarbejderne. Det skyldes, at ét menighedsråd ikke længere er tættere på økonomien end de øvrige menighedsråd i samarbejdet. Derved har samarbejdets selvstændige juridiske status medført en mere lige balance mellem menighedsrådene.

4.3.3 Sammenfatning – forsøgsramme 3

14 af de 16 forsøg i forsøgsramme 3 opfylder baseline-kriteriet, hvorfor de har den nødvendige forskellighed mellem praksis før og under forsøget.

Tre af seksten forsøg er foretaget som tiltænkt i forsøgsramme 3. De tretten forsøg, der ikke er foretaget inden for rammerne af forsøgsordningen, opfylder ikke fidelitets-kriteriet om, at afsættelse af midler til samarbejdet skal sættes til afstemning ved simpelt stemmeflertal

blandt de fremmødte menighedsråd på budgetsamråd. Den manglende opfyldelse af fidelitets-kriteriet skyldes, at flere samarbejder har haft den forståelse, at de kunne beslutte samarbejdets økonomi ved den sædvanlige beslutningsprocedure for budgetsamråd. Det tyder derfor på, at det for samarbejderne ikke har været afklaret, at forsøgslovgivningen erstatter den hidtidige lovgivning på området, og hvilke praktiske ændringer dette indebærer for budgetsamrådene. Evalueringen tyder således på, at der er et udækket behov for rådgivning og opfølgning således, at praksis sikres at foregå inden for forsøgets rammer.

De tre samarbejder, der opfylder samtlige fidelitets-kriterier stemmer om afsættelse af beløb til samarbejderne ved simpelt stemmeflertal, uafhængigt af provstiernes øvrige praksis, hvad angår orienterende eller besluttende budgetsamråd.

Forsøgsordningen har indfriet formålene med forsøgspraksissen for de tre samarbejder. Det er især samarbejdernes selvstændige regnskab og udbetaling af ligningsmidler direkte fra provstiudvalget/kommunen, der har skabt bedre rammer for menighedsrådenes samarbejder. Virkningen har været et bedre overblik for alle parter over samarbejdernes økonomier, og det har i høj grad lettet regnskabsførelse og administration for de menighedsråd, der ellers har skulle varetage samarbejdernes økonomi. Derudover har den selvstændige juridiske status og den selvstændige økonomi for samarbejderne medført en mere lige balance i ansvarsfordelingen mellem menighedsrådene samtidigt med, at menighedsrådene bibeholder ansvaret for afsættelse af midler til samarbejderne gennem afstemning på budgetsamrådene.

4.4 Forsøgsramme 5 – Samarbejde mellem menighedsråd, hvor hele eller dele af bygningsadministrationen og -vedligeholdelsen, ansvaret herfor (kompetencen) og finansieringen heraf placeres i provstiudvalget

I forsøgsramme 5 har menighedsråd mulighed for at indgå i samarbejder, hvor hele eller dele af bygningsadministrationen og bygningsvedligeholdelsen, ansvaret herfor (kompetencen) og finansieringen heraf placeres i provstiudvalget. Opgaverne, som kan placeres hos provstiudvalget, omfatter administrationen og vedligeholdelsen af kirker, præsteboliger, landbrugsejendomme, sognegårde og øvrige bygninger.

Formålet med forsøgsramme 5 er at:

- lette menighedsrådene for tunge og tidskrævende opgaver og derved frigøre ressourcer til andre opgaver,
- skabe mere fleksible rammer for opgaveløsningen i menighedsrådene og
- give menighedsrådene bedre mulighed for at organisere sig individuelt med en god balance mellem kirkelige og administrative opgaver.

På denne måde sigter forsøgsrammen efter at tilbyde menighedsrådene nye måder at organisere sig på således, at de kan skabe den – for dem hver især – helt rigtige balance i deres arbejdsopgaver. Endvidere afdækker forsøgsrammen, om overflytningen af opgaver vedrørende bygningsadministration og bygningsvedligeholdelse fra menighedsrådene til provstiudvalget er økonomisk rentabel.

4.4.1 Baseline og fidelitet

I nedenstående tabel fremgår en oversigt over hvilke forsøg, der opfylder baseline- og fidelitetskriterierne. Som eksempel kan Hedensted Provsti illustrere, hvordan tabellen skal læse. I Hedensted Provsti har ingen af de forsøgsdeltagende menighedsråd tidligere placeret nogen af deres opgaver vedrørende bygningsadministration og bygningsvedligeholdelse hos provstiudvalget. Derfor farves baseline-feltet grønt. Der har imidlertid ikke været ført tilsyn med provstiudvalgets arbejde fra et andet provsti i forsøgsperioden, hvorfor dette fidelitets-felt farves rødt. Det andet fidelitets-kriterium er opfyldt, hvorfor dette farves grønt.

4.4.1.1 Næsten alle forsøg har haft den nødvendige praksis inden indtrædelse i forsøgslovgivningen

Seks ud af syv forsøg lever op til baselinekriteriet om, at alle opgaver vedrørende bygningsadministration og bygningsvedligeholdelse skal ligge i menighedsrådene før forsøgets ikrafttrædelse. I det syvende forsøg (delt mellem Skive og Salling Provstier) opfyldes baselinekriteriet ikke, idet ingen af de opgaver, som provstiudvalgene varetager efter indtrædelsen i forsøgsordningen, tidligere lå hos menighedsrådene. Det skyldes, at samarbejdet mellem menighedsrådene og provstiudvalgene angår driften af et kølekapel, som først blev opkøbt, da forsøget begyndte.

4.4.1.2 Hovedparten af forsøgene er foretaget som intenderet

Fem af syv forsøg opfylder fidelitetskriterierne. Det drejer sig om: Horsens Provsti, Maribo Domprovsti, Skive og Salling Provstier, Valby-Vanløse Provsti og Aalborg Budolfi Provsti.

Disse fem provstier har opfyldt fidelitetskriterierne, idet provstiudvalgene har overtaget hele eller dele af menighedsrådenes bygningsadministration og bygningsvedligeholdelse samt ansvaret herfor og finansieringen heraf. Derudover er der blevet ført tilsyn med forsøgspraksissen fra et andet provstiudvalg.

Tabel 14: Baseline og fidelitet – Forsøgsramme 5 – Samarbejde mellem menighedsråd, hvor hele eller dele af bygningsadministrationen og –vedligeholdelsen, ansvaret herfor (kompetencen) og finansieringen heraf placeres i provstiudvalget

Kriterier	Datakilder	Hedensted Provsti	Horsens Provsti	Maribo Domprovsti	Skive og Salling Provstier	Valby-Vanløse Provsti	Aalborg Budolfi Provsti	Aarhus Vestre Provsti
Baseline								
1. Alle opgaver vedrørende bygningsadministrationen og -vedligeholdelsen ligger i menighedsrådet – provstiudvalget har ikke overtaget nogen af disse – hverken ansvaret for (kompetencen) eller finansieringen af.	Interview med menighedsråd og provsti							
Fidelitet - forsøgsindsats								
2. Hele eller dele af bygningsadministrationen og –vedligeholdelsen, ansvaret herfor (kompetencen) og finansieringen heraf flyttes til provstiudvalget.	Interview med menighedsråd og provsti							
3. Det lovpligtige tilsyn i relation til de opgaver, der flyttes til provstiudvalget, skal af habilitetsmæssige årsager flyttes til et andet provstiudvalg. Tilsynspligten overgår på baggrund af en lokal aftale til et andet provstiudvalg. Såfremt en sådan aftale ikke kan indgås lokalt, udarbejder stiftet en rotationsordning mellem stiftets provstiudvalg.	Interview med provsti							

Hovedparten af de syv provstiudvalg har valgt at nedsætte interne udvalg, som med hjælp fra en ekstern bygningskyndig person varetager de administrative og praktiske opgaver, de har overtaget fra menighedsrådene. Flere provstiudvalg har endvidere afsat en del tid til at udforme vedtægter og retningslinjer for deres varetagelse af bygningerne, således at også menighedsrådene og de involverede præster er informeret om samarbejdets arbejdsgange og ansvarsdeling.

Hvis vi ser på, hvilke opgaver, der samarbejdes om i de syv forsøg, så vedrører fem ud af syv forsøg de bygningsadministrative og bygningsvedligeholdende opgaver kun præsternes embedsboliger. I det sjette forsøg omhandler det et kølekapel (Skive og Salling Provstier), mens det i det syvende forsøg (Maribo Domprovsti) omhandler hovedparten af de forsøgsdeltagende sognes bygninger, herunder kirker, præsteboliger og bygninger på kirkegårde.

Eftersom hverken Hedensted Provsti eller Aarhus Vestre Provsti har fået ført tilsyn med deres arbejde fra et andet provstiudvalg og dermed ikke opfylder fidelitets-kriterierne, udgår deres erfaringer i denne evaluering.

4.4.1.3 Tilsynspligten fra et andet provstiudvalg synes unødvendig

Kravet om tilsyn med provstiudvalgets håndtering af bygningsadministrationen ved andet provstiudvalg skal sikre at beslutninger om bygningsadministration og vedligeholdelse fortsat godkendes af en anden myndighed. Det opleves imidlertid af flere provstiudvalg som en unødvendig bureaukratisering. Provstierne er i forvejen underlagt ekstern revision af deres regnskaber, og der føres således allerede tilsyn med deres arbejde, fortæller de. Derfor synes det overflødigt for flere af de forsøgsdeltagende provstiudvalg, at et andet provstiudvalg skal bruge tid og kræfter på at føre et lignende tilsyn med deres arbejde. Dette har afholdt nogle provstiudvalg fra at indfri fidelitetskravet om tilsyn fra et eksternt provstiudvalg. Den eksisterende revision og tilsynsføring indbefatter dog ikke en godkendelse af beslutninger om brug af midler, hvilket tilsynspligten i forsøgsrammen skal sikre.

4.4.2 Målindfrielse

I nedenstående tabel opsummeres, hvorvidt forsøgene har indfriet forsøgsrammens formål.

4.4.2.1 Forsøgsmodellens formål opfyldes

Som det fremgår af nedenstående tabel, er forsøgets formål blevet opfyldt i hvert af de fem forsøg, der indgår i vurderingen af målindfrielsen.

4.4.2.2 Menighedsrådenes arbejdsbyrde er blevet lettet

Med forsøgsordningen er menighedsrådenes praktiske og administrative arbejdsbyrde blevet lettet.

På det praktiske område har det været en stor lettelse for særligt menighedsrådenes interne præstegårds-/bygningsudvalg og kirkeværgerne, at bygningsansvaret er blevet overhændet til provstiudvalget. I enkelte menighedsråd har man kunnet spare henholdsvis en halv og en hel kirkeværgestilling efter indtrædelse i forsøget. Den lettede arbejdsbyrde for kirkeværgerne gør det endvidere lettere for menighedsrådene at ansætte kirkeværger. Flere menighedsråd fortæller, at de tidligere har oplevet problemer med at besætte stillingen, da kirkeværgens arbejdsbyrde har været meget tung. Tilsvarende er bygningsvedligeholdelsen ofte grundet bygningernes alder og særegenhed kompleks og fagligt udfordrende. Overdragelsen af dette til provstiudvalget gør således også kirkeværgernes arbejde mindre komplekst, hvilket ligeledes gør rekruttering nemmere.

Menighedsrådenes administrative opgaver er ligeledes blevet færre. Menighedsrådene er fx ikke længere ansvarlige for større projekter såsom ombygninger og opførelse af nye bygninger. Dog oplever mange menighedsråd stadig, at bygningsrelaterede opgaver fylder en del. Dette skyldes formentligt, at størstedelen af forsøgsdeltagerne kun har overhændet dele af bygningsadministrationen og bygningsvedligeholdelsen til provstiudvalgene. Der er således stadig en del bygninger at tage vare på. Tilmed er det i flere tilfælde ikke samtlige opgaver, der

Tabel 15: Målindfrielse – Forsøgsramme 5 – Samarbejde mellem menighedsråd, hvor hele eller dele af bygningsadministrationen og –vedligeholdelsen, ansvaret herfor (kompetencen) og finansieringen heraf placeres i provstiudvalget

Kriterier	Datakilder	Horsens Provsti	Maribo Domprov-sti	Skive og Salling Provstier	Valby-Vanløse Provsti	Aalborg Budolfi Provsti
Formål						
1. Lette menighedsrådenes arbejdsbyrde og dermed frigøre ressourcer til andre opgaver.	Interview med menighedsråd					
2. Mere fleksible rammer for opgaveløsningen i menighedsråd.	Interview med menighedsråd					
3. Menighedsrådene får mulighed for at organisere sig individuelt med det, som opleves som den helt rigtige balance mellem kirkelige og administrative opgaver.	Interview med menighedsråd					

varetages af provstiudvalgene. I Maribo Domprovsti er det fx fortsat menighedsrådenes ansvar at stå for den daglige økonomiske drift af bygningerne.

Samlet set har forsøgsordningen frigivet nogle ressourcer hos menighedsrådene. Mængden af frigjorte ressourcer er imidlertid ikke markant nok til at have skabt mærkbare forandringer i menighedsrådenes daglige arbejde.

4.4.2.3 Delvist mere fleksible rammer for menighedsrådenes opgaveløsning

Menighedsrådene har benyttet sig af den fleksibilitet, som forsøgsrammen muliggør, ved at overdrage bygningsadministration og bygningsvedligeholdelse til provstiudvalgene. Dog oplever hovedparten af menighedsrådene generelt fortsat kun at have en lav grad af fleksibilitet i deres opgaveløsning, da andre opgaver hober sig op, fx gravpladsnedlægninger og håndteringen af COVID-19.

4.4.2.4 Bedre balance mellem menighedsrådenes administrative og kirkelige opgaver særligt for kirkeværgerne

Med overhændelsen af bygningsvedligeholdelsen og bygningsadministrative opgaver til provstiudvalgene har særligt kirkeværgerne oplevet en lettet arbejdsbyrde. Lettelsen er således primært centreret om enkeltpersoner, hvorfor forandringerne hos de samlede menighedsråd er mindre mærkbare, og det er derfor kun nogle af de forsøgsdeltagende menighedsråd, som har fået en bedre balance mellem de administrative og kirkelige opgaver.

Samtidigt bemærkes det, at de praktiske og administrative opgaver værdsættes af nogle menighedsrådsmedlemmer, idet de derved kan bevare en føling med sognets drift. Disse menighedsrådsmedlemmer vil således sætte pris på stadig at have ansvaret for nogle bygningsrelaterede opgaver.

4.4.2.5 Konflikter over præsters embedsboliger undgås

Langt hovedparten af de forsøgsdeltagende provstier peger på en utilsigtet, men positiv virkning af forsøgsordningen. Dette angår den tilsynspligt, som menighedsrådene havde med præsteboligerne forud for forsøgsdeltagelsen. Tidligere var det menighedsrådenes opgave at vurdere, hvorvidt en præsts ønsker til bygningsvedligeholdelse kunne indfries, hvilket i flere tilfælde førhen har ført til konflikter mellem præst og menighedsråd. Med forsøgsordningen er menighedsrådene ikke længere ansvarlige for tilsynet. Dette er overgået til provstiudvalget. Derved opstår der ikke konflikt mellem menighedsråd og præst, hvilket sikrer et godt og tæt samarbejde lokalt. Denne armslængde er værdsat hos både menighedsråd og præster, da potentielle uoverensstemmelser ikke påvirker det øvrige lokale samarbejde og dermed giver bedre rammer for et velfungerende samarbejde generelt.

I Valby-Vanløse Provsti oplever præsterne i de forsøgsdeltagende sogne, at det er tryggere, at det nu er provstiudvalget, der er ansvarlig for boligernes vedligehold. Præsterne er vant til at drøfte arbejdsrelaterede problemer med provsten, og da det er provsten, der står i spidsen for forsøget i Valby-Vanløse Provsti, oplever præsterne samarbejdet som mere stabilt og arbejdsgangen som mere simpel. På samme måde oplever præsterne, at opgaveløsningen er blevet mere professionel med forsøgsordningen, da det ikke længere er kirkeværgen men i stedet provstiarkitekten, der sørger for opgavernes udførelse. Dette er med til at sikre præsternes trivsel. Dog var effektiviteten af opgaveløsningen enkelte steder bedre, da kirkeværgerne varetog arbejdet, fordi de i højere grad end provstiarkitekten er lokalt til stede.

4.4.2.6 Mere standardiseret, effektiv og professionel bygningsvedligeholdelse

Som konsekvens af forsøgsmodellen er bygningsvedligeholdelsen blevet mere effektiv og professionel i mange provstier. Det er nu en bygningskyndig person, der ikke begrænses af den lokale kirkekasses løbende beholdning, som fører tilsyn med bygningerne og sørger for ud-

bedringen af mangler. Standarden for bygningsvedligeholdelse er dermed blevet forhøjet og mere ensartet på tværs af provstiers sogne, og opgaverne løses tilmed ofte hurtigere og mere effektivt end førhen.

Denne gode og effektive opgaveløsning muliggøres, idet menighedsrådenes midler til bygningsvedligeholdelse nu er samlet i en fællespulje i provstiudvalgskassen. Denne fællespulje gør, at provstiudvalgene kan prioritere midlerne de enkelte år, så vigtige, større og mere omfattende opgaver kan gennemføres, når behovene opstår. Tidligere kunne et menighedsråd blive nødt til at udskyde eller foretage mindre optimal opgaveløsning på mere omfattende opgaver, da der ikke nu og her var penge nok til den bedste opgaveløsning. Forsøgsordningen bidrager således til en grundigere og mere betimelig opgaveløsning.

4.4.2.7 Tidlig forventningsafstemning og løbende kontakt mellem provstiudvalg og menighedsråd sikrer god kommunikation

Det er afgørende for samarbejderne mellem menighedsråd og provstiudvalg, at der ikke opstår tvivl om, hvordan arbejdsfordelingen, arbejdsgangene og beslutningskompetencen deles mellem parterne. Hvis ikke der etableres en god kommunikation fra begyndelsen, kan menighedsrådene opleve at miste følingen med deres bygninger.

I Maribo Domprovsti har kommunikationen været problematisk, bl.a. på grund af COVID-19, hvilket har gjort, at nyindvalgte menighedsrådsmedlemmer har haft svært ved at gennemskue forsøgsmodellens hensigtsmæssighed. Både provstiudvalget og menighedsrådene efterspørger derfor retningslinjer for optimal kommunikation.

I Valby-Vanløse Provsti er man derimod lykkedes med løbende at afholde møder mellem provsten og de forsøgsdeltagende menighedsråd og præster, for at holde dem opdaterede om provstiudvalgets arbejde. Disse møder betragtes som afgørende for samarbejdet, eftersom ejerskabet over præsternes embedsboligerne stadig er placeret hos menighedsrådene. Det er derfor kun menighedsrådene, der har mulighed for at ansøge om ekstra midler til bygningsrelaterede opgaver. Sådanne

ansøgninger forudsætter, at menighedsrådene kender til provstiudvalgets arbejde.

4.4.2.8 Forslag om at provstiudvalg skal kunne være grundejere

Provstiudvalgene i både Skive og Salling Provstier samt Horsens Provsti foreslår, at reglerne for tinglysning revideres, så provstiudvalget fremadrettet kan angives som grundejere og dermed få mulighed for at ansøge om midler og foretage køb/salg af grunde og boliger. Dette er ikke muligt nu, hvilket har skabt langsommelige og besværlige arbejdsgange, idet det har været nødvendigt at indhente underskrifter og godkendelse fra alle sognene ved køb af bygninger og byggegrunde.

4.4.2.9 Provstiudvalgets arbejdsbyrde forøges

Bygningsvedligeholdelsen og bygningsadministrationen er et stort arbejde for provstiudvalgets medlemmer at varetage, og samtidigt kræver arbejdet, at man kan finde en person med de rette kvalifikationer til at kunne varetage stillingen som bygningskyndig konsulent. I Horsens Provsti foreslår man, at de involverede provstiudvalgsmedlemmer – på lige fod med den bygningskyndige konsulent – aflønnes for dette ekstraarbejde, da det ellers kan være svært at finde provstiudvalgsmedlemmer, der vil lægge den nødvendige tid og energi i det interne bygningsudvalg. Erfaringen fra forsøgene er således, at menighedsrådenes arbejde lettes, men at arbejdsbyrden ikke forsvinder. Den rykkes derimod blot til provstiudvalget.

4.4.2.10 Forsøgsrammen er kun delvist økonomisk rentabel

Forsøgsmodellen giver i nogle få tilfælde stordriftsfordele. Dette gælder fx i Aalborg Budolfi Provsti. Her oplever man at komme længere for pengene, efter den bygningskyndige person har overtaget arbejdet.

Som oftest giver forsøgsordningen imidlertid ikke stordriftsfordele. Dette skyldes, at antallet af forsøgsdeltagende menighedsråd ofte er lavt. Med et større antal deltagende menighedsråd ville der formentligt kunne skabes større synergieffekt.

Flere provstiudvalg oplever, at forsøgsordningen skaber en merudgift. Det er nu en bygningskyndig fagperson og ikke de individuelle menighedsråd – ofte kirkeværgen – der varetager de praktiske bygningsrelaterede opgaver. Denne bygningssagkyndige fagperson aflønnes for sit arbejde. Samtidigt sørger denne ofte for bedre og mere gennemgribende opgaveløsninger, end da det var menighedsrådenes ansvar, hvilket fordyrer arbejdet. Forsøgsordningen er derfor i nogle tilfælde dyrere end opgaveløsningen var førhen. Til dette hører imidlertid, at den bygningskyndige person har ekspertisen til at kunne vurdere og prissætte arbejdet rigtigt, hvilket gør, at der begås færre dyre fejl end tidligere. Den samlede pris for forsøgsordningen kan således godt være højere, men det betyder samtidig at kvaliteten af arbejdet også er højere.

Selvom opgaveløsningerne ofte er dyrere efter forsøgsordningens ikrafttrædelse, ser flere provstiudvalg dette som en vigtig investering i sognene. Det skyldes, at den grundigere opgaveløsning forhøjer bygningernes værdi og skaber større trivsel og arbejdsglæde hos de præster, der bor i nogle af de bygninger, der indgår i forsøget. Af samme grund ser man det fx også i Maribo Domprovsti som et led i arbejdet med at tiltrække præster til provstiet.

Samlet set, vurderer provstiudvalgene på baggrund af ovenstående, at forsøgsmodellens pris opvejes af de fordele, den giver på længere sigt. Forsøgsmodellen er således rentabel.

4.4.3 Sammenfatning

Seks ud af syv forsøg lever op til baselinekriteriet om, at alle opgaver vedrørende bygningsadministration og bygningsvedligeholdelse skal ligge i menighedsrådene før forsøgets ikrafttrædelse.

Fem af syv forsøg er foretaget som tiltænkt i forsøgsramme 5. I disse fem provstier oplever menighedsrådene, at deres praktiske og administrative arbejdsbyrde er lettet efter forsøgsordningens ikrafttrædelse. Det er særligt de interne bygnings-/præsteboligudvalg og kirkeværgerne, der oplever denne lettelse, hvorfor det samlede menighedsråd

kun i begrænset grad har fået frigjort ressourcer og skabt en bedre balance mellem de kirkelige og administrative opgaver.

I stedet opleves forsøgsrammens største ændringer i relationen mellem menighedsråd og præst og i kvaliteten af løsningen på bygningsrelaterede opgaver. Idet det med forsøgsordningen er blevet provstiudvalgenes og ikke længere menighedsrådenes opgave at foretage tilsyn med præsternes embedsboliger, er boligerne ikke længere anstødssten til konflikt mellem menighedsråd og præst.

Samtidigt erfarer både præster, menighedsråd og provstiudvalg, at bygningsvedligeholdelsen er blevet grundigere, mere effektiv og mere ensartet efter at dette arbejde er blevet udlagt til bygningskyndige konsulenter. Samlet set forhøjer det ikke kun standarden på bygningerne, men også trivslen blandt præsterne i sognene.

Selvom nogle provstier erfarer, at forsøgsmodellem fordyrer de bygningsrelaterede opgaveløsninger, og selvom nogle menighedsråd ønsker bedre kommunikation fra provstiudvalget om deres arbejde, vurderer forsøgsdeltagerne i alle syv forsøg, at forsøgsrammen er hensigtsmæssig – især af de ovenfornævnte årsager. Tilmed ønsker langt hovedparten, at forsøgsrammen permanentgøres.

4.5 Forsøgsramme 6 – Placering af visse eller alle administrative opgaver, ansvaret herfor (kompetencen) og finansiering heraf i provstiudvalget

I forsøgsramme 6 har menighedsråd mulighed for at placere visse eller alle administrative opgaver, ansvaret herfor (kompetencen) og finansieringen heraf i provstiudvalget. Opgaverne, som kan placeres hos

provstiudvalget, omfatter økonomi, bygningsadministration og bygningsvedligeholdelse samt personaleområdet.

Formålet med forsøgsramme 6 er at:

- lette menighedsrådene for tunge og tidskrævende opgaver og derved frigøre ressourcer til andre opgaver,
- skabe mere fleksible og enkle rammer for opgaveløsningen i menighedsrådene og
- give menighedsrådene bedre mulighed for at organisere sig individuelt med en god balance mellem kirkelige og administrative opgaver.

På denne måde sigter forsøgsrammen efter at tilbyde menighedsrådene nye måder at organisere sig på således, at de kan skabe den – for dem hver især – helt rigtige balance i deres arbejdsopgaver. Endvidere sigter forsøgsrammen på at afdække, om overflytningen af opgaver fra menighedsrådene til provstiudvalget er økonomisk rentabel.

4.5.1 Baseline og fidelitet

I nedenstående tabel fremgår en oversigt over, hvorvidt forsøgspraksissen i Skanderborg Provsti, som er det eneste forsøg, der indgår i forsøgsramme 6, opfylder baseline- og fidelitetskriterierne. Da der kun er ét forsøg igangsat på denne forsøgsramme betyder det, at evalueringen af forsøgsrammen ikke kan nå frem til generaliserbare erfaringer, men blot kan få art af en eksemplificering af mulige erfaringer opnået i dette ene forsøg.

4.5.1.1 Forsøget har haft den nødvendige praksis inden indtrædelse i forsøgslovgivningen

I Skanderborg Provsti opfyldes baselinekriteriet, idet sognenes administrative opgaver og ansvaret herfor lå i de enkelte menighedsråd inden forsøget begyndte. Nogle menighedsråd løste selv disse administrative opgaver, mens andre valgte at udlicitere alt administrativt arbejde til en ekstern regnskabsfunktion. Ingen af provstiets menighedsråd havde

således placeret deres administrative opgaver hos provstiudvalget, hvilket sikrer den nødvendige forskellighed mellem praksis forud for og efter indtrædelsen i forsøget til at kunne evaluere forsøget.

4.5.1.2 Forsøget er kun delvist foretaget som tiltænkt

Fidelitetskriteriet om, at visse eller alle administrative opgaver, ansvaret herfor (kompetencen) og finansieringen heraf flyttes til provstiudvalget opfyldes i Skanderborg Provsti. Her valgte tre menighedsråd at indgå i et samarbejde med provstiudvalget om en fælles regnskabsfunktion. Med den fælles regnskabsfunktion håbede menighedsrådene at kunne aflaste deres administrative arbejdsbyrde, mens provstiudvalget håbede, at den fælles regnskabsføring kunne skabe større stabilitet og kvalitetssikring på tværs af sognene.

Forsøget blev igangsat og en fælles regnskabsfører blev ansat til at varetage de tre menighedsråds administrative opgaver. Forsøget blev dog afbrudt før forsøgsperiodens afslutning på grund af sygdom.

Der er ikke blevet gennemført tilsyn fra et andet provstiudvalg, selvom der har været indgået aftale derom. Forsøgspraksissen opfylder dermed ikke det andet fidelitetskriterium om eksternt tilsyn fra et andet provstiudvalg, og det er derfor ikke muligt at evaluere, hvorvidt forsøget opfylder de i forsøgsrammen opstillede formål.

4.5.2 Sammenfatning – forsøgsramme 6

Kun ét provsti har valgt at indgå i forsøgslovgivningens forsøgsramme 6. Da dette forsøg lever op til baselinekriteriet, men kun det ene af de to fidelitetskriterier, er det ikke muligt at danne erfaringer på baggrund af provstiets forsøgspraksis. Der er således ingen evalueringserfaring at opsamle i forsøgsramme 6.

Tabel 16: Baseline og fidelitet – Forsøgsramme 6 – Placering af visse eller alle administrative opgaver, ansvaret herfor (kompetencen) og finansieringen heraf i provstiudvalget.

Kriterier	Datakilder	Skanderborg Provsti
Baseline		
1. Alle opgaver vedrørende administration ligger i menighedsrådet – provstiudvalget har ikke overtaget nogen af disse – hverken ansvaret for (kompetencen) eller finansieringen af.	Interview med menighedsråd og provsti	
Fidelitet - forsøgsindsats		
2. Visse eller alle administrative opgaver, ansvaret herfor (kompetencen) og finansieringen heraf flyttes til provstiudvalget.	Interview med menighedsråd og provsti	
3. Det lovpligtige tilsyn i relation til de opgaver, der flyttes til provstiudvalget, skal af habilitetsmæssige årsager flyttes til et andet provstiudvalg. Tilsynspligten overgår på baggrund af en lokal aftale til et andet provstiudvalg. Såfremt en sådan aftale ikke kan indgås lokalt, udarbejder stiftet en rotationsordning mellem stiftets provstiudvalg.	Interview med provsti	

4.6 Forsøgsramme 7 – Ny organisering af menighedsrådets arbejde – fra roller til ansvar og opgaver

Forsøgsramme 7 har til hensigt at imødekomme menighedsrådsmedlemmernes forskellige interesser og fagligheder ved at give mulighed for at ændre den interne organisering i menighedsrådene. De menighedsråd, der indgår i forsøgsramme 7, har skullet vælge én af de tre modeller for en ny organisering, hvor der lægges vægt på ansvar og opgaver frem for roller og poster:

A) Intentionen med model A er at give menighedsrådene mere fleksible rammer for roller og poster ved, at menighedsrådene kan uddelegere nogle opgaver til menighedsrådenes ansatte. Menighedsrådene kan desuden vælge at nedlægge en række formelle poster. Dog skal formands- og næstformandsposten bibeholdes. Formålet med praksissen er at give menighedsrådene nye rammer for at træffe politiske beslutninger, som tidligere kunne være besværliggjort af de mange enkeltmandsposter.

B) I model B er intentionen, at menighedsrådsmedlemmerne i højere grad kan beskæftige sig med de områder, som de finder mest interessante. Dette skal afstedkommes ved, at menighedsrådene opretter en række udvalg, der har ansvaret for og beskæftiger sig med opgaver for hvert sit område. Det kan fx være et økonomiudvalg og et personaleudvalg. Ved at nedsætte et udvalg bidrager flere menighedsrådsmedlemmer til opgaverne og deler ansvaret inden for et område frem for, at et enkelt menighedsrådsmedlem står med opgaverne og ansvaret alene.

C) Intentionen bag model C er at give de mindre menighedsråd mulighed for at forenkle organiseringen af roller og funktioner ved at samle konkrete opgaver og ansvar hos formanden og næstformanden. Derved er det to enkeltpersoner, der udfører de få opgaver i de små menighedsråd, hvis det ikke giver mening at besætte de øvrige poster. Formålet med at nedlægge bestemte roller og funktioner er at give de øvrige menighedsrådsmedlemmer mere tid til at beskæftige sig med kirkens aktiviteter og udvikling.

Overordnet set er formålet med forsøgsramme 7, at menighedsrådene kan organisere sig mere enkelt og fleksibelt, så opgaverne og ansvaret er tilpasset de lokale forhold. Derved kan menighedsrådsmedlemmerne arbejde med de områder, de interesserer sig mest for, hvilket gerne skal give flere lyst til at stille op til menighedsrådsvalg og til at sidde i menighedsrådene i længere tid.

4.6.1 Baseline og fidelitet

I nedenstående tabel fremgår en oversigt over hvilke forsøg, der opfylder baseline- og fidelitets-kriterier for forsøgsindsatsen. Fx har Hundige-Kildebrønde ikke haft en tilstrækkeligt forskellig praksis inden indtrædelse i forsøgsordningen sammenlignet med forsøgsindsatsen, hvorfor baseline farves rødt. Til gengæld har man under forsøgsindsatsen både ansat en professionel ledelse/forvaltning og har bibeholdt formands- og næstformandsposterne i menighedsrådet, ligesom den administrative ledelse har refereret til formanden for menighedsrådet. Derfor farves disse tre felter grønne.

4.6.1.1 Næsten alle forsøg har haft den nødvendige praksis inden indtrædelse i forsøgslovgivningen

Ti af de tretten forsøg, der indgår i forsøgsrammen opfylder baseline-kriteriet. Det vil sige, at ti af menighedsrådenes praksis inden indtrædelse i forsøgsordningen er tilstrækkeligt forskellig fra forsøgspraksissen. Ved de forsøg, der opfylder baseline-kriteriet, er det muligt at

sammenligne før- og eftervirkninger af forsøget. Ved de tre menighedsråd i model A, der har haft den samme praksis inden indtrædelse i forsøget som under forsøgsordningen, er det ikke muligt at evaluere på før- og eftervirkninger. Dog vil det være muligt at foretage en opsamling for de tre menighedsråds erfaringer med at agere inden for rammerne af forsøgslovgivningen såfremt, indsatsen er foretaget med fidelitet.

4.6.1.2 Forsøgene er foretaget som tiltænkt

Alle menighedsrådene opfylder fidelitets-kriterierne. Det vil sige, at menighedsrådene har foretaget forsøgspraksissen inden for intentionen af forsøgsrammen.

- *Model A - Bestyrelsesmodellen med professionel forvaltning*
  Ærø, Hundige-Kildebrønde, Nordvestfalster, Himmelev og Ringsted menighedsråd indgår i model A. Menighedsrådene har valgt at nedlægge nogle af de sædvanlige poster i menighedsrådene, hvor arbejdsopgaver, der tidligere blev varetaget af de tidligere poster, er blevet overtaget af en administrativ ledelse. Det er fortsat menighedsrådene, der har ansvaret og beslutningskompetencerne. Desuden har menighedsrådene bibeholdt formands- og næstformandsposterne, hvor de administrative ledelser refererer til formændene.

  De administrative ledelser skal desuden koordinere med de rækker af udvalg, som de fem menighedsråd alle har valgt at oprette. Udvalgene beskæftiger sig med opgaver inden for et begrænset område og har sammen med de administrative ledelser overtaget nogle af de arbejdsopgaver, de nedlagte poster tidligere havde ansvaret for. Udvalgene har dog ikke beslutningskompetence, da kompetencen fortsat ligger i menighedsrådene.

Tabel 17: Baseline og fidelitet – Forsøgsramme 7 – Ny organisering af menighedsrådets arbejde – fra roller til ansvar og opgaver

Kriterier	Datakilder	Ærø menighedsråd	Hundige-Kildebrønde menighedsråd	Nordvestfalsters menighedsråd	Himmelev menighedsråd	Ringsted menighedsråd	Ikast menighedsråd	Nørresundby menighedsråd	Åby menighedsråd	Pedersborg menighedsråd	Assens-Gamtofte menighedsråd	Nørre Tranders menighedsråd	Ullerød menighedsråd	Voldum og Rud menighedsråd
Baseline		7A					7B							7C
1. I dag indeholder menighedsrådsloven en meget stram styring af, hvordan menighedsråd skal organisere sig internt. Der skal vælges en formand, en næstformand, en sekretær, en kasserer og en kontaktperson. Og der skal nedsættes et kirke- og kirkegårdsudvalg (dog kan man vælge at undlade, hvis der kun er fem medlemmer i menighedsrådet). Der skal også nedsættes et præstegårdsudvalg, hvis der er flere menighedsråd i et pastorat.	Interview med menighedsråd													
Fidelitet		7A					7B							7C
2. (7A): Modellen forudsætter en professionel administrativ ledelse/forvaltning, som gennemfører menighedsrådets beslutninger.	Interview med menighedsråd													
3. (7A): Formandspost og næstformandspost bibeholdes.	Interview med menighedsråd													

Kriterier	Datakilder	Ærø menighedsråd	Hundige-Kildebrønde menighedsråd	Nordvestfalsters menighedsråd	Himmelev menighedsråd	Ringsted menighedsråd	Ikast menighedsråd	Nørresundby menighedsråd	Åby menighedsråd	Pedersborg menighedsråd	Assens-Gamtofte menighedsråd	Nørre Tranders menighedsråd	Ullerød menighedsråd	Voldum og Rud menighedsråd
4. (7A): Den administrative ledelse refererer til formanden for menighedsrådet.	Interview med menighedsråd	■	■	■	■	■								
5. (7B): Der anvendes arbejdende udvalg til at tage ansvaret for/udføre opgaver.	Interview med menighedsråd						■	■	■	■	■	■	■	
6. (7B): Det samlede menighedsråd fastsætter budgetrammen for de enkelte udvalg og aflægger regnskab.	Interview med menighedsråd						■	■	■	■	■	■	■	
7. (7C): Menighedsrådet har ansvaret for de områder, som i dag reguleres af roller/funktioner. Forenkling sker ved, at to enkeltpersoner (formand og næstformand) kan varetage de meget få opgaver, et lille menighedsråd har.	Interview med menighedsråd													■

Note: Tabellen er dannet på baggrund af de enkelte forsøgsevalueringer, som kan findes i bilag.

- *Model B - Bestyrelsesmodel med arbejdende udvalg*
  Ikast, Nørresundby, Åby, Pedersborg, Assens-Gamtofte, Nørre Tranders og Ullerød menighedsråd indgår i model B. De syv menighedsråd har nedsat en række arbejdende udvalg, der har ansvaret for og udfører opgaverne inden for udvalgets område. Det er de samlede menighedsråd, der beslutter budgetrammen for de enkelte udvalg samt aflægger regnskab for udvalgene. Udvalgene har forholdsvis frie rammer inden for budgettet, og det er udvalgenes ansvar, at budgetterne bliver overholdt.

  Hovedparten af menighedsrådene har et økonomi-, administrations- eller forretningsudvalg, der beskæftiger sig med økonomi og administration samt i nogle tilfælde personale. Nogle af disse udvalg står også for bygninger og har erstattet kirke- og kirkegårdsudvalgene, hvor andre har separate udvalg for disse områder. Derudover har de syv menighedsråd alle valgt at oprette et gudstjeneste- og/eller aktivitetsudvalg. Gudstjenesteudvalgene orienterer sig mod de kirkelige aktiviteter, og aktivitetsudvalgene står for de øvrige kulturelle aktiviteter som sognet tilbyder. Nogle menighedsråd har valgt at oprette yderligere udvalg, der beskæftiger sig med mere afgrænsede områder. Fx har tre menighedsråd oprettet udvalg, der orienterer sig mod børn, unge og undervisning samt et diakoniudvalg. Tre menighedsråd har også et musikudvalg. Derudover er der oprettet ét kirkeblads-, ét visions-, ét personale- og ét religionsmødeudvalg. Mange af disse områder er dækket af aktivitetsudvalgene i menighedsrådene med færre udvalg.

  Selvom udvalgene under model B er ansvarlige for både beslutningstagning og udførelse på deres områder, orienterer de det øvrige menighedsråd, når det er relevant, så menighedsrådet er opdateret og kan kontakte udvalgene, hvis de har kommentarer til udvalgenes arbejde.

- *Model C - Formands/næstformandsmodellen*
  Voldum-Rud menighedsråd indgår som det eneste menighedsråd i model C, hvor formanden og næstformanden for menighedsrådet varetager de opgaver, som tidligere har været varetaget af andre roller og funktioner. Voldum-Rud menighedsråd har valgt, at formanden også skal varetage kontaktpersonposten og kirkeværgeposten. Næstformanden varetager også kassererposten.

  Formanden og næstformanden mødes jævnligt og gennemgår deres opgaver og ansvarsområder inden opgaverne drøftes med det øvrige menighedsråd. Formanden og næstformanden kan træffe nogle beslutninger selv, for derefter at orientere det øvrige menighedsråd, hvor andre beslutninger kræver hele menighedsrådets godkendelse.

  Menighedsrådet har desuden oprettet en række udvalg, der varetager de øvrige opgaver i menighedsrådet: aktivitetsudvalg, byggeudvalg, valgudvalg og kirkegårdsudvalg.

4.6.2 Målindfrielse

I nedenstående tabel ses en oversigt over, i hvilke forsøg, det tyder på, at formålene for forsøgsordningen er indfriet.

4.6.2.1 Generelle erfaringer for forsøgsramme 7

I dette afsnit fremdrages de tværgående erfaringer fra forsøgene i forsøgsramme 7. Derefter følger specifikke erfaringer for henholdsvis model A, B og C i respektive afsnit.

4.6.2.1.1 Forsøgene tyder på, at formålene indfries

I nedenstående tabel fremgår det, at 12 ud af 13 gennemførte forsøg tyder på, at modellerne afprøvet i forsøgsramme 7 virker efter hensigten. For ni af disse tolv kan det siges, at de afprøvede modeller virker bedre end organiseringen inden forsøgsindsatsen. Tre af forsøgene i model A (Hundige-Kildebrønde, Nordvestfalster og Himmelev) har

ikke haft den nødvendige baseline. Det betyder, at disse blot indikerer, at indsatsen virker efter hensigten, men at vi ikke kan vide, om modellen har givet anledning til positive forandringer. Disse tre understøtter de ni øvriges erfaringer, men på et mindre evalueringsmæssigt stærkt datagrundlag. Dog understøtter erfaringer fra Himmelev ikke formålet om mere fleksible vilkår for den interne organisering, da menighedsrådet ikke har benyttet sig af mulighederne i forsøgsrammen for at ændre på antallet af roller i menighedsrådet.

Ét af forsøgene (Pedersborg) oplever imidlertid ikke, at forsøgsrammen imødekommer behovene i sognet. Menighedsrådet har igennem samlingen af administrative opgaver i et administrationsudvalg opnået hurtigere beslutningsprocesser, hvilket har givet mere tid på menighedsrådsmøderne til værdibaserede drøftelser. Dette har imidlertid betydet, at de øvrige menighedsrådsmedlemmer ikke længere har en tilstrækkelig nærhed på beslutningerne om den daglige drift. Desuden fortæller menighedsrådsformanden, at de værdibaserede drøftelser ikke i tilstrækkelig grad er blevet omsat til konkrete tiltag, hvorfor det ikke har givet den værdi, som man har ønsket. Menighedsrådet har på denne baggrund besluttet at træde ud af forsøget. Erfaringerne fra Pedersborg tyder således på, at forsøgsmodellen giver anledning til de ønskede forandringer, men at disse forandringer ikke for alle matcher de lokale behov.

4.6.2.1.2 Mere fleksible rammer giver bedre organisering

De nye rammer for menighedsrådenes interne organisering har givet øget mulighed for fleksibilitet, om end fleksibiliteten kommer til udtryk på forskellige måder i de enkelte modeller. Samtlige menighedsråd i forsøgsrammen har fået større frihed til at organisere sig individuelt under forsøgsordningen. Eksempelvis oplever et menighedsråd, at forsøgsordningens fleksibilitet gør det muligt at oprette og nedlægge et udvalg, så antallet og udbuddet af udvalg hele tiden er i overensstemmelse med menighedsrådets praksis og behov.

Tabel 18: Målindfrielse – Forsøgsramme 7 – Ny organisering af menighedsrådets arbejde – fra roller til ansvar og opgaver

Evalueringsfokus	Datakilder	Ærø Menighedsråd	Hundige-Kildebrønde Menighedsråd	Nordvestfalsters Menighedsråd	Himmelev menighedsråd	Ringsted menighedsråd	Ikast Menighedsråd	Nørresundby Menighedsråd	Åby Menighedsråd	Pedersborg Menighedsråd	Assens-Gamtofte Menighedsråd	Nørre Tranders menighedsråd	Ullerød menighedsråd	Voldum og Rud Menighedsråd
Formål		**7A**					**7B**							**7C**
1. At sikre, at man som menighedsrådsmedlem kan arbejde med de opgaver, som man interesserer sig for. Dette understøtter fastholdelse og rekruttering.	Interview med menighedsråd													
2. Mere fleksible vilkår for den interne organisering af menighedsrådene.	Interview med menighedsråd													
3. Menighedsrådene får større frihed til at organisere sig individuelt, sådan at måden at arbejde på passer med den praktiske virkelighed, der er i sognene.	Interview med menighedsråd													
4. (7A): At forbedre praksis i store sogne, hvor de mange enkeltmandsposter i menighedsrådet skygger for, at menighedsrådet træffer de politiske beslutninger, som gennemføres af medarbejdere.	Interview med menighedsråd													
5. (7B): At skabe mulighed for, at menighedsrådsmedlemmerne kan blive medlem af de udvalg, som de finder mest interessante og kan friholdes for specifikke opgaver, som de ikke finder interessante.	Interview med menighedsråd													

Evalueringsfokus	Datakilder	Ærø Menighedsråd	Hundige-Kildebrønde Menighedsråd	Nordvestfalsters Menighedsråd	Himmelev menighedsråd	Ringsted menighedsråd	Ikast Menighedsråd	Nørresundby Menighedsråd	Åby Menighedsråd	Pedersborg Menighedsråd	Assens-Gamtofte Menighedsråd	Nørre Tranders menighedsråd	Ullerød menighedsråd	Voldum og Rud Menighedsråd
6. (7B): At skabe mulighed for, at det ikke er en enkelt kontaktperson, der sidder med en opgave men et udvalg, som hjælpes om at løse en opgave.	Interview med menighedsråd													
7. (7C): At give mulighed for, at de lovbestemte roller og dertilhørende funktionsområder frisættes og på den måde gøre ansvaret lettere at løfte og øge kvaliteten af menighedsrådets opgaver.	Interview med menighedsråd													
Evalueringsspørgsmål		**7A**					**7B**							**7C**
8. Virker modellen efter hensigten?	Evaluator vurderer samlet ud fra om formålene er indfriet.													

Note: Tabellen er dannet på baggrund af de enkelte forsøgsevalueringer, som kan findes i bilag.

Imidlertid oplever Pedersborg menighedsråd, at den nye organisering ikke passer med den praktiske virkelighed i sognet, på trods af, at menighedsrådet oplever at have fået mere fleksible vilkår. Menighedsrådet har derfor valgt at afslutte forsøget efter den to-årige forsøgsperiode. De øvrige menighedsråd har oplevet, at forsøgsmodellerne har forbedret den praktiske virkelighed i sognene.

Trods den generelle oplevelse af at forsøgsrammen giver øget fleksibilitet i organiseringen, opleves i Nørre Tranders sogn, at samspillet med anden lovgivning, kan skabe indskrænkninger i fleksibiliteten. Konkret drejer det sig om et ønske om at lægge præstegårdsudvalget ind under det nyoprettede bygningsudvalg. Dette kan ikke lade sig gøre, da man er en del af et pastorat, hvor der er lovkrav om at have et præstegårdsudvalg. En sammenlægning ville gøre det muligt for menighedsrådet at anvende ressourcerne i bygningsudvalget, så de også kommer det nuværende præstegårdsudvalg til gode. Som løsning på dette har menighedsrådet valgt, at formanden for præstegårdsudvalget er født medlem af bygningsudvalget, så der er en kobling mellem de to udvalg. Der er dog fortsat et ønske om mere fleksibilitet i lovgivningen.

4.6.2.1.3 Bedre muligheder for at arbejde med interesseområder styrker fastholdelse og rekruttering

Samtlige repræsentanter for de ti menighedsråd i forsøgsramme 7, hvor både baseline og fidelitet er opfyldt, oplever, at medlemmerne har bedre mulighed for at beskæftige sig med de opgaver og områder, som de interesserer sig for, efter indtrædelse i forsøget. Det har skabt en ny og bedre balance i fordelingen mellem administrative og kirkelige opgaver for menighedsrådsmedlemmerne. Dette understøttes tillige af erfaringerne fra de tre menighedsråd, hvor baseline ikke er forskellig fra forsøgsindsatsen. Her opleves både en god mulighed for at beskæftige sig med de opgaver og områder, som medlemmerne interesserer sig for, og i overvejende grad en god balance mellem administrative og kirkelige opgaver.

Samtlige ti menighedsråd vurderer, at muligheden for, at medlemmerne i højere grad kan beskæftige sig med sine interesseområder, har en positiv indvirkning på fastholdelse af nuværende medlemmer og/eller rekruttering af nye medlemmer. Dertil fortæller nogle af de interviewede, at flere af de nuværende medlemmer i menighedsrådene formodentligt vil genopstille, hvis forsøgsordningen fortsætter.

En af de interviewede menighedsrådsformænd fortæller i relation til dette, at det største problem for rekrutteringen er, at de mulige kandidater er betænkelige ved at stille op til menighedsrådsvalget, fordi de frygter, at det vil tage for meget af deres tid at indgå i menighedsrådet. Derfor har menighedsrådet haft intentioner om at afholde informationsmøder forud for det seneste valg. Her har man villet orientere om de nye tiltag under forsøgsordningen, da den nye model har mindsket menighedsrådets arbejdsbyrde og givet medlemmerne mulighed for at vælge hvilke områder, de helst vil arbejde med. To andre menighedsråd har tilsvarende haft planer om at informere om forsøgsordningen og menighedsrådets nye muligheder for organisering bl.a. for at italesætte, at menighedsrådets opgaver ikke kun omhandler tal og mursten. Ét af disse menighedsråd har villet gøre dette under et heldagsmøde, som provstiet arrangerer for de nye menighedsrådsmedlemmer.

Imidlertid vurderer repræsentanter for to af forsøgene i model B, at forsøgsmodellen ikke vil have nogen betydelig indvirkning på fastholdelse og rekruttering. Det skyldes, at værdien af forsøgsmodellen ikke har været tilstrækkelig omfangsrig. Det er ofte bureaukrati og det administrative arbejde, der afholder potentielle kandidater fra at opstille til menighedsrådsvalg.

Erfaringerne fra forsøgene tyder således på, at menighedsrådsmedlemmerne igennem forsøgets rammer får større frihed til at beskæftige sig med det, de interesserer sig for. Desuden er der en forventning hos flere af de interviewede om, at dette vil bidrage til øget rekruttering og fastholdelse.

4.6.2.1.4 Ideer til styrket rekruttering og fastholdelse

Flere af menighedsrådene har ideer til rekruttering af nye medlemmer og fastholdelse af eksisterende.

- *Vælges for to år ad gangen* - To menighedsråd er fx med i en anden forsøgsordning, hvor medlemmerne kun vælges til to år ad gangen. Denne forsøgsordning kan potentielt øge fastholdelse og rekruttering, da det for nogle kan virke mere overkommeligt at forpligte sig til menighedsrådene for en kortere periode.

- *Overlappende valgperioder* - En interviewperson foreslår at indføre overlappende valgperioder. Hvis det kun er halvdelen af medlemmerne, der udskiftes ad gangen, er der mindre arbejde i at videreføre viden om menighedsrådsarbejdet til de nye medlemmer. Sådan en praksis kan muligvis øge villigheden til at sidde i en valgperiode mere. Dermed er der god tid til at lære nye medlemmer op, som kan overtage formands- og næstformandsposten senere hen, hvis de ønsker.

- *Rekruttering blandt frivillige* - Et menighedsråd vil forsøge at rekruttere nye medlemmer blandt sognets frivillige, som i forvejen er tæt involverede i opgaver og idéudvikling i de arbejdende udvalg. Dog foretrækker mange af de frivillige at være frivillige frem for menighedsrådsmedlemmer, da de derved undgår det administrative arbejde i menighedsrådene. Et andet menighedsråd har allerede god erfaring med at involvere frivillige i udvalgsarbejdet.

4.6.2.2 Model A - Bestyrelsesmodellen med professionel forvaltning

Ovenfor er beskrevet de generelle erfaringer fra forsøgsramme 7. I dette afsnit fokuseres på de specifikke erfaringer fra model A.

4.6.2.2.1 Ny organisering skaber bedre balance for menighedsrådet mellem administrative og kirkelige opgaver

For de menighedsråd i model A, som har den nødvendige forskellighed mellem baseline og forsøgsindsats (Ærø og Ringsted), har muligheden for uddelegering af arbejdsopgaver til medarbejderne øget fleksibiliteten. Det gælder især, hvad angår, hvilke opgaver menighedsrådet skal varetage, og hvordan de skal tilrettelægges. Derved oplever begge menighedsråd en bedre balance mellem administrative og kirkelige opgaver. Det skyldes, at de ansatte og den administrative ledelse har overtaget en række opgaver, der tidligere lå hos de forskellige poster i menighedsrådet, som nu er nedlagt. Det har lettet medlemmernes administrative arbejdsbyrde, at medarbejderne har overtaget nogle af opgaverne, hvilket har frigivet tid til andre aktiviteter, der i højere grad har medlemmernes interesse, herunder kirkelige opgaver.

På grund af den fleksible organisering har menighedsrådene især oplevet en lettelse af de administrative arbejdsopgaver. Det relaterer sig specielt til de tidligere roller som kasserer og kontaktperson, hvis opgaver er blevet overtaget af det administrative personale, mens funktionerne som kasserer og kontaktperson er blevet nedlagt. Det har givet menighedsrådene tid til at prioritere andre arbejdsopgaver og har gjort opgaverne mere overkommelige for menighedsrådsmedlemmerne. Samtidigt har det øget motivationen til arbejdet i det ene menighedsråd.

Organiseringen i denne model imødekommer behovene i den daglige drift og stemmer således med den praktiske virkelighed i menighedsrådet.

Disse erfaringer understøttes af de tre menighedsråd, som ikke har haft den nødvendige forskellighed mellem baseline og forsøgsindsats. Her oplever menighedsrådene modellen som administrativt overkommelig, og at den skaber en god balance mellem administrative og kirkelige opgaver pga. en samling af opgaverne hos de ansatte medarbejdere.

4.6.2.2.2 Administrativ ledelse understøtter politiske beslutninger

Et af formålene med forsøgsrammen er at opnå bedre muligheder for, at menighedsrådene træffer politiske beslutninger gennem en samling af rollerne på færre hænder. Ringsted menighedsråd oplever, at forsøget har givet menighedsrådsmedlemmerne med enkeltposter tid og overskud til at deltage i debatterne i menighedsrådene. Dette var ikke tilfældet tidligere, hvor posterne som kasserer og kontaktperson var særdeles tunge og svære at afsætte. Ærø menighedsråd har derimod ikke oplevet problemer med, at de mange enkeltmandsposter har stået i vejen for de politiske beslutninger, der skal træffes i menighedsrådene, hverken inden eller under forsøgsordningen. Dog har forsøgsordningen givet nye muligheder for at skabe bedre løsninger, da den administrative ledelse kan aflaste menighedsrådet i den praktiske udførelse af de politiske beslutninger. Det stiller menighedsrådet bedre i forhold til at varetage de øvrige funktioner i menighedsrådet hensigtsmæssigt.

Erfaringerne fra de tre menighedsråd, der ikke opfylder basseline-kriteriet, Himmelev, Hundige-Kildebrønde og Nordvestfalster, understøtter erfaringerne fra Ringsted og Ærø menighedsråd. Erfaringerne her fra er, at samlingen af opgaver på en administrativ medarbejder giver gode muligheder for at fokusere på andre områder såsom kirkeligt og politisk arbejde. Samtidigt giver denne ordning den administrative medarbejder et stort overblik over menighedsrådets udvalg, arbejdsopgaver og ressourcer, og den administrative medarbejder sikrer desuden en god kommunikation mellem udvalgene.

4.6.2.3 Model B - Bestyrelsesmodel med arbejdende udvalg

Ligesom med model A ovenfor, analyseres i dette afsnit de specifikke erfaringer knyttet til afprøvningen af model B.

Seks af syv menighedsråd i model B har oplevet, at friheden til en mere individuel og fleksibel organisering imødekommer behovene i sog-

nene, som følge af at modellen giver mulighed for at uddelegere beslutningskompetence til udvalgene. Det sidste menighedsråd, Pedersborg, oplever også at have fået mere frihed til individuel og fleksibel organisering, men denne nye mere fleksible organisering har ikke ført til nogen aktiviteter i sognet, hvorfor Pedersborg Menighedsråd har valgt at afslutte forsøget efter den to-årige forsøgsperiode og gå tilbage til den almindelige organisering.

4.6.2.3.1 Besluttende udvalg medfører kortere beslutningsprocesser

Praksissen med arbejdende udvalg har medført, at der er kortere vej fra idé til handling på grund af den nye organisering i menighedsrådene. Udvalgene kan hurtigere agere, når de idéudvikler projekter, da de enkelte udvalg har beslutningskompetence inden for deres eget område og derfor ikke længere skal vente på godkendelse fra det øvrige menighedsråd.

Udvalgene har fået et større ansvar under forsøgsordningen og kan selv prioritere midlerne inden for de budgetrammer, som menighedsrådene har besluttet, hvilket gør udvalgene mere selvkørende. Det gør beslutningsgangene kortere for både udvalgene og menighedsrådene. Til udvalgsmøderne er der færre personer end i menighedsrådet, der skal debattere sig frem til beslutningerne, hvilket er tidsbesparende. Menighedsrådsformanden skal ikke konsulteres i alle beslutningsprocesser, hvilket giver bedre mulighed for, at formandsposten kan varetages af et erhvervsaktivt menighedsrådsmedlem.

Praksissen med udvalgsmøder mindsker ligeledes den tid, som skal bruges på at vende disse områder på menighedsrådsmøderne. Et eksempel på dette er, at udvalgene sender referat til menighedsrådet inden menighedsrådsmøde, hvorfor menighedsrådsmøderne kan bruges til andre fokusområder. Derved er forretningsgangene blevet nemmere, og der er kommet en mindre arbejdsbyrde i nogle menighedsråd.

Pedersborg menighedsråd, der er udtrådt af forsøgsordningen, har oplevet en større frihed, hvad angår organisering i menighedsrådet. Samlingen af administrative opgaver i et administrationsudvalg har medført hurtigere beslutningsprocesser. Imidlertid har denne organisering givet anledning til lavere inddragelse i beslutningerne, hvilket i sidste ende har afstedkommet, at Pedersborg har valgt at trække sig fra forsøget.

4.6.2.3.2 Besluttende udvalg giver mere samarbejde om opgaveløsningen

I model B har de besluttende udvalg betydet, at flere opgaver behandles, besluttes og udføres i udvalgene. Dette betyder, at medlemmerne i de enkelte menighedsråd i højere grad samarbejder og hjælpes ad om opgaveløsningen, frem for at løse opgaverne hver for sig i kraft af de tidligere roller i menighedsrådet.

4.6.2.3.3 Udvalgenes beslutningskompetence styrker mulighed for interessebaserede ansvarsområder

De syv menighedsråd i model B oplever, at muligheden for at medlemmerne kan beskæftige sig med aktiviteter, der interesserer dem, skyldes, at medlemmerne frit kan vælge, hvilket udvalg de vil sidde i. Derved kan medlemmerne vælge udvalg efter interesser og kompetencer – selvom det ikke altid kan lade sig gøre, at få tildelt det udvalg, man allerhelst vil. Medlemmerne bliver fritaget for at arbejde med områder, der ikke interesserer dem, da udvalgene har beslutningskompetence inden for deres område, hvorfor de øvrige medlemmer ikke behøver at blive involverede i samtlige beslutninger. Dog kan økonomistyringen i de enkelte udvalg ligge ud over medlemmernes interesse, hvilket i nogle situationer gør det nødvendigt at beskæftige sig med ting uden for udvalgsmedlemmernes interesseområde. Desuden oplever menighedsrådene, at det udførte arbejde er mere professionelt, da udvalgene hver især har forstand på de områder, de beskæftiger sig med.

Ansvarsfordelingen mellem de forskellige udvalg har desuden været med til at tydeliggøre, hvilke opgaver medlemmerne kan vælge at beskæftige sig med. Derudover har ansvarsfordelingen givet mere plads til værdibaserede samtaler og idéudvikling på menighedsrådsmøderne.

4.6.2.3.4 Besluttende udvalg giver arbejdsglæde og fastholdelse

Menighedsrådene fortæller, at når beslutningskompetencen udlægges til udvalgene, så sker der en ansvarliggørelse og selvstændiggørelse af menighedsrådsmedlemmerne i udvalgene. Dette giver tilfredshed og arbejdsglæde blandt menighedsrådsmedlemmerne. Endvidere kan dette muligvis bidrage til fastholdelse af menighedsrådsmedlemmer.

4.6.2.3.5 Udækkede behov i forhold til personaleansvar

Flere menighedsråd i model B oplever udækkede behov i forhold til personaleansvar. For at gøre deres organisering mere hensigtsmæssig har ét menighedsråd et ønske om at give ansættelsesudvalget bemyndigelse til at træffe afgørelse om ansættelse til deltidsstillinger. Det er i forvejen praksis, at ansættelsesudvalget afholder samtaler med ansøgningskandidaterne. Dog kan ansættelsesudvalget ikke give kandidaterne svar, før menighedsrådet har godkendt ansættelsesudvalgets ønskede kandidat. Dette betyder, at beslutningsgangene bliver langsommelige og forhindrer modellen i at fungere optimalt.

Et andet ønske om at gøre organiseringen mere hensigtsmæssig er, at menighedsrådene skal have mindre arbejdsgiveransvar. Den interviewede menighedsrådsformand fra et menighedsråd i model B vurderer, at menighedsråd generelt ikke ved nok om HR og personaleledelse, og at ansvaret derfor burde uddelegeres til professionelle.

Det er dog væsentligt i denne sammenhæng, at intentionen med model B ikke har været at ændre på forholdene vedr. personaleansvar, hvorfor behovet ligger uden for evalueringens fokus. Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter ser imidlertid i den forbindelse en mulig løs-

ning i at give mulighed for at kombinere model B med model A og ansætte en administrativ ledelse, der ligeledes fungerer som daglig leder for sognenes personale. Modellerne kan således muligvis tilføre hinanden noget, hvis de kombineres.

4.6.2.4 Model C - Formands/næstformandsmodellen

Der indgår kun ét forsøg i model C, hvorfor der ikke er skabt nogle tværgående erfaringer i model C. Derfor er følgende udelukkende en beskrivelse af erfaringerne fra Voldum-Rud menighedsråd. Under forsøgsordningen varetager formanden også kontaktpersonposten og kirkeværgeposten, hvor næstformanden også fungerer som kasserer.

4.6.2.4.1 Samling af opgaver skaber frihed for de øvrige medlemmer

I model C har menighedsrådet fået frigjort ressourcer til, at de øvrige medlemmer kan beskæftige sig med opgaver efter interesse, eftersom formanden og næstformanden har overtaget de bundne opgaver og roller. Derved kan de øvrige medlemmer beskæftige sig med mere bløde opgaver fx praktiske opgaver i forbindelse med gudstjenester og sognearrangementer.

Efter formanden og næstformanden har overtaget de formelle roller og ansvarsområder, herunder bundne økonomiske og administrative opgaver, har de øvrige medlemmer flere ressourcer til at sidde i udvalgene og arbejde med de kirkelige aktiviteter og arrangementer. Dette har øget kvaliteten i opgaveløsningen, som desuden foregår hurtigere. Denne organisering har passet til menighedsrådet og sognets behov.

4.6.2.4.2 Samling af opgaver giver kortere beslutningsprocesser

Samlingen af opgaver afstedkommer ligeledes, at beslutningsprocesserne bliver kortere. Eftersom det kun er formanden og næstformanden, der varetager de formelle poster i menighedsrådet, kan de to løbende drøfte diverse beslutninger, inden de skal fremlægges for menighedsrådet. Afhængigt af beslutningernes omfang og emne kan for-

manden og næstformanden træffe en beslutning og efterfølgende orientere menighedsrådet. Andre beslutninger skal træffes på menighedsrådsmøde.

Reduktionen i poster har ligeledes betydet, at personalet i sognet har oplevet en nemmere beslutningsproces. Tidligere skulle personalet igennem flere menighedsrådsmedlemmer med en forespørgsel, hvor de nu kan nøjes med at gå til formanden eller næstformanden.

4.6.2.4.3 Risiko for videnstab

Erfaringerne fra Voldum-Rud er imidlertid, at det med denne organiseringsmodel kan blive svært for de øvrige medlemmer i menighedsrådet at overtage posterne som formand eller næstformand, hvis en af disse pludselig skulle blive forhindret i at fortsætte i menighedsrådet. Disse to poster varetager en stor del af de formelle ansvarsområder, og dermed er det vigtigt, at de øvrige medlemmer holdes orienteret om formanden og næstformandens arbejde undervejs for at undgå et tab af viden og erfaring.

4.6.3 Sammenfatning – forsøgsramme 7

Ti af de tretten forsøg, der indgår i forsøgsramme 7 opfylder baselinekriteriet og har dermed haft en praksis inden forsøgsordningen, der er tilstrækkelig forskellig fra forsøgspraksissen. Samtlige tretten forsøg opfylder fidelitets-kriterierne og har dermed foretaget forsøgspraksissen som tiltænkt. For de ti forsøg, der både opfylder baseline- og fidelitets-kriterierne, har det været muligt at sammenligne før- og eftervirkninger af forsøget i målindfrielsen.

Forsøgsordningen har indfriet formålene for ni af de ti forsøg. Dertil tyder det på, at forsøgsordningen understøtter formålene hos to yderligere menighedsråd – Hundige-Kildebrønde og Nordvestfalster. Dermed er det kun ét menighedsråd, der har erfaret, at forsøgsordningen ikke har passet til sognets praktiske virkelighed. De resterende tolv menighedsråd har gode erfaringer med at agere under forsøgsordningen.

Overordnet set har forsøgsordningen skabt mere fleksible vilkår for den interne organisering i menighedsrådene, hvormed menighedsrådene har kunnet tilpasse organiseringen den praktiske virkelighed i sognene. Som følge heraf har menighedsrådene mindsket deres arbejdsbyrde. Menighedsrådene har oplevet, at forretningsgangene er blevet lettet, og at udvalgene sikrer en mere hensigtsmæssig opgaveløsning. Medlemmerne har fået mulighed for at beskæftige sig med de områder, der interesserer dem mest under forsøgsordningen, hvormed der er skabt en bedre balance mellem administrative og kirkelige opgaver. Det vurderer flere af formændene vil få en positiv betydning for fastholdelse og rekruttering til menighedsrådene.

5 Bilag

Nedenfor følger evalueringer af hvert enkelt forsøg.

Efter forsøgsevalueringerne følger interviewguides til de respektive forsøgsrammer.

Bilag 1: Evalueringer af de enkelte forsøg i forsøgsramme 1

Hedensted provsti

Tabel 19: Forsøgsevaluering – Forsøgsramme 1 – Hedensted Provsti

Baseline
Hidtidig praksis Før indtrædelse i forsøgslovgivningen havde Hedensted Provsti fire puljer, som menighedsrådene kunne søge løbende: Kirkelivspuljen, energipuljen, anlægspuljen og kirkegårdspuljen. Forsøgslovgivningen har ikke ændret praksis, men den har legaliseret den igangværende praksis. Puljeordningen blev introduceret for flere år siden, og den har gjort, at 5%-midlerne er blevet reduceret til ca. to pct. og at de enkelte menighedsråds ligningsbeløb også er væsentligt reduceret.
Vurdering ift. baseline-kriterie I nedenstående skema vurderer Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter hvorvidt praksis før forsøgets igangsættelse lever op til baseline-kriterierne.

Baseline-kriterie	Vurdering
1. Der må ikke være oprettet puljer til afgrænsede og veldefinerede projekter hos menighedsrådene i provstiudvalgskassen som fx puljer til strategiarbejde, en generel anlægspulje eller en kirkekalkningspulje.	Nej

Hedensted Provstis praksis inden forsøgets begyndelse har ikke den nødvendige forskellighed til forsøgsindsatsen, da provstiet også havde puljeordninger før – endda de helt samme puljer.

Fidelitet
Forsøgspraksis Der er oprettet fire puljer: • *Kirkegårdspuljen*: Pulje til økonomisk hjælp til kirkegårdene fx ved omlægning af områder til græs pga. af større efterspørgsel af urnebegravelser.

- *Anlægspuljen*: Pulje til hjælp ved byggeri og renovation af anlæg. Det er den største pulje, og den giver menighedsrådene mulighed for at søge til byggeprojekter i stedet for at skulle spare op igennem mange år selv.
- *Kirkelivspuljen*: Mulighed for at få prøvet kirkelige initiativer af, man kan kun søge til nye projekter ikke til vedligeholdelse af tidligere kirkelige initiativer.
- *Energipuljen*: Et led i at spare penge i provstiet og blive mere grønne fx ved at skifte al belysning til LED-pærer. Her er tilknyttet en energikonsulent.

Praksis i forsøget er den samme som tidligere år: Menighedsrådene - og i kirkelivspuljen også præsterne - kan søge puljerne hele året. Puljernes størrelse bliver fastsat på det årlige budgetsamråd, de er oprettet til konkrete formål og er fastlagt ved enighed mellem provstiudvalg og menighedsråd. Da puljerne blev oprettet for mange år siden, blev de gennemført ved stemmeflertal, hvor over halvdelen af menighedsrådene var mødt frem på det årlige budgetsamråd. Ansøgningerne til puljerne bliver drøftet på det månedlige provstiudvalgsmøde, og ansøgerne får svar umiddelbart efter mødet. Midlerne overføres efter ansøgning og godkendelse til kirkekassen. I Hedensted har Åbenrå provsti ført tilsyn med puljeordningen.

Vurdering af fidelitet

Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter vurderer i det nedenstående skema, hvorvidt forsøget har fungeret inden for fidelitets-kriterierne.

Fidelitets-kriterie		Vurdering
1.	Der oprettes en eller flere formålsbestemte puljer med et konkret formål, der bestyres af provstiudvalget som en del af provstiudvalgskassen.	**Ja**
2.	Udmøntningen til konkrete projekter kan ske på to måder: a. Midlerne overføres efter ansøgning fra menighedsrådene til kirkekassen, som afholder udgifterne. b. Udgifterne afholdes af provstiudvalgskassen.	**Ja**
3.	Hvor menighedsrådenes rammebevilling til drift og bevillinger til anlæg fastsættes af provstiudvalget, er dette ikke tilfældet for puljen. Rammen for puljen fastsættes i stedet af menighedsrådene på budgetsamrådet med stemmeflertal (simpelt flertal) blandt de fremmødte menighedsrådsrepræsentanter. Det er en forudsætning, at mindst halvdelen af menighedsrådsrepræsentanterne er til stede.	**Ja**
4.	Menighedsråd, som ikke deltager i puljesamarbejdet, skal således på budgetsamrådet være med til at tage stilling til puljens størrelse.	**Ja**
5.	Det lovpligtige tilsyn i relation til de opgaver, der flyttes til provstiudvalget, skal af habilitetsmæssige årsager flyttes til et andet provstiudvalg. Tilsynspligten overgår på baggrund af en lokal aftale til et andet provstiudvalg. Såfremt en sådan aftale ikke kan indgås lokalt, udarbejder stiftet en rotationsordning mellem stiftets provstiudvalg.	**Ja**

Forsøget er således foretaget inden for rammerne af fidelitetskravene. Dog bør det nævnes til pkt. 4, at eftersom praksis har været implementeret over en lang periode med reduktion af 5%-midlerne, deltager alle menighedsråd i ordningen.

Samlet betyder baseline og fidelitet, at vi ikke kan konkludere noget evalueringsmæssigt om overgangen fra før og efter forsøgslovgivningen. Dermed kan der ikke konkluderes på om forsøgslovgivningen giver anledning til forbedringer i forhold til de opstillede formål nedenfor. I det følgende vil vi derfor nøjes med at beskrive erfaringerne fra Hedensted provsti vedr. det at agere inden for rammerne af forsøgslovgivningen uden dog at kunne evaluere på en før- og efter-situation.

Formål

Mere fleksible rammer for menighedsrådets opgaveløsning
Erfaringerne fra de adspurgte interviewpersoner (elleve menighedsrådsformænd og én kasserer) peger på, at puljeordningen opleves som fleksibel. otte ud af tolv interviewpersoner mener, at puljeordningen giver fleksibilitet, fordi menighedsrådene får deres projekter gennemført hurtigt. Ansøgningsprocessen er ligetil, og menighedsrådene får hurtigt svar på, om de får de ansøgte midler. Indtrykket fra respondenterne er, at hvis man argumenterer sagligt for sin sag, så udløser det også penge.

Menighedsråd får mulighed for at organisere sig individuelt med det som de oplever som den helt rigtige balance mellem kirkelige og administrative opgaver
Ifølge de adspurgte respondenter er der generelt meget administration forbundet med at være menighedsråd. Otte ud af tolv respondenter fortæller imidlertid, at puljeordningen har bidraget positivt til motivationen omkring løsningen af opgaverne, da menighedsrådsmedlemmerne kan se, at deres ideer bliver til noget. Ved at puljerne kan søges løbende og at man får pengene hurtigt, så kan man både starte projekter hurtigere og nå at få dem færdiggjort hurtigt og inden for sin valgperiode. Det er positivt for motivationen.

Provstiudvalg og menighedsråd får mulighed for at prioritere midler bedst muligt til de projekter, som understøtter provstiets målsætninger
Anlægs- og kirkegårdspuljerne er opstået ud af konkrete behov fra menighedsrådene i et provsti med mange middelalderkirker, mens kirkelivspuljen mere direkte afspejler provstiudvalgets ønske om flere kirkelige initiativer. Energipuljen understøtter provstiets mål om at spare penge og blive mere bæredygtigt som helhed. Puljeordningen forstås både af provsten og af ni ud af tolv menighedsråd som et styringsredskab for provstiudvalget til at holde øje med økonomien i provstiet. Derfor er det erfaringen, at puljeordningen giver muligheder for at understøtte provstiets målsætninger.

Der sikres en fleksibel proces, når midler skal fordeles
Ni ud af tolv interviewede repræsentanter for menighedsrådene mener, at der er sikret transparens og åbenhed omkring fordelingen af midler, fordi fordelingen bliver drøftet på det årlige budgetsamråd, hvor alle menighedsråd deltager. De kritiske røster går på, at selve puljeordningen ikke skal blive for omfattende, sådan at menighedsrådene i sidste ende ikke har selvbestemmelse. Teknisk set beholder puljeordningen flere midler i provstiet, så den succesfulde udførsel afhænger af en god relation mellem provsti og menighedsråd.

Evalueringsspørgsmål

Virker modellen efter hensigten?

Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter vurderer i det nedenstående skema, hvorvidt forsøgets erfaringer tyder på, at praksis inden for forsøgsrammens model bidrager til de opstillede formål.

	Formål	Vurdering
1.	Opnå mere fleksible rammer for menighedsrådenes opgaveløsning.	Ja
2.	Menighedsrådene får mulighed for at organisere sig individuelt med det som de oplever som den helt rigtige balance mellem kirkelige og administrative opgaver.	Ja
3.	Give provstiudvalg og menighedsråd mulighed for at prioritere midler bedst muligt til de projekter, som understøtter provstiets målsætninger.	Ja
4.	Sikre en fleksibel proces, når midler skal fordeles.	Ja

På baggrund af erfaringerne fra Hedensted provsti, tyder det på, at når man agerer inden for rammerne af forsøgslovgivningen, så understøtter man de fire ovenstående formål.

11 ud af 12 adspurgte menighedsråd mener, at puljeordningen fungerer godt. Respondenterne vurderer, at deres motivation for at være menighedsrådsmedlemmer fastholdes med puljeordningen, fordi de kan søge om midler, modtage midlerne og færdiggøre deres projekter inden for deres fireårige valgperiode. Det betyder også, at det er nemt at hverve nye medlemmer, fordi de kan se resultaterne af deres ideer blive udført i praksis.

Tilsyn med puljeordningen fra et andet provsti fungerer ifølge provsten ikke efter hensigten, fordi 1) provstiet allerede er under tilsyn fra stiftet, 2) tilsynshvervet falder oven i det tilsynsførende provstis andre arbejdsopgaver, hvorfor et provsti ikke nødvendigvis har tiden eller midlerne til at føre et ordentligt tilsyn.

Er modellen økonomisk rentabel?

På provstiniveau er modellen økonomisk rentabel, fordi man ifølge de interviewede repræsentanter for menighedsråd og provst undgår "døde" penge, der ligger i de enkelte menighedsrådskasser. Provstiudvalget kan målrette de økonomiske ressourcer bedre ved at samle pengene i provstikassen til brug for flere menighedsråd. Hvor alternativet til puljerne kunne være, at de enkelte menighedsrådskasser sparede op til projekter og tiltag, kan menighedsrådene under puljeordningen søge om midler til at påbegynde eller afslutte projekter, når behovet opstår. Flere interviewpersoner fortæller, at puljeordningen giver en effektiv udnyttelse af midlerne i provstiet og provsten fortæller, at man igennem det mangeårige arbejde med centralisering af økonomien i fælles puljer – også før forsøgslovgivningens indførelse – har kunnet sætte kirkeskatten ned.

Opsummerende er modellen økonomisk rentabel, fordi den giver provstiet et styringsredskab til økonomien i hele provstiet.

Erfaringsopsamling

Enigheds-/frivillighedsaspektet i samarbejde mellem menighedsråd og provstiudvalg
Ifølge størstedelen af de adspurgte menighedsråd og provst har der været enighed mellem menighedsrådene og provstiudvalget om puljerne ved budgetsamrådsmøderne. De forklarer, at der altid er diskussion om puljernes størrelse, og at menighedsrådene også har skullet vænne sig til at arbejde mere sammen på tværs af sognene, når de skal søge penge til projekter. Når flere midler er samlet i provstiudvalgskassen, bliver de enkelte menighedsråd også nødt til at være mere bevidste om hinandens økonomiske behov, fordi midlerne skal fordeles imellem dem. Puljeordningen har reduceret 5 procent midlerne til ca. to procent og de enkelte menighedsråds årlige budgetramme, derfor indgår alle menighedsråd i puljeordningen, selvom de i princippet kan vælge det fra. Puljeordningen er vedtaget ved fælles frivillighed fra et flertal af menighedsrådene.

Økonomistyring af puljerne
Provsten fortæller, at forsøgsordningen har introduceret en anden økonomistyring i forhold til de puljeordninger, der eksisterede inden forsøgslovgivningen. Med forsøgslovgivningen kører puljeordningerne direkte ind i provstiets interne regnskab i stedet for at have et parallelt regnskab uden for provstiet. Det giver mangel på gennemsigtighed for menighedsrådsmedlemmer og især provstiet, der nu har sværere ved at se, hvor mange puljeordningspenge, der er tilbage i puljerne i løbet af året.

Data

Evalueringen foretages på baggrund af følgende data

- ét interview med provst
- 12 interviews med repræsentanter for forskellige menighedsråd (én kasserer, 11 menighedsrådsformænd

Provsten samt alle 21 menighedsrådsformænd er blevet kontaktet per e-mail samt ringet op telefonisk, såfremt data har været tilgængelig på sogn.dk med tilbud om at deltage i evalueringen.

Af disse har fire frabedt sig at deltage, mens tre ikke er vendt tilbage på henvendelserne.

Aarhus Søndre provsti

Tabel 20: Forsøgsevaluering – Forsøgsramme 1 – Aarhus Søndre provsti

Baseline

Hidtidig praksis
Før indtrædelse i forsøgslovgivningen havde Aarhus Søndre provsti flere puljer, som fungerede på samme måde som i forsøgslovgivningen. Forsøgslovgivningen har derfor ikke introduceret nye elementer, men den har forlænget den igangværende praksis.

Vurdering ift. baseline-kriterie

I nedenstående skema vurderer Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter hvorvidt praksis før forsøgets igangsættelse lever op til baseline-kriterierne.

Baseline-kriterie	Vurdering
1. Der må ikke være oprettet puljer til afgrænsede og veldefinerede projekter hos menighedsrådene i provstiudvalgskassen som fx puljer til strategiarbejde, en generel anlægspulje eller en kirkekalkningspulje.	Nej

Aarhus Søndre provstis praksis inden forsøgets begyndelse har ikke den nødvendige forskellighed til forsøgsindsatsen, da provstiet også havde puljeordninger før. Det betyder at det ikke er muligt at evaluere på forskellen mellem før og efter forsøgsordningens indtrædelse.

Fidelitet

Forsøgspraksis

Der er fem puljer i Aarhus Søndre provsti:

- *Anlægsprojekter*: En pulje for anlægsprojekter, som menighedsrådene kan søge løbende.
- *Fælles regnskabskontor*: Puljen er et samarbejde mellem alle menighedsråd i provstiet. Der er lavet en bestyrelse for regnskabskontoret. Kontoret sørger for økonomien og for faglig sparring omkring budgetlægning i menighedsrådene.
- *Lokal efteruddannelse af præster*: Pulje til efteruddannelse af præster fx kurser eller kortere ophold, der styrker fællesskabet mellem præsterne i provstiet.
- *Dåbstiltag*: Puljen er målrettet forkyndelsestiltag med dåb som særligt fokus. Her har man fx introduceret drop-in dåb i provstiet.
- *Samarbejder med andre provstier*: En pulje, som muliggør samarbejde med andre provstier i Aarhus om fx skole-kirke-samarbejde.

Aarhus Søndre Provsti har mange forskellige puljer. Det fælles regnskabskontor, anlægspuljen og efteruddannelse af præster er oprettet med henblik på at lette menighedsrådenes arbejde ved at samle flere ressourcer på provstiniveau, som ikke skal administreres lokalt. Samarbejder med andre provstier er en pulje, der muliggør samarbejde på tværs af provstigrænserne, noget der kan være nødvendigt, når menighedsråd og provsti er placeret sammen med andre provstier i samme by. Puljen til dåbstiltag er den eneste pulje målrettet forkyndelse og den indholdsmæssige side af kirkelivet.

Puljerne er fastsat ved stemmeflertal og enighed mellem menighedsråd og provsti på budgetsamrådet. Midlerne til puljerne går fra ligningsbeløbet til menighedsrådene. Efter ansøgning til Provstiudvalget overføres puljemidlerne til den lokale kirkekasse ved de puljer, hvor menighedsrådene ansøger om midler til fx dåbstiltag. Puljernes størrelse fastsættes på det årlige budgetsamråd. I Aarhus Søndre provsti har Aarhus Domprovsti ført tilsyn med puljeordningen.

Vurdering af fidelitet

Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter vurderer i det nedenstående skema, hvorvidt forsøget har fungeret inden for fidelitets-kriterierne.

Fidelitets-kriterie		Vurdering
1.	Der oprettes en eller flere formålsbestemte puljer med et konkret formål, der bestyres af provstiudvalget som en del af provstiudvalgskassen.	**Ja**
2.	Udmøntningen til konkrete projekter kan ske på to måder: a. Midlerne overføres efter ansøgning fra menighedsrådene til kirkekassen, som afholder udgifterne. b. Udgifterne afholdes af provstiudvalgskassen.	**Ja**
3.	Hvor menighedsrådenes rammebevilling til drift og bevillinger til anlæg fastsættes af provstiudvalget, er dette ikke tilfældet for puljen. Rammen for puljen fastsættes i stedet af menighedsrådene på budgetsamrådet med stemmeflertal (simpelt flertal) blandt de fremmødte menighedsrådsrepræsentanter. Det er en forudsætning, at mindst halvdelen af menighedsrådsrepræsentanterne er til stede.	**Ja**
4.	Menighedsråd, som ikke deltager i puljesamarbejdet, skal således på budgetsamrådet være med til at tage stilling til puljens størrelse.	**Ja**
5.	Det lovpligtige tilsyn i relation til de opgaver, der flyttes til provstiudvalget, skal af habilitetsmæssige årsager flyttes til et andet provstiudvalg. Tilsynspligten overgår på baggrund af en lokal aftale til et andet provstiudvalg. Såfremt en sådan aftale ikke kan indgås lokalt, udarbejder stiftet en rotationsordning mellem stiftets provstiudvalg.	**Ja**

Forsøget er således foretaget inden for rammerne af fidelitetskravene.

Samlet betyder baseline og fidelitet, at vi ikke kan konkludere noget evalueringsmæssigt om overgangen fra før til efter forsøgslovgivningen. Dermed kan der ikke konkluderes på, om forsøgslovgivningen giver anledning til forbedringer i forhold til de opstillede formål nedenfor.

Formål

Mere fleksible rammer for menighedsrådets opgaveløsning

Erfaringerne fra de adspurgte otte menighedsrådsformænd og én provst peger på, at puljeordningen opleves som fleksibel. De adspurgte menighedsrådsformænd mener, at puljeordningen er fleksibel, fordi de får professionel hjælp fra regnskabskontor og andre konsulenter, som er ansat af provstiet for puljemidler. Ifølge provsten er puljerne fleksible, fordi økonomien er solidarisk. Menighedsrådene låner af hinanden i puljerne, og derved frigøres der flere midler til menighedsrådenes opgaveløsning. Da der er mange forskellige puljer i Aarhus Søndre Provsti, er menighedsrådenes brug af puljerne også forskellig. Nogle tiltag er oprettet for at lette menighedsrådenes arbejde med vedligehold og uddannelse af personale, mens andre puljer er rettet mod kirkelivet. Generelt er der dog stor enighed om, at puljerne overordnet set udgør fleksible rammer.

Menighedsråd får mulighed for at organisere sig individuelt med det som de oplever som den helt rigtige balance mellem kirkelige og administrative opgaver

Ifølge syv ud af otte interviewede menighedsrådsformænd letter både regnskabskontor og de eksterne konsulenter det administrative arbejde for menighedsrådene. Menig-

hedsrådene har ro til at koncentrere sig om de lokalt kirkelige opgaver, da en del af økonomistyringen og nogle af de personalemæssige arbejdsopgaver bliver varetaget eksternt.

Provstiudvalg og menighedsråd får mulighed for at prioritere midler bedst muligt til de projekter, som understøtter provstiets målsætninger
Samtlige otte adspurgte menighedsrådsformænd forstår puljeordningerne som et tiltag, der understøtter provstiets målsætninger. Flertallet af menighedsrådsformænd er meget positivt stemte over for provstiets rolle. Flere nævner, at provstiet gør meget for at holde sig opdateret på menighedsrådenes situation, og at de er på forkant med udviklinger som fx omlægning af kirkegårdene. Provsten understreger, at provstiet ikke er et styrende organ med en målsætning, der er uafhængig af menighedsrådene. Provstiet fungerer mere som en administrativ enhed, der forsøger at understøtte menighedsrådenes arbejde. I det lys understreger provsten, at da puljerne understøtter menighedsrådenes arbejde, understøtter de også provstiets målsætninger.

Der sikres en fleksibel proces, når midler skal fordeles
Seks ud af otte interviewede menighedsrådsformænd mener, at processen omkring fordelingen af midler er fleksibel. I Aarhus Søndre Provsti bruger provstiudvalget en fordelingsnøgle baseret på menighedsrådenes størrelse, placering, personale og særlige bygningsmæssige forhold til at vurdere det økonomiske behov. De kritiske røster går på, at de sogne, der er vant til at bruge mange penge også søger mange penge – og at der derfor kan være en ulig fordeling af midler i puljerne imellem sognene.

Evalueringsspørgsmål

Virker modellen efter hensigten?
Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter vurderer i det nedenstående skema, hvorvidt forsøgets erfaringer tyder på, at praksis inden for forsøgsrammens model bidrager til de opstillede formål.

Formål		Vurdering
1.	Opnå mere fleksible rammer for menighedsrådenes opgaveløsning.	**Ja**
2.	Menighedsrådene får mulighed for at organisere sig individuelt med det som de oplever som den helt rigtige balance mellem kirkelige og administrative opgaver.	**Ja**
3.	Give provstiudvalg og menighedsråd mulighed for at prioritere midler bedst muligt til de projekter, som understøtter provstiets målsætninger.	**Ja**
4.	Sikre en fleksibel proces, når midler skal fordeles.	**Ja**

På baggrund af erfaringerne fra Aarhus Søndre Provsti, tyder det på, at når man agerer inden for rammerne af forsøgslovgivningen, så understøtter man de fire ovenstående formål.

Otte ud af otte adspurgte menighedsråd mener, at puljeordningen fungerer godt. Menighedsrådsformændene vurderer, at deres arbejde som menighedsråd kvalificeres af

brugen af eksterne eksperter, som er ansat i hele provstiet. Puljerne styrker også samarbejdet på tværs af menighedsrådene og gør mange processer mere strømlinede og enkle, fordi der er fælles standarder for hele provstiet.

Er modellen økonomisk rentabel?
Seks ud af otte adspurgte menighedsrådsformænd mener, at modellen er økonomisk rentabel, fordi man har mindre administration i de enkelte menighedsråd ved at sammenlægge nogle funktioner på provstiniveau. Provsten fortæller, at puljeordningen dog giver en del arbejde på provstiniveau, fordi hver pulje har en separat økonomi, der skal understøttes med personale og vedtægter. Selve vedtægtsdelen giver også mere og unødigt administrativt arbejde, da der ikke er nogen klare retningslinjer for, hvordan en vedtægt til puljerne skal se ud. Generelt er puljeordningen dog økonomisk rentabel, da sammenlægningen af de tidligere spredte økonomiske ressourcer giver stordriftsfordele for provstiet og dets menighedsråd.

Erfaringsopsamling

Enigheds-/frivillighedsaspektet i samarbejde mellem menighedsråd og provstiudvalg
Ifølge samtlige de adspurgte menighedsråd og provst har der været enighed mellem menighedsrådene og provstiudvalget om de nuværende puljer ved budgetsamrådsmøderne. De forklarer, at der er en løbende diskussion af bevægelsen hen imod større centralisering på provstiniveau, og at menighedsrådene også har skullet vænne sig til at arbejde under puljerne. En foreslået pulje om at samarbejde om maskiner blev ikke vedtaget, fordi der var for få menighedsråd, der støttede forslaget. De nuværende fem ordninger er vedtaget ved flertal af menighedsrådene.

Tilsyn
Tilsyn med puljeordningen fra et andet provsti er ifølge provsten unødvendigt, fordi provstiet allerede er under tilsyn fra en ekstern revisor.

Forsøgslovgivningen generelt
Provsten vurderer, at forsøgslovgivningen i højere grad end den tidligere lovgivning lever op til den virkelighed, der er i menighedsrådene og provstierne.

Data

Evalueringen foretages på baggrund af følgende data

- ét interview med provst
- otte interviews med repræsentanter for følgende menighedsråd: Astrup-Tulstrup-Hvilsted, Beder, Fredens, Kolt, Malling, Skåde, Tiset og Viby

Provsten samt alle 13 menighedsrådsformænd i provstiet er blevet kontaktet per e-mail samt ringet op telefonisk med tilbud om at deltage i evalueringen, såfremt data har været tilgængelig på sogn.dk.

Af disse har to frabedt sig at deltage, mens tre ikke er vendt tilbage på henvendelserne.

Evalueringen har været sendt til menighedsrådene og provsten til kommentering.

Aarhus Vestre provsti

Tabel 21: Forsøgsevaluering – Forsøgsramme 1 – Aarhus Vestre provsti

Baseline

Hidtidig praksis
Før indtrædelse i forsøgslovgivningen havde Aarhus Vestre Provsti en kirkekalkningspulje, som har eksisteret i ca. ti år ved dispensation.

Vurdering ift. baseline-kriterie
I nedenstående skema vurderer Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter hvorvidt praksis før forsøgets igangsættelse lever op til baseline-kriterierne.

Baseline-kriterie		Vurdering
1.	Der må ikke være oprettet puljer til afgrænsede og veldefinerede projekter hos menighedsrådene i provstiudvalgskassen som fx puljer til strategiarbejde, en generel anlægspulje eller en kirkekalkningspulje.	**Nej**

Aarhus Vestre Provstis praksis inden forsøgets begyndelse har ikke den nødvendige forskellighed til forsøgsindsatsen, da provstiet også havde en puljeordningen før.

Fidelitet

Forsøgspraksis
Der er oprettet to puljer i Aarhus Vestre Provsti:

- *Kirkekalkningspulje*: Et samarbejde omkring en årlig kirkekalkning ved en kalkningsentrepenør.
- *Fælles pulje til udviklingsprojekter*: En pulje, som kan søges af flere menighedsråd i fællesskab og til formål, der ligger uden for menighedsrådenes almindelige budgetter. Aktiviteterne skal gerne have et diakonalt sigte. De er tidsbegrænsede til en treårig periode.

I Aarhus Vestre Provsti har der igennem en årrække været en kirkekalkningspulje, hvor menighedsrådene samarbejder om at få en kalkningsentrepenør ud årligt for at kalke de udvendige facader på kirkerne og eventuelle tilbygninger. Ordningen sendes i udbud hvert fjerde år, og det har indtil videre resulteret i, at kirkebygninger står hvide hele året flere steder. Puljen til udviklingsprojekter er en nystartet pulje, der trådte i kraft med forsøgslovgivningen. Midlerne i denne pulje er særligt målrettet diakonale tiltag, der finder sted som et samarbejde mellem mindst to sogne eller tre pastorater. Puljen kan altså ikke søges af enkeltstående menighedsråd. Begge puljer er vedtaget på budgetsamrådsmøder ved stemmeflertal. Puljerne finansieres af provstiudvalgskassen og dækkes af menighedsrådenes ligningsmidler. Midlerne overføres efter ansøgning og godkendelse til kirkekassen. I Aarhus Vestre Provsti har Aarhus Nordre Provsti ført tilsyn med puljeordningen.

Vurdering af fidelitet

Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter vurderer i det nedenstående skema, hvorvidt forsøget har fungeret inden for fidelitets-kriterierne.

Fidelitets-kriterie		Vurdering
1.	Der oprettes en eller flere formålsbestemte puljer med et konkret formål, der bestyres af provstiudvalget som en del af provstiudvalgskassen.	**Ja**
2.	Udmøntningen til konkrete projekter kan ske på to måder: a. Midlerne overføres efter ansøgning fra menighedsrådene til kirkekassen, som afholder udgifterne. b. Udgifterne afholdes af provstiudvalgskassen.	**Ja**
3.	Hvor menighedsrådenes rammebevilling til drift og bevillinger til anlæg fastsættes af provstiudvalget, er dette ikke tilfældet for puljen. Rammen for puljen fastsættes i stedet af menighedsrådene på budgetsamrådet med stemmeflertal (simpelt flertal) blandt de fremmødte menighedsrådsrepræsentanter. Det er en forudsætning, at mindst halvdelen af menighedsrådsrepræsentanterne er til stede.	**Ja**
4.	Menighedsråd, som ikke deltager i puljesamarbejdet, skal således på budgetsamrådet være med til at tage stilling til puljens størrelse.	**Ja**
5.	Det lovpligtige tilsyn i relation til de opgaver, der flyttes til provstiudvalget, skal af habilitetsmæssige årsager flyttes til et andet provstiudvalg. Tilsynspligten overgår på baggrund af en lokal aftale til et andet provstiudvalg. Såfremt en sådan aftale ikke kan indgås lokalt, udarbejder stiftet en rotationsordning mellem stiftets provstiudvalg.	**Ja**

Forsøget er således foretaget inden for rammerne af fidelitetskravene.

Samlet betyder baseline og fidelitet, at vi ikke kan konkludere noget evalueringsmæssigt om overgangen fra før og efter forsøgslovgivningen. Dermed kan der ikke konkluderes på, om forsøgslovgivningen giver anledning til forbedringer i forhold til de opstillede formål nedenfor. I det følgende vil vi derfor nøjes med at beskrive erfaringerne fra Aarhus Vestre Provsti vedr. det at agere inden for rammerne af forsøgslovgivningen uden dog at kunne evaluere på en før- og efter-situation.

Formål

Mere fleksible rammer for menighedsrådets opgaveløsning

I Aarhus Vestre Provsti har de to puljer meget forskellig karakter. Generelt opleves kirkekalkningspuljen som meget fleksibel, fordi den fungerer ligesom en forening, hvor menighedsrådene løfter en bygningsmæssig byrde i fællesskab ved at indbetale til provstiudvalgskassen og få en ensartet service retur. Puljen for udviklingsprojekter er der mere delte meninger om. Her er der flere menighedsrådsformænd, der giver udtryk for usikkerhed omkring puljens formål i forhold til at skubbe til balancen mellem provsti og menighedsråd. Tre ud af seks formænd mener, at puljeordningen leverer fleksible rammer for opgaveløsningen, mens to ud af seks ikke synes, at den giver fleksibilitet for menighedsrådene, da mere af styringen kommer til at ligge i provstiet. Erfaringerne i Aarhus Vestre Provsti er således delte og tyder i retning af at puljerne genstandsområde kan have betydning for om rammerne opleves som fleksible.

Menighedsråd får mulighed for at organisere sig individuelt med det som de oplever som den helt rigtige balance mellem kirkelige og administrative opgaver
Ifølge fire ud af seks interviewede menighedsrådsformænd giver puljerne mulighed for at organisere sig med den rigtige balance mellem kirkelige og administrative opgaver. Formændene fortæller, at kirkekalkningspuljen med den planlagte kalkning ved en ekstern ekspert giver ro til at koncentrere sig om andre ting i menighedsrådet. Med puljen for udviklingsprojekter udtaler flere formænd, at de bliver motiveret af at arbejde sammen om fælles kirkelige projekter som eksempelvis at hjælpe udsatte børn. Opsummerende mener størstedelen af de adspurgte menighedsrådsformænd, at puljeordningerne hjælper med at bibeholde en god balance mellem kirkelige og administrative opgaver.

Provstiudvalg og menighedsråd får mulighed for at prioritere midler bedst muligt til de projekter, som understøtter provstiets målsætninger
Puljeordningen forstås både af provsten og af fire ud af seks menighedsrådsformænd som et tiltag, der understøtter provstiets målsætninger. For provstiet giver udviklingspuljen mulighed for at øremærke midler til samarbejde mellem menighedsråd, mens kirkekalkningspuljen er en stordriftsløsning, der gør det muligt at fordele de økonomiske ressourcer på flere menighedsråd.

Der sikres en fleksibel proces, når midler skal fordeles
Tre ud af seks menighedsrådsformænd mener, at der er sikret en fleksibel proces omkring fordelingen af midler, mens to mener, at der ikke er sikret en fleksibel proces. Ligesom ved spørgsmålet om de fleksible rammer, er der stor forskel på de to puljer i provstiet. Ved kirkekalkningspuljen melder man sig til som menighedsråd, og derfor er der ikke en direkte og differentieret fordeling af midler på baggrund af ansøgninger, som der er ved puljen for udviklingsprojekter. Derfor går usikkerheden omkring fordelingen af midler blandt formændene på fordelingen af midler i udviklingspuljen, som stadig er så ny, at alle ikke har søgt puljen.

Evalueringsspørgsmål

Virker modellen efter hensigten?
Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter vurderer i det nedenstående skema, hvorvidt forsøgets erfaringer tyder på, at praksis inden for forsøgsrammens model bidrager til de opstillede formål.

Formål		Vurdering
1.	Opnå mere fleksible rammer for menighedsrådenes opgaveløsning.	**Ja**
2.	Menighedsrådene får mulighed for at organisere sig individuelt med det som de oplever som den helt rigtige balance mellem kirkelige og administrative opgaver.	**Ja**
3.	Give provstiudvalg og menighedsråd mulighed for at prioritere midler bedst muligt til de projekter, som understøtter provstiets målsætninger.	**Ja**
4.	Sikre en fleksibel proces, når midler skal fordeles.	**Ja**

På baggrund af erfaringerne fra Aarhus Vestre Provsti, tyder det på, at puljernes meget forskellige karakter understøtter en uens tilgang til formålene. Alle fire formål ser ud til i varierende grad at blive understøttet af forsøgsrammens model.

Generelt mener de fleste adspurgte menighedsrådsformænd dog, at puljeordningerne – og her især kirkekalkningspuljen - overordnet set fungerer godt. Menighedsrådsformændene vurderer, at deres arbejde som menighedsråd lettes af kirkekalkningspuljen, mens udviklingspuljen stadig er til diskussion på menighedsrådsniveau. Det afspejler sig i en tøven over for spørgsmålene om fleksibilitet, da puljen for udviklingsprojekter hos nogle interviewpersoner skaber usikkerhed om den fleksible proces og arbejdsfordelingen mellem menighedsråd og provsti.

Er modellen økonomisk rentabel?
Fem ud af seks adspurgte menighedsrådsformænd mener, at modellen er økonomisk rentabel, fordi man har mindre arbejde i de enkelte menighedsråd ved at sammenlægge administration af kirkekalkning på provstiniveau. Ifølge provsten er puljen til udviklingsprojekter ikke besparende, men den er oprettet med henblik på at skabe mere samarbejde i provstiet og give nye muligheder for kirkelige initiativer. Puljen for kirkekalkning er dermed besparende og økonomisk rentabel, mens puljen for udviklingsprojekter ikke er økonomisk rentabel, men måske motiverer menighedsrådsmedlemmerne. Det konkluderes derfor, at puljeordningen overordnet set ser ud til at give økonomisk rentable muligheder for menighedsrådene og især også for provstiet som helhed samtidig med at den giver muligheder for nye samarbejder på tværs.

Erfaringsopsamling

Enigheds-/frivillighedsaspektet i samarbejde mellem menighedsråd og provstiudvalg
Fem ud af seks adspurgte menighedsrådsformænd mener, at der har været enighed om puljerne, der er foreslået af provstiudvalget på et budgetsamråd og vedtaget af menighedsrådene. Alle menighedsråd bidrager til puljerne via deres ligningsmidler, men det er frivilligt at deltage. Provsten fortæller, at der i starten af kirkekalkningspuljen var flere menigheder, der ikke ville være med i puljen, men at de har meldt sig på et senere tidspunkt. Det er heller ikke alle menighedsråd, der har glæde af kirkekalkningspuljen, da nogle sognekirker ikke er kalkede.

Ifølge provsten misforstår forsøgslovgivningen den løbende dialog, der er imellem provsti og menighedsråd, ved at gøre det muligt for menighedsrådene at lægge puljemidler i provstiudvalgskassen uden om provstiet. Han fortæller, at puljerne altid er et samarbejde mellem provsti og menighedsråd, og at de derfor skal oprettes ved enighed mellem begge parter.

Data

Evalueringen foretages på baggrund af følgende data

- én interview med provsten fra Aarhus Vestre Provsti
- seks interviews med menighedsrådsformænd for følgende menighedsråd: Borum, Brabrand, Hasle, Helligånds, Skjoldhøj, Sdr. Aarslev

Provsten samt alle 11 menighedsrådsformænd er blevet kontaktet per e-mail samt ringet op telefonisk, såfremt data har været tilgængelig på sogn.dk med tilbud om at deltage i evalueringen.

Af disse har én frabedt sig at deltage, mens fire ikke er vendt tilbage på henvendelserne.

Skanderborg provsti

Tabel 22: Forsøgsevaluering – Forsøgsramme 1 – Skanderborg provsti

Baseline

Hidtidig praksis
Før indtrædelse i forsøgslovgivningen havde Skanderborg provsti flere puljer, som fungerede på samme måde som i forsøgslovgivningen.

Vurdering ift. baseline-kriterie
I nedenstående skema vurderer Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter hvorvidt praksis før forsøgets igangsættelse lever op til baseline-kriterierne.

Baseline-kriterie	Vurdering
1. Der må ikke være oprettet puljer til afgrænsede og veldefinerede projekter hos menighedsrådene i provstiudvalgskassen som fx puljer til strategiarbejde, en generel anlægspulje eller en kirkekalkningspulje.	**Nej**

Skanderborg provstis praksis inden forsøgets begyndelse har ikke den nødvendige forskellighed til forsøgsindsatsen, da provstiet også havde puljeordninger før. Det betyder, at det ikke er muligt at evaluere på forskellen mellem før og efter forsøgsordningens indtrædelse.

Fidelitet

Forsøgspraksis
Der er tre puljer i forbindelse med forsøgslovgivningen i Skanderborg provsti:

- *Omprioriteringspulje til forkyndelse:* Pulje til samarbejde mellem menighedsråd og eksterne aktører. Bestyrelsen består af provsten, to præster og fire læge menighedsrådsmedlemmer.
- *Omprioriteringspulje til udvikling:* Pulje til fælles tiltag på tværs af sognene fx som kirkekalkning og regnskabskontor
- *Omprioriteringspulje til fælles faglige og kollegiale tiltag for præster i Provstiet:* Pulje til kurser, provstikonventer, foredrag, internater og lignende til provstiets præster.

Puljerne skal give mulighed for at menighedsrådene kan søge om midler til ekstraordinære tiltag, der ligger uden for den almindelige drift. I udviklingspuljen gælder dette fx

en konfirmandmesse og begivenheder i forbindelse med smukfest. Puljerne bestyres af tre bestyrelser, der består af provstirepræsentanter, præster og menighedsrådsmedlemmer. Bestyrelsernes vedtægter er besluttet i provstiudvalget og godkendt af menighedsrådene på det endelige budgetsamråd. Puljernes størrelse justeres løbende af provstiudvalget, der sender opgørelser og beslutninger ud til menighedsrådene forud for budgetsamrådsmøderne. Der stemmes ikke om puljernes størrelse blandt menighedsrådene, men menighedsrådene har mulighed for at gøre indsigelse ved møderne. Alle menighedsråd deltager i puljeordningen. Midlerne til puljerne går fra ligningsbeløbet til menighedsrådene. Menighedsrådene sender en ansøgning til bestyrelsen for den pågældende pulje, der to gange årligt gennemgår ansøgningerne og giver besked om bevilling eller afslag. Efter ansøgning til provstiudvalget overføres puljemidlerne til den lokale kirkekasse eller udgifterne afholdes direkte af provstiudvalgskassen alt efter beløbets størrelse. I Skanderborg provsti har Favrskov provsti ført tilsyn med puljeordningen.

Vurdering af fidelitet

Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter vurderer i det nedenstående skema, hvorvidt forsøget har fungeret inden for fidelitets-kriterierne.

Fidelitets-kriterie		Vurdering
1.	Der oprettes en eller flere formålsbestemte puljer med et konkret formål, der bestyres af provstiudvalget som en del af provstiudvalgskassen.	Ja
2.	Udmøntningen til konkrete projekter kan ske på to måder: a. Midlerne overføres efter ansøgning fra menighedsrådene til kirkekassen, som afholder udgifterne. b. Udgifterne afholdes af provstiudvalgskassen.	Ja
3.	Hvor menighedsrådenes rammebevilling til drift og bevillinger til anlæg fastsættes af provstiudvalget, er dette ikke tilfældet for puljen. Rammen for puljen fastsættes i stedet af menighedsrådene på budgetsamrådet med stemmeflertal (simpelt flertal) blandt de fremmødte menighedsrådsrepræsentanter. Det er en forudsætning, at mindst halvdelen af menighedsrådsrepræsentanterne er til stede.	Nej
4.	Menighedsråd, som ikke deltager i puljesamarbejdet, skal således på budgetsamrådet være med til at tage stilling til puljens størrelse.	Nej
5.	Det lovpligtige tilsyn i relation til de opgaver, der flyttes til provstiudvalget, skal af habilitetsmæssige årsager flyttes til et andet provstiudvalg. Tilsynspligten overgår på baggrund af en lokal aftale til et andet provstiudvalg. Såfremt en sådan aftale ikke kan indgås lokalt, udarbejder stiftet en rotationsordning mellem stiftets provstiudvalg.	Ja

Man har ifølge baseline haft en puljeordning før forsøgslovgivningen blev indført. Det betyder, at evaluering af forandringen fra før til efter forsøgslovgivningens indførelse ikke kan foretages. Forsøget er desuden ikke fuldt foretaget inden for rammerne af fidelitetskravene, da puljernes størrelse ikke fastsættes ved stemmeflertal på budgetsamrådsmøderne, men i stedet fastsættes af provstiudvalget med godkendelse af menighedsrådene. Det betyder, at det ikke er muligt at evaluere, hvorfor formål og evalueringsspørgsmål udgår nedenfor.

Data

Evalueringen foretages på baggrund af følgende data

- ét interview med provst
- fem interviews med repræsentanter for fire menighedsråd: Adslev, Skanderborg (to repræsentanter), Ry og Storring-Stjær

Provsten samt alle 20 menighedsrådsformænd i provstiet er blevet kontaktet per e-mail samt ringet op telefonisk med tilbud om at deltage i evalueringen, såfremt data har været tilgængelig på sogn.dk.

Evalueringen har været sendt til menighedsrådene og provsten til kommentering.

Brønderslev provsti

Tabel 23: Forsøgsevaluering – Forsøgsramme 1 – Brønderslev provsti

Baseline

Hidtidig praksis

Før indtrædelse i forsøget havde Brønderslev Provsti ikke puljer oprettet i provstiudvalgskassen. Dog anvendtes 5%-midlerne til uforudsete udgifter.

Vurdering ift. baseline-kriterie

Baseline-kriterie	Vurdering
1. Der må ikke være oprettet puljer til afgrænsede og veldefinerede projekter hos menighedsrådene i provstiudvalgskassen som fx puljer til strategiarbejde, en generel anlægspulje eller en kirkekalkningspulje.	Ja

Eftersom Brønderslev Provsti før indtrædelse i forsøget ikke havde oprettet puljer i provstiudvalgskassen, vil evaluering af overgangen til puljer kunne foretages.

Fidelitet

Forsøgspraksis

Brønderslev Provsti har oprettet to puljer:

- *Fælles anlæg*: En pulje til anlæg - dvs. bygningsmæssige projekter eller store maskiner. Puljen må ikke bruges til almindelig drift.
- *Fælles kalkningspulje*: En pulje til udvendig hvidkalkning af kirkebygninger. I puljen kan flere menighedsråd gå sammen om at indhente tilbud og derved spare på udgifterne til kalkning ved at kalke på samme tid. Man kan så søge om midlerne hos provstiudvalget. Puljen har været indført som et engangsforsøg, men med mulighed for forlængelse.

Provstiudvalget har foreslået de nuværende puljer, som blev indført ved stemmeflertal, hvor over halvdelen af menighedsrådene var mødt frem på det årlige budgetsamråd. Puljerne er oprettet til konkrete formål og er fastlagt ved enighed mellem provstiudvalg

og menighedsråd. Puljerne kører sideløbende med 5%-midlerne, så både puljer og 5%-midler kan søges løbende. Det er frivilligt at deltage i puljerne, da de ikke erstatter tidligere ordninger, men supplerer den nuværende ordning. Puljerne er kommet i stand, fordi man fra provstiets side fandt, at der var overskud i 5%-midlerne til at oprette nye puljer. Menighedsrådene sender en ansøgning til provstiudvalget, dernæst bliver ansøgningen behandlet på det månedlige provstiudvalgsmøde. Ansøgere får svar umiddelbart efter mødet, og midlerne overføres fra provstiudvalgskassen til den lokale kirkekasse. De andre menighedsråd får besked om fordelingen af midler i budgetsamrådet. I Brønderslev har Hjørring-Sønder Provsti ført tilsyn med puljeordningen.

Vurdering af fidelitet

Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter vurderer i det nedenstående skema, hvorvidt forsøget har fungeret inden for fidelitets-kriterierne.

Fidelitets-kriterie		Vurdering
1.	Der oprettes en eller flere formålsbestemte puljer med et konkret formål, der bestyres af provstiudvalget som en del af provstiudvalgskassen.	**Ja**
2.	Udmøntningen til konkrete projekter kan ske på to måder: a. Midlerne overføres efter ansøgning fra menighedsrådene til kirkekassen, som afholder udgifterne. b. Udgifterne afholdes af provstiudvalgskassen.	**Ja**
3.	Hvor menighedsrådenes rammebevilling til drift og bevillinger til anlæg fastsættes af provstiudvalget, er dette ikke tilfældet for puljen. Rammen for puljen fastsættes i stedet af menighedsrådene på budgetsamrådet med stemmeflertal (simpelt flertal) blandt de fremmødte menighedsrådsrepræsentanter. Det er en forudsætning, at mindst halvdelen af menighedsrådsrepræsentanterne er til stede.	**Ja**
4.	Menighedsråd, som ikke deltager i puljesamarbejdet, skal således på budgetsamrådet være med til at tage stilling til puljens størrelse.	**Ja**
5.	Det lovpligtige tilsyn i relation til de opgaver, der flyttes til provstiudvalget, skal af habilitetsmæssige årsager flyttes til et andet provstiudvalg. Tilsynspligten overgår på baggrund af en lokal aftale til et andet provstiudvalg. Såfremt en sådan aftale ikke kan indgås lokalt, udarbejder stiftet en rotationsordning mellem stiftets provstiudvalg.	**Ja**

Forsøget er således foretaget inden for rammerne af fidelitetskravene. Eftersom både baseline-kriterie og fidelitets-kriterier er opfyldt kan der i det nedenstående evalueres på om overgangen til forsøgsindsatsen opfylder de ønskede formål.

Formål

Mere fleksible rammer for menighedsrådets opgaveløsning

Samtlige otte adspurgte menighedsrådsformænd mener, at puljeordningen giver mere fleksible rammer for opgaveløsning i menighedsrådene. Da forsøgslovgivningen ikke erstatter nogen andre ordninger, fungerer den som en ekstra mulighed for at søge midler til anlæg og kirkekalkning hen over året. Ifølge menighedsrådsformændene giver puljerne større fleksibilitet, fordi menighedsrådene ikke behøver at planlægge alle deres udgifter lang tid i forvejen. Ansøgningsprocessen beskrives som ligetil, og menighedsrådene får hurtigt svar på, om de får de ansøgte midler. Der kan således siges at være opnået mere fleksible rammer for menighedsrådenes opgaveløsning.

Menighedsråd får mulighed for at organisere sig individuelt med det som de oplever som den helt rigtige balance mellem kirkelige og administrative opgaver
Ifølge de adspurgte menighedsrådsformænd er der generelt meget administration forbundet med at være menighedsråd. Dog mener fem ud af otte interviewpersoner, at puljeordningen afhjælper noget af den administrative byrde ved at tilbyde hurtige midler, når der er brug for det. Menighedsrådenes motivation til at gøre arbejdet er derfor højnet på grund af puljerne, fordi menighedsrådsmedlemmerne kan se, at deres ideer bliver til noget. Den højnede motivation giver bedre forudsætninger for det kirkelige arbejde, hvilket bidrager positivt til balanceringen af kirkelige og administrative opgaver.

Provstiudvalg og menighedsråd får mulighed for at prioritere midler bedst muligt til de projekter, som understøtter provstiets målsætninger
Seks ud af otte adspurgte menighedsrådsformænd vurderer, at puljeordningen understøtter provstiets målsætninger, fordi det er provstiudvalget, der har foreslået de nuværende puljer. Ifølge provstisekretæren er puljerne lagt ud fra et fem-årigt budget, der også kommer af langsigtet planlægning fra provstiudvalget. Puljerne til anlæg er ment som en økonomisk hjælp til menighedsråd, der mangler midler til byggeri og maskiner, mens den fælles kirkekalkning er ment både som hjælp og som besparelse i hele provstiet, da der så er mulighed for at indhente billigere tilbud på kalkning ved at flere menighedsråd går sammen om at indhente et fælles tilbud. Overordnet er puljeordningerne også ment som løftestang for mere samarbejde mellem menighedsrådene fra provstiets side, noget både flere menighedsrådsformænd og provstisekretæren nævner som et resultat af forsøgsordningen. Puljeordningen understøtter således provstiets målsætninger.

Der sikres en fleksibel proces, når midler skal fordeles
Otte ud af otte interviewede menighedsrådsformænd mener, at processen omkring fordelingen af midler fungerer fint. Menighedsrådene har mulighed for at se fordelingen på det årlige budgetsamrådsmøde, og flere menighedsråd snakker sammen desuden sammen løbende, hvilket øger gennemsigtigheden. Størstedelen af menighedsrådsformændene har tillid til, at provstiudvalget fordeler midlerne lige. Der kan på denne baggrund siges at være sikret en fleksibel proces, når midler skal fordeles.

Evalueringsspørgsmål

Virker modellen efter hensigten?
Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter opsamler i det nedenstående skema, hvorvidt formålene med forsøgslovgivningen er indfriet.

Formål		Vurdering
1.	Opnå mere fleksible rammer for menighedsrådenes opgaveløsning.	**Ja**
2.	Menighedsrådene får mulighed for at organisere sig individuelt med det som de oplever som den helt rigtige balance mellem kirkelige og administrative opgaver.	**Ja**

3.	Give provstiudvalg og menighedsråd mulighed for at prioritere midler bedst muligt til de projekter, som understøtter provstiets målsætninger.	**Ja**
4.	Sikre en fleksibel proces, når midler skal fordeles.	**Ja**

Erfaringerne fra Brønderslev provsti er således, at forsøgslovgivningen understøtter de intenderede formål.

Generelt mener de adspurgte menighedsrådsformænd, at puljeordningen fungerer godt. Respondenterne vurderer, at puljeordningen som et nyt tiltag er et fint redskab til at understøtte de enkelte menighedsråds arbejde i forbindelse med byggeri/anlæg samt kirkekalkning.

Tilsynet med puljeordningen fra et andet provsti fungerer imidlertid ifølge provstisekretæren og provstiudvalget ikke efter hensigten, fordi tilsynet, som det er nu, ikke lever op til kriterierne for et ordentligt tilsyn. Der skal gerne være en større afstemning mellem idéen om upartisk tilsyn og den reelle udførelse, således at tilsynet ikke får karakter af ren proforma.

Er modellen økonomisk rentabel?
Puljeordningen erstatter ikke nogen anden økonomisk ordning, men repræsenterer alene to ekstra muligheder for at søge midler for menighedsrådene, fordi der har været et økonomisk overskud i 5%-midlerne. Dertil indgår puljerne i provstiets 5-årige budget med mulighed for løbende justering af anlægspuljens størrelse ved budgetsamrådet. Kirkekalkningspuljen er indtil videre et engangstilfælde og den er derfor ikke blevet justeret. Ifølge de adspurgte menighedsrådsformænd og provstisekretæren er puljerne med til at smidiggøre arbejdsgangen for både provsti og menighedsråd uden nogen ekstra omkostning. Derfor er modellen økonomisk rentabel.

Erfaringsopsamling

Enigheds-/frivillighedsaspektet i samarbejde mellem menighedsråd og provstiudvalg
Ifølge syv ud af otte adspurgte menighedsrådsformænd samt provstisekretæren har der været enighed mellem menighedsrådene og provstiudvalget om puljerne ved budgetsamrådsmøderne. Provstiudvalget har foreslået puljerne og menighedsrådene har haft mulighed for at sige til eller fra, ligesom de har mulighed for ikke at søge puljerne, hvis de ikke ønsker det.

Data

Evalueringen foretages på baggrund af følgende data

- ét interview med provstisekretæren fra Brønderslev Provsti
- otte interviews med repræsentanter for følgende menighedsråd: Agersted, Asaa, Jerslev-Hellum-Mylund, Hellevad, Tolstrup, Voer, Ørum, Øster Brønderslev.

Provstisekretær samt alle 14 menighedsrådsformænd er blevet kontaktet med tilbud om at deltage i evalueringen per e-mail samt ringet op telefonisk, så vidt som det har været muligt at skaffe kontaktoplysninger.

Af disse har tre frabedt sig at deltage, mens tre ikke er vendt tilbage på henvendelserne.

Evalueringen har været sendt til alle provstiets menighedsråd samt provstisekretæren og derigennem Provstiudvalget til kommentering.

Viborg provsti

Tabel 24: Forsøgsevaluering – Forsøgsramme 1 – Viborg Domprovsti

Baseline

Hidtidig praksis

Før indtrædelse i forsøgslovgivningen havde Viborg Domprovsti flere formålsrettede puljer, som menighedsrådene kunne søge til bestemte begivenheder som eksempelvis et 24 timers løb ved Søndersø. Puljeordningerne kører sideløbende med 5%-midlerne, der er en pulje øremærket til uforudsete hændelser.

Vurdering ift. baseline-kriterie

I nedenstående skema vurderes hvorvidt praksis før forsøgets igangsættelse lever op til baseline-kriterierne.

Baseline-kriterie	Vurde-ring
1. Der må ikke være oprettet puljer til afgrænsede og veldefinerede projekter hos menighedsrådene i provstiudvalgskassen som fx puljer til strategiarbejde, en generel anlægspulje eller en kirkekalknings-pulje.	**Nej**

Viborg Domprovsti har ikke den nødvendige forskellighed til forsøgsindsatsen, da provstiet også havde puljeordninger før.

Fidelitet

Forsøgspraksis

I forsøgsperioden har der i Viborg Domprovsti været syv aktive puljer. Alle puljer undtagen én (det elektroniske kirkegårdskort) har eksisteret før forsøgslovgivningen trådte i kraft.

- *Særlige kirkelige aktiviteter*: En paraplypulje, der dækker en række forskellige kirkelige aktiviteter
- *Provstiband*: Band sponsoreret af provstiet for puljemidler, som menighedsrådene kan booke til at spille ved gudstjenester og lignende arrangementer.
- *Provsti konfirmandevent*: En pulje til et fælles dagsarrangement for konfirmander i Viborg Domkirke
- *Elektronisk kirkegårdskort*: En pulje til etablering af elektroniske kirkegårdskort
- *Musikfestival – lokalt initiativ:* Hvert andet år er der musikfestivalsuge i Viborg med diverse arrangementer, som man kan søge denne pulje til
- *Natkirke:* Pulje til initiativer til natkirker

- *Energimærkning og screening:* Pulje til energibesparende tiltag både ved obligatorisk screening af kirker og kirkebygninger samt udbedring af eksisterende forhold som fx udskiftning af belysning til LED-pærer.

Da Viborg Domprovsti har forskellige slags målrettede puljer, er praksis omkring brug af puljerne også forskellig. Ved provstibandet booker menighedsrådene sig ind i bandets kalender for at få en tid til koncert. Ved musikfestivalsugen er der nedsat en arbejdsgruppe for arrangementerne, som menighedsrådene henvender sig til. Energimærkning og screening har været obligatorisk for alle sogne, hvor hvert menighedsråd har fået en energiekspert ud for at screene deres kirkebygninger. Dernæst har menighedsrådene kunnet søge samme pulje til energiforbedrende tiltag. Her har de skullet sende en ansøgning til provstiudvalget inden det månedlige provstiudvalgsmøde. Natkirkepuljen er mest brugt af bykirkerne, mens puljen for særlige kirkelige aktiviteter dækker en række kirkelige initiativer. Ved konfirmandevents i provstiet kan det enkelte menighedsråd også melde sig til et fælles arrangement i domkirken med årets konfirmander med koncert og teater. Det elektroniske kirkekort er et tilbud til menighedsrådene, som i lighed med natkirkepuljen afhænger af det enkelte sogns placering og nytte af at digitalisere kirkegården.

Puljernes størrelse bliver diskuteret på det indledende budgetsamråd i marts. Dernæst er der i maj møder mellem det enkelte menighedsråd og provstiet, hvor menighedsrådene kan komme med ønsker til budgetrammen for det næste år. I september fastsættes både puljer og budgetter på det endelige budgetsamråd mellem provsti og menighedsråd, hvor menighedsrådene stemmer om puljerne. Puljerne er fastsat ved enighed mellem menighedsråd og provsti, midlerne til puljerne går fra ligningsbeløbet til menighedsrådene. Kirkekasserne afholder udgifterne hvis muligt ellers afholder provstiudvalgskassen udgiften. I Viborg Domprovsti har Viborg Østre Provsti fået til opgave at føre tilsyn med puljeordningen. Tilsynet er dog ikke blevet foretaget.

Vurdering af fidelitet

Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter vurderer i det nedenstående skema, hvorvidt forsøget har fungeret inden for fidelitets-kriterierne.

Fidelitets-kriterie		Vurdering
1.	Der oprettes en eller flere formålsbestemte puljer med et konkret formål, der bestyres af provstiudvalget som en del af provstiudvalgskassen.	**Ja**
2.	Udmøntningen til konkrete projekter kan ske på to måder: a. Midlerne overføres efter ansøgning fra menighedsrådene til kirkekassen, som afholder udgifterne. b. Udgifterne afholdes af provstiudvalgskassen.	**Ja**
3.	Hvor menighedsrådenes rammebevilling til drift og bevillinger til anlæg fastsættes af provstiudvalget, er dette ikke tilfældet for puljen. Rammen for puljen fastsættes i stedet af menighedsrådene på budgetsamrådet med stemmeflertal (simpelt flertal) blandt de fremmødte menighedsrådsrepræsentanter. Det er en forudsætning, at mindst halvdelen af menighedsrådsrepræsentanterne er til stede.	**Ja**
4.	Menighedsråd, som ikke deltager i puljesamarbejdet, skal således på budgetsamrådet være med til at tage stilling til puljens størrelse.	**Ja**

5.	Det lovpligtige tilsyn i relation til de opgaver, der flyttes til provstiudvalget, skal af habilitetsmæssige årsager flyttes til et andet provstiudvalg. Tilsynspligten overgår på baggrund af en lokal aftale til et andet provstiudvalg. Såfremt en sådan aftale ikke kan indgås lokalt, udarbejder stiftet en rotationsordning mellem stiftets provstiudvalg.	**Nej**

Man har ifølge baseline haft puljeordningerne før forsøgslovgivningen blev indført. Det betyder, at evaluering af forandringen fra før til efter forsøgslovgivningens indførelse ikke kan foretages. Forsøget er desuden ikke fuldt foretaget inden for rammerne af fidelitetskravene, da det lovpligtige tilsyn ikke er gennemført. Det betyder, at det ikke er muligt at evaluere, hvorfor formål og evalueringsspørgsmål udgår nedenfor.

Evalueringen foretages på baggrund af følgende data

- ét interview med provst og skriftlig korrespondance med provstisekretær
- 13 interviews med menighedsrådsformænd for følgende menighedsråd: Asmild, Houlkær, Iglsø, Mønsted, Resen, Sjørslev-Almind-Lysgård, Smollerup, Sparkær-Gammelstrup, Stoholm, Sønder Rind, Tårup-Kvols, Vinkel, Vroue.

Provsten samt alle 25 menighedsrådsformænd er blevet kontaktet per e-mail samt ringet op telefonisk, såfremt data har været tilgængelig på sogn.dk med tilbud om at deltage i evalueringen.

Af disse har seks frabedt sig at deltage, mens seks ikke er vendt tilbage på henvendelserne.

Evalueringen har været sendt til alle provstiets menighedsråd samt provsten og provstisekretæren til kommentering.

Varde provsti

Tabel 25: Forsøgsevaluering – Forsøgsramme 1 – Varde provsti

Baseline

Hidtidig praksis

Før indtrædelse i forsøget havde Varde provsti ikke puljer oprettet i provstiudvalgskassen. Dog anvendtes 5%-midlerne til uforudsete udgifter.

Vurdering ift. baseline-kriterie

I nedenstående skema vurderer Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter hvorvidt praksis før forsøgets igangsættelse lever op til baseline-kriterierne.

	Baseline-kriterie	**Vurdering**
1.	Der må ikke være oprettet puljer til afgrænsede og veldefinerede projekter hos menighedsrådene i provstiudvalgskassen som fx puljer til strategiarbejde, en generel anlægspulje eller en kirkekalkningspulje.	**Ja**

Eftersom Varde provsti før indtrædelse i forsøget ikke havde oprettet puljer i provstiudvalgskassen, vil evaluering af overgangen til puljer kunne foretages.

Fidelitet

Forsøgspraksis

I Varde provsti er der med forsøgsordningen oprettet én pulje:

- *Pulje for anlægs- og renoveringsopgaver*: midler til gennemførelse af anlægs- og renoveringsopgaver i provstiets sogne.

Puljen er oprettet til konkrete formål og er fastlagt ved enighed mellem provstiudvalg og menighedsråd. Puljens størrelse vedtages på budgetsamrådet ved stemmeflertal blandt alle de fremmødte menighedsrådsrepræsentanter. Puljen kører sideløbende med 5%-midlerne, så både pulje og 5%-midler kan søges løbende. Det er frivilligt at deltage i puljen, men i praksis er alle menighedsråd med. Menighedsrådene sender en ansøgning til provstiudvalget, hvorefter ansøgningen bliver behandlet på det månedlige provstiudvalgsmøde. Ansøgere får svar umiddelbart efter mødet, og midlerne overføres fra provstiudvalgskassen til den lokale kirkekasse. De andre menighedsråd får besked om fordelingen af midler i budgetsamrådet. I Varde provsti har Grene provsti ført tilsyn med puljeordningen.

Vurdering af fidelitet

Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter vurderer i det nedenstående skema, hvorvidt forsøget har fungeret inden for fidelitets-kriterierne.

Fidelitets-kriterie	Vurdering
1. Der oprettes en eller flere formålsbestemte puljer med et konkret formål, der bestyres af provstiudvalget som en del af provstiudvalgskassen.	**Ja**
2. Udmøntningen til konkrete projekter kan ske på to måder: a. Midlerne overføres efter ansøgning fra menighedsrådene til kirkekassen, som afholder udgifterne. b. Udgifterne afholdes af provstiudvalgskassen.	**Ja**
3. Hvor menighedsrådenes rammebevilling til drift og bevillinger til anlæg fastsættes af provstiudvalget, er dette ikke tilfældet for puljen. Rammen for puljen fastsættes i stedet af menighedsrådene på budgetsamrådet med stemmeflertal (simpelt flertal) blandt de fremmødte menighedsrådsrepræsentanter. Det er en forudsætning, at mindst halvdelen af menighedsrådsrepræsentanterne er til stede.	**Ja**
4. Menighedsråd, som ikke deltager i puljesamarbejdet, skal således på budgetsamrådet være med til at tage stilling til puljens størrelse.	**Ja**
5. Det lovpligtige tilsyn i relation til de opgaver, der flyttes til provstiudvalget, skal af habilitetsmæssige årsager flyttes til et andet provstiudvalg. Tilsynspligten overgår på baggrund af en lokal aftale til et andet provstiudvalg. Såfremt en sådan aftale ikke kan indgås lokalt, udarbejder stiftet en rotationsordning mellem stiftets provstiudvalg.	**Ja**

Forsøget er således foretaget inden for rammerne af fidelitetskravene. Eftersom både baseline-kriterie og fidelitets-kriterier er opfyldt kan der i det nedenstående evalueres på om overgangen til forsøgsindsatsen opfylder de ønskede formål.

Formål

Mere fleksible rammer for menighedsrådets opgaveløsning
Erfaringerne fra Varde provsti peger på, at puljeordningen opleves som fleksibel. Syv ud af ti interviewpersoner mener, at puljeordningen giver fleksibilitet, fordi menighedsrådene får deres projekter gennemført hurtigere. Ansøgningsprocessen er ligetil, og menighedsrådene får hurtigt svar på, om de får de ansøgte midler. Flere nævner, at arbejdsgangene er blevet nemmere. Derfor giver puljeordningen mere fleksible rammer for menighedsrådenes arbejde.

Menighedsråd får mulighed for at organisere sig individuelt med det som de oplever som den helt rigtige balance mellem kirkelige og administrative opgaver
Seks ud af ti menighedsråd oplever, at puljen bidrager til en god balance mellem kirkelige og administrative opgaver. Dettes styrker motivationen omkring løsningen af opgaverne, da menighedsrådsmedlemmerne kan se, at deres ideer bliver til noget.

Provstiudvalg og menighedsråd får mulighed for at prioritere midler bedst muligt til de projekter, som understøtter provstiets målsætninger
Otte ud af ti adspurgte repræsentanter for menighedsrådene siger, at puljeordningen understøtter provstiets målsætninger, da den giver bedre muligheder for at styre økonomien i provstiet på tværs af sogne. Ifølge provsten er det nemmere at leve op til de økonomiske målsætninger, når pengene er samlet i provstiet. Det gør, at man kan lave langsigtet økonomisk planlægning. Herunder fx undgå opsparing i nogle kirkekasser samtidig med låntagning i andre.

Der sikres en fleksibel proces, når midler skal fordeles
Ni ud af ti interviewede repræsentanter for menighedsråd mener, at der er sikret transparens og åbenhed omkring fordelingen af midler, fordi der er løbende dialog mellem provsti og menighedsråd. Dertil bliver fordelingen drøftet på budgetsamrådene, hvor alle menighedsråd deltager. Selvom flere nævner faren ved en forskydning af magt fra menighedsråd til provsti, har de adspurgte menighedsråd tiltro til provstiets håndtering af midlerne. Derfor er der sikret en fleksibel proces omkring fordelingen af midler.

Evalueringsspørgsmål

Virker modellen efter hensigten?
Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter vurderer i det nedenstående skema, hvorvidt modellen opfylder de opstillede formål.

	Formål	Vurdering
1.	Opnå mere fleksible rammer for menighedsrådenes opgaveløsning.	Ja
2.	Menighedsrådene får mulighed for at organisere sig individuelt med det som de oplever som den helt rigtige balance mellem kirkelige og administrative opgaver.	Ja

3.	Give provstiudvalg og menighedsråd mulighed for at prioritere midler bedst muligt til de projekter, som understøtter provstiets målsætninger.	**Ja**
4.	Sikre en fleksibel proces, når midler skal fordeles.	**Ja**

Erfaringerne fra Varde Provsti er, at den forsøgte model indfrier de fire ovenstående formål.

Ni ud af ti adspurgte menighedsråd mener, at puljeordningen fungerer godt. Respondenterne vurderer, at deres motivation for at være menighedsrådsmedlem fastholdes med puljeordningen, fordi de kan søge om midler, modtage midlerne og færdiggøre deres projekter inden for en overskuelig fremtid.

Provsten nævner dog, at processen med at implementere forsøgsordningen fra Kirkeministeriets side af har været for præget af overakademisk sprog og rigide rammer. Der har ikke været lyttet nok til hverken provstier eller menighedsråd, selvom selve ideen med puljeordningerne er fornuftig.

Er modellen økonomisk rentabel?
På provstiniveau er modellen økonomisk rentabel, fordi man ifølge de interviewede repræsentanter for menighedsråd og provst får pengene mere ud at arbejde ved at samle dem i provstiudvalgskassen end ved at pengene ligger ude i de lokale kirkekasser. I Varde provsti har man længe arbejdet målrettet med økonomistyring via "Varde-modellen", så det er ifølge provsten lykkes at få afviklet et lån på 30 millioner i provstiet. Anlægspuljen kan forstås som endnu et led i denne økonomistyring, da den giver mulighed for at undgå lån ved at samle opsparede midler. Ved budgetsamrådene skal menighedsrådene afgive ønsker til anlæg de næste fem år, så provstiet ved, hvad de kan forvente af udgifter. Opsummerende er modellen økonomisk rentabel, fordi den giver provstiet et styringsredskab til økonomien i hele provstiet.

Erfaringsopsamling

Enigheds-/frivillighedsaspektet i samarbejde mellem menighedsråd og provstiudvalg
Ifølge størstedelen af de adspurgte menighedsråd og provst har der været enighed mellem menighedsrådene og provstiudvalget om puljerne ved budgetsamrådsmøderne. Puljeordningen er vedtaget af et flertal af menighedsrådene. Der er løbende diskussion af midlerne på budgetsamrådene. Processen har fungeret godt, og menighedsrådene føler, at de har indflydelse på puljens størrelse og brug.

Data

Evalueringen foretages på baggrund af følgende data

- ét interview med provst
- ti interviews med repræsentanter for følgende menighedsråd (tre kasserere, 7 menighedsrådsformænd): Agerbæk, Billum, Blåvandshuk, Henne-Lønne, Horne, Lunde, Skovlund, Thorstrup, Ølgod og Øse

Provsten samt alle 26 menighedsrådsformænd i provstiet er blevet kontaktet per e-mail samt ringet op telefonisk med tilbud om at deltage i evalueringen, såfremt data har været tilgængelig på sogn.dk.

Af disse har otte frabedt sig at deltage, mens otte ikke er vendt tilbage på henvendelserne.

Evalueringen har været sendt til menighedsrådene og provsten til kommentering.

Randers Søndre provsti

Tabel 26: Forsøgsevaluering – Forsøgsramme 1 – Randers Søndre Provsti

Baseline

Hidtidig praksis

Inden indtrædelse i forsøget havde Randers Søndre Provsti en radonpulje til undersøgelse af præsteboliger, en anlægspulje, og en diakonipulje til snævert definerede diakoniske formål, der skulle være nye initiativer, som menighedsrådene ikke havde afprøvet tidligere. Menighedsrådene kunne løbende søge disse puljer, og det indebar fx at menighedsrådene ikke skulle bruge flere år på at spare op til projekter.

Vurdering ift. baseline-kriterie

I nedenstående skema vurderer Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter, hvorvidt praksis før forsøgets igangsættelse opfylder baseline-kriteriet.

Baseline-kriterie	Vurdering
1. Der må ikke være oprettet puljer til afgrænsede og veldefinerede projekter hos menighedsrådene i provstiudvalgskassen som fx puljer til strategiarbejde, en generel anlægspulje eller en kirkekalkningspulje.	Nej

Praksis inden forsøgets begyndelse har ikke den nødvendige forskellighed til forsøgsindsatsen, da provstiet har haft puljeordninger, om end det ikke er de samme puljer. Det betyder, at evaluering af forandringen fra før til efter forsøgslovgivningens indførelse ikke kan foretages.

Fidelitet

Forsøgspraksis

Ved indtrædelse i forsøgsordningen har Randers Søndre Provsti oprettet en ny pulje, der hedder *Omprioriteringspulje til finansiering af nye aktiviteter og tiltag til fremme af kirkelivet*. Formålet med puljen er at fremme lysten til at lave nye tiltag ude i menighedsrådene. Det giver menighedsrådene mulighed for at afprøve om initiativerne kan bære, og om initiativerne skal videreføres med ligningsmidler. Initiativerne skal omhandle det kirkelige liv. Menighedsrådene kan søge midler til at afprøve nye initiativer, der skal nå ud til borgerne.

De initiativer, der er igangsat med midler fra puljen, spænder vidt. Her følger en række eksempler:

- Præsterne i provstiet er gået sammen om en foredragsrække om liturgi ude i sognene. Præsterne er også gået sammen om en foredragsrække uden for sognehusene fx på hospitaler og rådhuset.
- Et initiativ samarbejder med skolerne om forløb for børn med fraskilte forældre.
- Et sogn har taget initiativ til at synge og indspille de 100 nye salmer, så de kan lægges på hjemmesider og bruges i undervisning.
- Kirke- og kulturmedarbejdere er gået sammen om at få kirken ud på gaden.
- Et stort kommunikationsprojekt, der dækker hele Randers. Det består bl.a. af materiale til at dele ud fx ved messer, der viser, at folkekirken er der og beskriver, hvad folkekirken laver. Der er også lavet korte videoer, der kan lægges på sognenes hjemmesider.
- En foredragsdag om tro og viden for to gymnasier.
- Midler til Sangkraft Randers, der beskæftiger sig med kirkemusik.

Ud over de oplistede initiativer er der også blevet ansøgt om midler til indkøb af en hjertestarter. Denne ansøgning er blevet afvist, eftersom projektet falder uden for den oprettede puljes formål. Der er nedsat en bestyrelse bestående af ét medlem fra provstiudvalget, to medlemmer fra menighedsrådene og én præst. Provsten og sekretæren for provstiudvalget sidder med til bestyrelsesmøderne. Der vælges bestyrelsesmedlemmer hvert år. Bestyrelsen behandler ansøgninger til puljen og fordeler midlerne. Midlerne må bruges til opstart af nye projekter, men ikke til driften. Midlerne må heller ikke bruges på lønudgifter. Hvis en ansøgning til puljen bliver godkendt, bevilliger bestyrelsen en budgetramme. Det vil sige, at bestyrelsen godkender op til et maksimum beløb, og overførsel af midler afventer fremsendelse af regnskab, således at overførte midler stemmer overens med brugte midler. Kirkekasserne afholder udgifterne selv og får efterfølgende overført beløbet fra provstiudvalgskassen på baggrund af regnskab og bilag. Ansøgerne skal rapportere tilbage til bestyrelsen med en evaluering af initiativet. Ved udmøntningen af konkrete projekter har bestyrelsen lagt vægt på, at bogføring sker lokalt. I tilfælde hvor medarbejdere fx præster, kirkekulturmedarbejdere mv. fra Randers Søndre Provsti og Randers Nordre Provsti går sammen om en ansøgning, og der derfor ikke er tilknyttet en bestemt kirkekasse, afholdes udgifter og bogføring af provstiudvalgskassen.

Hvert år besluttes puljens størrelse på budgetsamråd. Bestyrelsen foreslår et beløb, som drøftes på budgetsamråd. Efter drøftelse stemmer samrådet om det foreslåede beløb skal godkendes ved håndsoprækning og simpelt stemmeflertal. Alle menighedsråd i provstiet deltager i samarbejdet om puljen og er med til at beslutte puljens størrelse. Hidtil har der været fuld opbakning til den foreslåede budgetramme.

Naboprovstiets provstiudvalg fører tilsyn med de opgaver, der er flyttet til provstiudvalget. Tilsynspligten er overgået til naboprovstiet på baggrund af en lokal aftale med det andet provstiudvalg.

Samarbejdet om puljen er igangsat på baggrund af initiativ fra provstiudvalget. Provstiudvalget fremlagde forslaget, og menighedsrådene var positivt indstillede. Vedtægten blev udsendt og behandlet på menighedsrådsmøder og sendt tilbage til provstiudvalget. Vedtægten blev endeligt godkendt på budgetsamråd 2018, og der var enighed mellem menighedsråd og provstiudvalg om at deltage i samarbejdet.

Vurdering af fidelitet
I nedenstående skema vurderer Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter, hvorvidt forsøgsindsatsen har levet op til fidelitetskriterierne.

Fidelitetskriterie	Vurdering
1. Der oprettes en eller flere formålsbestemte puljer med et konkret formål, der bestyres af provstiudvalget som en del af provstiudvalgskassen.	Ja
2. Udmøntningen til konkrete projekter kan ske på to måder: a. Midlerne overføres efter ansøgning fra menighedsrådene til kirkekassen, som afholder udgifterne. b. Udgifterne afholdes af provstiudvalgskassen.	Ja
3. Hvor menighedsrådenes rammebevilling til drift og bevillinger til anlæg fastsættes af provstiudvalget, er dette ikke tilfældet for puljen. Rammen for puljen fastsættes i stedet af menighedsrådene på budgetsamrådet med stemmeflertal (simpelt flertal) blandt de fremmødte menighedsrådsrepræsentanter. Det er en forudsætning, at mindst halvdelen af menighedsrådsrepræsentanterne er til stede.	Ja
4. Menighedsråd, som ikke deltager i puljesamarbejdet, skal således på budgetsamrådet være med til at tage stilling til puljens størrelse.	Ja
5. Det lovpligtige tilsyn i relation til de opgaver, der flyttes til provstiudvalget, skal af habilitetsmæssige årsager flyttes til et andet provstiudvalg. Tilsynspligten overgår på baggrund af en lokal aftale til et andet provstiudvalg. Såfremt en sådan aftale ikke kan indgås lokalt, udarbejder stiftet en rotationsordning mellem stiftets provstiudvalg.	Ja

Praksis med puljen i Randers Søndre Provsti opfylder alle fidelitetskriterierne. Eftersom baseline-kriteriet ikke er opfyldt, så kan der ikke evalueres på før og efter, men da indsatsen er foretaget ifølge intensionen, er det muligt at lave erfaringsdannelse om, hvordan det er at agere inden for forsøgsrammen.

Formål

Mere fleksible rammer for menighedsrådets opgaveløsning
Menighedsrådene oplever at have fleksible rammer, fordi initiativer kan iværksættes kort tid efter ideerne opstår. Dermed giver puljen menighedsrådene anledning til at være kreative og idérige med deres nye initiativer. Forsøgsordningen giver plads til de gode ideer og ekstraordinære tiltag, der ikke er indlagt i budgetterne for kirkekasserne i forvejen. Der kan opstå projekter undervejs i regnskabsåret, som det giver god mening at sætte i gang med det samme.

Rammerne opleves også som fleksible fordi, der er plads til initiativer af forskellige størrelser, så både store og små sogne, by- og landsogne har mulighed for at søge puljen. Fx fortæller et lille landsogn, at de oplever det som vigtigt, at de har mulighed for at søge

om midler fra puljen, så der kan igangsættes initiativer i det lille sogn, hvor kirken efterhånden er den eneste kulturelle institution, der er tilbage i lokalområdet.

Menighedsråd får mulighed for at organisere sig individuelt med det som de oplever som den helt rigtige balance mellem kirkelige og administrative opgaver
Menighedsrådene oplever generelt en balance mellem de kirkelige og administrative opgaver. Provstiudvalget er desuden gode til at hjælpe, når menighedsrådene henvender sig med spørgsmål. Administrative opgaver kan være svære at håndtere i menighedsrådene, fordi de består af frivillige. Det administrative arbejde opleves som let at håndtere, når provstiudvalget er inde over arbejdet.

Der er fra bestyrelsens side tillid til, at menighedsrådene gør deres bedste, og et menighedsråd påpeger vigtigheden af, at administrationen skal være simpel og, at der fx ikke skal overrapporteres efter et projekt er udført. Hvis der er for meget administration, så har menighedsrådene ikke overskud til at søge puljen.

Et menighedsråd fortæller, at det er mere simpelt administrativt, når menighedsrådet laver projekter for kirkekassens egne midler, da forsøgsordningen med puljer indebærer mere administration med ansøgning, aflæggelse af regnskab og afrapportering.

Et menighedsråd, der ikke har søgt midler fra puljen, fortæller, at det ikke skyldes niveauet af administration, der er forbundet med ansøgningen. Det handler i højere grad om, at menighedsrådet ikke har haft tid til at udføre nye projekter, da menighedsrådet har haft andet at se til fx i forbindelse med menighedsrådsvalget.

Provstiudvalg og menighedsråd får mulighed for at prioritere midler bedst muligt til de projekter, som understøtter provstiets målsætninger
Provsten og menighedsrådene oplever, at forsøgsordningen understøtter budgetplanlægningen og det fælles fokus på provstiets målsætninger. De oplever, at der med forsøgspraksissen er mulighed for at prioritere midlerne til projekter, der understøtter provstiets målsætninger – herunder også de lokale målsætninger i sognene. Fx nævner et menighedsråd, at nye initiativer i de lokale sogne kan hjælpe med at sikre sognenes overlevelse ved at borgerne oplever kirken som mere end søndagsgudstjenester.

Forsøgsordningen med puljer gør det lettere at lave en samlet udvikling i provstiet, der understøtter synergien mellem menighedsrådene ved samarbejde om projekter, fordi det er provstiudvalget, der har et samlet overblik over initiativer og midler.

Initiativer, der er taget i et sogn, kommer også andre sogne i provstiet til gode. Under puljen er der fx etableret et fælles kommunikationsprojekt, der dækker hele provstiet. Ét menighedsråd står på ansøgningen som tovholder, men projektet er et samarbejde mellem flere menighedsråd, der dækker både land og by. Andre initiativer, der er blevet til med midler fra puljen, har også været til gavn i flere sogne end ansøgningssognet. Fx nævner et menighedsråd fra et lille sogn samt et menighedsråd, der ikke selv har haft tid til nye initiativer, at de kan benytte de materialer, fx film og løbesedler, som de andre menighedsråd har produceret med midler fra puljen.

Der sikres en fleksibel proces, når midler skal fordeles
Menighedsrådene oplever det som en fleksibel proces, når midlerne skal fordeles. Det skyldes bl.a. at puljens størrelse er stor nok til, at puljen ikke er tømt, når årets udgang nærmer sig. Derfor har ansøgere ikke fået afslag af økonomiske grunde indtil videre. Hvis en ansøgning har fået afslag, skyldes det, at formålet ikke har ligget inden for puljens formål.

Et menighedsråd nævner, at det er afgørende, at proceduren forbliver på lokalt provstiniveau og ikke flyttes til fx Kirkeministeriet, da det lokale niveau sikrer en simpel proces. Et andet menighedsråd bakker op om dette ved at pege på, at det er en fleksibel proces, når midlerne skal fordeles, fordi det er bestyrelsen – der både er repræsenteret ved provstiudvalget, menighedsrådene og præster – der prioriterer hvilke projekter, der skal understøttes med midler fra puljen.

Menighedsrådene oplever en mangfoldighed af initiativer, der er blevet til på baggrund af midler fra puljen. Imidlertid er der en overvægt af sogne i byerne, der søger midlerne. Et menighedsråd fra et lille sogn har også tidligere haft den opfattelse, at projekterne skulle være omfangsrige, hvilket det lille sogn ikke havde ressourcer til at gennemføre. Efter at have henvendt sig til provstiudvalget er menighedsrådet imidlertid blevet opmærksom på, at små sogne med små projekter også kan søge midler. Det tyder på, at der har været uklarhed i menighedsrådene om, hvordan puljen kan bruges. Menighedsrådet foreslår, at der udarbejdes en vejledning til, hvad puljen kan bruges til samt en videreformidling af succesoplevelser med brugen af puljen til de andre menighedsråd, så de kan blive inspireret. Det kunne fx ske gennem en vidensbank eller et idékatalog.

Evalueringsspørgsmål

Virker modellen efter hensigten?
Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter vurderer i det nedenstående skema, hvorvidt forsøgets erfaringer tyder på, at praksis inden for forsøgsrammen bidrager til de opstillede formål.

Formål		Vurdering
1.	Opnå mere fleksible rammer for menighedsrådenes opgaveløsning.	Ja
2.	Menighedsrådene får mulighed for at organisere sig individuelt med det som de oplever som den helt rigtige balance mellem kirkelige og administrative opgaver.	Ja
3.	Give provstiudvalg og menighedsråd mulighed for at prioritere midler bedst muligt til de projekter, som understøtter provstiets målsætninger.	Ja
4.	Sikre en fleksibel proces, når midler skal fordeles.	Ja

På baggrund af erfaringerne fra Randers Søndre Provsti tyder det på, at praksis inden for rammerne af forsøgslovgivningen, understøtter de fire ovenstående formål.

De interviewede menighedsråd samt provsten er glade for forsøgsordningen. De menighedsråd, der ikke har søgt midler i puljen, har ikke haft negative oplevelser med forsøgsordningen eller puljen. Der er forskellige årsager til, at nogle menighedsråd ikke har søgt midler fra puljen. Et sogn har fx tilstrækkeligt med midler i kirkekassen og har derfor ikke brug for midler til nye initiativer. Et andet menighedsråd fortæller, at de ikke har ressourcer til nye initiativer, da de er et lille sogn, men at de får glæde af initiativer i de andre sogne i deres pastorat. Et tredje menighedsråd oplever, at overgangen til forsøgsordningen har ligget på et uheldigt tidspunkt, da menighedsrådet ikke har haft ressourcer til nye initiativer, da forsøget har ligget samtidigt med valg til menighedsrådet.

Er modellen økonomisk rentabel?
Menighedsrådene fortæller, at arbejdet inden for puljeordningen indeholder gode muligheder for at drage nytte af hinandens arbejde. Det nævnes, at det fx ville have været dyrere, hvis alle menighedsrådene skulle lave hver sit kommunikationsmateriale i stedet for at lave det i et stort kommunikationsprojekt, som der netop er iværksat under forsøgsordningen. Dermed kan modellen være økonomisk rentabel, hvis menighedsrådene går sammen om fx at producere materiale fremfor at producere, hver sit materiale. Provsten og menighedsrådene oplever netop også, at puljen fremmer lysten til fælles initiativer, der er til gavn for alle. Fx hvor menighedsrådene samler sine kræfter til større initiativer, end hvad der kan ske i et lille sogn.

Det nævnes også, at modellen muliggør midler til styrkelse af kirkelivet lige her og nu, og som ikke er lagt under en lang administrativ proces. Det har positive økonomiske følger for sognene, at menighedsrådene kan søge midler i løbet af et budgetår. Flygtningekrisen er et eksempel på en uventet situation, hvor menighedsrådene kunne søge midler til lokale initiativer.

Arbejdet inden for puljen gør, at kirken kan følge med samfundssituationen og møde befolkningens og lokalområdets behov, når situationen ændrer sig. Menighedsrådene oplever, at pengene kommer ud og skaber værdi på de rigtige tidspunkter og steder, og at de samtidigt kan drage nytte af hinandens indsats. Menighedsrådene oplever således en høj økonomisk rentabilitet.

Erfaringsopsamling

Enigheds-/frivillighedsaspektet i samarbejde mellem menighedsråd og provstiudvalg
Det var provstiet, der tog initiativ til indtrædelse i forsøgsordningen og oprettelsen af puljen. Forslaget har været præsenteret på budgetsamråd, hvor alle menighedsråd har været repræsenteret med to repræsentanter. Menighedsrådene har dermed haft mulighed for at sige fra, hvis de ikke ville være med i samarbejdet om puljen. Alle menighedsråd har imidlertid valgt at være med.

Inden indtrædelse i forsøget havde menighedsrådene i provstiet et samarbejde om en diakonipulje. Da denne pulje blev nedlagt, havde menighedsrådene et ønske om, at der fortsat var en pulje med fokus på indholdet i kirkelivet. Derfor var det menighedsrådene der havde et ønske til puljens indhold, men det var provstiudvalget, der udtænke rammen for puljen. Både menighedsrådene og provstiudvalget har kunnet se fordelene ved puljen og de initiativer, de kunne sætte i gang.

Eftersom indtrædelse i forsøget og oprettelse af puljen er sket med opbakning fra både menighedsrådene og provstiudvalget, har de ikke forslag til ændringer i rammerne for enigheds-/frivillighedsaspektet.

Data

Evalueringen foretages på baggrund af følgende data

- ét interview med provsten fra Randers Søndre Provsti
- otte interviews med repræsentanter for følgende menighedsråd: Borup Sogns menighedsråd, Haslund-Ølst Sognes menighedsråd, Kousted Sogns menighedsråd, Kristrup Sogns menighedsråd, Langå Sogns menighedsråd, Råsted Sogns menighedsråd, Sankt Clemens Sogns menighedsråd, og Værum Sogns menighedsråd

Provsten samt alle 19 menighedsrådsformænd er blevet kontaktet per e-mail samt ringet op telefonisk med tilbud om at deltage i evalueringen.

Af disse har seks frabedt sig at deltage, mens fem ikke er vendt tilbage på henvendelserne.

Evalueringen har været sendt til kommentering ved provsten og i menighedsrådene.

Ringkøbing provsti

Tabel 27: Forsøgsevaluering – Forsøgsramme 1 – Ringkøbing Provsti

Baseline

Hidtidig praksis

Inden indtrædelse i forsøget har der ikke været oprettet formålsbestemte puljer. Hvis menighedsrådene ville købe en maskine til kirkegårdene, så skulle midlerne søges gennem anlægsmidler. Imidlertid stod mange af midlerne ude i kirkekasserne uden at blive brugt, fordi menighedsrådene skulle forsøge at forudse, hvornår de havde behov for en ny maskine, så det kunne indgå i budgetforslaget og forhandlinger med provstiudvalget inden, der reelt var brug for maskinen. Hvis en maskine uforudset brød sammen, blev en ny maskine finansieret af 5%-midlerne til uforudsete udgifter.

Vurdering ift. baseline-kriterie

I nedenstående skema vurderer Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter, om den hidtidige praksis opfylder base-line kriteriet.

Baseline-kriterie	Vurdering
1. Der må ikke være oprettet puljer til afgrænsede og veldefinerede projekter hos menighedsrådene i provstiudvalgskassen som fx puljer til strategiarbejde, en generel anlægspulje eller en kirkekalkningspulje.	Ja

Den hidtidige praksis i Ringkøbing Provsti opfylder baseline-kriteriet. Det betyder, at praksis før indtrædelse i forsøget har den nødvendige forskellighed til forsøgsindsatsen

Fidelitet

Forsøgspraksis

Menighedsrådene og provstiudvalget i Ringkøbing Provsti har oprettet en maskinpulje i provstiudvalgskassen. Menighedsrådene angiver i deres budgetønsker, om de har behov for indkøb af maskiner det kommende budgetår. Puljens ramme fastsættes herudfra. Det oplyses på budgetsamråd, hvilke ønsker, der imødekommes. Der er også plads i puljens budgetramme til akutte behov for maskinindkøb. Ved akut behov for en maskine sender menighedsrådet en ansøgning til provstiudvalget, som behandler ansøgninger hele året.

Når menighedsrådene ansøger om midler til en ny maskine, skal der være indhentet minimum to tilbud på maskinen.

Hvis ansøgningen bliver godkendt, betaler menighedsrådet i første omgang selv for maskinen, og bagefter sender menighedsrådet dokumentation for købet til provstiudvalget og får midler overført efterfølgende. Ved at menighedsrådene selv afholder udgifter til købet, kan maskinen købes momsfrit, fordi maskinen er til kirkegården.

Det er provstiudvalget, der fastsætter budgetrammen ud fra de ønsker, menighedsrådene har til kirkekassernes budgetrammer. Budgetrammen for puljen fremlægges på budgetsamråd for menighedsrådene. Der stemmes ikke om beløbet blandt de fremmødte menighedsråd. Ét af provstiets menighedsråd har valgt ikke at deltage i maskinpuljen. Da der ikke stemmes om budgetrammen til puljen, er menighedsråd, der ikke deltager i puljesamarbejdet, således ikke med til at tage stilling til puljens størrelse.

Der er indgået en lokal aftale om, at Skjern provstiudvalg skal foretage tilsyn i relation til de opgaver, der er flyttet til Ringkøbing provstiudvalg. Dette er imidlertid ikke blevet iværksat. Der er således kun ført tilsyn via revisionen med provstiudvalgskassen.

Det er provstiudvalget, der har taget initiativ til at igangsætte samarbejdet omkring puljerne. Alle menighedsråd med undtagelse af ét har bakket op om forslaget. Dette ene menighedsråd har valgt at stå uden for puljesamarbejdet.

Vurdering af fidelitet

I nedenstående skema vurderer Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter, om den ovenstående forsøgspraksis opfylder fidelitetskriterierne.

Fidelitetskriterie	Vurdering
1. Der oprettes en eller flere formålsbestemte puljer med et konkret formål, der bestyres af provstiudvalget som en del af provstiudvalgskassen.	Ja
2. Udmøntningen til konkrete projekter kan ske på to måder: a. Midlerne overføres efter ansøgning fra menighedsrådene til kirkekassen, som afholder udgifterne. b. Udgifterne afholdes af provstiudvalgskassen.	Ja

3.	Hvor menighedsrådenes rammebevilling til drift og bevillinger til anlæg fastsættes af provstiudvalget, er dette ikke tilfældet for puljen. Rammen for puljen fastsættes i stedet af menighedsrådene på budgetsamrådet med stemmeflertal (simpelt flertal) blandt de fremmødte menighedsrådsrepræsentanter. Det er en forudsætning, at mindst halvdelen af menighedsrådsrepræsentanterne er til stede.	**Nej**
4.	Menighedsråd, som ikke deltager i puljesamarbejdet, skal således på budgetsamrådet være med til at tage stilling til puljens størrelse.	**Nej**
5.	Det lovpligtige tilsyn i relation til de opgaver, der flyttes til provstiudvalget, skal af habilitetsmæssige årsager flyttes til et andet provstiudvalg. Tilsynspligten overgår på baggrund af en lokal aftale til et andet provstiudvalg. Såfremt en sådan aftale ikke kan indgås lokalt, udarbejder stiftet en rotationsordning mellem stiftets provstiudvalg.	**Nej**

Praksis for samarbejdet om maskinpuljen i Ringkøbing Provsti opfylder to af de fem fidelitetskriterier.

Der stemmes ikke om maskinpuljens rammebevilling på budgetsamråd, hvorfor fidelitetskriterie 3 ikke er opfyldt. For at opfylde den intenderede praksis i forsøgsrammen skal de fremmødte menighedsrådsrepræsentanter stemme om godkendelsen af provstiudvalgets forslag til puljens rammebevilling. Dette skal ske ved simpelt stemmeflertal, og mindst halvdelen af menighedsrådsrepræsentanterne skal være til stede. Afstemningen kræver ikke besluttende budgetsamråd, da der kun skal stemmes om puljens størrelse. Derfor er den intenderede praksis i forsøgsrammen mulig, selvom provstiet har orienterende budgetsamråd.

Eftersom der ikke stemmes om puljens rammebevilling på budgetsamråd, er fidelitetskriterie 4 ikke opfyldt. For at opfylde den intenderede praksis i fidelitetskriterie 4, skal der være afstemning om puljens rammebevilling på budgetsamråd blandt de fremmødte menighedsrådsrepræsentanter, så menighedsråd, som ikke deltager i puljesamarbejdet er med til at tage stilling til puljens størrelse.

Der er indgået aftale om, at Skjern provstiudvalg skal foretage tilsyn i relation til de opgaver, der er flyttet til Ringkøbing provstiudvalg. Dette er ikke foregået, hvorfor den intenderede praksis i fidelitetskriterie 5 ikke er opfyldt.

Eftersom den nuværende praksis ikke følger den intenderede praksis i alle fem fidelitetskriterier, kan der ikke foretages en evaluering af, hvorvidt forsøgets intenderede indsats fungerer efter hensigterne. Derfor kan formål og evalueringsspørgsmål ikke behandles, hvorfor de udgår nedenfor.

Data

Evalueringen foretages på baggrund af følgende data

- ét interview med provstisekretær fra Ringkøbing Provsti
- elleve interviews med repræsentanter for følgende menighedsråd: No Sogn, Gammel Sogn, Rindum Sogn, Ringkøbing Sogn, Torsted Sogn, Ølstrup Sogn, Haurvig Sogn, Hee Sogn, Hover Sogn, Hvide Sande Sogn og Lem Sogn.

Provstiet samt alle 16 menighedsrådsformænd er blevet kontaktet per e-mail samt ringet op telefonisk med tilbud om at deltage i evalueringen.

Af disse har to frabedt sig at deltage, mens tre ikke er vendt tilbage på henvendelserne.

Evalueringen har været sendt til kommentering hos provst, provstisekretær, formand for provstiudvalget og samtlige menighedsråd.

Syddjurs provsti

Tabel 28: Forsøgsevaluering – Forsøgsramme 1 – Syddjurs Provsti

Baseline

Hidtidig praksis

Inden ansøgning om indtrædelse i forsøgsordningen har menighedsrådene i Syddjurs Provsti haft to samarbejdsaftaler med placering i provstiudvalgskassen; Energioptimering af kirkerne og Realisering af planer for kirkegårde. Puljen for kirkegårdene har eksisteret i over ti år.

Vurdering ift. baseline-kriterie

Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter vurderer i nedenstående skema, hvorvidt praksis før indtrædelse i forsøget har den nødvendige forskellighed til forsøgsindsatsen.

Baseline-kriterie	Vurdering
1. Der må ikke være oprettet puljer til afgrænsede og veldefinerede projekter hos menighedsrådene i provstiudvalgskassen som fx puljer til strategiarbejde, en generel anlægspulje eller en kirkekalkningspulje.	Nej

Baseline-kriteriet er ikke opfyldt, da menighedsrådene inden indtrædelse i forsøget har haft samarbejde om puljer i provstiudvalgskassen.

Fidelitet

Forsøgspraksis

Syddjurs Provstiudvalg og menighedsråd har ansøgt om indtrædelse i forsøgsordningen med samarbejde om to puljer; Energioptimering af kirkerne og Realisering af planer for kirkegårde, hvor menighedsrådene kan ansøge om midler til materialer på kirkegårdene. Initiativet blev igangsat af provstiudvalget.

Fra ansøgningen var sendt til Kirkeministeriet til Provstiudvalget og menighedsrådene fik en godkendelse havde de, der var involveret i ansøgningsprocessen i Syddjurs Provsti, imidlertid opgivet at indgå i forsøgsordningen.

De interviewede synes godt om formålet med forsøgsordningen og håber forsøgsordningen bliver permanent. Imidlertid opleves ansøgningsprocessen og forsøget som besværligt. De interviewede fortæller, at samarbejdet har fortrudt, at de ansøgte om at

være med i forsøgsordningen. Det skyldes, at ansøgningsprocessen opleves som besværlig. Interviewede oplever det som, at der går for lang tid før ansøgerne får svar på, om samarbejdet må indgå i forsøgsordningen. Provstiet var i gang med regnskabsåret og havde ikke ressourcemæssigt overskud til at skulle lave regnskabet om, da de fik godkendelsen på ansøgningen. Af hensyn til processen for menighedsrådene og provstiudvalget efterspørger interviewede en kortere godkendelsesproces.

De regnskabsmæssige vilkår for forsøget opleves som besværlige, når fx provst og provstisekretær ikke er regnskabsuddannede.

Den nuværende praksis med puljerne i Syddjurs Provsti bygger på samarbejdsaftaler under Lov om menighedsråd § 43, og der er fortsat samarbejde om de to puljer fra før ansøgning om indtrædelse i forsøget.

Når et menighedsråd får godkendt sin ansøgning om midler fra en af puljerne, afholder menighedsrådet selv afgifterne løbende og sender den endelige regning til provstiudvalget, når alle udgifter er afholdt. Denne praksis skyldes, at det ofte ender med at blive billigere end menighedsrådet først har kalkuleret med. Derfor får menighedsrådet fx bevilliget, at de kan bruge op til 150.000 DKK. Hvis menighedsrådet ikke selv har likvide midler til at afholde udgifterne til at starte med, så kan de få udgifterne dækket af puljen på forhånd.

Provstiudvalget fastsætter budgetrammen for puljerne. Budgetrammen er ikke til afstemning ved menighedsrådene på budgetsamråd. Alle menighedsrådene deltager i samarbejdet om puljerne og har skrevet under på oprettelsen af samarbejdsaftalen.

Der føres ikke tilsyn med puljerne fra et andet provstiudvalg.

Vurdering af fidelitet

I nedenstående skema vurderer Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter, hvorvidt forsøgsindsatsen har levet op til fidelitetskriterierne.

Fidelitetskriterie	Vurdering
1. Der oprettes en eller flere formålsbestemte puljer med et konkret formål, der bestyres af provstiudvalget som en del af provstiudvalgskassen.	Ja
2. Udmøntningen til konkrete projekter kan ske på to måder: a. Midlerne overføres efter ansøgning fra menighedsrådene til kirkekassen, som afholder udgifterne. b. Udgifterne afholdes af provstiudvalgskassen.	Ja
3. Hvor menighedsrådenes rammebevilling til drift og bevillinger til anlæg fastsættes af provstiudvalget, er dette ikke tilfældet for puljen. Rammen for puljen fastsættes i stedet af menighedsrådene på budgetsamrådet med stemmeflertal (simpelt flertal) blandt de fremmødte menighedsrådsrepræsentanter. Det er en forudsætning, at mindst halvdelen af menighedsrådsrepræsentanterne er til stede.	Nej
4. Menighedsråd, som ikke deltager i puljesamarbejdet, skal således på budgetsamrådet være med til at tage stilling til puljens størrelse.	Nej

5.	Det lovpligtige tilsyn i relation til de opgaver, der flyttes til provstiudvalget, skal af habilitetsmæssige årsager flyttes til et andet provstiudvalg. Tilsynspligten overgår på baggrund af en lokal aftale til et andet provstiudvalg. Såfremt en sådan aftale ikke kan indgås lokalt, udarbejder stiftet en rotationsordning mellem stiftets provstiudvalg.	**Nej**

Den nuværende praksis i Syddjurs Provsti opfylder to af de fem fidelitetskriterier. Det skyldes, at samarbejdet i Syddjurs Provsti har valgt ikke at følge forsøgsordningen. Da praksis ikke opfylder fidelitetskriterierne, er det ikke muligt at evaluere, om forsøget opfylder de opstillede formål. Derfor udgår formål og evalueringsspørgsmål nedenfor.

Data

Evalueringen foretages på baggrund af følgende data

- ét interview med provst fra Syddjurs Provsti
- ét interview provstisekretær i Syddjurs Provsti
- ét interview med repræsentant fra Knebel-Rolsø-Agri-Egens Sogns menighedsråd.
- Desuden har Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter modtaget mails fra to menighedsråd.

Da samarbejdet har valgt ikke at gennemføre forsøget, er der ikke foretaget interviews med øvrige repræsentanter for menighedsrådene.

Evalueringen har været sendt til kommentering ved provst, provstisekretær og samtlige menighedsråd i provstiet.

Tryggevælde provsti

Tabel 29: Forsøgsevaluering – Forsøgsramme 1 – Tryggevælde Provsti, Stevns Kommune

Baseline

Hidtidig praksis

Inden indtrædelse i forsøget var der oprettet en kirkekalkningspulje i provstiudvalgskassen i Tryggevælde Provsti, Stevns Kommune.

Hvis menighedsrådene havde behov for anlægsmidler, skulle de søge midler til projekterne i god tid, da midlerne blev fordelt én gang om året. Da projekterne ofte var langvarige, betød det, at anlægsmidlerne ophobede sig i kirkekasserne. Hvis et projekt viste sig at være billigere end det bevilligede beløb, beholdte kirkekasserne det resterende beløb.

Vurdering ift. baseline-kriterie

I nedenstående skema vurderer Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter, hvorvidt baseline-kriteriet er opfyldt.

Baseline-kriterie	Vurdering

1.	Der må ikke være oprettet puljer til afgrænsede og veldefinerede projekter hos menighedsrådene i provstiudvalgskassen som fx puljer til strategiarbejde, en generel anlægspulje eller en kirkekalknings-pulje.	**Nej**

Praksis inden forsøgets begyndelse har ikke den nødvendige forskellighed til forsøgsindsatsen, da menighedsrådene i provstiet har haft en puljeordning i provstiudvalgskassen, selvom det ikke er den samme pulje, som er oprettet under forsøgsordningen. Det betyder, at evaluering af forandringen fra før til efter forsøgslovgivningens indførelse ikke kan foretages.

Fidelitet

Forsøgspraksis

Den kirkekalkningspulje, der var oprettet inden forsøgsordningens igangsættelse, var oprettet under dispensation på baggrund af § 43 og § 43a i lov om menighedsråd, og er fortsat under disse vilkår. Der er efter forsøgslovgivningens ikrafttrædelse blevet oprettet en anlægspulje for de menighedsråd, der er dækket af midler fra ligningsområdet Stevns Kommune. Anlægspuljen skal agere under Lov om forsøg i folkekirken.

Da provstiudvalget blev opmærksomme på, at der var oprettet anlægspuljer i andre provstier, foreslog provstiudvalget at oprette et samarbejde om en anlægspulje for menighedsrådene i Stevns kommune, og det var der tilslutning til fra menighedsrådene. Det har været frivilligt for menighedsrådene, om de ville tilslutte sig anlægspuljen. Da puljen blev oprettet, var der to menighedsråd, der ikke tilsluttede sig. Senere er alle menighedsråd gået med i samarbejdet om anlægspuljen.

Fordeling af midler til anlægspuljen i Tryggevælde Provsti foregår på den måde, at når ligningsmidlerne er fordelt til de enkelte menighedsråd efter budgetforhandlingerne, bliver de resterende ligningsmidler fordelt i puljerne, herunder anlægspuljen. Menighedsrådene kan løbende søge midler i anlægspuljen hele året. Når menighedsrådene har fået bevilliget midler til et projekt, refunderes midlerne på baggrund af fremsendte faktura. Hvis det drejer sig om store beløb, sender menighedsrådene fakturaen inden betalingsdato til provstisekretæren, som overfører beløbet til kirkekassen inden sidste betalingsdato, så kirkekassen ikke går i minus. Hvis projekterne viser sig at være billigere end anslået, får menighedsrådene ikke det resterende af det bevilligede beløb overført til kirkekasserne. Det resterende beløb bliver i anlægspuljen og kan bruges til andre projekter. Provstiudvalget har således overblik over de forskellige projekters udgifter og forløb.

En budgetoversigt med estimeret saldo for anlægspuljen for det kommende år bliver fremlagt på budgetsamrådet og ligger ligeledes tilgængelig på provstiets hjemmeside. Eventuelle kommentarer til budgettet bliver drøftet på budgetsamrådet.

Da anlægspuljen skulle oprettes, drøftede provstiudvalget og menighedsrådene, om de skulle tilslutte sig forsøgsordningen under Lov om forsøg i folkekirken. Da det imidlertid var uklart, hvad der ville ske med anlægspuljen, hvis forsøget sluttede efter to år, samt at de ønskede, puljen skulle ligne den anden anlægspulje i provstiet i Faxe Kommune,

valgte de at ansøge om at oprette anlægspuljen med dispensation på baggrund af § 43 og § 43a i Lov om menighedsråd – ligesom da de oprettede kirkekalkningspuljen. Kirkeministeriet sendte en godkendelse på forespørgslen, som imidlertid var en godkendelse af indtrædelse i forsøgsordningen under Lov om forsøg i folkekirken. Provstiudvalg og menighedsråd var af den opfattelse, at de havde fået godkendelse til at agere under dispensation på baggrund af § 43 og § 43a i Lov om menighedsråd. Det har betydet, at man ikke har fulgt forsøgsbeskrivelsen i Lov om forsøg i folkekirken, selvom det er denne, som samarbejdet om anlægspuljen skal følge.

I praksis har det betydet, at menighedsrådene ikke har stemt om budgetrammen for anlægspuljen på budgetsamråd. Således har menighedsråd, som ikke deltager i puljesamarbejdet heller ikke været med til at tage stilling til anlægspuljens størrelse. Efter provstiudvalget og menighedsrådene er blevet opmærksomme på, at anlægspuljen skal følge de opsatte vilkår for forsøgsramme 1 i Lov om forsøg i folkekirken, vil de afholde afstemning om puljens størrelse ved næste budgetsamråd.

Af samme årsager har samarbejdet om anlægspuljen ikke været opmærksomt på, at det lovpligtige tilsyn i relation til de opgaver, der flyttes til provstiudvalget, af habilitetsmæssige årsager skal flyttes til et andet provstiudvalg. Det betyder i praksis, at der ved evalueringstidspunktet ikke er udført revision med de opgaver, som er flyttet fra menighedsrådene til provstiudvalget.

Vurdering af fidelitet

Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter vurderer i nedenstående skema, hvorvidt forsøgsindsatsen har levet op til fidelitetskriterierne.

Fidelitetskriterie	**Vurdering**
1. Der oprettes en eller flere formålsbestemte puljer med et konkret formål, der bestyres af provstiudvalget som en del af provstiudvalgskassen.	**Ja**
2. Udmøntningen til konkrete projekter kan ske på to måder: a. Midlerne overføres efter ansøgning fra menighedsrådene til kirkekassen, som afholder udgifterne. b. Udgifterne afholdes af provstiudvalgskassen.	**Ja**
3. Hvor menighedsrådenes rammebevilling til drift og bevillinger til anlæg fastsættes af provstiudvalget, er dette ikke tilfældet for puljen. Rammen for puljen fastsættes i stedet af menighedsrådene på budgetsamrådet med stemmeflertal (simpelt flertal) blandt de fremmødte menighedsrådsrepræsentanter. Det er en forudsætning, at mindst halvdelen af menighedsrådsrepræsentanterne er til stede.	**Nej**
4. Menighedsråd, som ikke deltager i puljesamarbejdet, skal således på budgetsamrådet være med til at tage stilling til puljens størrelse.	**Nej**
5. Det lovpligtige tilsyn i relation til de opgaver, der flyttes til provstiudvalget, skal af habilitetsmæssige årsager flyttes til et andet provsti-	**Nej**

udvalg. Tilsynspligten overgår på baggrund af en lokal aftale til et andet provstiudvalg. Såfremt en sådan aftale ikke kan indgås lokalt, udarbejder stiftet en rotationsordning mellem stiftets provstiudvalg.	

Praksis for samarbejdet om anlægspuljen i Tryggevælde Provsti, Stevns Kommune, opfylder to af de fem fidelitetskriterier.

Eftersom provstiudvalg og menighedsråd tidligere har været af den opfattelse, at samarbejdet om anlægspuljen ikke indgik i forsøgsordningen under Lov om forsøg i folkekirken, er der ikke blevet stemt om rammebevilling på budgetsamråd, hvorfor fidelitetskriterie 3 ikke er opfyldt. I relation til dette, oplever en af interviewpersonerne, at gennemsigtigheden omkring puljesamarbejdet og dets økonomi/regnskab er for lav.

Den manglende opfyldelse af fidelitetskriterie 3 medfører, at fidelitetskriterie 4 ikke er opfyldt. For at opfylde den intenderede praksis i fidelitetskriterie 4, skal der være afstemning om puljens rammebevilling på budgetsamråd blandt alle de fremmødte menighedsrådsrepræsentanter. Denne praksis skal sikre, at menighedsråd, som ikke deltager i puljesamarbejdet, også er med til at tage stilling til puljens størrelse.

Der er ikke indgået nogen lokal aftale med et andet provstiudvalg eller lavet en rotationsordning mellem stiftets provstiudvalg om tilsyn af de opgaver, der er flyttet til provstiudvalget, hvorfor fidelitetskriterie 5 ikke er opfyldt.

Da praksis ikke følger den intenderede praksis i alle fem fidelitetskriterier, kan der ikke foretages en evaluering af, hvorvidt forsøgets intenderede indsats fungerer efter hensigterne. Derfor kan formål og evalueringsspørgsmål ikke behandles, og de udgår nedenfor.

Data

Evalueringen foretages på baggrund af følgende data

- 2 interviews med repræsentanter for følgende menighedsråd: Lyderslev-Frøslev Sogn og Endeslev Sogn
- interview med provst og provstisekretær fra Tryggevælde Provsti.

Da det blev tydeligt, at forsøget ikke er gennemført ifølge Lov om forsøg i folkekirken, valgte vi at stoppe dataindsamling, hvorfor de øvrige menighedsråd ikke er interviewet.

Evalueringen har været sendt til kommentering hos de 12 deltagende menighedsråd i Tryggevælde Provsti samt provst og provstisekretær.

Bilag 2: Evalueringer af de enkelte forsøg i forsøgsramme 2

Silkeborg Kirkegårde og Krematorium

Tabel 30: Forsøgsevaluering – Forsøgsramme 2 – Silkeborg Kirkegårde og Krematorium

Baseline

Hidtidig praksis

Silkeborg og Mariehøj sogne havde inden forsøgsordningen et økonomisk samarbejde omkring driften af kirkegårdene og krematoriet. Regnskabet for kirkegårdene og krematoriet skulle konsolideres i regnskabet for Silkeborg sogn. Mariehøj menighedsråd havde til ansvar at godkende regnskabet for kirkegårdene og krematoriet, mens Silkeborg menighedsråd skulle godkende det konsoliderede regnskab. Samarbejdet havde ikke adgang til at aflægge selvstændigt budget og regnskab i Økonomiportalen.

Vurdering ift. baseline-kriterie

Baseline-kriterie	Vurdering
1. Eksisterende samarbejder har ikke haft adgang til at aflægge budget og regnskab i Økonomiportalen. Dette har ligget i menighedsrådet.	Ja

Silkeborg og Mariehøj sogne har haft et økonomisk samarbejde inden indtrædelse i forsøget, men eftersom samarbejdet ikke har haft adgang til aflæggelse af budget og regnskab i Økonomiportalen, har sognenes praksis inden indtrædelse i forsøget den nødvendige forskellighed til forsøgsindsatsen. Derfor vil evaluering at forsøgsindsatsen være mulig.

Fidelitet

Forsøgspraksis

Samarbejdet om Silkeborg Kirkegårde og Krematorium har en fælles kirkegårdsbestyrelse med tre repræsentanter fra hver af de to menighedsråd. Menighedsrådene har uddelegeret deres beslutningskompetence angående driften af kirkegårdene og krematoriet til kirkegårdsbestyrelsen, som har ansvaret sammen med kirkegårdslederen. Samarbejdet har adgang til Økonomiportalen, og kirkegårdsbestyrelsen udarbejder budget og årsregnskab, der skal godkendes af de to menighedsråd på et koordinerende møde. Samarbejdet udarbejder ligeledes kvartalsrapporter. Midlerne til samarbejdet afsættes direkte af provstiudvalget til samarbejdet. Derudover har menighedsrådene uddelegeret beslutningskompetencen angående kirkegårdenes personalenormering til provstiudvalget. Det betyder, at det er provstiudvalget, der fastsætter lønrammen for kirkegårdspersonalet.

Vurdering af fidelitet

I nedenstående skema vurderer Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter, om forsøget lever op til fidelitets-kriterierne.

Fidelitets-kriterie		Vurde-ring
1.	Menighedsrådene afsætter midler til et samarbejde.	Nej
2.	Hvis flere menighedsråd bevilger midler til samarbejdet afholdes et eller flere koordinerende møder mellem menighedsrådene, hvor økonomien fastlægges.	Nej
3.	Samarbejdet skal udarbejde budget, kvartalsrapporter og årsregnskab parallelt med menighedsrådene.	Ja

Forsøget er foretaget inden for to af de tre fidelitetskrav.

Provstiudvalget afsætter midler direkte til samarbejdet uden om sognenes kirkekasser. Dermed har menighedsrådene ikke selv beslutningskompetencen til afsættelse af midler til samarbejdet om end forslag til budget kommer fra menighedsrådene gennem repræsentanterne i kirkegårdsbestyrelsen. Konsekvensen af denne praksis er, at provstiudvalget i princippet kan ændre på midlernes størrelse eller vælge at gå imod kirkegårdsbestyrelsens budgetforslag, hvilket ikke er i overensstemmelse med forsøgets intenderede formål.

Der afholdes koordinerende møder mellem menighedsrådene, hvor økonomiudkast etableres i regi af kirkegårdsbestyrelsen. Imidlertid kan økonomien hverken siges at bevilges eller fastlægges på disse møder, da den formelle kompetence ligger i provstiudvalget. Dette er ligeledes uden for intentionen i forsøget.

Ifølge den intenderede forsøgspraksis udarbejdes i samarbejdet særskilt budget, kvartalsrapporter og årsregnskab parallelt med menighedsrådene.

Idet praksis under forsøget ikke er foretaget inden for rammerne af forsøgets intentioner, kan der ikke evalueres på, hvorvidt forsøgets intenderede indsats fungerer efter hensigterne. Det betyder, at formål og evalueringsspørgsmål ikke kan behandles, hvorfor de udgår nedenfor.

Data

Evalueringen foretages på baggrund af følgende data

- ét interview med en repræsentant for Silkeborg provstiudvalg
- ét interview med en repræsentant for Silkeborg Kirkegårde og Krematorium.

Menighedsrådsformændene fra Silkeborg og Mariehøj sogne samt repræsentanten fra Silkeborg provstiudvalg er blevet kontaktet per e-mail samt ringet op telefonisk med tilbud om at deltage i evalueringen. Af disse har Silkeborg sogn henvist til kirkegårdslederen, som er interviewet som repræsentant for Silkeborg Kirkegårde og Krematorium, mens Mariehøj sogn ikke er vendt tilbage på henvendelserne.

Evalueringen har været sendt til kommentering hos de deltagende sogne samt øvrige interviewede parter.

Den fælleskirkegårdsdrift i Hillerød

Tabel 31: Forsøgsevaluering – Forsøgsramme 2 – Den fælles kirkegårdsdrift i Hillerød

Baseline

Hidtidig praksis

Inden indtrædelse i forsøget havde flere menighedsråd i provstiet et økonomisk samarbejde angående en fælles kirkegårdsdrift med en tilhørende kirkegårdsbestyrelse. Regnskabet for kirkegårdene var fordelt på de enkelte menighedsråd, som bidrog med midlerne til samarbejdet. Det var kirkegårdsbestyrelsen, der disponerede over midlerne i samarbejdet.

Vurdering ift. baseline-kriterie

Baseline-kriterie		Vurdering
1.	Eksisterende samarbejder har ikke haft adgang til at aflægge budget og regnskab i Økonomiportalen. Dette har ligget i menighedsrådet.	Ja

De deltagende menighedsråd har haft et samarbejde inden indtrædelse i forsøget, der ligner forsøgspraksissen på enkelte områder, men eftersom samarbejdet ikke har haft adgang til aflæggelse af budget og regnskab i Økonomiportalen, vil det i udgangspunktet være muligt at evaluere overgangen til forsøgsindsatsen.

Fidelitet

Fem menighedsråd indgår i samarbejdet om syv kirkegårde, hvor to repræsentanter fra hvert menighedsråd sidder i kirkegårdsbestyrelsen. Menighedsrådsrepræsentanterne i kirkegårdsbestyrelsen referer tilbage til deres eget menighedsråd. Det er kirkegårdsbestyrelsen, der styrer driften af kirkegårdene. Det vil sige, at kirkegårdsbestyrelsen prioriterer midlerne i samarbejdet, og at menighedsrådene gennem deres repræsentanter i kirkegårdsbestyrelsen fortsat fastholder det overordnede ansvar for disse prioriteringer. Samarbejdet har eget CVR-nummer, momsregnskab og udarbejder et selvstændigt budget og årsregnskab i økonomiportalen samt kvartalsrapporter. Kirkegårdsbestyrelsen lægger et selvstændigt budget for samarbejdet, hvor der tages hensyn til menighedsrådenes og den ledende gravers ønsker til budgettet. Kirkegårdsbestyrelsen søger midler ved menighedsrådene, og alle menighedsråd bidrager med en procentsats til driftsrammen. Midlerne bruges til indkøb og lønninger. Der afholdes et årligt møde mellem kirkegårdsbestyrelsen, menighedsrådenes formænd og provsten. På disse møder drøftes kirkegårdenes økonomi og funktionalitet. Regnskabet bliver varetaget på det fælles regnskabskontor i Hillerød provsti. De syv kirkegårdsprotokoller er blevet til én samlet protokol. Graverne er virksomhedsoverdraget via virksomhedsoverdragelsesloven til den fælles kirkegårdsdrift, hvor de er ansat som én samlet personalegruppe. Det vil sige, at graverne arbejder sammen to og to på de forskellige kirkegårde. Én gang om ugen er graverne fordelt alene på hver af de syv kirkegårde. I samarbejdet er der pt. ansat fire gravermedhjælpere og en ledende graver. Den ledende graver står for den daglige drift, herunder gravstedsprotokoller, legater og administration.

Vurdering af fidelitet

Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter vurderer i nedenstående, hvorvidt forsøget lever op til fidelitets-kriterierne.

Fidelitets-kriterie		Vurdering
1.	Menighedsrådene afsætter midler til et samarbejde.	Ja
2.	Hvis flere menighedsråd bevilger midler til samarbejdet afholdes et eller flere koordinerende møder mellem menighedsrådene, hvor økonomien fastlægges.	Ja
3.	Samarbejdet skal udarbejde budget, kvartalsrapporter og årsregnskab parallelt med menighedsrådene.	Ja

Forsøget er foretaget inden for rammerne af fidelitetskravene. Da både baseline-kriteriet og fidelitets-kriterierne er opfyldt for samarbejdet, kan der evalueres på, hvorvidt overgangen til forsøgsordningen opfylder de opstillede formål.

Formål

Menighedsrådet har fortsat kontrol med midlerne

Beslutningskompetencen vedrørende prioriteringen af midler i samarbejdet er udlagt til kirkegårdsbestyrelsen. Dog bibeholder menighedsrådene det overordnede ansvar gennem deres repræsentanter i kirkegårdsbestyrelsen. Regnskabet for samarbejdet læses op i kirkegårdsbestyrelsen, hvorved menighedsrådene har indsigt i, hvordan midlerne forvaltes gennem deres repræsentanter. Samlet set betyder disse forhold, at menighedsrådene fortsat har kontrol med midlerne i samarbejdet.

Skabe bedre indsigt/transparens i samarbejdets økonomi gennem selvstændigt budget og regnskab i Økonomiportalen

Det selvstændige budget og regnskab i Økonomiportalen giver samarbejdet mulighed for at sammenligne økonomien for kirkegårdene, hvilket giver en større indsigt i økonomien sammenlignet med inden forsøgsordningen. Formanden for kirkegårdsbestyrelsen og det fælles regnskabskontor i Hillerød provsti har adgang til samarbejdets budget og regnskab i Økonomiportalen, og de resterende bestyrelsesmedlemmer og menighedsrådene orienteres om økonomien gennem kvartalsrapporter, referater fra kirkegårdsbestyrelsesmøder og gennem menighedsrådenes repræsentanter i kirkegårdsbestyrelsen. Samlet set har det selvstændige budget og regnskab i Økonomiportalen skabt en bedre indsigt og transparens i samarbejdets økonomi.

At lette menighedsrådenes administrative arbejdsvilkår

Det har lettet menighedsrådenes administrative arbejde, at samarbejdet har et samlet regnskab, der ikke længere er fordelt ud på de deltagende sogne. Dermed behøver menighedsrådene ikke løbende at kontrollere og samkøre økonomi mellem samarbejde og menighedsråd.

Derudover har kirkegårdsbestyrelsen og den ledende graver overtaget den daglige drift af kirkegårdene, der tidligere har været en tung administrativ post i de enkelte menig-

hedsråd. Tidligere stod kirkeværgerne i menighedsrådene med ansvaret for gravstedsprotokoller. Denne opgave har den ledende graver overtaget for alle kirkegårdene. Det har medført et større overblik, at de syv kirkegårdsprotokoller således er blevet samlet til én protokol.

Ved at samarbejde om kirkegårdene oplever menighedsrådene ikke længere problemer med at få dækket kirkegårdspersonalets ferie- og sygedage. Igennem samarbejdet har kirkegårdene en samlet personalegruppe med egen ledelse, som står for at dækkes disse behov. Samarbejdet bidrager dermed med en øget stabilitet og fleksibilitet. Det giver desuden menighedsrådene en bedre balance mellem det administrative og det kirkelige arbejde, hvor der er mere tid til højmesser, koncerter m.m.

På tværs opleves der således på flere måder en lettelse af de administrative arbejdsvilkår i menighedsrådene.

At lette samarbejdernes administrative arbejdsvilkår
Overgangen til forsøgspraksissen har været udfordrende for den nye kirkegårdsbestyrelse, da det bl.a. har været svært at vurdere budgettet for de syv kirkegårde. Dog mener de interviewede at samarbejdets administrative arbejdsvilkår er lettet ved at menighedsrådene har udlagt ansvaret for kirkegårdene til en kirkegårdsbestyrelse. Her sidder repræsentanter fra de enkelte menighedsråd, som har interesse for og indsigt i kirkegårdene og deres drift. Derved kan kirkegårdsbestyrelsen foretage kompetente beslutninger på vegne af menighedsrådene. Ved at udlægge beslutningskompetencen fra fem hele menighedsråd til én kirkegårdsbestyrelse, er de administrative arbejdsvilkår for samarbejdet blevet lettet, da beslutninger kan tages på ét kirkegårdsbestyrelsesmøde frem for at drøftes i alle fem menighedsråd.

Evalueringsspørgsmål

Skabe viden om hensigtsmæssigheden af modellen
Forsøgsordningen har medført et stort arbejde for kirkegårdsbestyrelsen i overgangsperioden til forsøgsordningen. Nogle menighedsrådsmedlemmer har skullet vænne sig til den nye ordning, hvor der er kommet en større afstand mellem menighedsrådene og graverne, eftersom det er kirkegårdsbestyrelsen, der har kontakt til kirkegårdspersonalet. Derudover har nogle menighedsrådsmedlemmer et ønske om, at de tages mere med på råd angående den overordnede plejeplan for kirkegårdene, som det er kirkegårdsbestyrelsen, der udarbejder i samarbejde med den ledende graver.

Imidlertid er der en generel tilfredshed med ordningen blandt interviewpersonerne, og de håber, at forsøgsordningen bliver en permanent løsning. Interviewpersonerne fremhæver professionaliseringen af de administrative opgaver og et samlet kirkegårdspersonale under ledelse af den ledende graver som afgørende for, at modellen fungerer hensigtsmæssig i Hillerød. Med forsøgsordningen har samarbejdet fået en professionel personalegruppe, der administrerer visse opgaver på vegne af menighedsrådet. Uddelegeringen af opgaver til personalegruppen kan medføre en bedre kontinuitet af vidensoverdragelsen, eftersom der sker en udskiftning af medlemmer i menighedsrådet hver fjerde år. Med en ledende graver for alle kirkegårdene har samarbejdet et bedre over-

blik over kirkegårdene. Den ledende graver har ansvaret for indkøb og det daglige personaleansvar, hvilket er en lettelse for kirkegårdsbestyrelsens arbejdsvilkår, da kirkegårdsbestyrelsen ikke længere skal varetage den funktion. Under forsøgsmodellen er kirkegårdspersonalet blevet ansat som én samlet personalegruppe, hvilket har resulteret i, at kirkegårdspersonalet har et kollegaskab, hvor de kan spare fagligt med hinanden. Desuden kan større opgaver løses hurtigere, når der er behov for det, da graverne kan samarbejde om at løfte opgaverne, eksempelvis ved klipning af hæk og pålægning af gran. Det betyder også, at opgaver oftere kan løses uden afbræk, hvilket sparer tid og giver en mere hensigtsmæssig opgaveløsning. Gennem forsøgsmodellen har menighedsrådene på denne baggrund opnået en mere stabil kirkegårdsdrift.

Interviewpersonerne oplever, at kirkegårdsbestyrelsen prioriterer en mere effektiv udnyttelse af maskinpakke samt tekniske og menneskelige ressourcer. Respondenterne mener, at der kan spares midler på længere sigt, eftersom al materiel er fælles for de syv kirkegårde. Derved giver forsøgsordningen mulighed for at indkøbe nødvendigt materiel på tværs af sognene, i stedet for at indkøbe til hver af de deltagende sogne. Med den nye ordning har samarbejdet mulighed for at se, at der samlet set på tværs af sogne er midler til at indkøbe den nødvendige maskine ét år og så prioritere andre behov det næste år.

Virker modellen efter hensigten?
I nedenstående skema vurderer Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter, hvorvidt formålene med forsøgslovgivningen er indfriet.

Formål		Vurdering
1.	At sikre menighedsrådet fortsat kontrol med midlerne.	Ja
2.	Skabe bedre indsigt/transparens i samarbejdets økonomi gennem selvstændigt budget og regnskab i Økonomiportalen.	Ja
3.	At lette menighedsrådenes administrative arbejdsvilkår – da menighedsrådene ikke behøver løbende at kontrollere og samkøre økonomi mellem samarbejde og menighedsråd gennem konsolidering af budget- og regnskabstal.	Ja
4.	At lette samarbejdernes administrative arbejdsvilkår.	Ja

Forsøgsordningen har formået at skabe nye og bedre rammer, som menighedsrådene har kunnet samarbejde inden for. Resultatet har været lettet administrative arbejdsvilkår for menighedsrådene og kirkegårdsbestyrelsen på grund af den øgede professionalisering på kirkegårdene og et bedre samlet overblik over samarbejdets økonomi samtidigt med, at menighedsrådene fastholder kontrollen med midlerne. Erfaringerne fra den fælles kirkegårdsdrift i Hillerød viser, at forsøgslovgivningen indfrier de ovenstående formål. På disse områder opleves forsøgspraksissen således som en positiv forandring.

Data

Evalueringen foretages på baggrund af følgende data

- Ét interview med provsten fra Hillerød provsti.

- Fire interviews med repræsentanter for følgende menighedsråd: Nødebo-Gadevang, Tjæreby-Alsønderup, Ullerød, Uvelse.

Alle fem menighedsrådsformænd fra de deltagende menighedsråd er blevet kontaktet per e-mail samt ringet op telefonisk med tilbud om at deltage i evalueringen. Af disse har Nørre Herlev henvist til formanden for kirkegårdsbestyrelsen, der også er repræsentant for Ullerød menighedsråd.

Evalueringen er blevet sendt til provsten og menighedsrådene til kommentering.

Fælles kirkegårdsdrift mellem Gørløse, Skævinge-Lille Lyngby og Strø

Tabel 32: Forsøgsevaluering – Forsøgsramme 2 – Fælles kirkegårdsskrift mellem Gørløse, Skævinge-Lille Lyngby og Strø

Baseline

Hidtidig praksis

Inden indtrædelse i forsøgsordningen havde Gørløse sogn og Strø sogn et samarbejde om afløsning mellem graverne, men ingen af de tre deltagende menighedsråd havde et samarbejde, hvor flere menighedsråd bidrog med økonomi. Der var ligeledes heller ikke et generelt samarbejde om drift af kirkegårdene og en fælles ledende graver.

Vurdering ift. baseline-kriterie

Baseline-kriterie	Vurdering
1. Eksisterende samarbejder har ikke haft adgang til at aflægge budget og regnskab i Økonomiportalen. Dette har ligget i menighedsrådet.	Ja

Idet der ikke har eksisteret en fælles kirkegårdsdrift mellem Gørløse, Skævinge-Lille Lyngby og Strø inden indtrædelse i forsøget, vil evaluering af overgangen til forsøgsindsatsen være mulig.

Fidelitet

Forsøgspraksis

Samarbejdet administrerer fire kirkegårde, og der er etableret et selvstændigt CVR-nummer for kirkegårdsdriften. Kirkegårdspersonalet er ansat som én samlet personalegruppe, der dækker alle fire kirkegårde. Der er ansat en ledende graver, der centralt administrerer gravsteder, vedligeholdelsesplaner og står for den daglige drift.

Der er valgt en kirkegårdsbestyrelse, der består af præster, ansatte og menighedsrådsmedlemmer fra de tre deltagende sogne. Kirkegårdsbestyrelsen udgør den øverste myndighed for kirkegårdene og kirkegårdspersonalet.

Menighedsrådene har uddelegeret beslutningskompetencen angående kirkegårdene til kirkegårdsbestyrelsen, men de kan fremsætte ønsker for kirkegårdene til kirkegårdsbestyrelsen. Dermed kan de enkelte menighedsråd stadig have indflydelse på, hvordan deres kirkegård skal se ud, men det er kirkegårdsbestyrelsen, der står for økonomi og kontrollerer at beslutninger bliver udført. Desuden udgøres kirkegårdsbestyrelsen af repræsentanter fra sognene, hvilket yderligere bidrager til at bibeholde det overordnede ansvar i menighedsrådene.

Ligningsmidlerne bliver tildelt de enkelte kirkekasser, hvorefter midlerne til kirkegårdene løftes fra de enkelte kirkekasser over til kirkegårdskassen ved et nyt regnskabsår. Kirkegårdsbestyrelsen udarbejder herefter budget, kvartalsrapporter og årsregnskab selvstændigt efter samme principper som menighedsrådene.

Vurdering af fidelitet

I nedenstående skema vurderer Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter, om forsøget har fungeret inden for fidelitets-kriterierne.

Fidelitets-kriterie		Vurdering
1.	Menighedsrådene afsætter midler til et samarbejde.	**Ja**
2.	Hvis flere menighedsråd bevilger midler til samarbejdet afholdes et eller flere koordinerende møder mellem menighedsrådene, hvor økonomien fastlægges.	**Ja**
3.	Samarbejdet skal udarbejde budget, kvartalsrapporter og årsregnskab parallelt med menighedsrådene.	**Ja**

Forsøget er foretaget inden for rammerne af fidelitetskravene. Da både baseline-kriteriet og fidelitets-kriterierne er opfyldt for samarbejdet, kan der evalueres på, hvorvidt overgangen til forsøgsordningen opfylder de opstillede formål.

Formål

Menighedsrådet har fortsat kontrol med midlerne

Menighedsrådene er repræsenteret i kirkegårdsbestyrelsen og har derfor mulighed for at kontrollere, hvad midlerne bliver brugt til gennem kirkegårdsbestyrelsen. Menighedsrådene kan gennem deres repræsentanter i kirkegårdsbestyrelsen komme med forslag til, hvordan midlerne skal forvaltes. Det kræver samarbejde, kommunikation og formelle procedurer, når kirkegårdsbestyrelsen skal prioritere, hvad midlerne skal bruges til. Budgettet udarbejdes af kirkegårdsbestyrelsen, men bliver fremlagt for menighedsrådene. Hvis der skal foretages markante forandringer på kirkegårdene, træffes beslutningerne ved et fælles menighedsrådsmøde. En respondent fremhæver desuden, at forsøgsordningen har givet anledning til bedre kontrol med midlerne i samarbejdet, da et sammenlagt budget for de fire kirkegårde giver mere fleksibilitet end fire separate kirkegårdsbudgetter. Samlet set betyder disse forhold, at menighedsrådene fortsat har kontrol med midlerne.

Skabe bedre indsigt/transparens i samarbejdets økonomi gennem selvstændigt budget og regnskab i Økonomiportalen
Formanden for kirkegårdsbestyrelsen, som desuden sidder i et af menighedsrådene, fortæller, at samarbejde mellem sognene førhen var besværliggjort af de manglende muligheder for fælles økonomi, formalisering af samarbejder og manglende indsigt i hinandens økonomi. Hvis man fx manglede en større maskine i et sogn, ville man spare op over en årrække og så indkøbe. Med den nye ordning har man mulighed for at se, at der samlet set på tværs af sogne er midler til at indkøbe den nødvendige maskine ét år og så prioritere andre behov det næste. Regnskabet er fuldt offentligt og alle referater fra bestyrelsesmøderne rundsendes til menighedsråd efter møderne. Der er således fuld transparens samtidig med at ordningen giver nye muligheder for bedre opgaveløsning.

At lette menighedsrådenes administrative arbejdsvilkår
To ud af de tre interviewede repræsentanter for menighedsrådene vurderer, at forsøgsrammen har lettet deres menighedsråds administrative arbejdsvilkår. De administrative arbejdsvilkår er blevet lettet fordi menighedsrådene ikke længere skal stå for den daglige drift af kirkegårdene og personaleadministration. Forsøgsrammen har ligeledes lettet de administrative arbejdsvilkår ved at rammerne for samarbejdet mellem sognene var udformet på forhånd, og menighedsrådene derfor ikke selv har skulle bruge administrativ arbejdstid på at formulere en rammebeskrivelse. Den tredje interviewede vurderer imidlertid, at arbejdsvilkårene for administration er de samme som før forsøgsordningen trådte i kraft. På tværs af menighedsråd opleves således flere steder en lettelse af de administrative arbejdsvilkår.

At lette samarbejdernes administrative arbejdsvilkår
To ud af tre adspurgte menighedsrådsrepræsentanter vurderer, at forsøgsrammen har lettet de administrative arbejdsvilkår for samarbejdet. De administrative arbejdsvilkår er lettet, fordi forsøgsmodellen opstiller nogle faste og gensidigt forpligtende rammer for, hvordan samarbejdet skal foregå. Menighedsrådene oplever ikke længere problemer med at få dækket kirkegårdspersonalets ferie- og sygedage. Det skyldes, at man igennem samarbejdet har etableret en samlet personalegruppe med egen ledelse, som står for at dækkes disse behov. Før ordningens indtrædelse måtte man basere sig på mindre formaliserede hensigtserklæringer om at hjælpe hinanden med at vikariere. Samarbejdets formalisering af disse behov og hensigter bidrager med en øget stabilitet og fleksibilitet. Ordningen letter på disse måder de administrative arbejdsvilkår i samarbejderne.

Evalueringsspørgsmål

Skabe viden om hensigtsmæssigheden af modellen
De interviewede repræsentanter for menighedsrådene understreger, at det er afgørende for menighedsrådene, at de fortsat har ejerskab over kirkegårdene, og at kommunikationen mellem menighedsrådene og kirkegårdsbestyrelsen fungerer godt. Derfor skal menighedsrådene fortsat inddrages i beslutninger, der har stor betydning for kirkegårdene. De adspurgte mener desuden, at der er sket en kvalitetsforbedring af kirkegårdsdriften ved oprettelsen af en kirkegårdsbestyrelse, da kirkegårdsbestyrelsen bidrager som et forum for fælles vidensudveksling.

Under forsøgsmodellen er kirkegårdspersonalet blevet ansat som én samlet personalegruppe, hvilket har resulteret i, at kirkegårdspersonalet har et kollegaskab, hvor de kan spare fagligt med hinanden. Desuden kan større opgaver løses hurtigere, når der er behov for det, da der er flere personaler til at løfte opgaverne. Det betyder også, at opgaver oftere kan løses uden afbræk, hvilket sparer tid og giver mere hensigtsmæssig opgaveløsning.

Ifølge de adspurgte respondenter forbedrer modellen kirkegårdsmedarbejdernes trivsel og arbejdsglæde. Det skyldes både det nye kollegiale fællesskab og den mere hensigtsmæssige opgavevaretagelse.

Gennem forsøgsmodellen har menighedsrådene på denne baggrund opnået en mere stabil kirkegårdsdrift.

Som en forebyggelse mod mulige fremtidige uoverensstemmelser mellem menighedsrådene og kirkegårdsbestyrelsen, foreslår en interviewperson, at modellen indbygges en tydeligere præcisering af, hvilke områder der administrativt og økonomisk tilhører henholdsvis menighedsrådet og kirkegårdsbestyrelsen. Eksempelvis fungerer kirkegårdens personale som kirketjenere under begravelser, hvilket kan give anledning til tvivl om ansvarsfordelingen, når det er kirkegårdspersonalet, der varetager en kirkefunktion. Tilsvarende kunne det gøres mere tydeligt, hvilke bygninger på kirkegården, som henholdsvis menighedsråd og kirkegårdsbestyrelse har ansvar for.

Virker modellen efter hensigten?
I nedenstående skema vurderer Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter, om formålene med forsøgslovgivningen er indfriet.

	Formål	Vurdering
1.	At sikre menighedsrådet fortsat kontrol med midlerne.	Ja
2.	Skabe bedre indsigt/transparens i samarbejdets økonomi gennem selvstændigt budget og regnskab i Økonomiportalen.	Ja
3.	At lette menighedsrådenes administrative arbejdsvilkår – da menighedsrådene ikke behøver løbende at kontrollere og samkøre økonomi mellem samarbejde og menighedsråd gennem konsolidering af budget- og regnskabstal.	Ja
4.	At lette samarbejdernes administrative arbejdsvilkår.	Ja

Erfaringerne fra den fælles kirkegårdsdrift mellem Gørløse, Skævinge-Lille Lyngby og Strø viser, at forsøgslovgivningen understøtter de ovenstående formål. Forsøgsordningen har formået at skabe nye og bedre rammer, som menighedsrådene har kunnet samarbejde inden for. Resultatet har været et lettet administrativt arbejde for menighedsrådene, bedre kirkegårdsdrift og større trivsel for medarbejderne. Ordningen opleves således på alle måder som en positiv forandring.

Data

Evalueringen foretages på baggrund af følgende data
Der er foretaget tre interviews med repræsentanter for de deltagende menighedsråd: Gørløse, Skævinge-Lille Lyngby og Strø.

Evalueringen er blevet sendt til menighedsrådene til kommentering.

Horsens Kirkegårde

Tabel 33: Forsøgsevaluering – Forsøgsramme 2 – Horsens Kirkegårde

Baseline

Hidtidig praksis
Inden indtrædelse i forsøget havde Sønderbro, Vor Frelser og Kloster sogne et samarbejde under provstiudvalget om driften af de tre sognes kirkegårde. Eftersom de tre sogne ikke har samme størrelse, bidrog de tre sogne økonomisk til samarbejdet forskelligt. Regnskabet blev fordelt ud på de tre menighedsråd. Indtægterne fra afgifter på gravstederne blev behandlet i det menighedsråd med den største kirkekasse og ført videre over i samarbejdet. De tre menighedsråd havde en fælles kirkegårdsbestyrelse, der lavede en indstilling med et forslag til budgettet for kirkegårdene. Dette skulle godkendes af menighedsrådene. Menighedsrådene skulle ligeledes godkende regnskaberne og de beslutninger som kirkegårdsbestyrelsen vedtog angående kirkegårdene. Samarbejdet havde et kirkegårdskontor med regnskabsansatte og en kirkegårdsleder. Desuden havde samarbejdet sit eget CVR-nummer.

Vurdering ift. baseline-kriterie

Baseline-kriterie	Vurdering
1. Eksisterende samarbejder har ikke haft adgang til at aflægge budget og regnskab i Økonomiportalen. Dette har ligget i menighedsrådet.	Ja

De tre deltagende menighedsråd har haft et økonomisk samarbejde inden indtrædelse i forsøget, der ligner forsøgspraksissen på mange områder, men eftersom samarbejdet ikke har haft adgang til aflæggelse af budget og regnskab i Økonomiportalen, vil evaluering at forsøgsindsatsen være mulig.

Fidelitet

Forsøgspraksis
Samarbejdet mellem de tre menighedsråd har en fælles kirkegårdsbestyrelse, som består af to læge menighedsrådsmedlemmer og én præst fra hvert menighedsråd. Samarbejdet mellem de tre menighedsråd har ligeledes et forretningsudvalg med repræsentanter fra hvert menighedsråd. Forretningsudvalget laver indstillinger til bestyrelsen, som bliver drøftet på bestyrelsesmødet. Menighedsrådene har videregivet deres beslutningskompetence angående kirkegårdene til kirkegårdsbestyrelsen, der sender en ansøgning til provstiudvalget, når de vil foretage ændringer på kirkegårdene. Samarbejdet for kirkegårdene har fortsat eget CVR-nummer. Kirkegårdsbestyrelsen har nu deres eget

selvstændige regnskab, som ikke længere er fordelt ud på de tre menighedsråds regnskaber. Samarbejdernes midler kommer direkte fra provstiet. Økonomien for samarbejdet fastlægges på provstiudvalgets budgetsamråd, hvor de tre menighedsråd og kirkegårdsbestyrelsen også deltager. Budget og regnskab bliver ikke længere godkendt af menighedsrådene, men bliver sendt til provstiets regnskabsafdeling, hvor det godkendes ved en revisor. Samarbejdet udarbejder budget, kvartalsrapporter og årsregnskab parallelt med menighedsrådene. Disse sendes til orientering i provstiet.

Vurdering af fidelitet

I nedenstående skema vurderer Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter, hvorvidt forsøget er foretaget inden for fidelitets-kriterierne.

Fidelitets-kriterie		Vurdering
1.	Menighedsrådene afsætter midler til et samarbejde.	Nej
2.	Hvis flere menighedsråd bevilger midler til samarbejdet afholdes et eller flere koordinerende møder mellem menighedsrådene, hvor økonomien fastlægges.	Nej
3.	Samarbejdet skal udarbejde budget, kvartalsrapporter og årsregnskab parallelt med menighedsrådene.	Ja

Forsøget er foretaget inden for to af de tre fidelitetskrav.

Da beslutning om afsættelse af midler til samarbejdet ligger i provstiudvalget, og menighedsrådene dermed ikke selv har beslutningskompetencen, kan menighedsrådene ikke længere siges at være den instans, som afsætter midlerne til samarbejdet om end forslag til budget kommer fra menighedsrådene gennem repræsentanterne i kirkegårdsbestyrelsen. Det betyder i praksis, at provstiudvalget i princippet kan ændre på midlernes størrelse eller vælge at gå imod kirkegårdsbestyrelsens budgetforslag, hvilket ikke er i overensstemmelse med forsøgets intenderede formål.

Der afholdes koordinerende møder mellem menighedsrådene, hvor økonomiudkast etableres i regi af kirkegårdsbestyrelsen. Desuagtet kan økonomien hverken siges at bevilges eller fastlægges på disse møder, da den formelle kompetence ligger i provstiudvalget. Dette er ligeledes uden for intentionen i forsøget.

Ifølge den intenderede forsøgspraksis udarbejdes i samarbejdet parallelt med menighedsrådene særskilt budget, kvartalsrapporter og årsregnskab.

Eftersom indsatsen under forsøget således ikke er foretaget inden for rammerne af forsøgets intentioner, kan der ikke evalueres på, om forsøgets intenderede indsats fungerer efter hensigterne. Det betyder, at formål og evalueringsspørgsmål ikke kan behandles, hvorfor de udgår nedenfor.

Data

Evalueringen foretages på baggrund af følgende data

- To interviews med repræsentanter for følgende menighedsråd: Kloster og Vor Frelser.
- Ét interview med Horsens Kirkegårdes leder.
- Ét interview med en administrativ medarbejder fra Horsens Kirkegårdskontor.

Alle de tre deltagende menighedsrådsformænd er blevet kontaktet per e-mail samt ringet op telefonisk. Af disse har Sønderbro menighedsråd henvist til formanden for kirkegårdsbestyrelsen, som også er repræsentant for Kloster menighedsråd.

Evalueringen er blevet sendt til alle menighedsrådene samt de øvrige interviewede til kommentering.

Holstebro Kirkegårde

Tabel 34: Forsøgsevaluering – Forsøgsramme 2 – Holstebro Kirkegårde

Baseline

Hidtidig praksis

Nørreland og Holstebro sogne havde inden forsøgsordningen et økonomisk samarbejde angående driften af kirkegårdene i de to sogne. Samarbejdet havde en kirkegårdsbestyrelse med repræsentanter fra begge menighedsråd. Ligningsbeløbet for kirkegårdene var kun synligt i regnskabet for Holstebro sogn, hvor kirkegårdenes budget og regnskab blev konsolideret. Kirkegårdene sendte ligeledes deres kvartalsrapporter til Holstebro sogn. Det vil sige, at samarbejdet ikke havde et selvstændigt budget og regnskab i Økonomiportalen.

Vurdering ift. baseline-kriterie

Baseline-kriterie		Vurdering
1.	Eksisterende samarbejder har ikke haft adgang til at aflægge budget og regnskab i Økonomiportalen. Dette har ligget i menighedsrådet.	Ja

Menighedsrådene har haft et økonomisk samarbejde om kirkegårdsdriften inden forsøgsordningen trådte i kraft. Idet samarbejdet ikke har haft adgang til aflæggelse af budget og regnskab i Økonomiportalen, vil evaluering at forsøgsindsatsen være mulig.

Fidelitet

Forsøgspraksis

I forsøgsperioden har Nørreland og Holstebro haft et samarbejde om driften af kirkegårdene. Der er fortsat ansat en kirkegårdsleder til at stå for den daglige drift, som refererer til en kirkegårdsbestyrelsen. Her sidder tre repræsentanter for hvert menighedsråd. På budgetsamrådet udarbejdes der et forslag til budget for kirkegårdene, hvorefter menighedsrådene og kirkegårdsbestyrelsen godkender forslaget. Hvis menighedsrådene

ønsker at ændre på budgetforslaget, skal der indkaldes til et koordinerende møde mellem menighedsrådene. Budgetterne udarbejdes ud fra en budgetprocedure, der giver menighedsrådene i fællesskab mulighed for omdisponering af midler fra kirkegårdene til andre områder, som menighedsrådene bestyrer, hvis behovet opstår. Det er menighedsrådene, der afsætter midler til samarbejdet under forsøgsordningen. Efter kirkekasserne har modtaget deres ligningsmidler, videregiver menighedsrådene midler til kirkegårdssamarbejdet. Samarbejdet for kirkegårdene har adgang til Økonomiportalen, fører selv regnskab og udarbejder kvartalsrapporter.

Vurdering af fidelitet

I nedenstående skema vurderer Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter, hvorvidt forsøgsindsatsen har levet op til forsøgets fidelitets-kriterier.

Fidelitets-kriterie		Vurdering
1.	Menighedsrådene afsætter midler til et samarbejde.	Ja
2.	Hvis flere menighedsråd bevilger midler til samarbejdet afholdes et eller flere koordinerende møder mellem menighedsrådene, hvor økonomien fastlægges.	Ja
3.	Samarbejdet skal udarbejde budget, kvartalsrapporter og årsregnskab parallelt med menighedsrådene.	Ja

Alle fidelitetskrav er foretaget inden for rammerne af forsøget. Eftersom både baselinekriteriet og fidelitets-kriterierne er opfyldt, kan det evalueres, hvorvidt overgangen til forsøgsordningen opfylder de opstillede formål.

Formål

Menighedsrådet har fortsat kontrol med midlerne

Det er fortsat menighedsrådene, der tager beslutning om at afsætte midler til samarbejdet. Desuden har menighedsrådene mulighed for at omdisponere midler løbende fra kirkegårdene til andre områder, som menighedsrådene administrerer, såfremt menighedsrådene er enige om det. Derudover sidder der tre repræsentanter fra hvert menighedsråd i kirkegårdsbestyrelsen, hvilket giver yderligere kontrol med midlerne i samarbejdet og de prioriteringer, der foretages. Samlet set vurderes det, at menighedsrådene fortsat har kontrol med midlerne i samarbejdet.

Skabe bedre indsigt/transparens i samarbejdets økonomi gennem selvstændigt budget og regnskab i Økonomiportalen

Udgifterne i kirkegårdssamarbejdet dækkes af midler fra to kilder. For det første kommer der indtægter fra brugerne af kirkegårdene og for det andet tilføres ligningsmidler fra de to kirkekasser. De interviewede fortæller, at samlingen af regnskab og budgetter i samarbejdet giver et bedre overblik og indblik i økonomien og brugen af midler. Nørreland sogn har nu bedre mulighed for at skabe sig et overblik over ligningsmidlerne i samarbejdet, da disse kun var bogført i Holstebro sogns regnskab inden forsøgsordningen. Dog fortæller en respondent at der er behov for større klarhed over hvilke midler, der anvendes til hvilke formål. Eftersom en stor del af de udførte arbejdsopgaver ikke

dækkes af takster fra brugerne af kirkegårdene, kan det være svært for menighedsrådene at gennemskue hvilke områder, der skal dækkes af midler fra den fælles pulje.

Den nye budgetprocedure har givet menighedsrådene en skærpet bevågenhed med midlerne i samarbejdet, hvilket har givet anledning til debat om fordelingen af midler. Det har under forsøgsordningen været svært at gøre baggrunden for hvor mange midler, de enkelte menighedsråd skal bidrage med til samarbejdet tydelig for menighedsrådene. Dog er alle interviewpersonerne enige i, at det er blevet tydeligere, hvilke midler samarbejdet har til rådighed, da det selvstændige budget og regnskab adskiller kirkegårdenes økonomi fra økonomien i kirkekasserne. Det har givet en bedre sammenhæng og koordinering i samarbejdets økonomi. Der er således skabt en bedre indsigt og transparens i samarbejdet.

At lette menighedsrådenes administrative arbejdsvilkår
Eftersom samarbejdet har et selvstændigt budget og regnskab, skal der kun bogføres én postering om måneden for kirkegårdene i regnskabet for sognene. Det foregår ved en regnskabsanvisning i forbindelse med forsøgsordningen. Denne praksis har lettet de administrative arbejdsvilkår for sognene. Fx skal Holstebros kordegn ikke længere bogføre kirkegårdens regnskab manuelt i regnskabet for Holstebro sogn. På tværs af de adspurgte opleves det ligeledes, at forsøgspraksissen har lettet det administrative arbejde for især Holstebro sogn, hvor regnskabet for samarbejdet tidligere skulle konsolideres.

Som en refleksion over forsøgslovgivningens krav om koordinerende møder mellem menighedsrådene fortæller en interviewperson, at det ikke letter de administrative arbejdsvilkår, hvis menighedsrådene skal holde flere koordinerende møder, hvor alle medlemmer af de to menighedsråd skal deltage. De involverede menighedsråd i samarbejdet har forsøgt at minimere brugen af koordinerende møder. Dette har resulteret i en praksis, hvor disse møder blot afholdes, såfremt der er uoverensstemmelse mellem samarbejdes ønsker og budgetsamrådets budgetforslag eller andre lignende behov for fælles beslutningstagning. Denne praksis opfylder intensionen i forsøgslovgivningens krav og minimerer samtidig det administrative arbejde.

Samlet set er de administrative arbejdsvilkår for menighedsrådene lettet.

At lette samarbejdernes administrative arbejdsvilkår
To af interviewpersonerne fortæller, at forsøgspraksissen har lettet samarbejdets administrative arbejdsvilkår, da der er kommet en større gennemsigtighed i samarbejdet. Inden forsøgsordningen skulle samarbejdet videregive informationer om regnskabet til Holstebro sogn. Dette undgår man, da kirkegårdsbestyrelsen selv står for at foretage regnskabet for samarbejdet.

Imidlertid fortæller en interviewpersonen, at menighedsrådenes nye procesbeskrivelse ikke har lettet de administrative vilkår for samarbejdet. Inden forsøgsordningen lå beslutningskompetencen for samarbejdets budgetramme og prioritering af midler hos kirkegårdsbestyrelsen. Den nuværende procesbeskrivelse har flyttet beslutningskompetencen for budgettet, så budgettet skal godkendes af menighedsrådene. Beslutnings-

kompetencen for prioriteringen af midler inden for budgetrammen ligger stadig i kirkegårdsbestyrelsen. Imidlertid ønsker menighedsrådene at blive inddraget i prioriteringen af samarbejdets midler, selvom denne beslutningskompetence ligger ved kirkegårdsbestyrelsen, som er sammensat af repræsentanter for menighedsrådene. Dette er ikke i overensstemmelse med forsøgets formål, da formålet for forsøget er at udlægge ansvaret for kirkegårdsdriften til repræsentanterne i kirkegårdsbestyrelsen for derved at minimere de administrative arbejdsopgaver. Dette skal bidrage til at give menighedsrådene den rigtige balance mellem de kirkelige og administrative opgaver.

Evalueringsspørgsmål

Skabe viden om hensigtsmæssigheden af modellen

De adspurgte respondenter finder modellen hensigtsmæssig, da modellen har afskaffet ekstra bogføring i forbindelse med konsolideringen af kirkegårdenes regnskab under Holstebro sogns regnskab. Det selvstændige budget har givet et bedre overblik, bedre koordinering samt større gennemsigtighed af samarbejdets økonomi for menighedsrådene. Med den forsøgte model kan samarbejdet råde over midlerne med en fortsat kontrol med midlerne hos menighedsrådene gennem deres repræsentation i kirkegårdsbestyrelsen.

Med to ejersogne kan det blive vanskeligt at afholde koordinerende møder mellem alle menighedsrådsmedlemmerne. Derfor er en kirkegårdsbestyrelse en god løsning til at minimere de koordinerende møder mellem de to sogne og fortsat opretholde den demokratiske proces. Samlet set har forsøgsmodellen været hensigtsmæssig og skabt lettede administrative arbejdsvilkår for især Holstebro sogn. Modellen har ligeledes skabt et bedre indblik i samarbejdets økonomi.

Virker modellen efter hensigten?

Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter vurderer i nedenstående skema, om formålene med forsøgslovgivningen er indfriet.

Formål		Vurdering
1.	At sikre menighedsrådet fortsat kontrol med midlerne.	Ja
2.	Skabe bedre indsigt/transparens i samarbejdets økonomi gennem selvstændigt budget og regnskab i Økonomiportalen.	Ja
3.	At lette menighedsrådenes administrative arbejdsvilkår – da menighedsrådene ikke behøver løbende at kontrollere og samkøre økonomi mellem samarbejde og menighedsråd gennem konsolidering af budget- og regnskabstal.	Ja
4.	At lette samarbejdernes administrative arbejdsvilkår.	Ja

Erfaringerne fra den fælles kirkegårdsdrift mellem Holstebro og Nørreland sogne viser, at forsøgslovgivningen indfrier de ovenstående formål. Forsøgsordningen har formået at skabe nye og bedre rammer, som menighedsrådene har kunnet samarbejde inden for. Resultatet har været lettet administrative arbejdsvilkår for menighedsrådene og et

bedre overblik over samarbejdets økonomi samtidigt med, at menighedsrådene fastholder ejerskabet over kirkegårdene og kontrollen med midlerne. På disse områder opleves forsøgspraksissen således som en positiv forandring.

Der er imidlertid rum for at opnå en endnu lettere administrativ ramme for samarbejdets udfoldelse i Holstebro og Nørreland, da beslutninger om prioriteringer af midler i samarbejdet udlægges til beslutning i menighedsrådene. Disse beslutninger kan inden for forsøgsrammens regler foretages i bestyrelsen.

Data

Evalueringen foretages på baggrund af følgende data

- Ét interview med provsten fra Holstebro provsti
- Ét interview med en repræsentant for Holstebro sogn
- Ét interview med en repræsentant for Holstebro Kirkegårde og Krematorium og kirkegårdsbestyrelsen

Alle menighedsrådsformænd i de to deltagende sogne er blevet kontaktet telefonisk med tilbud om at deltage i evalueringen. Af disse har Nørreland sogn frabedt sig at deltage.

Evalueringen er blevet sendt til provsten, menighedsrådene og Holstebro Kirkegårde og Krematorium til kommentering.

Ribe Kirkegårde

Tabel 35: Forsøgsevaluering – Forsøgsramme 2 – Ribe Kirkegårde

Baseline

Hidtidig praksis

Inden forsøgsordningen samarbejdede Ribe domsogn og Sct. Katherine sogn om deres to kirkegårde angående regnskaber og økonomi. Samarbejdet havde en kirkegårdsbestyrelse og eget CVR-nummer. Regnskabet for kirkegårdene blev udarbejdet af kirkegårdsbestyrelsen, men skulle konsolideres i regnskabet i Sct. Katherine sogn. Regnskabet blev lavet i Excel af en administrativ medarbejder, og regnskabet blev underskrevet af formændene for menighedsrådene, formanden for kirkegårdsbestyrelsen og kirkegårdsværgen. Samarbejdet havde ikke adgang til at arbejde i Økonomiportalen.

Vurdering ift. baseline-kriterie

Baseline-kriterie	Vurdering
1. Eksisterende samarbejder har ikke haft adgang til at aflægge budget og regnskab i Økonomiportalen. Dette har ligget i menighedsrådet.	Ja

De to sogne har haft et samarbejde om kirkegårdene inden forsøgsordningen trådte i kraft, men eftersom samarbejdets regnskab skulle konsolideres i Sct. Katherine sogns

regnskab, havde samarbejdet ikke adgang til aflæggelse af selvstændigt budget og regnskab i Økonomiportalen. Derfor har sognenes praksis inden indtrædelse i forsøget den nødvendige forskellighed til forsøgsindsatsen.

Fidelitet

Forsøgspraksis

Samarbejdet om Ribe Kirkegårde har fortsat en kirkegårdsbestyrelse, der er sammensat af tre repræsentanter fra hvert menighedsråd og en kirkeværge. Formandskabet for kirkegårdsbestyrelsen går på skift mellem de to menighedsråd. I én valgperiode har det ene menighedsråd formandsposten, hvor det andet menighedsråd har kirkeværgeposten, og omvendt i næste periode. Kirkegårdsbestyrelsen prioriterer midlerne i samarbejdets budgetrammer. Det betyder, at menighedsrådene gennem deres repræsentanter i kirkegårdsbestyrelsen fortsat fastholder det overordnede ansvar for disse prioriteringer. Samarbejdet har eget CVR-nummer og udarbejder et selvstændigt budget og årsregnskab i Økonomiportalen samt kvartalsrapporter. Kirkegårdsbestyrelsen lægger et selvstændigt budget for samarbejdet, som skal godkendes af menighedsrådene på det årlige koordinerende møde mellem kirkegårdsbestyrelsen og menighedsrådene. På budgetsamrådet udmelder provstiet ligningsbeløb til de to menighedsråd. Provstiet har i den forbindelse disponeret et beløb i hver af kirkekasserne til samarbejdet om kirkegårdene. Midlerne overføres til sognenes kirkekasser, som efterfølgende viderekanaliserer et beløb til samarbejdet. Menighedsrådene har imidlertid mulighed for at ændre beløbenes størrelser til samarbejdet, hvis menighedsrådene bliver enige herom. Dog har denne praksis endnu ikke været relevant. Det vil sige, at midlerne til samarbejdet afsættes af de to menighedsråd fra kirkekassernes ligningsmidler.

Vurdering af fidelitet

I nedenstående skema vurderer Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter, om forsøget lever op til fidelitets-kriterierne.

Fidelitets-kriterie		Vurdering
1.	Menighedsrådene afsætter midler til et samarbejde.	Ja
2.	Hvis flere menighedsråd bevilger midler til samarbejdet afholdes et eller flere koordinerende møder mellem menighedsrådene, hvor økonomien fastlægges.	Ja
3.	Samarbejdet skal udarbejde budget, kvartalsrapporter og årsregnskab parallelt med menighedsrådene.	Ja

Forsøget er foretaget inden for rammerne af fidelitetskravene. Eftersom både baselinekriteriet og fidelitets-kriterierne er opfyldt for samarbejdet, kan der evalueres på, om overgangen til forsøgsordningen opfylder de intenderede formål.

Formål
Menighedsrådet har fortsat kontrol med midlerne Menighedsrådene skal godkende budgettet og årsregnskabet for samarbejdet, ligeledes er det menighedsrådene, der afsætter midlerne til samarbejdet. Beslutningskompetencen vedrørende prioriteringen af midler inden for samarbejdets budgetramme er udlagt til kirkegårdsbestyrelsen, hvorved menighedsrådene bibeholder det overordnede ansvar gennem deres repræsentanter i bestyrelsen. Disse forhold taget i betragtning betyder det, at menighedsrådene fortsat har kontrol med midlerne i samarbejdet.
Skabe bedre indsigt/transparens i samarbejdets økonomi gennem selvstændigt budget og regnskab i Økonomiportalen Samarbejdets aflæggelse af budget og regnskab i Økonomiportalen har givet et bedre indblik og transparens i samarbejdets økonomi, da Økonomiportalen giver mulighed for at sammenligne økonomien med tidligere år. Det er ligeledes blevet nemmere for kirkegårdsbestyrelsen og for sognene at gennemskue økonomien, eftersom regnskabet ikke længere skal konsolideres i Sct. Katherine sogn.
At lette menighedsrådenes administrative arbejdsvilkår Det selvstændige budget og regnskab i Økonomiportalen har lettet menighedsrådenes administrative arbejdsvilkår, eftersom kirkegårdenes regnskab ikke længere skal konsolideres i Sct. Katherine sogns regnskab. Det har været tidsbesparende for menighedsrådene og kordegnen i Sct. Katherine sogn, at samarbejdets regnskabsfører ikke længere skal have informationer om økonomien oplyst af menighedsrådene. Det har ligeledes nedsat risikoen for fejl i regnskaberne, at oplysningerne ikke skal videregives gennem flere led. De administrative arbejdsvilkår er også blevet lettet for regnskabsføreren i Ribe domsogn, da Ribe domsogn ikke længere skal postere GIAS-betalinger, eftersom GIAS-betalinger går direkte til samarbejdets regnskabsfører under forsøgspraksissen. Derudover har det lettet menighedsrådenes administrative arbejdsvilkår, at de skal forholde sig til færre beslutninger angående kirkegårdene, da beslutningskompetencen er udlagt til kirkegårdsbestyrelsen. På tværs af menighedsrådene opleves der således en lettelse af de administrative arbejdsvilkår.
At lette samarbejdernes administrative arbejdsvilkår Det har lettet samarbejdets administrative arbejdsvilkår, at de ikke længere er afhængige af menighedsrådene i forhold til aflæggelse af regnskab. Det har nedsat risikoen for fejl, og det har ligeledes givet en bedre indsigt i økonomien. Interviewpersonerne nævner ligeledes, at aflæggelsen af budget og regnskab i Økonomiportalen svarer bedre til den tekniske udvikling sammenlignet med de redskaber, som samarbejdet havde til rådighed inden forsøgsordningen.

Desuden har det lettet det administrative arbejde, at der er færre instanser, der er afhængige af hinanden i forhold til tidsfrister, eftersom det kan være svært at samle mange mennesker inden en bestemt tidsfrist.

Evalueringsspørgsmål

Skabe viden om hensigtsmæssigheden af modellen

De interviewede er glade for forsøgsordningen, og de fremhæver det selvstændige regnskab for samarbejdet og muligheden for at kunne arbejde i Økonomiportalen som de afgørende elementer for hensigtsmæssigheden af modellen. Det selvstændige regnskab i Økonomiportalen har både skabt en bedre transparens i samarbejdets økonomi, og det har lettet de administrative arbejdsvilkår for både menighedsrådene og for samarbejdet. Det skyldes, at menighedsrådene har kunne uddelegere nogle tidligere ansvarsområder til samarbejdet, og at samarbejdet er blevet mere uafhængige af menighedsrådene i forhold til det administrative arbejde.

Menighedsrådene har gennem kirkegårdsbestyrelsen fortsat det overordnende ansvar for økonomien. Samtidigt har det lettet menighedsrådenes administrative arbejde, at de har uddelegeret beslutningskompetencen til kirkegårdsbestyrelsen angående prioriteringen af midlerne i samarbejdet.

Virker modellen efter hensigten?

Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter vurderer i nedenstående skema, hvorvidt formålene med forsøgslovgivningen er indfriet.

Formål		Vurdering
1.	At sikre menighedsrådet fortsat kontrol med midlerne.	Ja
2.	Skabe bedre indsigt/transparens i samarbejdets økonomi gennem selvstændigt budget og regnskab i Økonomiportalen.	Ja
3.	At lette menighedsrådenes administrative arbejdsvilkår – da menighedsrådene ikke behøver løbende at kontrollere og samkøre økonomi mellem samarbejde og menighedsråd gennem konsolidering af budget- og regnskabstal.	Ja
4.	At lette samarbejdernes administrative arbejdsvilkår.	Ja

Erfaringerne fra samarbejdet mellem Ribe domsogn og Sct. Katherine sogn viser, at forsøgslovgivningens ovenstående formål bliver indfriet. Forsøgsordningen har skabt nye og bedre rammer, som menighedsrådene har kunnet samarbejde inden for. Resultatet har især været lettede administrative arbejdsvilkår for menighedsrådene og for samarbejdet, samt et bedre overblik over samarbejdets økonomi samtidigt med, at menighedsrådene fastholder kontrollen med midlerne. Forsøgspraksissen opleves dermed som en positiv forandring.

Data

Evalueringen foretages på baggrund af følgende data

- Et interview med repræsentant for Sct. Katherine sogns menighedsråd.

- Et interview med repræsentant for Ribe domsogns menighedsråd samt regnskabsføreren for kirkegårdssamarbejdet.

Kirkegårdslederen for Ribe Kirkegårde er blevet kontaktet telefonisk med tilbud om at deltage i evalueringen, og henviste til regnskabsføreren for kirkegårdssamarbejdet, der er interviewet sammen med repræsentanten for Ribe domsogn.

Evalueringen har været sendt til menighedsrådene og øvrige interviewede parter til kommentering.

Kirkeadministration

Tabel 36: Forsøgsevaluering – Forsøgsramme 2 – Kirkeadministration

Baseline

Hidtidig praksis

Siden 2009 har Kirkeadministration fungeret som et samarbejde mellem en række menighedsråd. Kirkeadministration varetog regnskabsfunktioner for de menighedsråd, der var medlemmer. På grund af dispensation fra Kirkeministeriet aflagde samarbejdet selvstændigt budget og årsregnskab. Samarbejdets økonomi skulle dermed ikke konsolideres i et sogneregnskab. Dog havde samarbejdet ikke adgang til at aflægge budget og regnskab i Økonomiportalen.

De menighedsråd, der blev medlem af Kirkeadministration lige inden eller umiddelbart efter forsøgsordningen trådte i kraft, har inden deres medlemskab af Kirkeadministration haft en bogholder eller kordegn ansat til at varetage regnskabsfunktionen.

Vurdering ift. baseline-kriterie

Baseline-kriterie	Vurdering
1. Eksisterende samarbejder har ikke haft adgang til at aflægge budget og regnskab i Økonomiportalen. Dette har ligget i menighedsrådet.	Ja

Eftersom Kirkeadministration ikke har haft adgang til at aflægge samarbejdets budget og årsregnskab i Økonomiportalen har samarbejdets praksis inden indtrædelse i forsøget den nødvendige forskellighed til forsøgsindsatsen.

Fidelitet

Forsøgspraksis

Kirkeadministration er et fælles administrationskontor for de 52 menighedsråd, der indgår i samarbejdet. Kirkeadministration udarbejder og varetager budget, regnskab, løn, HR-opgaver m.m. på vegne af de deltagende menighedsråd. Menighedsrådene er indirekte repræsenteret i bestyrelsen, som består af fem medlemmer, der er valgt af og blandt repræsentanterne for de 52 menighedsråd.

Bestyrelsen udarbejder et budgetforslag, hvorudfra menighedsrådene på et årligt repræsentantskabsmøde, afsætter midlerne til samarbejdet og godkender årsregnskaberne. Herefter er det bestyrelsen, der prioriterer midlerne inden for den økonomiske ramme. Menighedsrådene betaler hver især et bidrag til samarbejdet, der er beregnet ud fra et grundhonorar, lønberegning og sognets antal posteringer.

Samarbejdet udarbejder parallelt med menighedsrådene budget og årsregnskab i Økonomiportalen, samt kvartalsrapporter.

Vurdering af fidelitet
I nedenstående skema vurderer Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter, hvorvidt forsøgsindsatsen har levet op til fidelitets-kriterierne.

Fidelitets-kriterie		Vurdering
1.	Menighedsrådene afsætter midler til et samarbejde.	Ja
2.	Hvis flere menighedsråd bevilger midler til samarbejdet afholdes et eller flere koordinerende møder mellem menighedsrådene, hvor økonomien fastlægges.	Ja
3.	Samarbejdet skal udarbejde budget, kvartalsrapporter og årsregnskab parallelt med menighedsrådene.	Ja

Forsøget er foretaget inden for rammerne af de tre fidelitetskrav.

Da beslutning om afsættelse af midler til samarbejdet vedtages på repræsentantskabsmødet, hvor alle menighedsråd er repræsenteret, har menighedsrådene beslutningskompetencen til afsættelse af midler til samarbejdet gennem deres repræsentanter. Denne praksis er i overensstemmelse med forsøgets intention.

Der afholdes koordinerende repræsentantskabsmøder mellem menighedsrådene, hvor bestyrelsens budgetforslag og årsregnskabet skal godkendes. Dermed fastlægges samarbejdets økonomi på koordinerende møder i overensstemmelse med forsøgets intenderede praksis.

Ifølge den intenderede forsøgspraksis udarbejdes i samarbejdet særskilt budget, kvartalsrapporter og årsregnskab parallelt med menighedsrådene.

Eftersom både baseline-kriteriet og fidelitets-kriterierne er opfyldt for samarbejdet, kan der evalueres på, om overgangen til forsøgsordningen opfylder de intenderede formål.

Formål

Menighedsrådet har fortsat kontrol med midlerne
Menighedsrådene skal godkende budgettet og årsregnskabet for samarbejdet gennem deres repræsentanter på det koordinerende repræsentantskabsmøde. Det er ligeledes menighedsrådene, der gennem deres repræsentanter, afsætter midlerne til samarbejdet. Beslutningskompetencen vedrørende prioriteringen af midler i samarbejdet er udlagt til bestyrelsen, der udarbejder et budgetforslag. Dog bibeholder menighedsrådene

det overordnede ansvar gennem deres repræsentanter, der skal godkende prioriteringerne på det koordinerende møde. Gennem disse forhold har menighedsrådene fortsat kontrol med midlerne i samarbejdet. Især bidrager repræsentantskabsmødet til at menighedsrådene oplever at have den nødvendige kontrol med midlerne. Dertil kommer at samarbejdet gør det muligt at ansætte fagfolk til opgaveløsningen og til løbende rådgivning af menighedsrådene, hvilket nogle menighedsråd lægger vægt på giver en tryghed i deres beslutningstagning og styring af midlerne.

Skabe bedre indsigt/transparens i samarbejdets økonomi gennem selvstændigt budget og regnskab i Økonomiportalen

Inden forsøgsordningen trådte i kraft havde samarbejdet en dispensation til at aflægge selvstændigt budget og årsregnskab, der ikke skulle konsolideres i et sogneregnskab. Denne dispensation var ifølge Kirkeadministration under ophør. Hvis samarbejdet havde mistet sin dispensation, var samarbejdet blevet nødt til at konsolidere sit regnskab i et sogneregnskab, hvilket ville have medført en forringelse af gennemsigtigheden, da man så ikke ligetil ville kunne skelne samarbejdets regnskab fra sognets. Det ville ifølge Kirkeadministration have betydet, at samarbejdet sandsynligvis var ophørt.

Under forsøgslovgivningen har samarbejdet ligesom tidligere lavet eget samlet regnskab. Det er foregået i Økonomiportalen. Brugen af Økonomiportalen har hverken forbedret eller forværret transparensen og indblikket i samarbejdets økonomi fra menighedsrådenes perspektiv, eftersom det kun er bestyrelsesformanden og administrationschefen for Kirkeadministration, der har adgang til samarbejdets økonomiportal. Respondenterne fortæller dog, at de har et godt indblik i samarbejdets økonomi gennem de koordinerende møder, hvor repræsentanterne kan referere tilbage til deres menighedsråd. Derudover sender bestyrelsen referater fra bestyrelsesmøder og kvartalsrapporter til menighedsrådene. Dog nævner en interviewet, at indsigten i samarbejdets økonomi potentielt kunne forbedres, hvis menighedsrådene får kiggeadgang til Økonomiportalen.

Inden forsøgsordningen brugte samarbejdet deres egne regnskabsskemaer til aflæggelse af regnskab. Under forsøgspraksissen skal samarbejdet aflægge regnskab i de officielle regnskabsskemaer for folkekirken. Det har ikke hjulpet overskueligheden i regnskabet, eftersom bestyrelsen bliver nødt til at forklare menighedsrådene detaljerne i regnskabet, da regnskabsskemaerne er svære at gennemskue. Det ville dermed være en fordel for transparensen i samarbejdet, hvis regnskabsskemaerne var tilpasset samarbejdets behov for regnskabsaflæggelse.

At lette menighedsrådenes administrative arbejdsvilkår

Samarbejdet har ikke tidligere skulle konsolidere deres regnskab i et sogneregnskab, og derfor er menighedsrådenes administrative arbejdsvilkår hverken lettet eller besværliggjort som følge af forsøgspraksissen på dette område. Dog kunne samarbejdet have risikeret at skulle konsolidere deres regnskab i et sogneregnskab, hvis samarbejdet ikke havde indgået i forsøgsordningen. På den baggrund har menighedsrådene undgået en besværliggørelse af deres administrative arbejdsvilkår. Derudover har forsøgsordningen medført, at menighedsrådene skal meddele Kirkeministeriet, når de ind- og udmelder sig af samarbejdet, hvilket er en besværliggørende arbejdsgang.

De menighedsråd, der ikke var medlem af Kirkeadministration inden forsøgslovgivningen, og som dermed kan sammenligne med deres praksis inden de indgik i samarbejdet, fortæller om en lettelse af deres administrative arbejdsvilkår som følge af samarbejdet. Menighedsrådene oplever en tryghed ved den faglighed og ekspertise, som Kirkeadministration leverer og oplever, at regnskaber og HR-opgaver bliver udført korrekt og til tiden. Samarbejdet har givet medlemmerne en god indsigt i deres kirkekassers midler, da der for nogle menighedsråd er sket en kvalitativ forbedring af regnskabsopstillingerne, efter de er blevet medlem af Kirkeadministration. Det giver menighedsrådene en bedre kontrol med deres egen økonomi.

Kirkeadministration minder medlemmerne om tidsfrister for administrative arbejdsopgaver og hjælper med regnskabsopstillinger, mødeindkaldelse og referater. Det er især en hjælp i forhold til vidensoverlevering ved et formandsskifte og nye medlemmer i menighedsrådene, eftersom nye menighedsrådsmedlemmer ikke nødvendigvis er bekendt med alle tidsfrister og administrative opgaver.

Samarbejdet om Kirkeadministration har desuden lettet de administrative arbejdsvilkår for de folkevalgte kasserere i menighedsrådene ved at udføre regnskabsaflæggelsen. Den hjælp, kassererne kan få gennem Kirkeadministration, betyder, at den forkundskab til økonomi og regnskab, som kræves af en kasserer sænkes betydeligt.

Kirkeadministration har ligeledes lettet arbejdsvilkårene for kontaktpersonerne, da Kirkeadministration har overtaget nogle af de HR-opgaver, der kan være i sognene. Det giver menighedsrådene mulighed for at beskæftige sig med andre menighedsrådsopgaver. Derudover kan menighedsrådene spørge Kirkeadministration til råds angående juridiske spørgsmål og folkekirkens lønsystemer, der kan være komplicerede for menighedsrådene at gennemskue.

Andre administrative fordele ved samarbejdet er, at sognene er mindre sårbare i forhold til sygdom og ferieafholdelse. De sogne, der tidligere havde én ansat i sognet til bogholderi, oplever nu, at hvis deres kontaktperson i Kirkeadministration er fraværende, så er der en afløser til at overtage kontaktfunktionen i mellemtiden.

Enkelte interviewede fortæller, at deres administrative opgaver er blevet en smule mere besværliggjort ved, at de ikke længere har en regnskabsfører på samme matrikel som menighedsrådet. Dog fortæller de adspurgte, at Kirkeadministration er let tilgængelige både skriftligt og telefonisk, når menighedsrådene har spørgsmål.

At lette samarbejdernes administrative arbejdsvilkår

Samarbejdets administrative arbejdsvilkår er blevet lettet ved, at forsøgsordningen har muliggjort, at samarbejdet fortsat kan have en selvstændig økonomi, der ikke skal konsolideres i et sogneregnskab. Hvis samarbejdets økonomi skulle konsolideres i et sogneregnskab, og det pågældende sogn valgte at forlade samarbejdet, skulle samarbejdet dertil finde et nyt sogn, der ville være villigt til at lade samarbejdet konsolidere sit regnskab i sognets regnskab. Samarbejdets selvstændighed har ligeledes muliggjort, at samarbejdet har sit eget CVR-nummer. På dette område har forsøgslovgivningen hindret en besværliggørelse af samarbejdets administrative arbejdsvilkår.

På andre områder er samarbejdets administrative arbejdsvilkår blevet besværliggjort af forsøgslovgivningen, da de nye regnskabsskemaer har kompliceret bestyrelsens afrapportering til menighedsrådene angående samarbejdets økonomi, eftersom regnskabsskemaerne er uigennemskuelige for menighedsrådene. Derudover er samarbejdet godkendt som en enhed, der er sidestillet med menighedsrådene på de administrative områder. Dog oplever samarbejdet ikke, at Digitale ArbejdsPlads leverer de nødvendige informationer. Fx modtager samarbejdet ikke mails, når der udbydes kurser fra FUV og andre relevante informationer for samarbejdets virke.

Samarbejdet har ligeledes oplevet det besværligt at få de rette informationer fra Kirkeministeriet angående forsøgslovgivningen, når samarbejdet har bedt om disse. Fx har samarbejdet behov for en tydelig procedure for, hvilke instanser i Kirkeministeriet, der skal informeres om samarbejdets medlemmer, herunder ind- og udmeldelser.

Evalueringsspørgsmål

Skabe viden om hensigtsmæssigheden af modellen

Gennem menighedsrådenes medlemskab af samarbejdet og repræsentantskabsmøderne har samarbejdet en struktur, hvor menighedsrådene stadig har indflydelse på samarbejdet. Når menighedsrådene samarbejder om at løse de administrative arbejdsopgaver gennem Kirkeadministration, giver det mulighed for, at kassererne og kontaktpersonerne kan sparre med hinanden på tværs af sogne.

Samarbejdets service styrker samtidig sognenes regnskabspraksis, da regnskabsføringen kan foregå med faguddannet personale, som er specialiseret i kirkeregnskaber. Dette giver en bedre opgaveløsning end når én bogholder fører regnskab for ét sogn og når det personale, som udfører opgaven ikke er specialiseret i denne faglighed.

Det opleves som hensigtsmæssigt, at samarbejdets økonomi ikke skal konsolideres i et sogneregnskab, da sådan en praksis ville sænke gennemskueligheden af både sognets og samarbejdets økonomi.

Derudover er det vigtigt for samarbejdet, at Kirkeadministration fortsat kan få sine egne vedtægter godkendt af Kirkeministeriet, da vedtægterne skal holdes enkle for at lette samarbejdet mellem det store antal menighedsråd.

Samarbejdet omfatter sjællandske sogne og Kirkeadministrations kontorbygning ligger ligeledes på Sjælland. Det giver menighedsrådene en logistisk fordel, da medlemmerne kan møde op på samarbejdets matrikel, hvis de har behov for det.

De interviewede fortæller, at der er et behov for, at forsøgsordningen gøres permanent, eftersom der er brug for samarbejdet. Derudover er det en utryg situation for både menighedsrådene og samarbejdets ansatte, at de ikke ved, om samarbejdet kan fortsætte.

Modellen virker således hensigtsmæssig, især fordi det er menighedsrådene, der fastholder det overordnede ansvar for afsættelse af midler til samarbejdet samtidigt med, at menighedsrådene bliver stillet en professionel ydelse til rådighed, hvor de ansatte er

specialister i kirkeregnskaber. Desuden ser modellen ud til at skabe bedre sparringsmuligheder på tværs af menighedsråd.

Virker modellen efter hensigten?
I nedenstående skema vurderer Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter, om formålene med forsøgslovgivningen er indfriet.

Formål		Vurdering
1.	At sikre menighedsrådet fortsat kontrol med midlerne.	Ja
2.	Skabe bedre indsigt/transparens i samarbejdets økonomi gennem selvstændigt budget og regnskab i Økonomiportalen.	Ja
3.	At lette menighedsrådenes administrative arbejdsvilkår – da menighedsrådene ikke behøver løbende at kontrollere og samkøre økonomi mellem samarbejde og menighedsråd gennem konsolidering af budget- og regnskabstal.	Ja
4.	At lette samarbejdernes administrative arbejdsvilkår.	Ja

Erfaringerne fra samarbejdet om Kirkeadministration viser, at forsøgslovgivningen indfrier de ovenstående formål. Forsøgsordningen har formået at sikre menighedsrådenes fortsatte kontrol med midlerne gennem repræsentantskabsmøderne og skabe en god indsigt i samarbejdets økonomi. Virkningen har været et lettet administrativt arbejde i menighedsrådene, især for kassererne og kontaktpersonerne, der med samarbejdet kan få professionel hjælp til deres arbejdsopgaver. Samarbejdets administrative arbejdsvilkår er overordnet set blevet lettet taget i betragtning af, at samarbejdet har undgået at skulle konsolidere deres regnskab i et sogneregnskab, og dermed har samarbejdet også kunnet fortsætte som en selvstændig enhed med eget budget og regnskab samt adgang til anvendelse af Økonomiportalen.

Data

Evalueringen foretages på baggrund af følgende data

- Ni interviews med repræsentanter for følgende menighedsråd: Høsterkøb, Hareskov, Bellahøj-Utterslev sogn, Nygård, Opstandelseskirken, Ølstykke, Stenløse, Præstebro og Vejby.
- Ét interview med bestyrelsesformanden for Kirkeadministration.
- Ét interview med administrationschefen for Kirkeadministration.

Data i denne evalueringsrapport bygger på erfaringer fra menighedsråd, der er blevet medlemmer af Kirkeadministration under forsøgslovgivningen i årene 2017-2019. Kirkeadministration har imidlertid eksisteret siden år 2009, hvorfor en række menighedsråd har været medlem i en længere årrække. Data fra de udvalgte menighedsråd, har givet mulighed for et sammenligningsgrundlag mellem den praksis, som menighedsrådene har haft omkring regnskabsadministration inden og efter indtrædelsen i Kirkeadministration. Alle menighedsråd, der blev medlem af Kirkeadministration i tidsrummet september 2017 til april 2019, er blevet kontaktet per e-mail samt ringet op telefonisk med tilbud om at deltage i evalueringen. Af disse er Værløse, Mårum og Veksø ikke vendt tilbage på henvendelserne.

De syv menighedsråd, der har været medlem af Kirkeadministration i mindre end ti måneder, har ikke nået at opbygge et dybtgående erfaringsgrundlag. De er derfor blevet kontaktet per e-mail og informeret om, at deres erfaringer ikke indgår i evalueringen, men at de har mulighed for at kommentere på evalueringen, hvis deres erfaringer deviererer fra rapportens resultater. Det vedrører følgende menighedsråd: Pederstrup, Søllerød, Sankt Lukas, Vesterbro, Oppe Sundby, Snostrup og Bethlehem.

De menighedsråd, der blev medlem af Kirkeadministration før september 2017, er blevet kontaktet med tilbud om at deltage i evalueringen. Imidlertid viste interviewene, at menighedsrådenes medlemskab af Kirkeadministration fra flere år inden, forsøgsordningen trådte i kraft, ikke gav mulighed for et sammenligningsgrundlag mellem den praksis, som menighedsrådene har haft omkring regnskabsadministration inden og efter indtrædelsen i Kirkeadministration. Derfor udgår disse interviews af datagrundlaget for evalueringen.

Evalueringen er blevet sendt til samtlige deltagende menighedsråd i samarbejdet samt bestyrelsesformand og administrationschef for Kirkeadministration til kommentering.

Folkekirkens Hus, Aalborg

Tabel 37: Forsøgsevaluering – Forsøgsramme 2 – Folkekirkens Hus, Aalborg

Baseline

Hidtidig praksis

Folkekirkens Hus blev oprettet i 2015, og er et samarbejde mellem fire provstier i Aalborg kommune: Budolfi domprovsti, Aalborg Nordre, Aalborg Østre og Aalborg Vestre provstier. Projektet blev vedtaget på budgetsamråd mellem menighedsrådene og provstiudvalgene, hvor forslaget om oprettelse af samarbejdet blev vedtaget ved mindst to tredjedele stemmeflertal. Midlerne til projektet blev løftet ud af det fælles ligningsområde i provstierne, inden der blev lagt budgetramme for de enkelte provstier. Samarbejdet købte en bygning, som skulle danne den fysiske ramme for Folkekirkens Hus. Samarbejdet havde sin egen bestyrelse og ansatte en bogholder. Bestyrelsen for Folkekirkens Hus opsatte linjerne for indholdet af og formålet med Folkekirkens Hus og samarbejdet. Folkekirkens Hus kan dermed bruges til mødeaktiviteter, kurser, koncerter m.m. Ligningsregnskabet for samarbejdet blev konsolideret i Budolfi domsogn. Bestyrelsen skulle godkende samarbejdets regnskab, og Budolfi domprovsti skulle godkende samarbejdets regnskab som en del af domprovstiets samlede regnskab. Samarbejdet havde ikke adgang til at lægge selvstændigt budget og årsregnskab i Økonomiportalen, da samarbejdets regnskab blev konsolideret i regnskabet for Budolfi sogn.

Vurdering ift. baseline-kriterie

Baseline-kriterie	Vurdering
1. Eksisterende samarbejder har ikke haft adgang til at aflægge budget og regnskab i Økonomiportalen. Dette har ligget i menighedsrådet.	Ja

Eftersom samarbejdet for Folkekirkens Hus ikke har haft adgang til at aflægge selvstændigt budget og regnskab i Økonomiportalen, har den hidtidige praksis den nødvendige forskellighed til forsøgsindsatsen.

Fidelitet

Forsøgspraksis

Efter forsøgsordningen er trådt i kraft har samarbejdet for Folkekirkens Hus fået eget CVR-nummer samt et selvstændigt budget og årsregnskab i Økonomiportalen, og samarbejdet udarbejder kvartalsrapporter. Regnskabet skal derfor ikke længere konsolideres i regnskabet for Budolfi sogn. Dermed refererer samarbejdet nu direkte til Budolfi domprovsti.

Midlerne til samarbejdet afsættes af det fælles budgetudvalg for de fire provstier, som består af de fire provster og en repræsentant fra hver af de fire provstiudvalg. Repræsentanterne fra provstiudvalgene forelægger provstiudvalgene det afsatte beløb til samarbejdet, der efterfølgende meddeler menighedsrådene i de pågældende provstier.

Midlerne til samarbejdet bliver løftet fra den overordnede ramme for de fire provstier og tildelt Budolfi provsti, der videregiver midlerne til samarbejdet. Samarbejdet om Folkekirkens Hus har resulteret i, at fordelingsnøglen mellem de fire provstier er blevet omlagt, da Budolfi domprovsti har fået ekstra udgifter til personale og drift af Folkekirkens Hus.

Hvis samarbejdet skal træffe store beslutninger for samarbejdets økonomi, indkaldes menighedsrådene til et ekstraordinært møde med provstiudvalgene, hvor forslaget vedtages ved et stemmeflertal på minimum to tredjedele.

Beslutningskompetencen angående prioritering af midler i samarbejdet ligger hos bestyrelsen for Folkekirkens Hus, som udarbejder budget for samarbejdet, og som ligeledes har stået for renoveringen af Folkekirkens Hus. Bestyrelsen for Folkekirkens Hus er sammensat af biskoppen for Aalborg stift, provsterne fra to af de fire deltagende provstier, en repræsentant fra hver af de fire provstiudvalg og en sognepræst som medarbejderrepræsentant. Desuden er formanden og kassereren fra Budolfi sogns menighedsråd fødte medlemmer af bestyrelsen.

Vurdering af fidelitet

I nedenstående skema vurderer Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter, om forsøgsindsatsen har levet op til forsøgets fidelitets-kriterier.

Fidelitets-kriterie		Vurde-ring
1.	Menighedsrådene afsætter midler til et samarbejde.	Nej
2.	Hvis flere menighedsråd bevilger midler til samarbejdet afholdes et eller flere koordinerende møder mellem menighedsrådene, hvor økonomien fastlægges.	Nej
3.	Samarbejdet skal udarbejde budget, kvartalsrapporter og årsregn-skab parallelt med menighedsrådene.	Ja

Forsøget er foretaget inden for ét af de tre fidelitetskrav.

Menighedsrådene indkaldes til beslutningstagende møder, når samarbejdet skal træffe ekstraordinære beslutninger angående samarbejdets økonomi. Imidlertid afsættes midlerne til samarbejdet af det fælles budgetudvalg for de fire provstier uden om menighedsrådenes kirkekasser i sognene. Det betyder, at det ikke er menighedsrådene i de fire provstier, der har beslutningskompetencen til at afsætte midler til samarbejdet. Dette er uden for intensionen i forsøgsrammen.

Bestyrelsen for Folkekirkens Hus afholder koordinerende møder, hvor økonomiudkast til samarbejdet etableres. Menighedsrådene er indirekte repræsenteret i bestyrelsen via repræsentanter fra provstiudvalgene, dog kan økonomien hverken siges at bevilges eller fastlægges på disse møder, da den formelle kompetence ligger i det fælles budgetudvalg for de fire provstier. Derfor bliver økonomien ikke fastlagt på koordinerende møder mellem menighedsrådene. Dette er således også uden for intensionen i forsøgsrammen.

Samarbejdet udarbejder selvstændigt budget, kvartalsrapporter og årsregnskab parallelt med menighedsrådene. Dette er i overensstemmelse med den intenderede forsøgspraksis.

Praksis under forsøget er ikke foretaget inden for rammerne af forsøgets intentioner, eftersom menighedsrådene ikke er direkte involverede i beslutningsprocesserne for samarbejdet. Det betyder, at der ikke kan evalueres på, hvorvidt forsøgets intenderede indsats fungerer efter hensigterne. Derfor kan formål og evalueringsspørgsmål ikke behandles, hvorfor de udgår nedenfor.

Data

Evalueringen foretages på baggrund af følgende data

- Tre interviews med provster fra følgende provstier: Aalborg Nordre, Aalborg Østre og Aalborg Vestre.
- Ét interview med repræsentant for Budolfi domsogn.
- Ét bestyrelsesmedlem fra Folkekirkens Hus.
- Kommentarer på evalueringen fra provsten for Budolfi provsti.

Alle fire provster i Budolfi, Aalborg Nordre, Aalborg Østre og Aalborg Vestre provstier, menighedsrådsformand for Budolfi sogn, repræsentant for bestyrelsen for Folkekirkens

Hus samt biskoppen for Aalborg stift er blevet kontaktet per e-mail samt ringet op telefonisk med tilbud om at deltage i evalueringen. Af disse er det aftalt med biskoppen for Aalborg stift, at interview ikke var nødvendigt, da informationen opnået i interviews med de deltagende provster, var tilstrækkelig.

Evalueringen har været sendt til kommentering hos de deltagende provstier og sogne samt biskoppen for Aalborg stift.

Vejle Kirkegårde

Tabel 38: Forsøgsevaluering – Forsøgsramme 2 – Vejle Kirkegårde

Baseline

Hidtidig praksis

Inden forsøgsordningen havde Skt. Johannes, Skt. Nicolai, Vor Frelser og Nørremarken sogne et økonomisk samarbejde om driften af Vejle Kirkegårde. Når menighedsrådene fik tildelt en budgetramme fra provstiudvalget, blev midlerne fordelt mellem de fire menighedsråds kirkekasser og kirkegårdene ud fra en politisk bestemt fordelingsnøgle. Regnskabet for kirkegårdene blev konsolideret i regnskabet for Skt. Nicolai sogn. Samarbejdet for kirkegårdene havde ikke mulighed for at aflægge selvstændigt budget og regnskab i Økonomiportalen.

Vurdering ift. baseline-kriterie

Baseline-kriterie	Vurdering
1. Eksisterende samarbejder har ikke haft adgang til at aflægge budget og regnskab i Økonomiportalen. Dette har ligget i menighedsrådet.	Ja

De fire sogne har haft et økonomisk samarbejde om kirkegårdsdriften inden forsøgsordningen trådte i kraft, men eftersom samarbejdets regnskab skulle konsolideres i et sogneregnskab, havde samarbejdet ikke adgang til aflæggelse af selvstændigt budget og regnskab i Økonomiportalen. Følgelig har samarbejdets praksis inden indtrædelse i forsøget den nødvendige forskellighed til forsøgsindsatsen.

Fidelitet

Forsøgspraksis

De fire sogne har fortsat et økonomisk samarbejde om driften af Vejle Kirkegårde. Samarbejdet har organiseret sig i en kirkegårdsbestyrelse med to repræsentanter fra hvert menighedsråd. Samarbejdet har sit eget CVR-nummer og 18 ansatte inklusiv en kirkegårdsleder. Samarbejdet udarbejder selvstændigt budget og regnskab i Økonomiportalen samt kvartalsrapporter parallelt med menighedsrådene. Kirkegårdsbestyrelsen udarbejder budget for samarbejdet på baggrund af et oplæg fra kirkegårdslederen. Der afholdes seks møder årligt i kirkegårdsbestyrelsen. Der afholdes ligeledes ét årligt koordinerende møde mellem menighedsrådene, menighedsrådenes kasserere og kirkegårdslederen. Midlerne til samarbejdet afsættes af provstiudvalget og overføres direkte til samarbejdet.

Vurdering af fidelitet
Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter vurderer i nedenstående skema, hvorvidt forsøget lever op til fidelitets-kriterierne.

Fidelitets-kriterie		Vurdering
1.	Menighedsrådene afsætter midler til et samarbejde.	Nej
2.	Hvis flere menighedsråd bevilger midler til samarbejdet afholdes et eller flere koordinerende møder mellem menighedsrådene, hvor økonomien fastlægges.	Nej
3.	Samarbejdet skal udarbejde budget, kvartalsrapporter og årsregnskab parallelt med menighedsrådene.	Ja

Forsøget er foretaget inden for to af de tre fidelitetskrav.

Beslutningen om afsættelse af midler til samarbejdet ligger i provstiudvalget, eftersom midlerne afsættes direkte til samarbejdet og ikke til menighedsrådenes kirkekasser for derefter at blive tildelt samarbejdet. Menighedsrådene har dermed ikke selv beslutningskompetencen, og derfor kan menighedsrådene ikke længere siges at være den instans, som afsætter midlerne til samarbejdet om end forslag til budget kommer fra menighedsrådene gennem repræsentanterne i kirkegårdsbestyrelsen. Det betyder i praksis, at provstiudvalget i princippet kan ændre på midlernes størrelse eller vælge at gå imod kirkegårdsbestyrelsens budgetforslag, hvilket ikke er i overensstemmelse med forsøgets intenderede formål.

Der afholdes koordinerende møder mellem menighedsrådene, hvor budgetudkast etableres i regi af kirkegårdsbestyrelsen. Dog kan økonomien hverken siges at bevilliges eller fastlægges på disse møder, da den formelle kompetence ligger i provstiudvalget. Dette er uden for hensigten i forsøget.

Samarbejdet udarbejder parallelt med menighedsrådene selvstændigt budget, kvartalsrapporter og årsregnskab, som er i overensstemmelse med forsøgets intenderede praksis.

Indsatsen under forsøget er ikke foretaget inden for rammerne af forsøgets intentioner, eftersom to af de tre fidelitetskrav ikke er efterkommet i praksis. Derfor kan der ikke evalueres på, om forsøgets intenderede indsats fungerer efter hensigterne. Det betyder, at formål og evalueringsspørgsmål ikke kan behandles, hvorfor de udgår nedenfor.

Data

Evalueringen foretages på baggrund af følgende data
To interviews med repræsentanter for følgende menighedsråd: Skt. Nicolai og Vor Frelser sogne.

Menighedsrådsformændene for Skt. Nicolai, Vor Frelser, Skt. Johannes og Nørremarken sogne er blevet kontaktet per e-mail samt ringet op telefonisk med tilbud om at deltage

i evalueringen. Af disse har Nørremarken sogn henvist til kirkegårdslederen, og Skt. Johannes sogn har henvist til formanden for kirkegårdsbestyrelsen, hvoraf begge er interviewet som repræsentanter for henholdsvis Skt. Nicolai og Vor Frelser sogne.

Evalueringen har været sendt til alle menighedsrådene samt den interviewede kirkegårdsleder til kommentering.

Den fælles kirkegårdsdrift for Nakskov Kirkegårde

Tabel 39: Forsøgsevaluering – Forsøgsramme 2 – Den fælles kirkegårdsdrift for Nakskov Kirkegårde

Baseline

Hidtidig praksis

Inden indtrædelse i forsøget har Nakskov Kirkegårde været drevet af menighedsrådene i Skt. Nikolai Sogn og Stormark Sogn. Budget og regnskab for kirkegården har været konsolideret i budgettet og regnskabet for Skt. Nikolai Sogn, hvorfor samarbejdet ikke har haft adgang til at aflægge budget og regnskab i økonomiportalen.

Vurdering ift. baseline-kriterie

Baseline-kriterie	Vurdering
1. Eksisterende samarbejder har ikke haft adgang til at aflægge budget og regnskab i økonomiportalen. Dette har ligget i menighedsrådet.	Ja

Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter vurderer, at praksis for samarbejdet om Nakskov Kirkegårde har den tilstrækkelige forskellighed fra forsøgspraksis. Derfor opfylder samarbejdets hidtidige praksis baseline-kriteriet.

Fidelitet

Forsøgspraksis

Under forsøgspraksis overføres ligningsmidlerne til samarbejdet direkte fra provstiudvalgskassen. Samarbejdet har et selvstændigt budget og regnskab, der ikke længere er konsolideret i en kirkekasse.

Det er Skt. Nikolai og Stormark Sogne, der ejer det selvstændige samarbejde. Samarbejdet har et kirkegårdsudvalg, hvor der sidder tre repræsentanter for Skt. Nikolai Sogns menighedsråd og tre repræsentanter for Stormark Sogns menighedsråd. Kirkegårdsudvalget vælger selv en formand, og udvalget mødes én gang i kvartalet. Udvalget arbejder inden for rammen af det godkendte budget, og hvis der skal træffes store beslutninger, så skal beslutningerne godkendes på menighedsrådsmøder. Fx har Nakskov Kirkegårde fået en ansøgning om oprettelse af en muslimsk kirkegårdsafdeling, og anmodningen har været til godkendelse på menighedsrådsmøde.

Samarbejdet udarbejder budget, kvartalsrapporter og årsregnskab parallelt med menighedsrådene, som efterfølgende sendes til godkendelse i de to menighedsråd.

Vurdering af fidelitet
Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter vurderer i det nedenstående skema, hvorvidt forsøgsindsatsen har levet op til fidelitetskriterierne.

Fidelitetskriterie		Vurdering
1.	Menighedsrådene afsætter midler til et samarbejde.	Nej
2.	Hvis flere menighedsråd bevilger midler til samarbejdet afholdes et eller flere koordinerende møder mellem menighedsrådene, hvor økonomien fastlægges.	Nej
3.	Samarbejdet skal udarbejde budget, kvartalsrapporter og årsregnskab parallelt med menighedsrådene.	Ja

Forsøget er foretaget inden for ét af de tre fidelitetskriterier.

Afsættelsen af midler til samarbejdet ligger i provstiudvalget, hvorfor menighedsrådene ikke har beslutningskompetencen. Derfor er menighedsrådene ikke den instans, der afsætter midler til samarbejdet. Det kan i praksis have den konsekvens, at provstiudvalget i princippet kan ændre på midlernes størrelse eller vælge at gå imod menighedsrådenes og kirkegårdsudvalgets ønsker til budget, hvilket ikke er i overensstemmelse med forsøgets intenderede formål.

I kraft af kirkegårdsudvalget afholdes der koordinerende møder mellem menighedsrådene. Imidlertid fastlægges økonomien ikke på disse møder, da den formelle kompetence til fastsættelse af budgetrammen ligger i provstiudvalget.

Samarbejdet udarbejder parallelt med menighedsrådene særskilt budget, kvartalsrapporter og årsregnskab, hvilket følger den intenderede forsøgspraksis.

Eftersom indsatsen under forsøget ikke er foretaget inden for rammerne af forsøgets intentioner, kan der ikke evalueres på, hvorvidt forsøgets intenderede indsats fungerer efter hensigterne. Det betyder, at formål og evalueringsspørgsmål ikke kan behandles, og de udgår derfor nedenfor.

Data

Evalueringen foretages på baggrund af følgende data

- Interviews med repræsentanter for de to deltagende menighedsråd: Skt. Nikolai Sogns menighedsråd og Stormark Sogns menighedsråd.
- Ét interview med kirkegårdslederen af Nakskov Kirkegårde.

Evalueringen har været sendt til kommentering i menighedsrådene og hos kirkegårdslederen.

Fælleskrematoriet i Ringsted

Tabel 40: Forsøgsevaluering – Forsøgsramme 2 – Fælleskrematoriet i Ringsted

Baseline

Hidtidig praksis

Fælleskrematoriet i Ringsted er blevet etableret i 2013 og er et samarbejde mellem ti menighedsråd i Roskilde stift. Inden etableringen af Fælleskrematoriet i Ringsted ejede menighedsrådene hver især et krematorium eller havde mindre samarbejder desangående. Disse i alt syv mindre krematorier er blevet nedlagt ved oprettelsen af Fælleskrematoriet i Ringsted. Ved oprettelsen af det nye krematorium er der blevet oprettet en bestyrelse, og vedtægterne for Fælleskrematoriet i Ringsted blevet godkendt af Kirkeministeriet.

Regnskabet for Fælleskrematoriet i Ringsted har været konsolideret i regnskabet for kirkekassen i Sankt Jørgen Sogns menighedsråd. Derved undgik samarbejdet at dele regnskabet op på de ti menighedsråd, som indgår i ejerkredsen. Det har imidlertid forstyrret regnskabet i Sankt Jørgens Sogns kirkekasse, da regnskabet for Fælleskrematoriet i Ringsted har været væsentligt større end regnskabet for kirkekassen. Samarbejdet havde ikke adgang til at aflægge budget og regnskab i økonomiportalen.

Vurdering ift. baseline-kriterie

Baseline-kriterie	Vurdering
1. Eksisterende samarbejder har ikke haft adgang til at aflægge budget og regnskab i økonomiportalen. Dette har ligget i menighedsrådet.	Ja

Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter vurderer, at praksis før indtrædelse i forsøget har den nødvendige forskellighed til forsøgsindsatsen, da samarbejdet ikke har haft et selvstændigt regnskab og dermed heller ikke har haft adgang til at aflægge budget og regnskab i økonomiportalen.

Fidelitet

Forsøgspraksis

Ved indtrædelse i forsøgsordningen er samarbejdet om Fælleskrematoriet i Ringsted blevet etableret som selvstændig juridisk enhed og skal ikke længere konsolidere regnskabet i en kirkekasse.

De ti menighedsråd udgør ejerkredsen til interessentskabet. De ti menighedsråd mødes årligt til interessentskabsmøde. Inden interessentskabsmødet har menighedsrådene modtaget forslag til forretningsplan, som også fremlægges for menighedsrådene på mødet og som efterfølgende godkendes af menighedsrådene. På interessentskabsmødet vælges der medlemmer til bestyrelsen.

Bestyrelsen består af syv repræsentanter – én repræsentant for hver af de syv tidligere krematorier. I de tilfælde, hvor to menighedsråd er ejere sammen, vælger de en repræ-

sentant fra ét af de to menighedsråd, der repræsenterer begge menighedsråd i bestyrelsen. Der er tre suppleanter til bestyrelsen. Hvert andet år vælges der tre bestyrelsesmedlemmer og det andet år vælges der fire bestyrelsesmedlemmer. Bestyrelsen vælger selv en formand og næstformand.

Bestyrelsen har ansvaret for prioritering af midler i interessentskabet, og de mødes fire gange årligt og fastlægger økonomien. Samarbejdet udarbejder budget, kvartalsrapporter og årsregnskab parallelt med menighedsrådene, som godkendes af bestyrelsen. Det er ligeledes bestyrelsen, som godkender oplæg til takstfastsættelse samt revideret regnskab. Budgettet sendes også til godkendelse ved interessentskabet, de ti menighedsråd. Efter godkendelse i bestyrelsen og interessentskabet sendes budgettet til Ringsted Provstiudvalg, da provstiudvalget skal godkende taksterne for kremering.

Ved etableringen af krematoriet tog interessentskabet et stiftslån, som tilbagebetales med indtægter fra takster for brug af krematoriet. Driften af Fælleskrematoriet i Ringsted bliver ligeledes dækket af indtægter fra krematoriets takster. Derfor afsætter menighedsrådene ikke ligningsmidler til samarbejdet.

Vurdering af fidelitet

Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter vurderer i nedenstående tabel, om den nuværende praksis følger de fidelitetskriterierne for forsøgsrammen.

Fidelitetskriterie		Vurdering
1.	Menighedsrådene afsætter midler til et samarbejde.	**Ja**
2.	Hvis flere menighedsråd bevilger midler til samarbejdet afholdes et eller flere koordinerende møder mellem menighedsrådene, hvor økonomien fastlægges.	**Ja**
3.	Samarbejdet skal udarbejde budget, kvartalsrapporter og årsregnskab parallelt med menighedsrådene.	**Ja**

Praksis for samarbejdet om Fælleskrematoriet i Ringsted opfylder alle fidelitetskriterierne.

Eftersom driften af krematoriet dækkes af krematoriets takster, afsætter menighedsrådene ikke ligningsmidler til samarbejdet. Menighedsrådene fastholder imidlertid beslutningskompetencen for samarbejdets økonomi, da menighedsrådene skal godkende forretningsplan på det årlige koordinerende interessentskabsmøde samt, at menighedsrådenes repræsentanter i bestyrelsen godkender budget, kvartalsrapporter og årsregnskab. De ti menighedsråd godkender ligeledes budgettet.

Da både fidelitetskriterierne og baseline-kriteriet er opfyldt, kan der evalueres, om overgangen til forsøgspraksis opfylder de ønskede formål.

Formål

Menighedsrådet har fortsat kontrol med midlerne

Menighedsrådene har kontrol med midlerne i interessentskabet via deres repræsentanter i bestyrelsen. Bestyrelsen godkender budget, kvartalsrapporter og regnskab. Repræsentanterne i bestyrelsen følger den daglige drift og kan tage stilling til, hvordan midlerne skal prioriteres. Menighedsrådene får tilsendt referater fra bestyrelsesmøder.

Skabe bedre indsigt/transparens i samarbejdets økonomi gennem selvstændigt budget og regnskab i Økonomiportalen

Menighedsrådene er tilfredse og trygge ved den nuværende praksis. De oplever, at det selvstændige budget og regnskab i økonomiportalen, hvor samarbejdets økonomi ikke er konsolideret i en kirkekasse, i høj grad giver en bedre indsigt og transparens af økonomien. Det skyldes, at alle interessenter har adgang til at se økonomien og, at økonomien for krematoriet er adskilt fra menighedsrådenes budgetter og regnskaber. Det betyder i praksis, at økonomien for samarbejdet ikke længere skal deles ud på ti menighedsråd, men er samlet ét sted, hvilket har lettet arbejdsgangen. Desuden sender bestyrelsen referater og økonomiopfølgning til de ti menighedsråd, så de holdes orienteret.

Én interviewperson oplever ikke Økonomiportalen og regnskabssystemet som de rigtige redskaber til at skabe transparens i krematoriets økonomi. Det skyldes, at krematoriet er en produktionsvirksomhed, og Økonomiportalen er ikke opstillet med de væsentlige detaljer for en produktionsvirksomhed, hvorfor bestyrelsesmedlemmerne ikke kan analysere budget og regnskab tilstrækkeligt i Økonomiportalen. Når bestyrelsesmedlemmerne kun kan se hovedtal, men ikke detaljer, har bestyrelsesmedlemmerne ikke det tilstrækkelige grundlag for at træffe økonomiske beslutninger ifølge den interviewede.

At lette menighedsrådenes administrative arbejdsvilkår

Det har lettet menighedsrådenes administrative arbejdsvilkår, at de ikke længere skal kontrollere og samkøre økonomi mellem krematoriet og menighedsrådene gennem konsolidering af budget- og regnskabstal. Det er især det menighedsråd, hvori regnskabet tidligere blev konsolideret, der kan mærke de lettede administrative arbejdsvilkår angående økonomien. Derudover letter det menighedsrådenes arbejdsvilkår, at hele menighedsrådet ikke skal tage beslutninger om prioriteringen af midler inden for krematoriets budgetramme, da det er uddelegeret til repræsentanterne i bestyrelsen. Dermed er det kun repræsentanterne, der tager sig af arbejdsopgaver relateres til bestyrelsesarbejdet, og resten af menighedsrådsmedlemmerne kan derved nøjes med at blive orienteret. Det opleves desuden som mere praktisk og effektivt, at det er de syv repræsentanter, der involverer sig i krematoriet frem for ti hele menighedsråd.

At lette samarbejdernes administrative arbejdsvilkår

Menighedsrådene oplever, at forsøgslovgivningen har lettet de administrative arbejdsvilkår for samarbejdet om krematoriet, fordi menighedsrådene kan drive samarbejdet som en selvstændig enhed adskilt fra menighedsrådene i det daglige. Det skyldes, at det er bestyrelsen og den daglige leder, der tager sig af den daglige drift samt, at regnskabet holdes adskilt fra regnskaberne i kirkekasserne.

Evalueringsspørgsmål

Skabe viden om hensigtsmæssigheden af modellen

Menighedsrådene og krematoriets professionelle ledelse oplever den forsøgte model som hensigtsmæssig og håber modellen bliver permanent. Forsøgspraksissen har muliggjort et samlet overblik over regnskabet, der er samlet ét sted fremfor at være fordelt i ti kirkekasser, hvilket betragtes som afgørende for modellens hensigtsmæssighed. Den juridiske status som selvstændig enhed har præciseret ansvar og pligter i samarbejdet. Organiseringen opleves som hensigtsmæssig, fordi bestyrelsen har kendskab til krematoriedrift, hvilket menighedsrådene ikke nødvendigvis har.

En uhensigtsmæssighed, der nævnes angående samarbejdet på tværs af provstigrænser, er, at Ringsted Provstiudvalg kan få indflydelse på samarbejdets fastsættelse af takster, da taksterne skal godkendes af provstiudvalget. Dette opleves som uhensigtsmæssigt, da flere af de samarbejdende menighedsråd ligger i andre provstier, hvorfor deres praksis i princippet kan blive influeret af Ringsted Provstiudvalg, hvis provstiudvalget ikke vil godkende de foreslåede takster. Imidlertid er der ikke ligningsmidler involveret i samarbejdet, hvorfor menighedsrådene fortsat har kontrol over midler i kirkekasserne.

Virker modellen efter hensigten?
I nedenstående skema vurderer Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter, hvorvidt forsøget indfrier de opstillede formål.

Formål		Vurdering
1.	At sikre menighedsrådet fortsat kontrol med midlerne.	Ja
2.	Skabe bedre indsigt/transparens i samarbejdets økonomi gennem selvstændigt budget og regnskab i økonomiportalen.	Ja
3.	At lette menighedsrådenes administrative arbejdsvilkår – da menighedsrådene ikke behøver løbende at kontrollere og samkøre økonomi mellem samarbejde og menighedsråd gennem konsolidering af budget- og regnskabstal.	Ja
4.	At lette samarbejdernes administrative arbejdsvilkår.	Ja

Forsøgsordningen har formået at indfri de opstillede formål med forsøgsrammen. Menighedsrådene har fortsat kontrol med midlerne gennem deres repræsentanter i bestyrelsen, og det har skabt en bedre indsigt i samarbejdets økonomi, at budget og regnskab ikke længere konsolideres i en kirkekasse, men kan tilgås af alle interessenter i Økonomiportalen. Det har lettet både menighedsrådenes og samarbejdets administrative arbejdsvilkår, at samarbejdet har fået juridisk status som selvstændig enhed med selvstændig økonomi. Derved skal der ikke kontrolleres og samkøres økonomi mellem samarbejde og menighedsråd, og menighedsrådene kan uddelegere nogle ansvarsområder til bestyrelsen og den professionelle ledelse.

Data

Evalueringen foretages på baggrund af følgende data

- Fem interviews med repræsentanter for følgende menighedsråd: Roskilde Domsogn, Køge Sogn, Sankt Jørgen Sogn, Sankt Nikolai Sogn i Lolland Vestre Provsti, og Stormark Sogn.

- Ét interview med lederen af Fælleskrematoriet i Ringsted.

Alle ti menighedsrådsformænd er blevet kontaktet per e-mail samt ringet op telefonisk, såfremt telefonnummer har været tilgængelig på sogn.dk med tilbud om at deltage i evalueringen. Af disse har Sankt Peders Sogns menighedsråd henvist til deres bestyrelsesrepræsentant fra Sankt Mikkels Sogns menighedsråd. Sankt Mortens Sogn menighedsråd har henvist til bestyrelsesformanden fra Sankt Jørgen Sogns menighedsråd. Menighedsrådenes repræsentanter fra Sankt Mikkels Sogn og Nykøbing Falster Sogn har henvist til lederen af Fælleskrematoriet i Ringsted. To er ikke vendt tilbage på henvendelserne.

Evalueringen har været sendt til kommentering ved menighedsrådene og lederen af Fælleskrematoriet i Ringsted.

Bilag 3: Evalueringer af de enkelte forsøg i forsøgsramme 3

Kirkekasserer Vest

Tabel 41: Forsøgsevaluering – Forsøgsramme 3 – Kirkekasserer Vest

Baseline
Hidtidig praksis Kirkekasserer Vest blev etableret i 2008 som et fælles regnskabskontor for sognene i Aarhus Vestre provsti med ansatte, der bl.a. laver budget, regnskab, rapportering, løn, betaling og afstemning for de menighedsråd, der indgår i samarbejdet. Formålet med samarbejdet er at udvikle effektive og retvisende udformninger af ovennævnte. Derudover skal samarbejdet udvikle stordriftsfordele, der skal udmønte sig i effektivitet, kvalitetsforbedringer og besparelser for de enkelte menighedsråd sammenlignet med, hvis hvert enkelt menighedsråd skulle løse opgaverne alene. I samarbejdets begyndelse var der fire deltagende menighedsråd og over årene er dette tal vokset til 12. Beslutningen om at etablere samarbejdet blev foretaget på et budgetsamråd. Bestyrelsen fastsatte et kontingent for sognenes medlemskab af Kirkekasserer Vest. Dette kontingent lå til grund for det årlige budgetforslag, der blev sendt til provstiudvalget, som beskrevet i samarbejdets vedtægter. Gennem de år, samarbejdet har eksisteret forud for forsøgslovgivningen, var det sædvanlig praksis, at provstiudvalget godkendte samarbejdets budgetforslag uden revideringer. Samarbejdet fik tildelt midler fra provstiudvalget, hvor beløbet svarede til det, mellem de deltagende sogne, aftalte kontingent. Siden sin opstart har samarbejdet fungeret som en selvstændig juridisk enhed med eget cvr-nummer, vedtægter og en bestyrelse. Vedtægterne er underskrevet af provstiudvalget og godkendt af Kirkeministeriet.

I en årrække havde samarbejdet ikke adgang til at aflægge selvstændigt budget og regnskab i Økonomiportalen. Budget og regnskab for samarbejdet blev lagt i Økonomiportalen under et af medlemssognene. Imidlertid fik samarbejdet adgang til selvstændig aflæggelse af budget og regnskab i Økonomiportalen kort inden indtrædelse i forsøgsordningen.

Vurdering ift. baseline-kriterie

Baseline-kriterie		Vurdering
1.	Eksisterende samarbejder har ikke haft adgang til at aflægge budget og regnskab i Økonomiportalen. Dette har ligget i menighedsrådet.	**Nej**

Samarbejdet har haft adgang til aflæggelse af budget og regnskab i Økonomiportalen inden forsøgsordningen trådte i kraft. Dermed har den hidtidige praksis ikke den nødvendige forskellighed til forsøget, og det vil derfor ikke være muligt at evaluere, hvorvidt forsøget opfylder de opstillede formål. Dog vil det være muligt at foretage en erfaringsopsamling, hvad angår menighedsrådenes erfaringer med at indgå i samarbejdet, såfremt forsøget i øvrigt er foregået inden for fidelitets-kriterierne.

Fidelitet

Forsøgspraksis

Tolv sogne i Aarhus Vestre provsti er tilsluttet samarbejdet om Kirkekasserer Vest. Kirkekasserer Vest har en bestyrelse bestående af kassererne fra alle menighedsråd, der indgår i samarbejdet.

Samarbejdet sikrer sig menighedsrådenes indflydelse på budgettet, da alle repræsentanterne i bestyrelsen skal godkende det årlige budgetforslag. Bestyrelsen fastsætter et kontingent for sognenes medlemskab af Kirkekasserer Vest og udarbejder et årligt budgetforslag, der sendes til provstiudvalget til viderebehandling og godkendelse. Denne proces angående udarbejdelse og godkendelse af budget for Kirkekasserer Vest står ligeledes beskrevet i samarbejdets vedtægter.

Efterfølgende holder provstiudvalget et budgetformøde med bestyrelsesformanden for Kirkekasserer Vest og den daglige leder af Kirkekasserer Vest forud for budgetsamrådet. På budgetformødet indgår provstiudvalget og repræsentanterne for Kirkekasserer Vest i en dialog om økonomien for Kirkekasserer Vest. Det har været sædvanlig praksis igennem årene, at provstiudvalget godkender samarbejdets budgetforslag uden revideringer.

På budgetsamrådet bliver de endelige driftsbevillingerne til kirkekasserne og til Kirkekasserer Vest fremlagt af provstiudvalget. Provstiudvalget gennemgår de afsatte beløb og forklarer, hvordan bevillingerne er fordelt. Bevillingen til Kirkekasserer Vest overføres herefter fra provstikassen. I Kirkekasserer Vests driftsbevilling er sognenes kontingent til Kirkekasserer Vest medregnet. Det vil sige, at de enkelte ligningsbeløb, der bliver bevilliget til menighedsrådenes kirkekasser, er fratrukket menighedsrådenes bidrag til samarbejdet. Afsættelsen af midler til samarbejdet bliver ikke sat til afstemning på budgetsamrådet. Dog indgår provstiudvalget i en dialog med menighedsrådene, hvis

der er uoverensstemmelser om de afsatte beløb. Provstiudvalget og samtlige menighedsråd er repræsenteret på budgetsamrådet ved deres kasserer og formand samt eventuelle andre menige medlemmer.

Samarbejdet om Kirkekasserer Vest har eget cvr-nummer, arbejdsgiver i FLØS og adgang til at udarbejde selvstændigt budget og årsregnskab i Økonomiportalen. Dog har samarbejdet ikke mulighed for at skrive Kirkekasserer Vest og cvr-nummer på forsiden af budgetter og regnskaber, hvilket Økonomiportalen burde give mulighed for ved et juridisk selvstændigt samarbejde. Samarbejdet har ikke et momsregnskab, eftersom Kirkekasserer Vest ikke har noget at trække fra i moms.

Samarbejdet udarbejder parallelt med menighedsrådene budget, kvartalsrapporter og årsregnskab, som sendes til provstiudvalget. Desuden udarbejder bestyrelsen budget og årsregnskab, samt gennemgår kvartalsrapporter på de to årlige bestyrelsesmøder. Referaterne fra bestyrelsesmøderne sendes til formændene for menighedsrådene, og kassererne skal efterfølgende gennemgå referatet på det kommende menighedsrådsmøde.

Vurdering af fidelitet

I nedenstående skema vurderer Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter, hvorvidt forsøgsindsatsen lever op til forsøgets fidelitets-kriterier.

Fidelitets-kriterie		Vurdering
1.	Beløb afsat til samarbejdet vedtages af menighedsrådene på budgetsamrådet ved stemmeflertal (simpelt flertal) blandt de fremmødte menighedsrådsrepræsentanter. Det er en forudsætning, at mindst halvdelen af menighedsrådsrepræsentanterne er til stede.	Nej
2.	Samarbejdet er en selvstændig juridisk enhed med eget cvr-nummer, eget momsregnskab, egen arbejdsgiver i FLØS mv. og adgang til at udarbejde budget og regnskab i økonomiportalen.	Ja
3.	Samarbejdet skal udarbejde budget, kvartalsrapporter og årsregnskab parallelt med menighedsrådene.	Ja
4.	Budgetter, kvartalsrapporter og årsregnskaber gøres tilgængelige for de deltagende menighedsråd løbende, så de på næste budgetsamråd kan træffe en velunderbygget beslutning om samarbejdets økonomi – herunder om samarbejdet skal bruge af opsparede midler mv.	Ja

Forsøget er foretaget inden for tre af de fire fidelitetskrav.

Eftersom menighedsrådene ikke stemmer om afsættelse af midler til samarbejdet på budgetsamråd, opfyldes det første fidelitets-kriterie ikke.

Samarbejdet om Kirkekasserer Vest er etableret på en måde, hvor de deltagende menighedsråd stemmer om størrelsen på de midler, der afsættes til samarbejdet. Dette foregår imidlertid ikke på budgetsamrådet, men i samarbejdets bestyrelse. Det betyder,

at afstemningen ikke foregår i det rigtige forum. Desuden betyder strukturen, at de menighedsråd, som ikke deltager i samarbejdet, er udelukket fra at deltage i beslutningstagningen, hvilket også er uden for det beskrevne i forsøgsrammen.

Erfaringerne med denne struktur er, at samarbejdet om Kirkekasserer Vest fungerer godt. Samarbejdet har ikke oplevet, at provstiudvalget har modsat sig bestyrelsens budgetforslag. Det er samarbejdets opfattelse, at provstiudvalget er lydhøre og villige til at indgå i dialog. Samarbejdet har således etableret en struktur og praksis, der opfylder deres behov, og som i lighed med intensionerne i forsøgsrammen forsøger at sikre menighedsrådene kontrol med midlerne. Det er imidlertid provstiudvalget, som viderebehandler og godkender de budgetforslag, som samarbejdets bestyrelse vedtager, hvilket betyder, at den formelle beslutningskraft ligger i provstiudvalget.

Budgetter, kvartalsrapporter og årsregnskaber gøres tilgængelige for de deltagende menighedsråd løbende, da repræsentanterne for menighedsrådene gennemgår budgetter, kvartalsrapporter og årsregnskab to gange årligt. Herefter sendes det til menighedsrådenes formænd, og menighedsrådenes bestyrelsesrepræsentanter fremlægger referatet på menighedsrådsmøderne. De relevante oplysninger er således tilgængelige så muligheden for at tage oplyste beslutninger om samarbejdets økonomi foreligger om end beslutningerne ikke foretages på budgetsamrådet.

På de øvrige punkter er fidelitetskravene opfyldt.

Indsatsen under forsøget er således ikke fuldt foretaget inden for rammerne af forsøgets intentioner. Det betyder, at der ikke kan evalueres på, om forsøgets intenderede indsats fungerer efter hensigterne. Det medfører, at formål og evalueringsspørgsmål ikke kan behandles, hvorfor de udgår nedenfor.

Data

Evalueringen foretages på baggrund af følgende data

- Syv interviews med repræsentanter for følgende menighedsråd herunder én repræsentant, der også sidder i provstiudvalget: Skjoldhøj, Helligånd, Møllevang, Hasle, Lyngby, Fårup-Sabro og Sdr. Årslev.
- Interview med den daglige leder for Kirkekasserer Vest.
- Møde afholdt med daglig leder for Kirkekasserer Vest samt formanden for bestyrelsen for samarbejdet.

Samtlige menighedsrådsformænd for de tolv deltagende menighedsråd er blevet kontaktet telefonisk med tilbud om at deltage i evalueringen. Af disse har Tilst frabedt sig at deltage, mens Gellerup, Åby, Kasted og Brabrand ikke er vendt tilbage på henvendelserne.

Evalueringen er blevet sendt til menighedsrådene og den daglige leder for Kirkekasserer Vest til kommentering.

Sct. Olai Kirkegårdsforvaltning

Tabel 42: Forsøgsevaluering – Forsøgsramme 3 – Sct. Olai Kirkegårdsforvaltning

Baseline

Hidtidig praksis

Før indtrædelse i forsøget havde Sct. Olai Kirkegårdsforvaltning eget cvr-nummer og arbejdsgiver i FLØS. Dog var samarbejdets regnskab underlagt Vor Frue sogns regnskab, hvormed samarbejdet ikke havde adgang til Økonomiportalen. Kirkegården er ikke tilknyttet en kirke, og er derfor ejet af de to kirker Vor Frue og Nyvang.

Vurdering ift. baseline-kriterie

Baseline-kriterie	Vurdering
1. Eksisterende samarbejder har ikke haft adgang til at aflægge budget og regnskab i Økonomiportalen. Dette har ligget i menighedsrådet.	Ja

Eftersom Sct. Olai før indtrædelse i forsøget ikke havde et kirkegårdssamarbejde med eget regnskab, vil evaluering af overgangen til at være en selvstændig juridisk enhed, som aflægger eget budget og regnskab i Økonomiportalen kunne foretages.

Fidelitet

Forsøgspraksis

Der er ikke besluttende budgetsamråd i Kalundborg Provsti, så udbetalingen af lignings-midlerne sker ved en udmelding fra provstiets side. På samme vis som sognene, fremlægger kirkegårdssamarbejdet på et møde med provstiudvalget budget og ønsker, som provstiudvalget forsøger at efterleve. Beslutningsprocessen foregår altså i en dialog mellem kirkegårdsbestyrelsen og provstiudvalget, hvor provstiudvalget tager beslutningen, på baggrund af input fra kirkegårdsbestyrelsen. I god tid inden det orienterende budgetsamråd, sendes tallene ud til henholdsvis menighedsråd og kirkegårdsbestyrelsen, så de er forberedt inden budgetsamrådet. De deltagende menighedsråd samt kirkegårdsbestyrelsen deltager med repræsentanter på budgetsamrådet. Repræsentanterne har på budgetsamrådet mulighed for at komme med indsigelser. Provstiudvalget kan tage disse til efterretning, men beslutningen ligger hos provstiudvalget. Der stemmes ikke på budgetsamrådet – beslutning tages i provstiudvalget.

Samarbejdet er en selvstændig juridisk enhed, og der er nedsat en kirkegårdsbestyrelse med tre repræsentanter fra henholdsvis Vor Frue og Nyvang menighedsråd samt en kirkegårdsleder. Bestyrelsen fastholder ansvaret for prioriteringen af midler i samarbejdet, og menighedsrådsrepræsentanterne kan videregive informationer om regnskaberne til deres respektive menighedsråd, hvis de ønsker det, og ellers ligger de tilgængelige i Økonomiportalen. Samarbejdets regnskab udarbejdes selvstændigt og parallelt med menighedsrådenes.

Vurdering af fidelitet

Nedenfor vurderer Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter, hvorvidt forsøgsindsatsen har levet op til fidelitets-kriterierne.

Fidelitets-kriterie		Vurde-ring
1.	Beløb afsat til samarbejdet vedtages af menighedsrådene på budget-samrådet ved stemmeflertal (simpelt flertal) blandt de fremmødte menighedsrådsrepræsentanter. Det er en forudsætning, at mindst halvdelen af menighedsrådsrepræsentanterne er til stede.	Nej
2.	Samarbejdet er en selvstændig juridisk enhed med eget cvr-nummer, eget momsregnskab, egen arbejdsgiver i FLØS mv. og adgang til at udarbejde budget og regnskab i Økonomiportalen.	Ja
3.	Samarbejdet skal udarbejde budget, kvartalsrapporter og årsregnskab parallelt med menighedsrådene.	Ja
4.	Budgetter, kvartalsrapporter og årsregnskaber gøres tilgængelige for de deltagende menighedsråd løbende, så de på næste budgetsamråd kan træffe en velunderbygget beslutning om samarbejdets økonomi – herunder om samarbejdet skal bruge af opsparede midler mv.	Ja

Forsøget er foretaget inden for tre af de fire fidelitetskrav.

Beslutningen om afsættelse af midler til samarbejdet ligger i provstiudvalget forud for budgetsamrådet. Om end provstiudvalget er i dialog med kirkegårdsbestyrelsen og forsøger at imødekomme samarbejdets ønsker, så har menighedsrådene ikke mulighed for at stemme om det afsatte beløb. Derfor er menighedsrådene ikke den instans, som afsætter midlerne til samarbejdet. Det betyder i praksis, at provstiudvalget i princippet kan ændre på midlernes størrelse eller vælge at gå imod bestyrelsens ønsker til budget, hvilket ikke er i overensstemmelse med forsøgets intentioner.

Budgetter, kvartalsrapporter og årsregnskaber gøres tilgængelige for de deltagende menighedsråd løbende, ved at menighedsrådenes bestyrelsesrepræsentanter videregiver informationer om økonomien til menighedsrådene, og informationerne ligger tilgængelige for menighedsrådene i Økonomiportalen. Denne praksis giver menighedsrådene mulighed for at træffe velunderbyggede beslutninger om samarbejdets økonomi. Imidlertid stemmer menighedsrådene ikke om samarbejdets økonomi på budgetsamrådet.

På de øvrige punkter opfylder forsøget fidelitetskravene.

Der kan ikke evalueres på, om forsøgets intenderede indsats fungerer efter hensigterne, eftersom indsatsen under forsøget ikke er fuldt foretaget inden for rammerne af forsøgets intentioner. Det betyder, at formål og evalueringsspørgsmål ikke kan behandles, og de udgår derfor nedenfor.

Data

Evalueringen foretages på baggrund af følgende data

- Interview med provsten fra Kalundborg Provsti
- Interview med menighedsrådsformand for Vor Frue sogns menighedsråd
- Interview med kirkegårdsleder for Sct. Olai Kirkegårdsforvaltning

Provst, to menighedsrådsformænd, kirkegårdslederen samt kirkegårdsbestyrelse er blevet kontaktet per e-mail samt ringet op telefonisk med tilbud om at deltage i evalueringen.

Efter dialog er det blevet vurderet, at der ikke skulle gennemføres interview med Nyvang sogns menighedsrådsformand. Forsøgsordningen ikke har haft relevans for deres regnskab, da samarbejdets regnskab førtes under Vor Frues.

Der er desuden taget kontakt til formand for Kalundborg kirkegårdsbestyrelse, som henviser til kassereren i Vor Frue sogns menighedsråd. Efter drøftelse er det dog blevet vurderet, at interview ikke var relevant, da dette perspektiv allerede var dækket af interview med formanden for Vor Frue sogns menighedsråd.

Evalueringen har været sendt til kommentering hos de interviewede parter.

Fælles kirkegårdsdrift for Skive og Egeris menighedsråd

Tabel 43: Forsøgsevaluering – Forsøgsramme 3 – Fælles kirkegårdsdrift for Skive og Egeris menighedsråd

Baseline

Hidtidig praksis

Inden indtrædelse i forsøget havde Skive og Egeris menighedsråd et samarbejde om driften af Skive Kirkegårde. Økonomien for kirkegårdene var konsolideret i regnskabet for Skive sogns kirkekasse. Derfor afsatte Egeris sogn deres bevilling til kirkegårdene til Skive kirkekasse.

Vurdering ift. baseline-kriterie

Baseline-kriterie	Vurdering
1. Eksisterende samarbejder har ikke haft adgang til at aflægge budget og regnskab i Økonomiportalen. Dette har ligget i menighedsrådet.	Ja

Eftersom samarbejdets økonomi tidligere var konsolideret i regnskabet for Skive sogn, havde samarbejdet ikke adgang til at aflægge selvstændigt budget og regnskab i Økonomiportalen. Derfor har det eksisterende samarbejde den nødvendige forskel til forsøgspraksissen.

Fidelitet

Forsøgspraksis

Under forsøgspraksissen har Skive og Egeris menighedsråd nedsat en kirkegårdsbestyrelse, der har ansvaret for driften af kirkegårdene. Kirkegårdsbestyrelsen består af tre repræsentanter fra begge menighedsråd, hvoraf én af dem er en af præsterne. Kirkegårdslederen deltager i alle bestyrelsesmøderne.

Kirkegårdsbestyrelsen udarbejder et budgetforslag for samarbejdet, som sendes til provstiudvalget. Det er provstiudvalget, der afsætter midlerne til samarbejdet i dialog med kirkegårdsbestyrelsen og beslutningen af de afsatte midler til samarbejdet fremlægges på det orienterende budgetsamråd. Menighedsrådene stemmer ikke om det afsatte beløb til samarbejdet. Kirkegårdsbestyrelsen lægger efterfølgende budget for kirkegårdene inden for den tildelte budgetramme.

Samarbejdet fungerer som en selvstændig juridiske enhed med eget cvr-nummer, momsregnskab, arbejdsgiver i FLØS og adgang til at udarbejde budget og regnskab i Økonomiportalen. Samarbejdet udarbejder desuden budget, kvartalsrapporter og årsregnskab parallelt med menighedsrådene. Disse gøres tilgængelige for menighedsrådene gennem orienteringer fra repræsentanterne i kirkegårdsbestyrelsen.

Vurdering af fidelitet
Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter vurderer nedenfor, hvorvidt forsøgsindsatsen har levet op til fidelitets-kriterierne.

Fidelitets-kriterie		Vurdering
1.	Beløb afsat til samarbejdet vedtages af menighedsrådene på budgetsamrådet ved stemmeflertal (simpelt flertal) blandt de fremmødte menighedsrådsrepræsentanter. Det er en forudsætning, at mindst halvdelen af menighedsrådsrepræsentanterne er til stede.	**Nej**
2.	Samarbejdet er en selvstændig juridisk enhed med eget cvr-nummer, eget momsregnskab, egen arbejdsgiver i FLØS mv. og adgang til at udarbejde budget og regnskab i Økonomiportalen.	**Ja**
3.	Samarbejdet skal udarbejde budget, kvartalsrapporter og årsregnskab parallelt med menighedsrådene.	**Ja**
4.	Budgetter, kvartalsrapporter og årsregnskaber gøres tilgængelige for de deltagende menighedsråd løbende, så de på næste budgetsamråd kan træffe en velunderbygget beslutning om samarbejdets økonomi – herunder om samarbejdet skal bruge af opsparede midler mv.	**Ja**

Praksis for samarbejdet om kirkegårdsdriften opfylder tre af de fire kriterier for forsøgspraksissen.

Provstiudvalget har løbende en dialog med samarbejdet angående det afsatte beløb til samarbejdet. Dog opfylder praksis i forsøget ikke den intenderede praksis, eftersom menighedsrådene ikke stemmer om de afsatte midler til samarbejdet.

Menighedsrådene bliver løbende orienteret om samarbejdets økonomi gennem repræsentanterne i kirkegårdsbestyrelsen. Dermed har menighedsrådene mulighed for at træffe underbyggede beslutninger om samarbejdets økonomi. Dog stemmer menighedsrådene ikke om midlerne til samarbejdet på budgetsamrådet.

Samarbejdets praksis opfylder de øvrige forsøgskriterier. Dog kan formål og evalueringsspørgsmål ikke behandles, fordi indsatsen i forsøget ikke er fuldt foretaget inden for forsøgets rammer. Der kan derfor ikke evalueres på, om forsøgets tilsigtede indsat fungerer efter hensigterne, hvorfor formål og evalueringsindsats udgår nedenfor.

Data

Evalueringen foretages på baggrund af følgende data

- Interviews med repræsentanter for følgende menighedsråd: Skive og Egeris.
- Interview med provsten for Skive provsti.

Evalueringen har været sendt til provsten for Skive provsti og de to menighedsråd, der indgår i samarbejdet.

Herning Kirkegårde

Tabel 44: Forsøgsevaluering – Forsøgsramme 3 - Herning Kirkegårde

Baseline

Hidtidig praksis

Før indtrædelse i forsøget havde de fem sogne Herning, Gullestrup, Fredens, Sct. Johannes og Hedeager et samarbejde omkring Herning Kirkegårde. Samarbejdet har kørt i flere år, først med selvstændig økonomi, som direkte fik tildelt ligningsmidler fra provstiet, men dernæst ikke selvstændigt, da det ikke var tilladt. I nogle år har samarbejdets regnskab derfor måttet konsolideres i ét af de fem sognes, hvor man valgte Herning sogn. Dette gjorde regnskabet uoverskueligt for både menighedsråd, kirkegård og provsti, da kirkegårdens budget på omtrent fem mio. kr. lå som en del af et almindeligt sogns kirkekasse. Samarbejdets økonomi lå derfor ikke selvstændigt i Økonomiportalen.

Vurdering ift. baseline-kriterie

Baseline-kriterie	Vurdering
1. Eksisterende samarbejder har ikke haft adgang til at aflægge budget og regnskab i Økonomiportalen. Dette har ligget i menighedsrådet.	Ja

Praksis før indtrædelse i forsøget har den nødvendige forskellighed til forsøgsindsatsen, så der kan evalueres.

Fidelitet

Forsøgspraksis

Under forsøgsrammerne har man nedsat en selvstændig kirkegårdsbestyrelse bestående af to repræsentanter fra hvert af de fem menighedsråd samt en kirkegårdsleder og en medarbejderrepræsentant. Medlemmer til bestyrelsen vælges i forbindelse med menighedsrådsvalg, og sidder i samme periode.

Beslutningsprocessen omkring midler til samarbejdet er, at kirkegårdsbestyrelsen indsender budget og ønsker til provstiudvalget, som derefter beslutter den budgetmæssige

ramme. Provstiudvalget fremlægger deres budgetter på et foreløbigt budgetsamråd, hvor alle menighedsråd samt kirkegårdsbestyrelsen er repræsenteret. Den endelige beslutning fremlægges på det endelige budgetsamråd nogle måneder senere, som er et orienterende samråd. Dog stemmer menighedsrådene ved simpelt stemmeflertal om det afsatte beløb til samarbejdet. Over halvdelen af menighedsrådsrepræsentanterne har været til stede på budgetsamrådene.

Da samarbejdet nu er en selvstændig juridisk enhed, udarbejdes deres budget, kvartalsrapporter og årsregnskaber parallelt med menighedsrådenes, og disse gøres tilgængelige for de deltagende menighedsråd via Den Digitale Arbejdsplads, og/eller via bestyrelsesmedlemmerne, som fremlægger dem for deres øvrige menighedsrådsmedlemmer.

Vurdering af fidelitet

I nedenstående skema vurderer Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter, hvorvidt forsøgsindsatsen har levet op til fidelitets-kriterierne samt eventuelt dertil hørende erfaringsdannelse.

Fidelitets-kriterie	Vurdering
1. Beløb afsat til samarbejdet vedtages af menighedsrådene på budgetsamrådet ved stemmeflertal (simpelt flertal) blandt de fremmødte menighedsrådsrepræsentanter. Det er en forudsætning, at mindst halvdelen af menighedsrådsrepræsentanterne er til stede.	**Ja**
2. Samarbejdet er en selvstændig juridisk enhed med eget cvr-nummer, eget momsregnskab, egen arbejdsgiver i FLØS mv. og adgang til at udarbejde budget og regnskab i Økonomiportalen.	**Ja**
3. Samarbejdet skal udarbejde budget, kvartalsrapporter og årsregnskab parallelt med menighedsrådene.	**Ja**
4. Budgetter, kvartalsrapporter og årsregnskaber gøres tilgængelige for de deltagende menighedsråd løbende, så de på næste budgetsamråd kan træffe en velunderbygget beslutning om samarbejdets økonomi – herunder om samarbejdet skal bruge af opsparede midler mv.	**Ja**

Fidelitets-kriterierne er opfyldt, eftersom kirkegårdssamarbejdet nu er en selvstændig juridisk enhed, som i egen bestyrelse udarbejder egne budgetter og regnskaber parallelt med sognene. Disse gøres tilgængeligt for de deltagende menighedsråd løbende. Dermed kan menighedsrådene foretage velunderbyggede beslutninger om samarbejdets økonomi, når menighedsrådene stemmer om beløb til samarbejdet på budgetsamråd. Det er dermed muligt at evaluere hvorvidt forsøgsindsatsen opfylder de intenderede formål.

Formål

Placering af regnskabet aflagt i Økonomiportalen giver samlet overblik og gør det muligt for provstiudvalget at lave sammenstillinger på tværs
Samarbejdets regnskab kan nu aflægges i Økonomiportalen separat fra Herning sogns, og dette skaber bedre overblik og gennemsigtighed, da man bedre kan overskue kirkegårdens budget for sig. Provstiudvalget har i flere år gjort brug af at lave sammenstillinger på tværs, så det er ikke specifikt Økonomiportalen, der er afgørende i den forbindelse. Det er dog væsentligt, at der er et system, hvor dette overblik kan skabes.

Mere enkle rammer for økonomistyring i menighedsråd
Der er blevet mere enkle rammer for økonomistyring i Herning menighedsråd, da der ikke længere skal tages højde for at kirkegårdens regnskab blev blandet sammen med sognets eget.

At lette menighedsrådenes administrative arbejdsvilkår ved, at der udbetales ligningsmidler direkte fra provstiudvalget til et samarbejde under særlige vilkår og under menighedsrådenes kontrol
Under forsøgsordningen udbetales ligningsmidlerne direkte fra provstiudvalget til kirkegårdssamarbejdet, og dette har lettet vilkårene for Herning menighedsråds regnskabsfører, da kirkegårdenes mange midler ikke længere blandes med menighedsrådets egne.

Evalueringsspørgsmål

Skabe viden om hensigtsmæssigheden af modellen
Modellen fungerer hensigtsmæssig for alle involverede parter. For provstiet, Herning sogn samt kirkegårdsbestyrelsen er det nu mere overskueligt at se på kirkegårdenes store regnskab, da det aflægges særskilt og ikke længere som en del af Herning sogns regnskab. Dette letter desuden den regnskabsmæssige arbejdsgang betydeligt for Herning menighedsråd, da de ikke skal beskæftige sig med kirkegårdenes økonomi, som før var blandet ind i sognets egen.

Virker modellen efter hensigten?
Det vurderes i nedenstående skema, hvorvidt modellen virker efter hensigten.

Formål		Vurdering
1.	Placering af regnskabet aflagt i Økonomiportalen giver samlet overblik og gør det muligt for provstiudvalget at lave sammenstillinger på tværs.	**Ja**
2.	Mere enkle rammer for økonomistyring i menighedsråd.	**Ja**
3.	Lette menighedsrådenes administrative arbejdsvilkår ved, at der udbetales ligningsmidler direkte fra provstiudvalget til et samarbejde under særlige vilkår og under menighedsrådenes kontrol.	**Ja**

At kirkegårdssamarbejdets bestyrelse selv har mulighed for at aflægge selvstændigt regnskab i Økonomiportalen, samt få tildelt ligningsmidler direkte fra provstiudvalget,

virker efter hensigten, da det i høj grad letter vilkårene for regnskabsførelse og administration for det eller de menighedsråd, der ellers får til opgave at varetage en stor kirkegårds økonomi. Modellen giver desuden alle parter et bedre overblik over økonomien.

Data

Evalueringen foretages på baggrund af følgende data

- ét interview med provst fra Herning Søndre Provsti
- tre interviews med repræsentanter for følgende menighedsråd: Herning, Gullestrup og Fredens
- Sct. Johannes menighedsråd har kommenteret på evalueringen

Provsten samt de fem menighedsrådsformænd er blevet kontaktet per e-mail samt ringet op telefonisk, med tilbud om at deltage i evalueringen. Af disse har ét frabedt sig at deltage.

Evalueringen har været sendt til alle fem menighedsråd og provst til kommentering.

Kirkernes Hus, Fredericia

Tabel 45: Forsøgsevaluering – Forsøgsramme 3 – Kirkernes Hus, Fredericia

Baseline

Hidtidig praksis

Samarbejdet Kirkernes Hus, Fredericia har eksisteret siden 2009 som et samarbejde mellem ti sogne. Da man i sin tid oprettede Kirkernes Hus, ansatte man nogle regnskabsfolk til at styre økonomien og samarbejdet kørte med selvstændigt regnskab. Det fandt man ud af omkring år 2015, at man ikke måtte, så samarbejdets regnskab skulle konsolideres i et af sognene, hvor man valgte Herslev. Efterfølgende har de to regnskaber været blandet sammen i to til tre år, hvilket har været uoverskueligt. Samarbejdet havde ikke adgang til at aflægge budget og regnskab i Økonomiportalen, dette blev gjort blandet sammen med Herslev menighedsråds.

Vurdering ift. baseline-kriterie

Baseline-kriterie	Vurdering
1. Eksisterende samarbejder har ikke haft adgang til at aflægge budget og regnskab i Økonomiportalen. Dette har ligget i menighedsrådet.	Ja

Praksis før indtrædelse i forsøget har den nødvendige forskellighed til forsøgsindsatsen, så evaluering kan foretages.

Fidelitet

Forsøgspraksis

Samarbejdet har såvel i forsøgsperioden som før inkluderet opgaver med økonomi, personregistrering, kirkegårdsdrift, administration og personaleforhold for de deltagende sogne.

Under indtrædelse i forsøget er samarbejdet blevet en selvstændig juridisk enhed med adgang til Økonomiportalen. Samtlige af provstiets sogne deltager i samarbejdet. Der er derfor nedsat en bestyrelse, hvor alle menighedsråd er direkte repræsenteret ved formanden eller et andet valgt medlem af menighedsrådet. Den administrative leder af Kirkernes Hus er tilforordnet bestyrelsen. Bestyrelsen har ansvaret for prioriteringen af midlerne i samarbejdet, og dermed fastholdes det overordnede ansvar af menighedsrådene via deres repræsentantskab. Samarbejdets regnskab er tilgængeligt for de deltagende menighedsråd i Økonomiportalen, såfremt de ønsker at få indblik i disse. Regnskabsføringen varetages af ansatte i Kirkernes Hus. Dog er det samarbejdets menighedsråd, der via deres repræsentanter i bestyrelsen, godkender regnskabet og det budgetforslag, der skal fremlægges for provstiudvalget.

Fredericia provsti har orienterende budgetsamråd. På lige fod med sognene, fremlægger bestyrelsen i Kirkernes Hus deres budget for provstiudvalget, som behandler det, og beslutter hvordan ligningsmidlerne skal fordeles mellem henholdsvis sognene og samarbejdet. Dette fremlægges på budgetsamrådet, som fungerer som et gensidigt orienterende samråd, og her er repræsentanter til stede fra samtlige menighedsråd og Kirkernes Hus' bestyrelse. Der stemmes ikke om samarbejdets økonomi, beslutningen ligger hos provstiudvalget. Eftersom samtlige af provstiets menighedsråd indgår i samarbejdet, og dermed har haft indflydelse på budgetforslaget, har provstiudvalget og samarbejdets bestyrelse fundet denne løsning bedst dækkende for provstiets behov.

Vurdering af fidelitet

Fidelitets-kriterie		Vurdering
1.	Beløb afsat til samarbejdet vedtages af menighedsrådene på budgetsamrådet ved stemmeflertal (simpelt flertal) blandt de fremmødte menighedsrådsrepræsentanter. Det er en forudsætning, at mindst halvdelen af menighedsrådsrepræsentanterne er til stede.	Nej
2.	Samarbejdet er en selvstændig juridisk enhed med eget cvr-nummer, eget momsregnskab, egen arbejdsgiver i FLØS mv. og adgang til at udarbejde budget og regnskab i Økonomiportalen.	Ja
3.	Samarbejdet skal udarbejde budget, kvartalsrapporter og årsregnskab parallelt med menighedsrådene.	Ja
4.	Budgetter, kvartalsrapporter og årsregnskaber gøres tilgængelige for de deltagende menighedsråd løbende, så de på næste budgetsamråd kan træffe en velunderbygget beslutning om samarbejdets økonomi – herunder om samarbejdet skal bruge af opsparede midler mv.	Ja

Forsøget er foretaget inden for tre af de fire fidelitetskrav.

Beslutningen om afsættelse af midler til samarbejdet ligger i provstiudvalget forud for budgetsamrådet, og menighedsrådene stemmer ikke om det afsatte beløb til budget-

samrådet. Derfor er det provstiudvalget og ikke menighedsrådene, som afsætter midlerne til samarbejdet. Det betyder i praksis, at provstiudvalget i princippet kan ændre på midlernes størrelse uden at inddrage menighedsrådene, hvilket ikke er i overensstemmelse med forsøgets intenderede formål.

Budgetter, kvartalsrapporter og årsregnskaber er tilgængelige for de deltagende menighedsråd i Økonomiportalen. Dermed har menighedsrådene mulighed for at træffe underbyggede beslutninger om samarbejdets økonomi, om end menighedsrådene ikke stemmer om den på budgetsamrådet.

Forsøget opfylder fidelitets-kriterierne på de øvrige punkter.

Der kan ikke evalueres på, om forsøgets intenderede indsats fungerer efter hensigterne, eftersom indsatsen under forsøget ikke er fuldt foretaget inden for rammerne af forsøgets intentioner. Det medfører, at formål og evalueringsspørgsmål ikke kan behandles, og de udgår derfor nedenfor.

Data

Evalueringen foretages på baggrund af følgende data

- ét interview med provsten fra Fredericia Provsti
- syv interviews med repræsentanter for følgende menighedsråd: Taulov, Christians, Erritsø, Lyng, Herslev, Sct. Michaelis og Vejlby.

Provsten samt ti menighedsrådsformænd er blevet kontaktet per e-mail samt ringet op telefonisk med tilbud om at deltage i evalueringen. Af disse er tre ikke vendt tilbage på henvendelserne.

Evalueringen har været sendt til de ti menighedsråd samt provsten til kommentering.

Ikast Kirkegårde

Tabel 46: Forsøgsevaluering – Forsøgsramme 3 – Ikast Kirkegårde

Baseline

Hidtidig praksis

Før indtrædelse i forsøget havde menighedsrådene i henholdsvis Fonnesbæk og Ikast sogn et kirkegårdssamarbejde. I flere år kørte samarbejdet som en selvstændig enhed, indtil der kom en lov, som forbød denne praksis. Derefter har samarbejdet fortsat kørt, men hvor kirkegårdens regnskab skulle godkendes af Ikast menighedsråd. Samarbejdet havde således ikke selv adgang til at aflægge budget og regnskab i Økonomiportalen.

Vurdering ift. baseline-kriterie

Baseline-kriterie	Vurdering
1. Eksisterende samarbejder har ikke haft adgang til at aflægge budget og regnskab i Økonomiportalen. Dette har ligget i menighedsrådet.	Ja

Eftersom samarbejdet opfylder baseline-kriteriet er der baggrund for at foretage en evaluering.

Fidelitet

Forsøgspraksis

Under deltagelse i forsøgsordningen, har man vendt tilbage til den praksis, man kendte fra år tilbage, da kirkegården i sin tid fungerede som selvstændig enhed. Alle parter i samarbejdet er enige om, at denne måde fungerede godt. Der er nedsat en bestyrelse med ansvar for prioritering af midler i samarbejdet med fire valgte medlemmer fra Fonnesbæk menighedsråd og fire valgte medlemmer fra Ikast menighedsråd samt en kirkegårdsleder og en sekretær, som sidder med til møderne. Samarbejdet er en selvstændig juridisk enhed, og kirkegårdsbestyrelsen udarbejder budget, kvartalsrapporter og årsregnskaber parallelt med menighedsrådene, og sender disse til provstiet. Samarbejdet tildeles ligningsmidler direkte fra provstiet på samme vis som menighedsrådene får dem tildelt. Alle budgetter og regnskaber ligger tilgængelige i Økonomiportalen. Provstiudvalget bevilger midler til samarbejdet efter de ønsker, de får fra kirkegårdens bestyrelse. Processen foregår således, at kirkegårdssamarbejdet på samme vis som sognene, inden 1. marts indsender ønsker om budget til provstiudvalget. Provstiudvalgets budgetudvalg udarbejder et budget, som sendes ud i juni, og samarbejdet har her mulighed for at respondere og være i dialog med provstiudvalget frem til det endelige budgetsamråd i august/september. Her fremlægger provstiudvalget, hvordan de vil prioritere midlerne i provstiet, og her er både menighedsrådsrepræsentanter og repræsentanter fra kirkegårdsbestyrelsen til stede. Der stemmes ikke om afsættelsen af midler til samarbejdet på budgetsamrådet.

Vurdering af fidelitet

Fidelitets-kriterie		Vurdering
1.	Beløb afsat til samarbejdet vedtages af menighedsrådene på budgetsamrådet ved stemmeflertal (simpelt flertal) blandt de fremmødte menighedsrådsrepræsentanter. Det er en forudsætning, at mindst halvdelen af menighedsrådsrepræsentanterne er til stede.	**Nej**
2.	Samarbejdet er en selvstændig juridisk enhed med eget cvr-nummer, eget momsregnskab, egen arbejdsgiver i FLØS mv. og adgang til at udarbejde budget og regnskab i Økonomiportalen.	**Ja**
3.	Samarbejdet skal udarbejde budget, kvartalsrapporter og årsregnskab parallelt med menighedsrådene.	**Ja**
4.	Budgetter, kvartalsrapporter og årsregnskaber gøres tilgængelige for de deltagende menighedsråd løbende, så de på næste budgetsamråd kan træffe en velunderbygget beslutning om samarbejdets økonomi – herunder om samarbejdet skal bruge af opsparede midler mv.	**Ja**

Forsøgsindsatsen har opfyldt tre af de fire fidelitets-kriterier.

Midlerne til samarbejdet afsættes af provstiudvalget inden budgetsamråd i dialog med samarbejdet. Imidlertid stemmer menighedsrådene ikke om det afsatte beløb på budgetsamrådet, hvorfor praksissen ikke opfylder intentionerne i forsøgsordningen.

Samarbejdet udarbejder budget og regnskab i Økonomiportalen, hvilket ligger tilgængeligt for menighedsrådene. På den baggrund har menighedsrådene mulighed for at orientere sig i samarbejdets økonomi og dermed træffe velbegrundede beslutninger om samarbejdets økonomi. Dog stemmer menighedsrådene ikke om samarbejdets økonomi på budgetsamrådet.

Eftersom indsatsen i forsøget ikke er foretaget inden for forsøgets rammer, kan der ikke evalueres på, hvorvidt forsøgets intenderede indsats opfylder formålene med forsøget. Det betyder at vurderingen af formål og evalueringsspørgsmål udgår.

Data

Evalueringen foretages på baggrund af følgende data
To interviews med repræsentanter for følgende menighedsråd: Ikast og Fonnesbæk.

To menighedsrådsformænd er blevet kontaktet per e-mail samt ringet op telefonisk, med tilbud om at deltage i evalueringen.
Af disse har formanden for Ikast menighedsråd deltaget, mens formanden for Fonnesbæk menighedsråd henviste til et menigt medlem af menighedsrådet, som også er medlem af kirkegårdsbestyrelsen.

Evalueringen har været sendt til kommentering i de to menighedsråd.

Folkekirkens Kirkegårde i Hvidovre

Tabel 47: Forsøgsevaluering – Forsøgsramme 3 – Folkekirkens Kirkegårde i Hvidovre

Baseline

Hidtidig praksis
Samarbejdet Folkekirkens Kirkegårde i Hvidovre omfatter de to kirkegårde Hvidovre og Risbjerg og var også kørende før forsøgsordningen. Før indtrædelse i forsøget, havde kirkegårdssamarbejdet ikke mulighed for at aflægge budget og regnskab i Økonomiportalen, dette skulle derimod konsolideres i et eller flere menighedsråd, hvor man valgte at føre det ind hos Risbjerg sogn. Man havde en bestyrelse for kirkegårdsdriften med medlemmer fra de deltagende menighedsråd, som udarbejdede budget og regnskab, men ved årsregnskabet, skulle det føres ind i Risbjerg sogns, hvilket betød, at bestyrelsen yderligere var nødt til at udarbejde selvstændige regneark, hvis de ville have et overblik over deres økonomi, fordi det blev blandet sammen med Risbjergs.

Vurdering ift. baseline-kriterie

Baseline-kriterie	Vurdering
1. Eksisterende samarbejder har ikke haft adgang til at aflægge budget og regnskab i Økonomiportalen. Dette har ligget i menighedsrådet.	Ja

Praksis før indtrædelse i forsøget har den nødvendige forskellighed til forsøgsindsatsen, så evaluering kan foretages.

Fidelitet

Forsøgspraksis

Under forsøgsordningen fungerer samarbejdet som en selvstændig juridisk enhed med eget cvr-nummer, momsregnskab, arbejdsgiver i FLØS og adgang til at aflægge budget og regnskab i Økonomiportalen. Disse udarbejdes parallelt med menighedsrådene. Der er nedsat en bestyrelse, bestående af tre medlemmer fra hvert af de deltagende menighedsråd samt en kirkegårdsleder, som sidder med til møderne, og som står for den daglige drift af kirkegårdene.

Samarbejdet tildeles ligningsmidlerne direkte fra provstiudvalget via Hvidovre kommune på lige fod med sognene. På budgetsamrådet fremlægger provstiudvalget de afsatte midler til samarbejdet. Menighedsrådene stemmer ikke om det afsatte beløb til samarbejdet. De deltagende menighedsråd får via provstiudvalget adgang til alle tal inden budgetsamråd, og løbende har bestyrelsesrepræsentanterne mulighed for at rapportere til deres respektive menighedsråd om indblik i regnskabet.

Vurdering af fidelitet

Nedenfor vurderer Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter, hvorvidt forsøget er foretaget inden for fidelitets-kriterierne:

Fidelitets-kriterie	Vurdering
1. Beløb afsat til samarbejdet vedtages af menighedsrådene på budgetsamrådet ved stemmeflertal (simpelt flertal) blandt de fremmødte menighedsrådsrepræsentanter. Det er en forudsætning, at mindst halvdelen af menighedsrådsrepræsentanterne er til stede.	Nej
2. Samarbejdet er en selvstændig juridisk enhed med eget cvr-nummer, eget momsregnskab, egen arbejdsgiver i FLØS mv. og adgang til at udarbejde budget og regnskab i Økonomiportalen.	Ja
3. Samarbejdet skal udarbejde budget, kvartalsrapporter og årsregnskab parallelt med menighedsrådene.	Ja
4. Budgetter, kvartalsrapporter og årsregnskaber gøres tilgængelige for de deltagende menighedsråd løbende, så de på næste budgetsamråd kan træffe en velunderbygget beslutning om samarbejdets økonomi – herunder om samarbejdet skal bruge af opsparede midler mv.	Ja

Forsøgsindsatsen er foretaget inden for tre af de fire kriterier.

Det er provstiudvalget, der afsætter midlerne til samarbejdet, og menighedsrådene stemmer ikke om det afsatte beløb på budgetsamrådet. Denne praksis er ikke i overensstemmelse med intentionen i forsøget.

Budgetter, kvartalsrapporter og årsregnskaber gøres tilgængelige for de deltagende menighedsråd løbende via bestyrelsesrepræsentanterne, og provstiudvalget giver menighedsrådene adgang til samarbejdets økonomi forud for budgetsamrådet. Dermed har menighedsrådene mulighed for at foretage oplyste beslutninger om samarbejdets økonomi. Imidlertid foretages beslutningerne ikke på budgetsamrådet.

Samarbejdets praksis opfylder de øvrige fidelitets-kriterier.

Samarbejdet opfylder ikke alle intentionerne med forsøget, hvorfor det ikke kan evalueres, hvorvidt den intenderede forsøgspraksis opfylder hensigterne i forsøget. Det vil sige, at formål og evalueringsspørgsmål udgår nedenfor.

Data

Evalueringen foretages på baggrund af følgende data

- ét interview med provsten fra Rødovre-Hvidovre Provsti.
- ét interview med repræsentant for Risbjerg menighedsråd.
- to interviews med repræsentanter for Folkekirkens Kirkegårde i Hvidovre.

Ét provst samt fire menighedsrådsformænd er blevet kontaktet per e-mail samt ringet op telefonisk med tilbud om at deltage i evalueringen. Efter dialog med flere, viser det sig, at der har været en del udskiftning i de deltagende menighedsråd i løbet af de sidste par år, hvorfor det har været svært at finde nogen, der kunne evaluere på en før-efter-situation. Efter dialog er det besluttet ikke at gennemføre interview med to interviewpersoner, mens én ikke er vendt tilbage på henvendelserne. I stedet er der foretaget evaluering med to repræsentanter for bestyrelsen i Folkekirkens Kirkegård i Hvidovre, som har vist sig at kunne bidrage med vigtig viden.

Evalueringen har været sendt til de fire menighedsråd, provsten samt de to repræsentanter for bestyrelsen i Folkekirkens Kirkegårde i Hvidovre til kommentering.

Hørsholm Kirkegårde

Tabel 48: Forsøgsevaluering – Forsøgsramme 3 – Hørsholm Kirkegårde

Baseline

Hidtidig praksis

Samarbejdet om Hørsholm Kirkegård startede inden forsøgsordningen trådte i kraft, og har bestået af de tre menighedsråd Hørsholm, Kokkedal og Rungsted. Samarbejdet har etableret en kirkegårdsbestyrelse med repræsentanter fra de tre menighedsråd. Kirkegårdsbestyrelsen har haft ansvaret for driften af kirkegården og godkendte budgetter

og regnskaber for kirkegården. Samarbejdets regnskab er blevet konsolideret i regnskabet for Hørsholm sogn.

Vurdering ift. baseline-kriterie

Baseline-kriterie	Vurdering
1. Eksisterende samarbejder har ikke haft adgang til at aflægge budget og regnskab i Økonomiportalen. Dette har ligget i menighedsrådet.	Ja

De tre menighedsråd har haft et samarbejde om kirkegården inden forsøgsordningen trådte i kraft, men eftersom samarbejdets regnskab skulle konsolideres i Hørsholm sogns regnskab, havde samarbejdet ikke adgang til aflæggelse af selvstændigt budget og regnskab i Økonomiportalen. Derfor har samarbejdets praksis inden indtrædelse i forsøget den nødvendige forskellighed til forsøgsindsatsen.

Fidelitet

Forsøgspraksis

Samarbejdet mellem de tre menighedsråd har fortsat en kirkegårdsbestyrelse med repræsentanter fra hver af de tre menighedsråd, en præst fra provstiet og kirkegårdslederen. Det er fortsat kirkegårdsbestyrelsens ansvar at drive kirkegårdene.

Efter samarbejdet er blevet en selvstændig juridisk enhed ved overgangen til forsøgslovgivningen, er det provstiudvalget i Fredensborg provsti, der fordeler provstiets ligningsmidler mellem provstiets sogne og samarbejdet. Bestyrelsen for samarbejdet udarbejder budgetforslag med ønsker til det kommende budget og sender det til provstiudvalget forud for budgetsamrådet. Forud for budgetsamrådet udsender provstiudvalget materiale til menighedsrådene om de tildelte ligningsmidler. Provsten fremlægger det afsatte beløb til samarbejdet på budgetsamrådet, hvorefter menighedsrådene kan erklære sig enige eller komme med indvendinger. Provstiet har ikke oplevet andet end, at der er blevet nikket godkendende til de afsatte midler til samararbejdet. Dog ville det føre til en afstemning, hvis de fremmødte repræsentanter fra menighedsrådene ikke kan erklære sig enige i det afsatte beløb.

Samarbejdet har eget cvr-nummer, eget momsregnskab, egen arbejdsgiver i FLØS og adgang til at udarbejde budget og regnskab i Økonomiportalen. Samarbejdet udarbejder derudover budget, kvartalsrapporter og årsregnskab parallelt med menighedsrådene. Når budgetter, kvartalsrapporter og årsregnskaber er godkendte, gøres disse tilgængelige på provstiets hjemmeside. Kirkegårdsbestyrelsen sender desuden kvartalsrapporterne til menighedsrådene.

Vurdering af fidelitet

I nedenstående skema vurderer Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter, hvorvidt forsøgsindsatsen har levet op til fidelitets-kriterierne.

Fidelitets-kriterie		Vurdering
1.	Beløb afsat til samarbejdet vedtages af menighedsrådene på budgetsamrådet ved stemmeflertal (simpelt flertal) blandt de fremmødte menighedsrådsrepræsentanter. Det er en forudsætning, at mindst halvdelen af menighedsrådsrepræsentanterne er til stede.	Ja
2.	Samarbejdet er en selvstændig juridisk enhed med eget cvr-nummer, eget momsregnskab, egen arbejdsgiver i FLØS mv. og adgang til at udarbejde budget og regnskab i Økonomiportalen.	Ja
3.	Samarbejdet skal udarbejde budget, kvartalsrapporter og årsregnskab parallelt med menighedsrådene.	Ja
4.	Budgetter, kvartalsrapporter og årsregnskaber gøres tilgængelige for de deltagende menighedsråd løbende, så de på næste budgetsamråd kan træffe en velunderbygget beslutning om samarbejdets økonomi – herunder om samarbejdet skal bruge af opsparede midler mv.	Ja

Forsøget er foretaget inden for rammerne af de fire fidelitetskrav. Eftersom både baseline-kriteriet og fidelitets-kriterierne er opfyldt for samarbejdet, kan der evalueres på, om forsøgsordningen opfylder de intenderede formål.

Formål

Placering af regnskabet aflagt i Økonomiportalen giver samlet overblik og gør det muligt for provstiudvalget at lave sammenstillinger på tværs

Aflæggelse af regnskabet i Økonomiportalen giver samarbejdet et samlet overblik over økonomien, og samarbejdet har mulighed for at følge med i økonomiens udvikling uden at skulle vente på kvartalsrapporterne. Derved kan samarbejdet nå at rette op på økonomien, hvis det bliver nødvendigt.

Provstiudvalgets adgang til samarbejdets regnskaber i Økonomiportalen giver provstiudvalget mulighed for at lave sammenstillinger på tværs af regnskaberne og på baggrund af dette fordele provstiets midler.

Mere enkle rammer for økonomistyring i menighedsråd

Der har været en mærkbar forskel for økonomistyring i Hørsholm menighedsråd, eftersom samarbejdets økonomi ikke længere skal konsolideres i regnskabet for Hørsholm sogn. Det betyder, at regnskabet for Hørsholm sogn og samarbejdet nu er adskilt, hvilket gør økonomistyring i Hørsholm menighedsråd mere enkel. Ifølge de interviewede har forsøgspraksissen ikke medført nogen mærkbare ændringer for økonomistyring i de øvrige menighedsråd.

At lette menighedsrådenes administrative arbejdsvilkår ved, at der udbetales lignings-midler direkte fra provstiudvalget til et samarbejde under særlige vilkår og under menighedsrådenes kontrol

Forsøgspraksissen har lettet de administrative arbejdsvilkår for Hørsholm menighedsråd, eftersom sognet ikke længere skal administrere samarbejdets regnskaber. Ved at

udbetale ligningsmidler direkte fra provstiudvalget til samarbejdet undgår menighedsrådet at være ekstra mellemled i udbetalingen af midler til samarbejdet. Menighedsrådene har stadig ansvaret for afsættelse af midler til samarbejdet gennem afstemning til budgetsamråd samtidigt med, at ansvaret og de administrative arbejdsopgaver nu er fordelt lige mellem de tre menighedsråd, der indgår i samarbejdet, eftersom samarbejdets regnskab ikke længere skal konsolideres i det ene sogn. Samarbejdets selvstændige juridiske status har dermed medført enkle og klare linjer i samarbejdet.

Evalueringsspørgsmål

Skabe viden om hensigtsmæssigheden af modellen

Modellen har fungeret hensigtsmæssigt især grundet at midlerne lignes direkte til samarbejdet, hvilket skærer et administrativt led fra, da der ikke længere skal føres regnskab i ét af menighedsrådenes regnskaber. Desuden giver dette en mere lige balance mellem de tre menighedsråd, da ét af menighedsrådene ikke længere er tættere på økonomien end de andre.

Virker modellen efter hensigten?

Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter vurderer i nedenstående skema, hvorvidt formålene med forsøgslovgivningen er opfyldt.

Formål		Vurdering
1.	Placering af regnskabet aflagt i Økonomiportalen giver samlet overblik og gør det muligt for provstiudvalget at lave sammenstillinger på tværs.	Ja
2.	Mere enkle rammer for økonomistyring i menighedsråd.	Ja
3.	Lette menighedsrådenes administrative arbejdsvilkår ved, at der udbetales ligningsmidler direkte fra provstiudvalget til et samarbejde under særlige vilkår og under menighedsrådenes kontrol.	Ja

Erfaringerne fra samarbejdet om Hørsholm Kirkegårde viser, at forsøgslovgivningens ovenstående formål bliver indfriet.

Data

Evalueringen foretages på baggrund af følgende data

- Interview med provsten fra Fredensborg provsti.
- Interview med repræsentant Rungsted menighedsråd.
- Interview med kirkegårdslederen for Hørsholm Kirkegårde, der også er medlem af kirkegårdsbestyrelsen.

Menighedsrådsformændene for de tre involverede menighedsråd i samarbejdet, samt provsten for Fredensborg provsti og kirkegårdslederen for Hørsholm Kirkegårde er blevet kontaktet per e-mail samt ringet op telefonisk med tilbud om at deltage i evalueringen. Af disse har Hørsholm menighedsråd henvist til repræsentanten for Rungsted menighedsråd, og Kokkedal menighedsråd har henvist til kirkegårdsbestyrelsen, som kirkegårdslederen er medlem af.

Evalueringen er blevet sendt til kommentering ved provsten, menighedsrådene og kirkegårdslederen.

Gladsaxe Kirkegård

Tabel 49: Forsøgsevaluering – Forsøgsramme 3 – Gladsaxe Kirkegård

Baseline

Hidtidig praksis

Før indtrædelse i forsøget havde de 8 sogne, Bagsværd, Buddinge, Gladsaxe, Harald, Mørkhøj, Stengård, Søborggård og Søborgmagle, et samarbejde om Gladsaxe Kirkegård. Regnskabet for samarbejdet om Gladsaxe Kirkegård var integreret i Gladsaxe menighedsråds regnskab. Igennem Gladsaxe menighedsråds regnskab har det været muligt at tilgå kirkegårdsregnskabet, men ikke som et selvstændigt regnskab i Økonomiportalen.

Det bemærkes yderligere at længere tilbage i tiden, omkring år 2012 lovgives det, at kirkegårdens regnskab og budget skal høre under et sogn, i dette tilfælde Gladsaxe sogn. I en periode før 2012 var samarbejdets budget og regnskab dog særskilt fra sognets økonomi og der var på dette tidspunkt også et besluttende samråd, tilsvarende den lovmæssige konstruktion samarbejdet i dag er under i det de deltager i forsøgslovgivningen.

Vurdering ift. baseline-kriterie

Baseline-kriterie	Vurdering
1. Eksisterende samarbejder har ikke haft adgang til at aflægge budget og regnskab i Økonomiportalen. Dette har ligget i menighedsrådet.	**Ja**

Eftersom Gladsaxe Kirkegård før indtrædelse i forsøget ikke havde et kirkegårdssamarbejde med eget regnskab og budget i Økonomiportalen, vil evaluering af overgangen til forsøgslovgivningen kunne foretages.

Fidelitet

Forsøgspraksis

I forsøgsperioden har der i samarbejdet været en kirkegårdsbestyrelse bestående af én repræsentant fra hvert af de otte menighedsråd og en kirkegårdsleder.

Kirkegårdsbestyrelsen indsender budget og ønsker på lige fod med menighedsrådene til provstiudvalget. Beslutningsprocessen foregår således, at der i foråret er et budgetsamråd, hvor provstiudvalget foreslår nogle driftsrammer for både sogne og kirkegårde, som drøftes til budgetsamrådet. Driftsrammer foreslås på baggrund af budgetforslag som de otte menighedsråd og kirkegårdsbestyrelsen har indsendt. Ud fra denne diskussion fastlægges der foreløbige driftsrammer, som igen diskuteres til efteråret hvor de endelige driftsrammer fastlægges. Inden de fastlagte driftsrammer foreligger gives der input fra de enkelte menighedsråd, såvel som fra kirkegårdsbestyrelsen. Budgetsamrådet er et besluttende budgetsamråd hvor repræsentanter fra menighedsrådene har en

vægtet stemme baseret på størrelsen af de sogne de repræsenterer. Kirkegårdsbestyrelsen deltager som observatører med taleret men uden stemmeret, og derved fastholdes det overordnede ansvar for prioritering af midler til samarbejdet hos menighedsrådene.

Samarbejdet er en selvstændig juridisk enhed der udarbejder deres budget, kvartalsrapporter og årsregnskaber parallelt med menighedsrådene. Kvartalsrapporter sendes til provstiet og bliver ikke sendt direkte til sognene. Men da kvartalsrapporter både præsenteres og skal godkendes på kirkegårdsbestyrelsesmøder, hvor hvert menighedsråd har et bestyrelsesmedlem, får menighedsrådene adgang til kvartalsrapporterne gennem deres repræsentanter i kirkegårdsbestyrelsen. Alle mødereferater bliver sendt til samtlige menighedsråd og årsregnskaber bliver sendt rundt i forbindelse med budgetsamråd, hvor årsregnskabet skal godkendes. Af regnskaberne fremgår opsparede midler også tydeligt.

Vurdering af fidelitet
Vurdering af, hvorvidt forsøgsindsatsen har levet op til fidelitets-kriterierne samt eventuelt dertil hørende erfaringsdannelse.

Fidelitets-kriterie	Vurdering
1. Beløb afsat til samarbejdet vedtages af menighedsrådene på budgetsamrådet ved stemmeflertal (simpelt flertal) blandt de fremmødte menighedsrådsrepræsentanter. Det er en forudsætning, at mindst halvdelen af menighedsrådsrepræsentanterne er til stede.	Nej
2. Samarbejdet er en selvstændig juridisk enhed med eget cvr-nummer, eget momsregnskab, egen arbejdsgiver i FLØS mv. og adgang til at udarbejde budget og regnskab i Økonomiportalen.	Ja
3. Samarbejdet skal udarbejde budget, kvartalsrapporter og årsregnskab parallelt med menighedsrådene.	Ja
4. Budgetter, kvartalsrapporter og årsregnskaber gøres tilgængelige for de deltagende menighedsråd løbende, så de på næste budgetsamråd kan træffe en velunderbygget beslutning om samarbejdets økonomi – herunder om samarbejdet skal bruge af opsparede midler mv.	Ja

Man har i forbindelse med samarbejdet om Gladsaxe Kirkegård formået at skabe en demokratisk proces på budgetsamrådet om vedtagelse af økonomien i samarbejdet. Der stemmes om økonomien, men flertal skabes ved vægtet stemmeflertal frem for simpelt stemmeflertal. Det vil sige, at de enkelte sogne har mere indflydelse jo større de er. Dette er imod intensionen i forsøgslovgivningen, som søger at sikre, at de enkelte menighedsråd bibeholder kontrollen med midlerne. Med en beslutningsproces baseret på vægtet flertal kan mindre sogne i princippet blive overhørt, da en større del af beslutningskompetencen ligger hos de større sogne end ved simpelt flertal.

Eftersom forsøget ikke er foretaget inden for fidelitets-kriteriernes rammer, kan der ikke dannes evalueringsrelevant erfaring ud fra forsøget. Det betyder, at formål og evalueringsspørgsmål udgår nedenfor.

Data

Evalueringen foretages på baggrund af følgende data

- ét interviews med provst fra Gladsaxe-Herlev provsti
- ét interview med provstisekretær fra Gladsaxe-Herlev provsti
- fire interviews med repræsentanter for følgende menighedsråd: Bagsværd, Buddinge, Gladsaxe og Søborggård
- ét interview med kirkegårdsleder fra Gladsaxe Kirkegård

Én provst, én kirkegårdsleder, én provstisekretær samt syv menighedsrådsformænd er blevet kontaktet per e-mail samt ringet op telefonisk med tilbud om at deltage i evalueringen. Én yderligere menighedsrådsformand er kun blevet kontaktet per e-mail, da det ikke har været muligt at finde telefonnummer. Af de otte menighedsrådsformænd er fire ikke vendt tilbage på vores henvendelser.

Evalueringen har været sendt til menighedsrådene til kommentering.

Herlev-Birkholm Kirkegårde

Tabel 50: Forsøgsevaluering – Forsøgsramme 3 – Herlev-Birkholm Kirkegårde

Baseline

Hidtidig praksis

Før indtrædelse i forsøget havde de tre sogne; Herlev, Præstebro og Lindehøj, et samarbejde om Herlev-Birkholm Kirkegårde. Budget og regnskab for samarbejdet om Herlev-Birkholm Kirkegårde var integreret i Herlev sogns budget og regnskab. Praksis var tidligere sådan, at kirkegårdsbestyrelsen selv lagde et budget, som derefter skulle godkendes af Herlev sogn. Tilsvarende praksis eksisterede også for regnskabet, hvilket resulterede i dobbeltarbejde. Før indtrædelse i forsøgsrammen aflagde kirkegårdsbestyrelsen budget og regnskab i Økonomiportalen, men pga. gældende forordning foregik dette under Herlev sogn og ikke selvstændig for Herlev-Birkholm Kirkegårde.

Vurdering ift. baseline-kriterie

Baseline-kriterie	Vurdering
1. Eksisterende samarbejder har ikke haft adgang til at aflægge budget og regnskab i økonomiportalen. Dette har ligget i menighedsrådet.	Ja

Eftersom Herlev-Birkholm Kirkegårde før indtrædelse i forsøget ikke havde et kirkegårdssamarbejde med eget selvstændigt regnskab, vil evaluering af overgangen til at være en selvstændig juridisk enhed, som aflægger eget budget og regnskab i økonomiportalen kunne foretages.

Fidelitet

Forsøgspraksis

I samarbejdet har der under forsøget været en kirkegårdsbestyrelse bestående af to repræsentanter fra hvert af de tre menighedsråd og en kirkegårdsleder. Forud for budgetsamråd indsendes budget og ønsker på lige fod med menighedsrådene. Til budgetsamrådet diskuteres Herlev-Birkholm kirkegårdes økonomi og der spørges ind til, om der er ekstra behov. Budgetsamrådet er et besluttende budgetsamråd, hvor repræsentanter fra menighedsrådene har en vægtet stemme baseret på størrelsen af de sogne, de repræsenterer. Kirkegårdsbestyrelsen er repræsenteret ved budgetsamråd, hvor de har taleret men ikke stemmeret.

Samarbejdet er en selvstændig juridisk enhed, der udarbejder deres budget, kvartalsrapporter og årsregnskaber parallelt med menighedsrådene. Da kvartalsrapporter skal godkendes i kirkegårdsbestyrelsen og hvert menighedsråd er repræsenteret med to medlemmer i kirkegårdsbestyrelsen, får menighedsrådene adgang til kvartalsrapporter igennem disse repræsentanter. Referater fra møder sendes til både menighedsråd og provsti. Øvrige regnskaber, der er relevante for beslutninger på budgetsamrådet, sendes ud til menighedsrådene i god tid.

Vurdering af fidelitet

Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter vurderer i det nedenstående skema, hvorvidt forsøget er gennemført inden for rammerne af fidelitets-kriterierne.

Fidelitets-kriterie	Vurdering
1. Beløb afsat til samarbejdet vedtages af menighedsrådene på budgetsamrådet ved stemmeflertal (simpelt flertal) blandt de fremmødte menighedsrådsrepræsentanter. Det er en forudsætning, at mindst halvdelen af menighedsrådsrepræsentanterne er til stede.	Nej
2. Samarbejdet er en selvstændig juridisk enhed med eget cvr-nummer, eget momsregnskab, egen arbejdsgiver i FLØS mv. og adgang til at udarbejde budget og regnskab i økonomiportalen.	Ja
3. Samarbejdet skal udarbejde budget, kvartalsrapporter og årsregnskab parallelt med menighedsrådene.	Ja
4. Budgetter, kvartalsrapporter og årsregnskaber gøres tilgængelige for de deltagende menighedsråd løbende, så de på næste budgetsamråd kan træffe en velunderbygget beslutning om samarbejdets økonomi – herunder om samarbejdet skal bruge af opsparede midler mv.	Ja

Beslutningsprocesserne omkring kirkegårdssamarbejdet i Herlev-Birkholm foregår som en demokratisk proces på budgetsamrådet, hvor økonomien i samarbejdet vedtages. Beslutningerne foregår imidlertid som vægtet stemmeflertal frem for simpelt stemmeflertal. Det vil sige at store sogne har mere indflydelse end små. Dette stemmer ikke med intensionen i forsøgslovgivningen, som sigter på at sikre, at de enkelte menighedsråd bibeholder kontrollen med midlerne. Når beslutningsproces er baseret på vægtet

flertal kan mindre sogne i princippet blive overhørt, da beslutningskompetencen i større grad ligger hos de store sogne end ved simpelt flertal.

Eftersom forsøget ikke er foretaget inden for fidelitets-kriteriernes rammer, kan der ikke dannes evalueringsrelevant erfaring ud fra forsøget. Formål og evalueringsspørgsmål udgår derfor nedenfor.

Data

Evalueringen foretages på baggrund af følgende data

- ét interview med provst fra Gladsaxe-Herlev provsti
- ét interview med provstisekretær fra Gladsaxe-Herlev provsti
- to interviews med repræsentanter for følgende menighedsråd: Præstebro sogn og Lindehøj sogn
- ét interview med kirkegårdsleder fra Herlev-Birkholm Kirkegårde

Provst, kirkegårdsleder, samt de tre menighedsrådsformænd er blevet kontaktet per e-mail samt ringet op telefonisk med tilbud om at deltage i evalueringen. Af disse har Herlev menighedsrådsformand frabedt sig at deltage pga. manglende kendskab til kirkegårdssamarbejdet. Dette skyldes udskiftning af formand og kasserer.

Evalueringen har været sendt til kommentering hos provst, kirkegårdsleder samt de tre menighedsråd.

Fælles kirke- og regnskabskontor i Hillerød provsti

Tabel 51: Forsøgsevaluering – Forsøgsramme 3 – Fælles kirke- og regnskabskontor i Hillerød Provsti

Baseline

Hidtidig praksis

Samarbejdet om et fælles kirke- og regnskabskontor i Hillerød provsti blev begyndt i 2008, hvor et fælles kirkekontor blev oprettet. I 2009 blev også et fælles regnskabskontor etableret. Formålet var at sikre en effektiv, professionel og sammenhængende behandling af sognenes økonomi m.v., og derfor ansatte man en fælles regnskabsfører til at varetage dette arbejde.

Forud for forsøgslovgivningen stod et repræsentantskab øverst i samarbejdet, og samarbejdets økonomi lå som en integreret del af Præstevang sogns kirkekasse indtil 2011 eller 2012. Denne model for regnskabsførelse var dog uigennemsigtig for de øvrige sogne, der indgik i samarbejdet, og derfor valgte man i 2011 eller 2012 at lægge samarbejdets budget ind under provstiudvalgets regnskab som et bi-regnskab. Her lå det frem til forsøgets start. Samarbejdet har benyttet sig af Økonomiportalen siden sin begyndelse, men det har ikke haft mulighed for selvstændigt at aflægge budget og regnskab - i stedet var det registreret først under Præstevang sogn og derefter under provstiudvalget.

Vurdering ift. baseline-kriterie

Baseline-kriterie	Vurdering
1. Eksisterende samarbejder har ikke haft adgang til at aflægge budget og regnskab i økonomiportalen. Dette har ligget i menighedsrådet.	Nej

Samarbejdet har haft adgang til at aflægge budget og regnskab i Økonomiportalen forud for forsøgets begyndelse, og i den seneste periode, har regnskabsførelsen ligget som et særskilt bi-regnskab under provstiudvalget. Det betyder, at der ikke har været den nødvendige forskellighed mellem praksis forud for og efter indtrædelsen i forsøget til at kunne evaluere, hvorvidt forsøgslovgivningens opstillede mål opfyldes.

Fidelitet

Forsøgspraksis

Hillerød provsti spænder over 20 sogne, som er placeret i to kommuner, Allerød og Hillerød kommune. Der indgår i alt 16 sogne i samarbejdet omkring det fælles kirke- og regnskabskontor.

Næsten alle af de 16 sogne, som indgår i samarbejdet, benytter sig af det fælles regnskabskontor, mens et mindre antal sogne har fravalgt at indgå i den fælles kirkebogsføring. Det er således muligt for menighedsrådene at benytte sine ligningsmidler til blot at tilkøbe enkelte services ved det fælles kirke- og regnskabskontor. I så fald det kun er udvalgte dele af det overordnede samarbejdes services, som et menighedsråd tilkøber, vil de øvrige funktioner varetages lokalt i sognet.

Samarbejdet er en selvstændig juridisk enhed, der finansieres udelukkende af ligningsmidler, og ansvaret for prioriteringen af midler i samarbejdet ligger hos dets bestyrelse i samråd med den daglige leder. Udbetalingen af ligningsmidler sker direkte fra kommunerne til samarbejdet – dette sker månedligt i Hillerød Kommune og kvartalsmæssigt i Allerød Kommune.

De deltagende sognes menighedsråd er alle repræsenteret i samarbejdets bestyrelse, hvorigennem de øver indflydelse på både prioriteringen af midler til samarbejdet og prioriteringen af midler i samarbejdet. Den daglige udførelse af samarbejdet ligger hos provstisekretæren.

Hillerød provsti har ikke besluttende budgetsamråd. Afsættelsen af beløb til samarbejdet foregår ved, at samarbejdets bestyrelse udfærdiger et budgetforslag, som indsendes til provstiudvalget forud for budgetsamrådet. Ligesom de øvrige sogne kan samarbejdet ansøge om flere midler til særlige indsatsområder, inden provstiudvalget laver sin budgetramme. Provstiudvalget vil så vurdere, om det kan tilgodese disse ønsker. På budgetsamrådet præsenterer og gennemgår provstiudvalget sin fordeling af midler for de deltagende menighedsrådsrepræsentanter. Menighedsrådsrepræsentanterne kan kommentere på og gøre indsigelser mod provstiudvalgets fordeling, men der foretages ikke en egentlig afstemning derom. Provstiudvalget er altså i sidste ende den besluttende instans, selvom menighedsrådene oplever at have indflydelse.

Menighedsrådene har gennem deres repræsentanter i bestyrelsen indblik i samarbejdets budgetter, kvartalsrapporter og årsregnskaber.

Vurdering af fidelitet
Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter vurderer i det nedenstående skema, hvorvidt forsøget er gennemført inden for rammerne af fidelitetskriterierne.

Fidelitetskriterie	Vurdering
1. Beløb afsat til samarbejdet vedtages af menighedsrådene på budgetsamrådet ved stemmeflertal (simpelt flertal) blandt de fremmødte menighedsrådsrepræsentanter. Det er en forudsætning, at mindst halvdelen af menighedsrådsrepræsentanterne er til stede.	Nej
2. Samarbejdet er en selvstændig juridisk enhed med eget cvr-nummer, eget momsregnskab, egen arbejdsgiver i FLØS mv. og adgang til at udarbejde budget og regnskab i økonomiportalen.	Ja
3. Menighedsrådene fastholder det overordnede ansvar for prioriteringen af midler til samarbejdet.	Ja
4. Samarbejdet skal udarbejde budget, kvartalsrapporter og årsregnskab parallelt med menighedsrådene.	Ja
5. Budgetter, kvartalsrapporter og årsregnskaber gøres tilgængelige for de deltagende menighedsråd løbende, så de på næste budgetsamråd kan træffe en velunderbygget beslutning om samarbejdets økonomi – herunder om samarbejdet skal bruge af opsparede midler mv.	Ja

Samarbejdets bestyrelse udarbejder et budgetudkast, som provstiudvalget forsøger at tilgodese i sin fordeling af midler. På denne måde øver de indflydelse på fordelingen, men eftersom der ingen afstemningspraksis er ved budgetsamrådene, er det ultimativt provstiudvalget, som fastlægger den endelig fordeling af midler til samarbejdet. Denne praksis er ikke i overensstemmelse med intentionen bag forsøget, der har til formål at sikre, at menighedsrådene fastholder kontrollen med deres midler gennem stemmeafgivelse under budgetsamrådet.

Samarbejdet er en selvstændig juridisk enhed med sit eget CVR-nummer, sin egen arbejdsgiver i FLØS og adgang til at udarbejde budget og regnskab i økonomiportalen. Det har ikke et momsregnskab, da det ikke er relevant. Det udarbejder budget, kvartalsrapporter og årsregnskab selvstændigt. Disse budgetter, kvartalsrapporter og årsregnskaber gøres tilgængelige for de menighedsrådsrepræsentanter, der indgår i bestyrelsen.

Samarbejdets bestyrelse har det overordnede ansvar for fordeling af midlerne inden for samarbejdets budgetramme, hvorved menighedsrådene gennem deres repræsentanter fastholder ansvaret.

Eftersom forsøget ikke er foretaget inden for fidelitetskriteriernes rammer, kan der ikke dannes evalueringsrelevant erfaring ud fra forsøget. Det betyder, at formål og evalueringsspørgsmål udgår nedenfor.

Data

Evalueringen foretages på baggrund af følgende data

- ét interview med provsten fra Hillerød Provsti.
- ét interview med provstisekretæren/den ansatte på det fælles kirke- og regnskabskontor.
- otte interviews med repræsentanter fra følgende menighedsråd: Blovstrød, Grønnevang, Lillerød, Lynge-Uggeløse, Nødebo-Gadevang, Præstevang, Tjæreborg-Al-Sønderup og Uvelse.

Provsten, provstisekretæren og 16 menighedsrådsformænd er blevet kontaktet per e-mail samt ringet op telefonisk, såfremt data har været tilgængelig på sogn.dk, med tilbud om at deltage i evalueringen.

Af disse har to frabedt sig at deltage, mens fire ikke er vendt tilbage på henvendelserne.

Evalueringen har været sendt til kommentering i menighedsrådene, hos provsten og provstisekretæren.

Kolding Kirkegårde

Tabel 52: Forsøgsevaluering – Forsøgsramme 3 – Kolding Kirkegårde

Baseline

Hidtidig praksis

I Kolding provsti havde man også et samarbejde omkring tre af provstiets kirkegårde, som deles af fire bykirker, forud for forsøgslovgivningen. Dette samarbejde fungerede som en selvstændighed enhed med eget budget og regnskab frem til 2013, men da denne økonomiføring ikke var tilladt, blev det i stedet lagt ind under Simon Peters sogn. Økonomiportalen har også været benyttet inden forsøgets begyndelse, men samarbejdet havde altså ikke et selvstændig regnskab inden da. Med forsøgslovgivningen er det blevet muligt at vende tilbage til en model, der på mange måder ligner den, der oprindeligt var etableret i provstiet før 2013.

Inden forsøgslovgivningens begyndelse havde samarbejdet omkring Kolding kirkegårde sin egen bestyrelse, der bestod af to repræsentanter fra hvert af de fire deltagende menighedsråd. Denne bestyrelse behandlede kirkegårdssager og afrapporterede derom til de involverede menighedsråd. Der blev afholdt møder årligt, hvor alle involverede parter gennemgik samarbejdets regnskab og godkendte dets budget.

Vurdering ift. baseline-kriterie

Baseline-kriterie		Vurdering
1.	Eksisterende samarbejder har ikke haft adgang til at aflægge budget og regnskab i økonomiportalen. Dette har ligget i menighedsrådet.	Ja

Eftersom samarbejdet omkring Kolding kirkegårde ikke har kunnet aflægge selvstændigt budget og regnskab i Økonomiportalen forud for forsøgslovgivningen, er det muligt at evaluere, hvorvidt forsøget opfylder de opstillede formål.

Fidelitet

Forsøgspraksis

Beslutningen om afsættelsen af midler til samarbejdet foregår ved, at samarbejdets bestyrelse udfærdiger et budget, som sendes til provstiudvalget inden budgetsamrådet. På budgetsamrådet fremlægger provstiudvalget budgetrammerne. Disse rammer sættes ikke til afstemning, men menighedsrådsrepræsentanterne og kirkegårdslederen kan gøre indsigelser, såfremt de er utilfredse. Den endelige beslutning om prioriteringen af midler til samarbejdet ligger således hos provstiudvalget.

Menighedsrådene fastholder indflydelse på samarbejdet gennem deres deltagelse i samarbejdets bestyrelse, og det er denne bestyrelsen, der har ansvaret for prioriteringen af midler i samarbejdet. Referater fra bestyrelsesmøderne rundsendes til menighedsrådene, og bestyrelsesmedlemmernes fra de involverede menighedsråd informerer om samarbejdets økonomi på menighedsrådsmøderne.

Samarbejdet har sit eget CVR-nummer og momsregnskab, og det har sin egen arbejdsgiver i FLØS samt adgang til at udarbejde regnskab og budget i Økonomiportalen.

Vurdering af fidelitet

Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter vurderer i det nedenstående skema, hvorvidt forsøget er gennemført inden for rammerne af fidelitetskriterierne.

Fidelitetskriterie		Vurdering
1.	Beløb afsat til samarbejdet vedtages af menighedsrådene på budgetsamrådet ved stemmeflertal (simpelt flertal) blandt de fremmødte menighedsrådsrepræsentanter. Det er en forudsætning, at mindst halvdelen af menighedsrådsrepræsentanterne er tilstede.	Nej
2.	Samarbejdet er en selvstændig juridisk enhed med eget cvr-nummer, eget momsregnskab, egen arbejdsgiver i FLØS mv. og adgang til at udarbejde budget og regnskab i økonomiportalen.	Ja
3.	Menighedsrådene fastholder det overordnede ansvar for prioriteringen af midler til samarbejdet.	Ja
4.	Samarbejdet skal udarbejde budget, kvartalsrapporter og årsregnskab parallelt med menighedsrådene.	Ja
5.	Budgetter, kvartalsrapporter og årsregnskaber gøres tilgængelige for de deltagende menighedsråd løbende, så de på næste budgetsamråd kan træffe en velunderbygget beslutning om samarbejdets økonomi – herunder om samarbejdet skal bruge af opsparede midler mv.	Ja

Selvom provstiudvalget tager samarbejdets budgetønsker i betragtning, når de skal fastlægge budgetrammerne, lever forsøgsindsatsen ikke op til fidelitetskriteriet om, at beløb til samarbejdet skal sættes til afstemning. I praksis kan provstiudvalget gå uden om samarbejdets ønsker, hvilket går imod forsøgets hensigt om at menighedsrådene skal fastholde det overordnede ansvar for prioriteringen af midler til samarbejdet.

På de øvrige punkter lever samarbejdet op til forsøgets fidelitetskrav.

Eftersom forsøget ikke er foretaget inden for fidelitetskriteriernes rammer, kan der ikke dannes evalueringsrelevant erfaring ud fra forsøget. Det betyder, at formål og evalueringsspørgsmål udgår nedenfor.

Data

Evalueringen foretages på baggrund af følgende data

- ét interview med provsten fra Kolding provsti
- tre interviews med repræsentanter for følgende menighedsråd: Kristkirken, Sankt Nicolais og Simon Peters menighedsråd
- ét interview med formanden for samarbejdet

Fire menighedsrådsformænd er blevet kontaktet per e-mail samt ringet op telefonisk, såfremt data har været tilgængelig på sogn.dk med tilbud om at deltage i evalueringen. Af disse er én ikke vendt tilbage på henvendelserne.

Evalueringen har været sendt til kommentering hos menighedsrådene.

Næstved Kirkegårde

Tabel 53: Forsøgsevaluering – Forsøgsramme 3 – Næstved Kirkegårde

Baseline

Hidtidig praksis

Samarbejdet omkring Næstved Kirgårde består af tre sogne, som i fællesskab ejer og driver to kirkegårde. Kirkegårdssamarbejdet begyndte omkring år 1950 og har siden da haft sin egen bestyrelse, modtaget ligningsmidler direkte og udarbejdet regnskab selvstændigt. Da selvstændig regnskabsførelse for samarbejder ikke længere var tilladt, blev kirkegårdssamarbejdets regnskab flyttet over i Skt. Mortens sogns kirkekasse. Denne model for regnskabsføring gav dog uklarhed omkring sognets egen økonomi, og man valgte derfor at flytte samarbejdets økonomi over i Skt. Jørgen sogns kirkekasse i stedet. Her lå det i fire år, indtil forsøgsmodellen blev påbegyndt, selvom det også her gav anledning til forvirring om henholdsvis sognets og kirkegårdenes økonomi.

Inden forsøgsordningens begyndelse bestod samarbejdets bestyrelse af to repræsentanter fra hvert af de deltagende menighedsråd samt et medlem udpeget af provstiudvalget. Denne sammensætning af samarbejdets bestyrelse er fortsat efter indtrædelsen i forsøget.

Vurdering ift. baseline-kriterie

Baseline-kriterie		Vurdering
1.	Eksisterende samarbejder har ikke haft adgang til at aflægge budget og regnskab i økonomiportalen. Dette har ligget i menighedsrådet.	Ja

Samarbejdet har ikke haft adgang til at aflægge et separat budget og regnskab i Økonomiportalen forud for forsøgets begyndelse, hvilket betyder, at der har været den nødvendige forskellighed mellem praksis forud for og efter indtrædelsen i forsøget til at kunne evaluere, hvorvidt forsøgslovgivningens opstillede mål bliver opfyldt.

Fidelitet

Forsøgspraksis

Samarbejdet om Næstved Kirkegårde ledes af en bestyrelse bestående af to repræsentanter fra hvert af de deltagende menighedsråd samt et medlem udpeget af provstiudvalget, dvs. på præcis samme måde som inden forsøgets opstart. Ansvaret for prioritering af midler i samarbejdet ligger hos samarbejdets bestyrelse.

Ved afsættelsen af midler til samarbejdet udarbejder bestyrelsen et budgetforslag, som derefter indsendes til provstiudvalget. På baggrund af bestyrelsens budgetønsker udformer provstiudvalget en budgetramme for kirkegårdssamarbejdet, som herefter fremlægges på budgetsamrådet. Denne budgetramme sættes til afstemning på budgetsamrådet blandt de tilstedeværende repræsentanter fra provstiets 26 menighedsråd, som alle er blevet tilsendt samarbejdets budget og årsregnskab forinden. Ved afstemningen er tæt på 100 % af provstiets menighedsråd almindeligvis repræsenteret.

Samarbejdets budgetter, årsregnskaber og kvartalsrapporter er tilgængelige for de deltagende menighedsråd via de menighedsrådsrepræsentanter, der indgår i samarbejdets bestyrelse, og som derfor kan orientere derom på menighedsrådsmøder.

Vurdering af fidelitet

Nedenfor vurderer Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter, hvorvidt praksis under forsøget er foregået inden for forsøgets rammer.

Fidelitetskriterie		Vurdering
1.	Beløb afsat til samarbejdet vedtages af menighedsrådene på budgetsamrådet ved stemmeflertal (simpelt flertal) blandt de fremmødte menighedsrådsrepræsentanter. Det er en forudsætning, at mindst halvdelen af menighedsrådsrepræsentanterne er til stede.	Ja
2.	Samarbejdet er en selvstændig juridisk enhed med eget cvr-nummer, eget momsregnskab, egen arbejdsgiver i FLØS mv. og adgang til at udarbejde budget og regnskab i økonomiportalen.	Ja
3.	Menighedsrådene fastholder det overordnede ansvar for prioriteringen af midler til samarbejdet.	Ja
4.	Samarbejdet skal udarbejde budget, kvartalsrapporter og årsregnskab parallelt med menighedsrådene.	Ja
5.	Budgetter, kvartalsrapporter og årsregnskaber gøres tilgængelige for de deltagende menighedsråd løbende, så de på næste budgetsamråd kan træffe en velunderbygget beslutning om samarbejdets økonomi – herunder om samarbejdet skal bruge af opsparede midler mv.	Ja

Forsøget opfylder samtlige fidelitetskriterier, og der kan derfor dannes evalueringsrelevant erfaring ud fra forsøget.

Formål

Placering af regnskabet aflagt i Økonomiportalen giver samlet overblik og gør det muligt for provstiudvalget at lave sammenstillinger på tværs
Samarbejdets selvstændige regnskabsføring er vigtig for provstiudvalgets tilsynsførelse. Via Økonomiportalen har provstiudvalget overblik over samarbejdets samlede økonomi, og selvom der pt. ikke er meget at sammenligne med, vil det være muligt at sammenligne samarbejdets økonomi med øvrige sognes regnskaber og budgetter.

Mere enkle rammer for økonomistyring i menighedsråd
Med forsøgslovgivningen har det været muligt at separere samarbejdets økonomi fra Skt. Jørgens sogns økonomi, hvilket har gjort rammerne for økonomistyring mere enkle i det pågældende sogn.

At lette menighedsrådenes administrative arbejdsvilkår ved, at der udbetales ligningsmidler direkte fra provstiudvalget til et samarbejde under særlige vilkår og under menighedsrådenes kontrol
Ligningsmidler udbetales nu direkte fra provstiudvalget til samarbejdet, hvilket har lettet menighedsrådenes administrative arbejde.

Evalueringsspørgsmål

Skabe viden om hensigtsmæssigheden af modellen
Overordnet set er både provstiet, formanden for kirkegårdssamarbejdet og menighedsrådsrepræsentanterne glade for forsøgsordningen, da den skaber mere gennemsigtighed og lettere arbejdsgange. Man håber derfor, at den bliver permanent.

Dog anser både provstiet og samarbejdets bestyrelse det som uhensigtsmæssigt og besværligt, at beløb til samarbejdet sættes til afstemning på budgetsamrådet. Hovedparten af provstiets menighedsråd deltager ikke i samarbejdet, og det vurderes derfor ikke relevant, at de skal forholde sig til samarbejdets økonomi. Bestyrelsen for samarbejdet vil derfor foretrække, at beslutningen om afsættelse af beløb til samarbejdet lå hos provstiudvalget på samme måde, som det gør sig gældende for provstiets sogne.

Virker modellen efter hensigten?
I nedenstående skema vurderer Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter, hvorvidt forsøgsmodellen virker efter hensigten i samarbejdet omkring Næstved Kirkegårde.

Formål		Vurdering
1.	Placering af regnskabet aflagt i Økonomiportalen giver samlet overblik og gør det muligt for provstiudvalget at lave sammenstillinger på tværs.	Ja
2.	Mere enkle rammer for økonomistyring i menighedsråd.	Ja
3.	Lette menighedsrådenes administrative arbejdsvilkår ved, at der udbetales ligningsmidler direkte fra provstiudvalget til et samarbejde under særlige vilkår og under menighedsrådenes kontrol.	Ja

Samarbejdets parter er alle enige om, at forsøgsmodellen er hensigtsmæssig og bør permanentgøres. Dog foreslår samarbejdet, at afstemningspraksissen afskaffes, således at provstiudvalget tager beslutningen om samarbejdets økonomi. Desuden kan korrekt konteringspraksis tydeliggøres af Kirkeministeriet i tilsagnsskrivelserne, hvilket vil gøre det lettere at finde en fælles og gennemsigtig regnskabsførelse.

Data

Evalueringen foretages på baggrund af følgende data

- ét interview med provstisekretæren fra Næstved Provsti.
- to interviews med repræsentanter fra følgende menighedsråd: Sankt Peder og Sankt Jørgen menighedsråd.
- ét interview med formanden for kirkegårdsbestyrelsen (som også er én af repræsentanterne for Sankt Jørgens sogns menighedsråd).

Provsten, provstisekretæren og tre menighedsrådsformænd er blevet kontaktet per e-mail og/eller ringet op telefonisk med tilbud om at deltage i evalueringen.

Evalueringen har været sendt til kommentering i menighedsrådene, hos provsten og provstisekretæren.

Fælles kirkegårdsdrift for tre menighedsråd i Skanderborg Provsti

Tabel 54: Forsøgsevaluering – Forsøgsramme 3 – Fælles kirkegårdsdrift for tre menighedsråd i Skanderborg Provsti

Baseline

Hidtidig praksis

I Skanderborg provsti varetog de involverede sogne selv deres kirkegårdsdrift før forsøgslovgivningens begyndelse. Der har således ikke tidligere været etableret et lignende samarbejde.

Vurdering ift. baseline-kriterie

Baseline-kriterie	Vurdering
1. Eksisterende samarbejder har ikke haft adgang til at aflægge budget og regnskab i økonomiportalen. Dette har ligget i menighedsrådet.	Ja

Eftersom samarbejdet omkring den fælles kirkegårdsdrift i Skanderborg Provsti først er påbegyndt med forsøgslovgivningens ikrafttrædelse, er der den nødvendige forskel mellem praksis før og efter forsøgets start til at kunne evaluere, om forsøget opfylder de opstillede formål.

Fidelitet

Forsøgspraksis

Samarbejdet omkring den fælles kirkegårdsdrift i Skanderborg Provsti består af seks kirkegårde, som drives af tre af provstiets sogne. Det blev påbegyndt med henblik på at skabe større fleksibilitet omkring kirkegårdsplanlægningen og ansættelsen af kirkegårdspersonale.

Prioriteringen af midler til samarbejdet foregår således, at kirkegårdsbestyrelsen udformer et budget, som de videresender til provstiudvalget. Provstiudvalget behandler samarbejdets budgetønsker og fremlægger derefter sin fordeling af midler på budgetsamrådet. Provstiudvalget har indtil videre tilgodeset bestyrelsens ønsker, og prioriteringen af midler har derfor ikke været sat til diskussion eller afstemning på budgetsamrådet. Generelt gælder den regel, at de midler, som blev afsat til kirkegårdsdriften i de enkelte sogne forud for forsøget, nu i stedet bliver flyttet over i samarbejdet.

Samarbejdets bestyrelse, som består af repræsentanter fra de deltagende menighedsråd, har det overordnede ansvar for samarbejdet. Prioriteringen af midler i samarbejdet foretages indledningsvist af kirkegårdslederen, som i samarbejde med regnskabsføreren vurderer, hvilke muligheder der er for at gennemføre diverse opgaver inden for de budgetrammer, provstiudvalget har lagt. Prioriteringen af midler i samarbejdet godkendes derefter af bestyrelsen.

Vurdering af fidelitet

Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter vurderer i det nedenstående skema, hvorvidt forsøget er gennemført inden for rammerne af fidelitetskriterierne.

Fidelitetskriterie		Vurdering
1.	Beløb afsat til samarbejdet vedtages af menighedsrådene på budgetsamrådet ved stemmeflertal (simpelt flertal) blandt de fremmødte menighedsrådsrepræsentanter. Det er en forudsætning, at mindst halvdelen af menighedsrådsrepræsentanterne er til stede.	Nej
2.	Samarbejdet er en selvstændig juridisk enhed med eget cvr-nummer, eget momsregnskab, egen arbejdsgiver i FLØS mv. og adgang til at udarbejde budget og regnskab i økonomiportalen.	Ja
3.	Menighedsrådene fastholder det overordnede ansvar for prioriteringen af midler til samarbejdet.	Ja
4.	Samarbejdet skal udarbejde budget, kvartalsrapporter og årsregnskab parallelt med menighedsrådene.	Ja
5.	Budgetter, kvartalsrapporter og årsregnskaber gøres tilgængelige for de deltagende menighedsråd løbende, så de på næste budgetsamråd kan træffe en velunderbygget beslutning om samarbejdets økonomi – herunder om samarbejdet skal bruge af opsparede midler mv.	Ja

Selvom provstiudvalget hidtil har valgt at imødekomme kirkegårdsbestyrelsens budgetønsker, og der derfor ikke har været behov for at diskutere eller afstemme om prioriteringen af midler til samarbejdet, lever forsøgsindsatsen ikke op til fidelitetskriteriet om en afstemningspraksis på budgetsamrådet. I praksis kan provstiudvalget gå uden om samarbejdets ønsker, hvilket i så fald vil gå imod forsøgslovgivningens hensigt om, at det overordnede ansvar for prioriteringen af midler til samarbejdet skal fastholdes af de deltagende menighedsråd.

På de øvrige punkter lever samarbejdet op til forsøgets fidelitetskrav.

Eftersom forsøget ikke fuldt ud er foretaget inden for fidelitetskriteriernes rammer, kan der ikke dannes evalueringsrelevant erfaring ud fra forsøget. Det betyder, at formål og evalueringsspørgsmål udgår nedenfor.

Data

Evalueringen foretages på baggrund af følgende data

- ét interview med provsten fra Skanderborg provsti.
- to interviews med repræsentanter fra følgende menighedsråd: Ovsted-Tåning-Hylkes og Veng-Mesings menighedsråd.
- ét interview med regnskabsføreren for samarbejdet.
- ét interview med kirkegårdslederen, der varetager den daglige drift af samarbejdet.

Tre menighedsrådsformænd er blevet kontaktet per e-mail samt ringet op telefonisk med tilbud om at deltage i evalueringen. Af disse har én person ikke ønsket at deltage.

Evalueringen har været sendt til kommentering hos menighedsrådene, regnskabsføreren for samarbejdet samt kirkegårdslederen.

Slagelse Kirkegårde

Tabel 55: Forsøgsevaluering – Forsøgsramme 3 – Slagelse Kirkegårde

Baseline

Hidtidig praksis

Samarbejdet omkring Slagelse Kirkegårde blev påbegyndt i år 1980 og består af fire sogne, der i fællesskab driver to kirkegårde. Indtil år 2009-2010 aflagde samarbejdet budget og årsregnskab selvstændigt, men da dette ikke længere var tilladt, blev samarbejdets regnskab lagt sammen med Skt. Mikkels sogneregnskab. Her lå det frem til forsøgslovgivningens opstart. Forsøgslovgivningen har således gjort det muligt at genetablere den praksis for økonomiaflæggelse, som samarbejdet benyttede sig af forud for 2010.

Vurdering ift. baseline-kriterie

Baseline-kriterie	Vurdering
1. Eksisterende samarbejder har ikke haft adgang til at aflægge budget og regnskab i økonomiportalen. Dette har ligget i menighedsrådet.	Ja

Eftersom samarbejdet omkring Slagelse Kirkegårde ikke har kunnet aflægge selvstændigt budget og regnskab i Økonomiportalen, før forsøgslovgivningen trådte i kraft, kan det evalueres, hvorvidt forsøget opfylder de opstillede formål.

Fidelitet

Forsøgspraksis

Samarbejdet omkring Slagelse Kirkegårde udgør en af de største økonomier i Slagelse provsti, og det har nu cirka 20 ansatte. Det blev en del af forsøgsordningen efter anbefaling af Slagelse provsti, som ønskede at skabe større overblik over samarbejdets økonomi.

Beslutningen om afsættelse af midler til samarbejdet foregår ved, at samarbejdets daglige leder i fællesskab med dets bestyrelse udmelder budgetønsker til provstiudvalget. Provstiudvalget tager disse ønsker til behandling, og inden budgetsamrådet informeres bestyrelsen om, hvilke ønsker provstiudvalget har kunnet imødekomme. På budgetsamrådet udmeldes samarbejdets drifts- og anlægsramme i lighed med de øvrige sogne, og budgetter og regnskaber gennemgås for de tilstedeværende repræsentanter fra provstiets menighedsråd og samarbejder. Der stemmes ikke om de præsenterede budgetrammer, og det er dermed provstiudvalget, der fastsætter samarbejdets økonomiske rammer.

Prioriteringen af midler i samarbejdet sker derimod i samarbejde mellem kirkegårdslederen og kirkegårdsbestyrelsen. Hvert af de fire deltagende menighedsråd har tre repræsentanter (en præst og to valgte menighedsrådsmedlemmer) i samarbejdets bestyrelse. Der afholdes otte bestyrelsesmøder årligt, hvorfra der afrapporteres til provstiet. Endvidere skrives der mødereferater, som deles med de deltagende menighedsråd. Disse referater gennemgås på menighedsrådsmøderne, hvor menighedsrådsrepræsentanterne fra samarbejdets bestyrelse aflægger beretning.

Samarbejdet fungerer som en selvstændig juridisk enhed med eget cvr-nummer, eget momsregnskab, egen arbejdsgiver i FLØS mv. og adgang til at udarbejde budget og regnskab i økonomiportalen.

Vurdering af fidelitet
Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter vurderer i det nedenstående skema, hvorvidt forsøget er gennemført inden for rammerne af fidelitetskriterierne.

Fidelitetskriterie	Vurdering
1. Beløb afsat til samarbejdet vedtages af menighedsrådene på budgetsamrådet ved stemmeflertal (simpelt flertal) blandt de fremmødte menighedsrådsrepræsentanter. Det er en forudsætning, at mindst halvdelen af menighedsrådsrepræsentanterne er til stede.	**Nej**
2. Samarbejdet er en selvstændig juridisk enhed med eget cvr-nummer, eget momsregnskab, egen arbejdsgiver i FLØS mv. og adgang til at udarbejde budget og regnskab i økonomiportalen.	**Ja**
3. Menighedsrådene fastholder det overordnede ansvar for prioriteringen af midler til samarbejdet.	**Ja**
4. Samarbejdet skal udarbejde budget, kvartalsrapporter og årsregnskab parallelt med menighedsrådene.	**Ja**
5. Budgetter, kvartalsrapporter og årsregnskaber gøres tilgængelige for de deltagende menighedsråd løbende, så de på næste budgetsamråd kan træffe en velunderbygget beslutning om samarbejdets økonomi – herunder om samarbejdet skal bruge af opsparede midler mv.	**Ja**

Samarbejdets bestyrelse kan øve indflydelse på provstiudvalgets fordeling af midler via sine budgetønsker, men eftersom der ingen afstemningspraksis er ved budgetsamrådet, er det i sidste ende provstiudvalget, som varetager den endelig prioritering af midler til samarbejdet. Denne praksis er ikke i overensstemmelse med intentionen bag forsøget, der har til formål at sikre, at menighedsrådene fastholder kontrollen med deres midler gennem stemmeafgivelse under budgetsamrådet.

På de øvrige punkter er forsøget gennemført inden for rammerne af fidelitetskriterierne.

Eftersom forsøget ikke fuldt ud er foretaget inden for fidelitetskriteriernes rammer, kan der ikke dannes evalueringsrelevant erfaring ud fra forsøget. Det betyder, at formål og evalueringsspørgsmål udgår nedenfor.

Data

Evalueringen foretages på baggrund af følgende data

- ét interview med provsten for Slagelse Provsti.
- to interviews med repræsentanter fra følgende menighedsråd: Skt. Mikkels og Antvorskov sogn.
- ét interview med kirkegårdslederen ved Slagelse Kirkegårde.

Provsten, kirkegårdslederen og fire menighedsrådsformænd er blevet kontaktet per e-mail og/eller ringet op telefonisk, med tilbud om at deltage i evalueringen. Af disse er to menighedsrådsformænd ikke vendt tilbage på henvendelserne.

Evalueringen har været sendt til kommentering hos menighedsrådene, provsten og kirkegårdslederen.

Fælles kirkegårdsdrift for 4 menighedsråd i Sønderborg Provsti

Tabel 56: Forsøgsevaluering – Forsøgsramme 3 – Fælles kirkegårdsdrift for 4 menighedsråd i Sønderborg Provsti

Baseline

Hidtidig praksis

Den fælles kirkegårdsdrift i Sønderborg Provsti går tilbage til 2007 og bestod først af to og senere fire menighedsråd, der i fællesskab driver syv kirkegårde.

Inden forsøgsordningen trådte i kraft, blev samarbejdets økonomi aflagt som et bi-regnskab til Gråsten-Adsbøls sogneregnskab. Denne model for regnskabsaflægning skabte problemer med at adskille sognets og kirkegårdssamarbejdets økonomi, og for at hjælpe de deltagende menighedsråd tilbød provstiet at udarbejde regnskaber og budgetter for kirkegårdsdriften. Med afsæt heri betalte hvert af de deltagende menighedsråd ind til samarbejdets økonomi, som dog forsat lå i Gråsten-Adsbøls sogneregnskab frem til forsøgets opstart.

Vurdering ift. baseline-kriterie

Baseline-kriterie		Vurdering
1.	Eksisterende samarbejder har ikke haft adgang til at aflægge budget og regnskab i økonomiportalen. Dette har ligget i menighedsrådet.	Ja

Samarbejdets praksis for regnskabsaflæggelse før indtrædelsen i forsøget har den nødvendige forskellighed til forsøgsindsatsen, og det er derfor muligt at skabe erfaringsdannelse på baggrund af forsøget i Sønderborg provsti.

Fidelitet

Forsøgspraksis

Samarbejdet om kirkegårdsdriften i Sønderborg provsti ledes af en kirkegårdsbestyrelse, som består af to repræsentanter fra hvert af de deltagende menighedsråd. Denne bestyrelse varetager i samråd med kirkegårdslederen ansvaret for prioriteringen af midlerne inden for samarbejdet.

Afsættelsen af midler til samarbejdet foregår ved, at kirkegårdsbestyrelsen udarbejder sine budgetønsker på lige vilkår med provstiets menighedsråd. Disse budgetønsker indberettes til provstiudvalget og ligger til grund for deres udarbejdelse af kirkegårdssamarbejdets budgetrammer. Inden budgetsamrådet meldes en foreløbig ligning for samarbejdet ud til menighedsrådene, som så kan kommentere på budgetrammen inden budgetsamrådet. Provstiudvalgets endelige beslutning om tildeling af midler til samarbejdet fremlægges på budgetsamrådet uden at der foretages en afstemning derom.

Samarbejdets budgetter, kvartalsrapporter og årsregnskaber gøres løbende tilgængelige for de deltagende menighedsråd gennem de menighedsrådsrepræsentanter, der sidder i kirkegårdsbestyrelsen, som beretter om samarbejdets arbejde og økonomi på deres respektive menighedsrådsmøder. Derudover afholdes der årligt en kirkegårdsvandring, hvor formanden for bestyrelsen informerer om samarbejdet.

Vurdering af fidelitet

Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter vurderer i det nedenstående skema, hvorvidt forsøget er gennemført inden for rammerne af fidelitetskriterierne.

Fidelitetskriterie		Vurdering
1.	Beløb afsat til samarbejdet vedtages af menighedsrådene på budgetsamrådet ved stemmeflertal (simpelt flertal) blandt de fremmødte menighedsrådsrepræsentanter. Det er en forudsætning, at mindst halvdelen af menighedsrådsrepræsentanterne er til stede.	Nej
2.	Samarbejdet er en selvstændig juridisk enhed med eget cvr-nummer, eget momsregnskab, egen arbejdsgiver i FLØS mv. og adgang til at udarbejde budget og regnskab i økonomiportalen.	Ja
3.	Menighedsrådene fastholder det overordnede ansvar for prioriteringen af midler til samarbejdet.	Ja
4.	Samarbejdet skal udarbejde budget, kvartalsrapporter og årsregnskab parallelt med menighedsrådene.	Ja
5.	Budgetter, kvartalsrapporter og årsregnskaber gøres tilgængelige for de deltagende menighedsråd løbende, så de på næste budgetsamråd kan træffe en velunderbygget beslutning om samarbejdets økonomi – herunder om samarbejdet skal bruge af opsparede midler mv.	Ja

Samarbejdets bestyrelse udarbejder et budgetudkast, som provstiudvalget forsøger at tilgodese i sin fordeling af midler. På denne måde kan bestyrelsen øve indflydelse på provstiudvalgets fastlæggelse af budgetrammen, men eftersom der ikke afstemmes om dette ved budgetsamrådet, er det i sidste ende provstiudvalget, som foretager den endelige fordeling af midler til samarbejdet. Denne praksis er ikke i overensstemmelse med intentionen bag forsøget, der har til formål at sikre, at menighedsrådene fastholder kontrollen med deres midler gennem stemmeafgivelse under budgetsamrådet.

På de øvrige punkter er forsøget gennemført inden for rammerne af fidelitetskriterierne.

Eftersom forsøget ikke fuldt ud er foretaget inden for fidelitetskriteriernes rammer, kan der ikke dannes evalueringsrelevant erfaring ud fra forsøget. Det betyder, at formål og evalueringsspørgsmål udgår nedenfor.

Data

Evalueringen foretages på baggrund af følgende data

- ét interview med provsten for Sønderborg Provsti
- tre interviews med repræsentanter fra følgende menighedsråd: Gråsten-Adsbøl, Kværs og Egernsund sogne
- ét interview med formanden for samarbejdet (som også er menighedsrådsformand i Egernsund sogn)

Provsten samt fire menighedsrådsformænd er blevet kontaktet per e-mail og/eller ringet op telefonisk med tilbud om at deltage i evalueringen. Af disse er én ikke vendt tilbage på henvendelserne.

Evalueringen har været sendt til kommentering i menighedsrådene og hos provsten.

Bilag 4: Evalueringer af de enkelte forsøg i forsøgsramme 5

Hedensted provsti

Tabel 57: Forsøgsevaluering – Forsøgsramme 5 – Hedensted Provsti

Baseline

Hidtidig praksis

Inden forsøgsordningen trådte i kraft, varetog menighedsrådene selv vedligeholdelsen og administrationen af deres præsteboliger. I det ene af de to deltagende menighedsråd havde man fordelt arbejdsopgaverne således, at kirkeværgen varetog alle praktiske vedligeholdelsesopgaver og foretog tilsyn med præsteboligen, mens menighedsrådet stod for de administrative opgaver. I det andet menighedsråd varetog et bygningsudvalg disse opgaver.

Vurdering ift. baseline-kriterie
Eftersom sognenes opgaver vedrørende bygningsadministration og -vedligeholdelse ikke tidligere har været placeret hos provstiudvalget, er der den nødvendige forskellighed mellem praksis forud for og efter indtrædelsen i forsøget til at kunne skabe erfaringsdannelse.

Baseline-kriterie		Vurdering
1.	Alle opgaver vedrørende bygningsadministrationen og -vedligeholdelsen ligger i menighedsrådet – provstiudvalget har ikke overtaget nogen af disse – hverken ansvaret for (kompetencen) eller finansieringen af.	Ja

Fidelitet

Forsøgspraksis
I Hedensted Provsti har provstiudvalget overtaget bygningsadministrationen og -vedligeholdelse for to menighedsråd, der hver har en præstegård. På et budgetsamråd og et præstemøde fremlagde provsten muligheden for at deltage i forsøgsordningen, hvorefter to menighedsråd valgte at indgå i samarbejdet. Yderligere to menighedsråd overvejede kraftigt at deltage, men afslog i sidste ende.

Med forsøgsordningens ikrafttrædelse er der blevet udvalgt to personer fra provstiudvalget, som hver har ansvar for én af de to præstegårde. Denne person fungerer som kontaktperson for præsten og foretager desuden tilsynet af boligen sammen med en bygningssagkyndig person. Provstiudvalget har ligeledes ansvaret alle økonomiske udgifter til præstegårdene, hvilke bogføres i provstiudvalgskassen.

Der er indgået aftale med Aabenraa Provsti om, at de skal føre tilsyn med provstiudvalgets arbejde. Dette tilsyn er dog ikke foretaget endnu, da begge parter finder dette uhensigtsmæssigt, eftersom der også føres tilsyn af provstiets revisor.

Vurdering af fidelitet
Vurdering af, hvorvidt forsøgsindsatsen har levet op til fidelitetskriterierne samt eventuelt dertil hørende erfaringsdannelse.

Fidelitetskriterie		Vurdering
1.	Hele eller dele af bygningsadministrationen og –vedligeholdelsen, ansvaret herfor (kompetencen) og finansieringen heraf flyttes til provstiudvalget.	Ja
2.	Det lovpligtige tilsyn i relation til de opgaver, der flyttes til provstiudvalget, skal af habilitetsmæssige årsager flyttes til et andet provstiudvalg. Tilsynspligten overgår på baggrund af en lokal aftale til et andet provstiudvalg. Såfremt en sådan aftale ikke kan indgås lokalt, udarbejder stiftet en rotationsordning mellem stiftets provstiudvalg.	Nej

To af Hedensted Provstis menighedsråd har valgt at deltage i forsøgsmodellen, hvormed provstiudvalget har overtaget bygningsadministrationen og -vedligeholdelse af menighedsrådenes præstebolig. Der er lavet aftale om tilsyn fra et andet provstiudvalg, men tilsynet er ikke gennemført.

Da forsøget ikke er foretaget inden for fidelitetskriteriernes rammer, kan der ikke dannes evalueringsrelevant erfaring ud fra forsøget. Det betyder, at formål og evalueringsspørgsmål udgår nedenfor.

Data

Evalueringen foretages på baggrund af følgende data

- ét interview med provst fra Hedensted Provsti
- to interviews med repræsentanter for begge deltagende menighedsråd: Hedensted-St. Dalby og Ølsted menighedsråd

Provsten og menighedsrådene har fået tilsendt evalueringen til kommentering.

Horsens provsti

Tabel 58: Forsøgsevaluering – Forsøgsramme 5 – Horsens Provsti

Baseline

Hidtidig praksis

I Horsens Provsti havde ingen af provstiets menighedsråd placeret opgaver vedrørende bygningsadministration og bygningsvedligeholdelse hos provstiudvalget før forsøgslovgivningens ikrafttrædelse. Flere menighedsråd havde dog oplevet, at der var opstået uenigheder mellem dem og præsten på grund af præsteboligen og vedligeholdelsen deraf, hvilket var blandt menighedsrådenes ansvarsområder, frem til de indtrådte i forsøgsordningen. I den forbindelse var det blevet drøftet, om provstiudvalget kunne yde menighedsrådene bistand til administrationen af præsteboligen, så sådanne uenigheder kunne undgås fremover. Mens provstiudvalget overvejede mulighederne for at hjælpe menighedsrådene, opstod tilbuddet om at indtræde i forsøgsordningen, og det blev således løsningen på problemet, idet ordningen gav mulighed for at organisere et samarbejde mellem menighedsråd og provstiudvalg vedrørende bygningsadministration og bygningsvedligeholdelse.

Vurdering ift. baseline-kriterie

Eftersom sognenes opgaver vedrørende bygningsadministration og bygningsvedligeholdelse ikke tidligere har været placeret hos provstiudvalget, er der den nødvendige forskellighed mellem praksis forud for og efter indtrædelsen i forsøget til at kunne skabe erfaringsdannelse.

Baseline-kriterie	Vurdering
1. Alle opgaver vedrørende bygningsadministrationen og -vedligeholdelsen ligger i menighedsrådet – provstiudvalget har ikke overtaget	Ja

nogen af disse – hverken ansvaret for (kompetencen) eller finansieringen af.	

Fidelitet

Forsøgspraksis

I Horsens Provsti valgte seks af provstiets menighedsråd at indtræde i forsøgsordningen, hvormed provstiudvalget har overtaget al administration og vedligeholdelse af deres præsteboliger på nær udearealerne, som stadig er gravernes ansvar. Sidenhen er yderligere fire menighedsråd, som alle er del af samme pastorat, indtrådt i ordningen. Dette senere tilkomne pastorat stod over for at skulle opføre en ny præstebolig, og da denne opgave ville være meget tidskrævende, foreslog pastoratets præstegårdsudvalg at indtræde i forsøgsordningen. Pastoratsrådet kendte til ordningen og godkendte derfor præstegårdsudvalgets forslag, hvilket vil sige, at forsøgsordningen nu omfatter ti menighedsråd (svarende til 13 af provstiets 30 sogne) med i alt otte boliger.

Med indtrædelsen i forsøgsordningen valgte provstiudvalget at nedsætte et internt præsteboligudvalg på to personer, som fik ansvaret for administrationen og vedligeholdelsen af præsteboligerne. Dette er et stort stykke arbejde, der kræver indsigt i diverse boligforhold, og præsteboligudvalget har derfor valgt at hyre en bygningssagkyndig ved behov. Den byggesagkyndige person bidrager til løsningen af praktiske opgaver, for eksempel køb og vurdering af byggegrund og gennemførelse af det årlige præsteboligtilsyn. For at sikre de bedst mulige arbejdsgange har præsteboligudvalget organiseret præsteboligarbejdet og fastlagt de juridiske og praktiske aspekter deraf i sine vedtægter, så alle deltagende parter ved, hvordan de skal handle i forskellige situationer. Disse vedtægter udvides løbende, når nye typer opgaver opstår.

Provstiudvalget informerer om præsteboligudvalgets arbejde på budgetsamrådet, så provstiets menighedsråd bliver informerede om arbejdet. Dette har medvirket til, at endnu flere af provstiets menighedsråd – også dem, som ikke deltager i forsøget – har vist interesse for ordningen.

Provstiudvalget havde oprindeligt tænkt, at tilsynet med dets arbejde kunne føres af stiftet, men da dette ikke kunne lade sig gøre, er opgaven blevet overhændet til Skanderborg provstiudvalg.

Vurdering af fidelitet

Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter vurderer i nedenstående skema, hvorvidt Horsens Provstis forsøgspraksis lever op til de opstillede fidelitetskriterier:

Fidelitetskriterie		Vurdering
1.	Hele eller dele af bygningsadministrationen og –vedligeholdelsen, ansvaret herfor (kompetencen) og finansieringen heraf flyttes til provstiudvalget.	**Ja**
2.	Det lovpligtige tilsyn i relation til de opgaver, der flyttes til provstiudvalget, skal af habilitetsmæssige årsager flyttes til et andet provsti-	**Ja**

udvalg. Tilsynspligten overgår på baggrund af en lokal aftale til et andet provstiudvalg. Såfremt en sådan aftale ikke kan indgås lokalt, udarbejder stiftet en rotationsordning mellem stiftets provstiudvalg.	

Først seks og sidenhen ti menighedsråd har valgt at overhænde al arbejde vedrørende bygningsadministration og bygningsvedligeholdelse til provstiudvalget. Provstiudvalget varetager disse opgaver med hjælp fra en bygningssagkyndig, mens Skanderborg provsti fører tilsyn med det samlede arbejde. Da både baselinekriterium og fidelitetskriterier er opfyldt, kan der evalueres på, om forsøget opfylder de opstillede formål.

Formål

Lette menighedsrådenes arbejdsbyrde og dermed frigøre ressourcer til andre opgaver
Menighedsrådene – og i særdeleshed deres kirkeværger og præstegårdsudvalg – oplever en lettet arbejdsbyrde, eftersom de ikke længere skal føre tilsyn med boligerne, handle med boliger og grunde eller fungere som kontaktpersoner, hvis præsten oplever problemer med sin bolig. Denne opgave ligger nu hos provstiudvalget, som også er den instans, der vurderer, om og i hvilket omfang boligproblemer skal løses. Flere menighedsråd er lettede over, at det ikke længere er dem, der skal træffe denne slags beslutninger, da de potentielt kan skabe konflikt med præsten. Menighedsrådene oplever desuden at dette har frigjort ressourcer, som i den seneste periode blandt andet har kunnet benyttes til at håndtere problemstillingerne i forbindelse med COVID-19.

Mere fleksible rammer for menighedsrådets opgaveløsning
Ved indtrædelse i forsøget har menighedsrådene benyttet sig af de mere fleksible rammer for opgaveløsning, som ligger i forsøgsrammen. Derved er en række opgaver overgået til provstiudvalget, hvilket gør, at menighedsrådene kun indblandes i arbejdet, såfremt der skal søges om 5%- og anlægsmidler eller købes eller sælges boliger og byggegrunde. Desuden har menighedsrådene stadig visse administrative opgaver forbundet med ejerskabet af bygningerne såsom fx at indkræve betaling for vand og varme.

Menighedsråd får mulighed for at organisere sig individuelt med det som de oplever som den helt rigtige balance mellem kirkelige og administrative opgaver
Med indtrædelsen i forsøgsordningen er menighedsrådenes administrative opgaver blevet færre, og balancen mellem de kirkelige og administrative opgaver er overordnet set blevet bedre. Der er dog stadig en del "murstensarbejde" såvel som administrativt arbejde at se til, særligt på grund af COVID-19 og de mange udfordringer, pandemien har afstedkommet.

Evalueringsspørgsmål

Viden om hensigtsmæssigheden af at give menighedsrådene mulighed for at placere opgaver, ansvaret herfor (kompetence) og finansieringen i provstiudvalget
Menighedsrådene oplever, at forsøgsordningen er hensigtsmæssig, og der har derfor været bred enighed om at forlænge den. Dog oplever nogle menighedsråd, at de mister føling med deres boliger og det lokale, nu hvor præsteboligen ikke længere er deres ansvar. På samme måde oplever nogle menighedsråd, at kommunikationen omkring byg-

ningsarbejdet kunne forbedres. Sidstnævnte har vist sig problematisk ved seneste menighedsrådsvalg, hvor mangelfuld kommunikation har givet anledning til, at nye medlemmer ikke har kunnet se forsøgsmodellens hensigtsmæssighed.

Mange af de deltagende menighedsråd er imidlertid lettede over, at forsøgsordningen har skabt en armslængde mellem dem og præsterne, idet det ikke længere er menighedsrådene, som skal vurdere præsteboligens tilstand og tage beslutninger om dens vedligehold. Dette dæmmer op for gnidninger mellem menighedsråd og præst vedrørende præsteboligvedligehold. Denne opgave er nu udlagt til provstiudvalget, som får professionel bistand til sit arbejde. Inddragelsen af professionel bistand har samtidigt medført en bedre og mere ens embedsboligstandard i provstiet. Mens menighedsrådene til tider var tilbageholdende med at investere i boligerne, da vedligeholdelsen var deres ansvar, er det provstiudvalgets holdning, at præsten skal bo godt, dér hvor der stadig er bopælspligt. Provstiudvalget vil derfor gerne betale denne ekstraudgift for at højne boligstandarden, hvilket præsterne sætter pris på.

Provstiudvalget er overordnet set tilfredse med ordningen, men det betones samtidigt, at præsteboligarbejdet er en stor og omfattende opgave, som ikke alle provstiudvalgsmedlemmer ville kunne eller ønske at varetage. De udvalgte provstiudvalgsmedlemmer skal klædes grundigt på til opgaven, hvis ikke de allerede har et kendskab til boligadministration og -vedligeholdelse samt til forholdene omkring hyring af håndværkere etc. Da denne opgave er omfattende, så man gerne, at de involverede provstiudvalgsmedlemmer kunne aflønnes for arbejdet. Derudover har provstiudvalget oplevet besvær ved køb af boliggrunde. Eftersom provstiudvalget ikke kan angives som grundejer, har det været nødvendigt at indhente underskrifter fra blandt andet alle sognene, provstiudvalget og Skanderborg provstiudvalg for at kunne gennemføre køb. Denne arbejdsproces er besværlig, og man så derfor gerne, at reglerne for tinglysning blev revideret. Endvidere finder provstiudvalget det unødvendigt med tilsynet fra et andet provstiudvalg.

Virker modellen efter hensigten?
I nedenstående skema vurderer Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter ud fra ovenstående, hvorvidt forsøget i Horsens Provsti indfrier de opstillede formål:

Formål		Vurdering
1.	Lette menighedsrådenes arbejdsbyrde og dermed frigøre ressourcer til andre opgaver.	**Ja**
2.	Mere fleksible rammer for opgaveløsningen i menighedsråd.	**Ja**
3.	Menighedsrådene får mulighed for at organisere sig individuelt med det, som opleves som den helt rigtige balance mellem kirkelige og administrative opgaver.	**Ja**

I Horsens Provsti indfrier forsøgsindsatsen de opstillede formål. Forsøgsordningen har lettet arbejdsbyrden for menighedsrådene, som førhen varetog bygningsvedligeholdelsen, og den har bidraget til en bedre balance mellem deres kirkelige og administrative

opgaver, selvom der stadig ligger en del administrative opgaver hos menighedsrådene. Disse virkninger betragtes dog ikke som ordningen største fordele. I stedet påpeger både menighedsrådene og provstiudvalget, at ordningen sikrer et bedre forhold mellem menighedsråd og præst, ligesom også boligstandarden højnes og bliver mere ensartet på tværs af provstiets sogne.

Er modellen økonomisk rentabel?
I Horsens Provsti oplever man ikke at kunne få stordriftsfordele ved forsøgsordningen, da der er for få forsøgsdeltagere til at opnå sådanne fordele. Samlet set giver ordningen en merudgift, da der nu er ansat en bygningskyndig, som sørger for en mere gennemgribende og dyrere opgaveløsninger, end da det var menighedsrådenes ansvar. Denne bygningskyndige person laver imidlertid færre fejl og kan indhente bedre priser fra leverandører end et menighedsråd, hvilket sparer penge og giver investeringsmæssige fordele.

Provstiudvalget har desuden kunnet påtage sig større og mere omfattende opgaver, end menighedsrådene havde mulighed for før forsøgsordningens begyndelse. Dette lader sig gøre, fordi provstiudvalget har en fællespulje, de kan bruge midler fra. Denne pulje består af 30.000 kr. fra hvert af de deltagende menighedsråd og 150.000 kr. fra provstiudvalgskassen. Denne økonomiske ordning er menighedsrådene og præsterne glade for, fordi det giver dem en sikkerhed for, at akutte problemer kan løses hurtigt og grundigt, hvor dette ikke altid har kunnet lade sig gøre for menighedsrådene. Provstiudvalget investerer gerne disse 150.000 kr. i puljen, fordi de derved kan tilbyde præsterne bedre boliger og sikre mere bæredygtige og miljørigtige løsninger.

Modellen er således ikke økonomisk rentabel i den konstruktion, man har valgt i Horsens provsti. Til gengæld giver modellen en hurtigere og bedre opgaveløsning, som skaber tilfredshed blandt præsterne og som sikrer en god, fagligt forsvarlig og bæredygtig vedligeholdelse af ejendommene.

Data

Evalueringen foretages på baggrund af følgende data

- ét interview med provsten fra Horsens Provsti.
- otte interviews med repræsentanter for følgende menighedsråd: Kattrup-Tolstrup, Vær-Nebel, Sønderbro, Lundum, Hansted, Vor Frelser, Torsted og Gangsted**.** Formanden for Sønderbro menighedsråd er desuden også medlem af provstiudvalget og formand for dets præsteboligudvalg. Derudover er menighedsrådsformanden i Gangsted-Søvind også pastoratsformand for Voerherreds pastorat, der indbefatter de fire menighedsråd, der er kommet med i ordningen senest.

Provsten samt alle ti deltagende menighedsrådsformænd er blevet kontaktet per e-mail. De er desuden blevet kontaktet telefonisk, såfremt telefonnummer er fremgået af sogn.dk, med tilbud om at deltage i evalueringen. To er ikke vendt tilbage på henvendelserne.

Provsten og alle menighedsrådene har fået tilsendt evalueringen til kommentering.

Maribo domprovsti

Tabel 59: Forsøgsevaluering – Forsøgsramme 5 – Maribo Domprovsti

Baseline

Hidtidig praksis

Før forsøgslovgivningen trådte i kraft, varetog provstiets menighedsråd selv de opgaver, der var forbundet med administrationen og vedligeholdelsen af deres bygninger. De havde således ikke placeret nogle af disse opgaver hos provstiudvalget.

Vurdering ift. baseline-kriterie

Menighedsrådenes opgaver vedrørende bygningsadministration og bygningsvedligeholdelse har ikke tidligere været placeret hos provstiudvalget, hvilket opfylder baseline-kriteriet.

Baseline-kriterie	Vurdering
1. Alle opgaver vedrørende bygningsadministrationen og -vedligeholdelsen ligger i menighedsrådet – provstiudvalget har ikke overtaget nogen af disse – hverken ansvaret for (kompetencen) eller finansieringen af.	Ja

Fidelitet

Forsøgspraksis

I Maribo Domprovsti har fem menighedsråd valgt at indgå i forsøgsordningen. Det er således nu provstiudvalget, der varetager vedligeholdelsen og administrationen af menighedsrådenes i alt syv kirkebygninger, tre præstegårde og diverse bygninger på kirkegårdene. Menighedsrådenes motivation til at indgå i forsøget har ikke kun omhandlet bygningsvedligeholdelse, men også muligheden for at afværge konflikter mellem præst og menighedsråd. Sådanne konflikter har tidligere kunnet opstå, fordi det frem til forsøgsordningens begyndelse var menighedsrådenes opgave at vurdere, hvorvidt en præsts ønsker til vedligeholdelse af embedsboligen kunne indfries. Provstiudvalget fandt ligeledes forsøgsordningen interessant, fordi den potentielt kunne give menighedsrådene 'færre mursten og mere ånd' at beskæftige sig med, alt imens provstiudvalget kunne arbejde for en god og ensartet kvalitet af bygningsvedligeholdelsen.

Ved indtrædelsen i forsøgsordningen valgte provstiudvalget at udpege et internt udvalg bestående af provstiudvalgsformanden, provsten og en bygningskyndig person med erfaring inden for bl.a. kirkevedligeholdelse, som fik til ansvar at varetage alle bygningsopgaver. Den bygningskyndige person blev ansat eksternt som en fælles kirkeværge for alle provstiets forsøgsdeltagere, og han skulle desuden assistere ved de årlige bygningstilsyn. Ved forsøgets begyndelse lavede den fælles kirkeværge en fotorapport for hver af de deltagende menighedsråds bygningerne, hvori han klassificerede fremtidige opgaver alt efter, hvor presserende de var. Fotorapporterne har sidenhen været betydningsfulde indspark i provstiudvalgets vurdering af, hvilke opgaver der skal prioriteres højt.

Menighedsrådene er løbende blevet inddraget i og informeret om dele af provstiudvalgets opgaveprioriteringer og beslutninger, og de har også selv løbende afholdt møder om samarbejdet.

Lolland Vestre Provsti har ført tilsyn med provstiudvalgets arbejde, eksempelvis har Lolland Vestre Provstis bygningskyndige deltaget i tilsyn, mens deres provstiudvalget har godkendt forsøgets papirarbejde.

Vurdering af fidelitet
Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter vurderer i nedenstående skema, hvorvidt Maribo Domprovstis forsøgspraksis lever op til de opstillede fidelitetskriterier:

Fidelitetskriterie		Vurdering
1.	Hele eller dele af bygningsadministrationen og –vedligeholdelsen, ansvaret herfor (kompetencen) og finansieringen heraf flyttes til provstiudvalget.	**Ja**
2.	Det lovpligtige tilsyn i relation til de opgaver, der flyttes til provstiudvalget, skal af habilitetsmæssige årsager flyttes til et andet provstiudvalg. Tilsynspligten overgår på baggrund af en lokal aftale til et andet provstiudvalg. Såfremt en sådan aftale ikke kan indgås lokalt, udarbejder stiftet en rotationsordning mellem stiftets provstiudvalg.	**Ja**

De 5 deltagende menighedsråd har flyttet al administration og vedligeholdelse af deres kirker, præstegårde og bygninger på kirkegårde over til provstiudvalget, hvis arbejde er blevet tilset af et naboprovsti. Forsøgsindsatsen lever dermed op til både baselinekriteriet og begge fidelitetskriterier, og der kan således evalueres på, om forsøget opfylder de opstillede formål.

Formål

Lette menighedsrådenes arbejdsbyrde og dermed frigøre ressourcer til andre opgaver
Menighedsrådene oplever, at forsøgsordningen har lettet både deres praktiske og administrative arbejdsbyrde. På det praktiske område har det været en stor lettelse for sognenes kirkeværger, at bygningsansvaret nu er overhændet til provstiudvalget. Flere af disse kirkeværger er ikke specialister inden for området, og de kan ikke forestille sig, at de vil fortsætte i deres stillinger, hvis ikke forsøgsordningen forlænges. Arbejdsbyrden vil i så fald blive alt for stor.

Efter forsøgsordningens påbegyndelse har menighedsrådene ligeledes oplevet, at deres administrative arbejdsbyrde er blevet lettet. Dog ligger der stadig en del mindre bygningsrelaterede opgaver hos menighedsrådene. Samlet set har forsøgsordningen frigjort ressourcer hos menighedsrådene, idet de er sluppet for den tunge arbejdsbyrde, som administration og vedligeholdelse af bygninger udgør.

Mere fleksible rammer for menighedsrådets opgaveløsning

Med forsøget har de deltagende menighedsråd i Maribo Domprovsti benyttet sig af forsøgsrammens fleksible rammer for at uddelegere administrativt arbejde til provstiudvalget. Dog er der stadig opgaver forbundet med sognenes kirkegårde, som menighedsrådene stadig selv står for driften af. Mange kirkegårde og grave nedlægges for tiden, hvilket giver en del opgaver, som binder nogle menighedsråds arbejdstid og samlet set giver dem en lav grad af fleksibilitet i deres opgaveløsning.

Menighedsråd får mulighed for at organisere sig individuelt med det som de oplever som den helt rigtige balance mellem kirkelige og administrative opgaver
Nogle menighedsråd oplever at have fået bedre tid til kirkelige opgaver efter indtrædelsen i forsøget, mens andre menighedsråd kun i lav grad oplever, at forsøgsordningen har givet en bedre balance mellem de kirkelige og administrative opgaver. Nogle menighedsråd oplever imidlertid fortsat at blive engageret i en del af provstiudvalgets administration og vedligeholdelse af bygninger, bl.a. den daglige økonomiske drift samt ved gennemgang og godkendelse af samarbejdets økonomi. Disse menighedsråd oplever dermed fortsat at have en stor administrativ byrde, på trods af, at ordningen har lettet arbejdet.

Evalueringsspørgsmål

Viden om hensigtsmæssigheden af at give menighedsrådene mulighed for at placere opgaver, ansvaret herfor (kompetence) og finansieringen i provstiudvalget
Både menighedsråd og provstiudvalget er overordnet set tilfredse med forsøgsordningen og finder den hensigtsmæssig. Selvom bygningsadministration og bygningsvedligeholdelse stadig optager en del tid i nogle menighedsråd, er de glade for, at ansvaret herfor nu er placeret hos provstiudvalget. De har fået lettet deres arbejdsbyrde, og de er endvidere lettede over ikke længere at skulle føre tilsyn med præsteboligerne, da det tidligere har kunnet føre til konflikt mellem menighedsrådet og præsten, eftersom det var menighedsrådets opgave at vurdere, hvorvidt præstens ønsker til bygningsvedligeholdelse kunne indfries. Samtidigt oplever menighedsrådene, at bygningsvedligeholdelsen er blevet mere effektiv og professionel, nu hvor det er en fagperson, der ikke har kirkekassens beholdning for øje, som fører tilsyn med deres bygninger.

Flere menighedsrådsrepræsentanter understreger dog, at samarbejdet mellem menighedsrådene og provstiudvalget ikke har fungeret optimalt. Der har til tider været tvivl om, hvordan arbejdsfordelingen, arbejdsgangene og beslutningskompetencen har været fordelt mellem parterne. Disse tvivlsspørgsmål anses som resultatet af en sparsom kommunikation fra provstiudvalgets side. En af de præster, som tog initiativ til at indtræde i forsøgsordningen, har forsøgt at fungere som et forbindelsesled mellem menighedsrådene, den fælles kirkeværge og provstiudvalget for derved at sikre en god kommunikation mellem dem, men opgaven har været stor og svær. På grund af den manglende information om arbejdet, har nogle menighedsrådsmedlemmer oplevet ikke at have tilstrækkelig føling med og indflydelse på administrationen og vedligeholdelsen af bygningerne, og de har derfor overvejet, om det ville være mere hensigtsmæssigt ikke at deltage i forsøget.

Provstiudvalget anser overordnet set forsøgsmodellen som hensigtsmæssig. Embedsboligerne er ikke længere et konfliktområde mellem præster og menighedsråd, og standarden på de forskellige boliger er blevet mere ens. Desuden har forsøgsordningen bevirket, at kirketilsynene er blevet mere professionelle og omhyggelige, da de nu foretages med bistand fra den fælles kirkeværge, som har erfaring med kirkevedligeholdelse. Provstiudvalget så gerne, at centraliseringen af administration og vedligeholdelse af bygninger blev fuldført, således at stiftet overtog alle bygningsopgaver. Det er et stort arbejde for provstiudvalget at varetage, og arbejdet kræver, at man kan finde en person med de rette kvalifikationer til at kunne varetage stillingen som fælles kirkeværge. Hvis alle menighedsråd deltog i forsøget, kunne man oprette en god fuldtidsstilling til en dygtig fagperson. Ligesom menighedsrådene ønsker provstiudvalget også fremtidigt klarere linjer for, hvordan samarbejdet, beslutningsprocesserne og kommunikationen mellem provstiudvalget og de lokale menighedsråd skal foregå. Endeligt har der i provstiudvalget været en smule forvirring om, hvordan tilsynet fra et andet provstiudvalg bedst løses i praksis. Denne del kunne med fordel gentænkes, hvis forsøgslovgivningen permanentgøres.

Virker modellen efter hensigten?
I nedenstående skema vurderer Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter ud fra ovenstående, hvorvidt forsøget i Maribo Domprovsti indfrier de opstillede formål:

Formål		Vurdering
1.	Lette menighedsrådenes arbejdsbyrde og dermed frigøre ressourcer til andre opgaver.	**Ja**
2.	Mere fleksible rammer for opgaveløsningen i menighedsråd.	**Ja**
3.	Menighedsrådene får mulighed for at organisere sig individuelt med det, som opleves som den helt rigtige balance mellem kirkelige og administrative opgaver.	**Ja**

Forsøgspraksissen i Maribo Domprovsti indfrier de opstillede formål. Med forsøgets centralisering af bygningsvedligeholdelsen og bygningsadministrationen hos provstiudvalget er menighedsrådenes arbejdsbyrde blevet lettet, og antallet af deres administrative arbejdsopgaver er blevet mindre, hvilket i nogen grad har skabt en bedre balance mellem deres kirkelige og administrative opgaver. Dog oplever nogle menighedsråd fortsat, at der er mange administrative opgaver.

Menighedsrådene beskriver igennem ordningen at have fået en mere fagligt kvalificeret vurdering af bygningsopgaverne og en bedre fordeling af midler blandt provstiets forsøgsdeltagere. På trods af start- og kommunikationsvanskeligheder er diverse opgaver vedrørende administration og bygningsvedligeholdelse blev løst bedre, end da sådanne opgaver var menighedsrådenes ansvar. Dette, samt at man undgår anstød til konflikt med præsterne ved ikke længere at skulle føre tilsyn med præsteboligerne, gør, at menighedsrådene vurderer, at forsøgsmodellen er hensigtsmæssig. Både provstiudvalg og menighedsråd ønsker dog fremadrettet, at kommunikationen mellem dem forbedres.

Er modellen økonomisk rentabel?
Provstiudvalget vurderer, at der med forsøgsmodellen er kommet en strammere styring af økonomien, hvilket har haft positive økonomiske følger. Midlerne til bygningsvedligeholdelsen er nu samlet i provstikassen, hvilket giver større fleksibilitet i prioriteringen af opgaver. Tilmed bemærkes det, at eftersom det nu er en fagperson og ikke de individuelle menighedsråd, der varetager det praktiske bygningsarbejde, har det været muligt at få vurderet og prissat arbejdet rigtigt. Dette gør, at der begås færre dyre fejl. Forsøget er stadigt forholdsvis nyt, og antallet af forsøgsdeltagere er lavt, og derfor vurderes det ikke, at der har været økonomiske stordriftsfordele at hente. Administrativt har det dog lettet arbejdsgangene, at arbejdet nu er centraliseret hos provstiudvalget.

Provstiudvalget har i den seneste tid fået forståelse for vigtigheden af en god standard på embedsboligerne. Standarden på boligerne skal være gedigen og værdig, hvis man vil kunne tiltrække præster til området. Man har derfor valgt at aflønne en bygningssagkyndig person til at forbedre præsternes boligforhold. Selvom valget om en forhøjet bolig- og bygningsstandard fordyrer løsningen af bygningsopgaver, ser provstiudvalget dette som en vigtig investering i sognene. Samlet set er modellen således ikke økonomisk rentabel, da ordningen har sat fokus på behovet for at øge investeringerne i bygninger. Provstiudvalget ser imidlertid ordningen og det arbejde, der foregår under den som en investering ikke blot i bygningerne, men også i at gøre provstiet til et attraktivt sted for præster at søge embede.

Data

Evalueringen foretages på baggrund af følgende data

- ét interview med provsten fra Maribo Domprovsti.
- fire interviews med repræsentanter for følgende menighedsråd: Bandholm, Hunseby, Rødbyhavn og Stokkemarke menighedsråd.
- ét interview med den fælles kirkeværge.

Provsten samt alle de fem deltagende menighedsrådsformænd er blevet kontaktet per e-mail samt ringet op telefonisk med tilbud om at deltage i evalueringen. Af disse har én frabedt sig at deltage, da menighedsrådet er for nyt til at have indsamlet erfaringer med forsøgsordningen.

Provsten, de fem menighedsråd og den fælles kirkeværge har fået tilsendt evalueringen til kommentering.

Skive og Salling provstier

Tabel 60: Forsøgsevaluering – Forsøgsramme 5 – Skive og Salling Provstier

Baseline

Hidtidig praksis
Frem til forsøgslovgivningens ikrafttrædelse var det kun ganske få af Skive og Salling Provstiers sogne, der selv ejede et mindre kølekapel. Hvis der var behov for et kapel,

benyttede de øvrige sogne sig enten af egne kapeller (oftest i vintermånederne), eller af kølekapellet i Skive, som på daværende tidspunkt fungerede under sygehuset i Skive. Til dette billede hører også, at sognenes egne kapeller over de seneste år i stigende grad er blevet nedlagt – denne bevægelse fortsættes.

Vurdering ift. baseline-kriterie
Eftersom kølekapellet i Skive først blev opkøbt ved påbegyndelsen af forsøgsordningen, lå opgaver vedrørende administration, drift og vedligehold ikke tidligere hos menighedsrådene, men derimod hos sygehuset i Skive (nu Regionshospitalet Skive). Der er derfor ikke den nødvendige forskellighed mellem praksis forud for og efter indtrædelsen i forsøget til at kunne evaluere.

Baseline-kriterie	Vurdering
1. Alle opgaver vedrørende bygningsadministrationen og -vedligeholdelsen ligger i menighedsrådet – provstiudvalget har ikke overtaget nogen af disse – hverken ansvaret for (kompetencen) eller finansieringen af.	Nej

Fidelitet

Forsøgspraksis
Grundet omlægninger i sygehusvæsenet, hvorefter sygehuset i Skive varetager andre og mindre opgaver end førhen, var intentionen at nedlægge sygehusets kølekapel. Der var dog et fælles ønske om at bevare kølemuligheder i nærområdet blandt kommunerne, provstiudvalgene og sognene i Skive og Salling Provstier. Alle menighedsråd i Skive og Salling Provstier på nær et enkelt (svarende til 45 af 47 sogne) har på denne baggrund valgt at indgå i samarbejde med provstiudvalgene om køb og drift af kølekapellet i Skive, som har plads til op til 20 kister. Både provstiudvalgene og de 45 deltagende sogne mente, at der af etiske årsager burde være en kølemulighed i nærområdet, og de valgte derfor at indgå i forsøgslovgivningen for derved i fællesskab at kunne købe kølekapellet af Region Midtjylland.

Der er indgået aftale med Holstebro provstiudvalg om, at de skal føre tilsyn med provstiudvalgenes arbejde, men grundet COVID-19-pandemien blev det aftalte møde i oktober aflyst. Holstebro provstiudvalg har dog indsigt i samarbejdets korrespondancer og økonomi, og de følger arbejdet tæt.

Vurdering af fidelitet
Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter vurderer i nedenstående skema, hvorvidt forsøgspraksis lever op til de opstillede fidelitetskriterier:

Fidelitetskriterie	Vurdering
1. Hele eller dele af bygningsadministrationen og –vedligeholdelsen, ansvaret herfor (kompetencen) og finansieringen heraf flyttes til provstiudvalget.	Ja

2.	Det lovpligtige tilsyn i relation til de opgaver, der flyttes til provstiudvalget, skal af habilitetsmæssige årsager flyttes til et andet provstiudvalg. Tilsynspligten overgår på baggrund af en lokal aftale til et andet provstiudvalg. Såfremt en sådan aftale ikke kan indgås lokalt, udarbejder stiftet en rotationsordning mellem stiftets provstiudvalg.	**Ja**

Bygningsadministrationen såvel som bygningsvedligeholdelsen af kølekapellet i Skive varetages af provstiudvalgene i Skive og Salling Provstier. Holstebro provstiudvalg fører tilsyn og følger provstiudvalgenes arbejde tæt, men det har ikke kunnet lade sig gøre at afholde et fysisk tilsynsmøde på grund af COVID-19-pandemien.

Eftersom baseline ikke er opfyldt, men forsøget er foregået i henhold til intentionen, vil det kun være muligt at skabe erfaringsdannelse om, hvordan det er at agere inden for rammerne af forsøgslovgivningen. Det vil ikke være muligt at evaluere, hvorvidt dette fungerer bedre eller dårligere end den stående lovgivning på området.

Formål

Lette menighedsrådenes arbejdsbyrde og dermed frigøre ressourcer til andre opgaver
Da driften af kølekapellet førhen lå i regi af sygehuset i Skive og nu ligger under provstiudvalgene, er der med forsøgsordningen ikke sket nogen ændring i menighedsrådenes arbejdsbyrde. Dette skyldes med andre ord, at udgangssituationen ikke lever op til baseline-kriteriet. Menighedsrådene oplever det som let at deltage i samarbejdet om kølekapellet, da provstiudvalgene står for det administrative arbejde. Dog skal menighedsrådene skrive under, når der tages beslutninger om kølekapellet, hvilket giver noget papirarbejde.

Mere fleksible rammer for menighedsrådets opgaveløsning
Menighedsrådene oplever ingen forandringer i deres arbejdsopgaver eller løsningen deraf, efter de er trådt ind i forsøgsordningen. Dette skyldes, at opgaven førhen blev varetaget af sygehuset i Skive. Forsøgsordningen har imidlertid givet menighedsrådene mulighed for at samarbejde om driften og købet af kølekapellet i Skive. Med erhvervelsen af kølekapellet er det blevet muligt at tilbyde borgerne gode vilkår for efterlivsbehandling uden at afkræve dem en brugerbetaling, uanset om de er folkekirkemedlemmer eller ej. Både pårørende, bedemænd, biskopper, kommunen og Region Midtjylland er begejstrede for ordningen, ligesom også menighedsråd og provstiudvalg er glade for og stolte af at kunne tilbyde gratis brug af kølekapellet. Uden et folkekirkeligt kapel ville bedemændene kunne afkræve betaling for brug af deres kølemuligheder.

Menighedsråd får mulighed for at organisere sig individuelt med det som de oplever som den helt rigtige balance mellem kirkelige og administrative opgaver
Menighedsrådene oplever ingen forandringer i deres arbejdsopgaver eller løsningen deraf, efter de er trådt ind i forsøgsordningen. Eftersom det administrative arbejder ligger i provstiudvalgene oplever menighedsrådene ordningen som let administrativt set. Det betyder samtidig, at ordningen giver menighedsrådene mulighed for at benytte ressourcerne på andre ting end administration af kølekapellet.

Evalueringsspørgsmål

Viden om hensigtsmæssigheden af at give menighedsrådene mulighed for at placere opgaver, ansvaret herfor (kompetence) og finansieringen i provstiudvalget
Menighedsrådene og provstiudvalgene i Salling og Skive Provstier vurderer overordnet set, at forsøgsordningen er hensigtsmæssig. Dog er provstiudvalgene undervejs stødt på flere juridiske problemer ved samarbejdet. Som den nuværende lovgivning er, udgør provstiudvalgene omdrejningspunkter for forandring, men de må kun være initiativtagere og forsamlende instanser over menighedsrådene og deres økonomi. Provstiudvalgene må ikke eje bygninger som eksempelvis kølekapeller, og alle menighedsrådene har derfor måttet oplyses som ejerne ved købet af kølekapellet i Skive. Dette har ført til besværlige arbejdsgange, fordi alle menighedsråd skal konsulteres, hver gang der skal foretages noget med kapellet. Provstiudvalgene har ansøgt om at få kølekapellet tinglyst, men kirkeministeriet har ikke godkendt dette. Hvis ikke forsøgslovgivningen gøres permanent, vil det betyde, at driften af kapellet overgå til de 45 sogne, hvilket flere af forsøgets parter frygter vil besværliggøre arbejdsgangene yderligere. For at undgå yderligere praktiske og juridiske problemer, ønsker provstiudvalgene at lovgivningen om provstiudvalgenes rettigheder og funktioner revideres.

Virker modellen efter hensigten?
I nedenstående skema vurderer Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter ud fra ovenstående, hvorvidt erfaringerne i Skive og Salling Provstier med at agere inden for forsøgsrammen ser ud til at understøtte formålene:

Formål		Vurdering
1.	Lette menighedsrådenes arbejdsbyrde og dermed frigøre ressourcer til andre opgaver.	**Ja**
2.	Mere fleksible rammer for opgaveløsningen i menighedsråd.	**Ja**
3.	Menighedsrådene får mulighed for at organisere sig individuelt med det, som opleves som den helt rigtige balance mellem kirkelige og administrative opgaver.	**Ja**

Erfaringerne fra Salling og Skive Provstier peger i retning af, at forsøgsrammen understøtter de opstillede formål.

Er modellen økonomisk rentabel?
Der er ingen økonomisk gevinst ved dette samarbejde. Tværtimod har de involverede provstiudvalg taget en økonomisk byrde på ca. to millioner på sig ved at købe og istandsætte kølekapellet i Skive. Provstiudvalgenes årlige driftsomkostninger på ca. 200.000 kr. er dog langt lavere end de tidligere ejeres omkostninger derved. Omkostningerne anses ikke som problematiske i provstiudvalgene, da de gerne betaler for at kunne tilbyde denne funktion. Alternativet til fælleskøbet af kølekapellet i Skive havde været at bygge mindre kølekapeller rundt om i provstierne, hvilket formentligt havde været langt dyrere. I denne henseende er forsøget økonomisk rentabelt.

Data

Evalueringen foretages på baggrund af følgende data
- ét interview med provsten fra Salling provsti

- ni interviews med repræsentanter for følgende menighedsråd: Brøndum-Hvidbjerg-Håsum-Ramsing, Durup-Tøndering-Nautrup, Grønning, Selde-Åsted-Junget-Thorum, Skive, Egeris, Ørslevkloster-Ørum, Hem og Dølby menighedsråd.

Provsten samt de to provstiers i alt 23 menighedsrådsformænd er blevet kontaktet per e-mail samt ringet op telefonisk med tilbud om at deltage i evalueringen. Af disse har 14 enten frabedt sig at deltage, eller er ikke vendt tilbage på henvendelserne.

Provsten og menighedsrådene har fået tilsendt evalueringen til kommentering.

Valby-Vanløse provsti

Tabel 61: Forsøgsevaluering – Forsøgsramme 5 – Valby-Vanløse Provsti

Baseline

Hidtidig praksis

Ingen af provstiets menighedsråd havde inden forsøgsordningens ikrafttrædelse overhændet opgaver vedrørende bygningsadministration og bygningsvedligeholdelse til provstiudvalget. Et enkelt menighedsråd havde dog bedt provstiudvalget om at overtage netop denne slags opgaver, da arbejdsbyrden var for tung for menighedsrådet at bære. Provsten var gået i gang med at formulere reglerne for overtagelsen af dette arbejde, men midt i denne proces kom tilbuddet om at indtræde i forsøgslovgivningen til, og man valgte derfor at bruge forsøget som ramme for opgaveoverdragelsen.

Vurdering ift. baseline-kriterie

Eftersom ingen af provstiets sognes opgaver vedrørende bygningsadministration og -vedligeholdelse var blevet placeret hos provstiudvalget før forsøgsordningens ikrafttrædelse, er der den nødvendige forskellighed mellem praksis forud for og efter indtrædelsen i forsøget til at kunne skabe erfaringsdannelse.

Baseline-kriterie	Vurdering
1. Alle opgaver vedrørende bygningsadministrationen og -vedligeholdelsen ligger i menighedsrådet – provstiudvalget har ikke overtaget nogen af disse – hverken ansvaret for (kompetencen) eller finansieringen af.	**Ja**

Fidelitet

Forsøgspraksis

Motiveret af det ene sogn, som havde ønsket provstiudvalgets hjælp til håndteringen af deres embedsboliger, valgte Valby-Vanløse Provsti at indgå i forsøgsordningen. I tillæg til det ene menighedsråd valgte også tre andre menighedsråd at deltage i ordningen, og senere er der kommet endnu et menighedsråd til. Det vil sige, at det nu er fem af provstiets ni menighedsråd, der deltager med i alt ti embedsboliger.

De 5 deltagende menighedsråd har overladt alle opgaver vedrørende embedsboligerne inkl. deres haver til provstiudvalget.

I det første år af forsøgsperioden brugte de deltagende parter, dvs. både menighedsråd og provstiudvalget (primært provsten), en rum tid på at formulere vedtægter og retningslinjer for provstiudvalgets administration af boligerne. Vedtægterne gælder for de 'politiske' aspekter af samarbejdet, mens retningslinjer angår den praktiske implementering af ordningen, fx konkretisering af arbejdsgange, finansiering af diverse arbejdsopgaver, bogføring, retningslinjer for tilsyn af embedsboligerne samt ansvarsfordeling mellem præst, menighedsråd, provstiudvalg og provstiarkitekt. Disse er efterfølgende blevet gennemgået og godkendt i provstiudvalget. I praksis leder provsten arbejdet på vegne af provstiudvalget, og mens han tager ansvar for de administrative og 'politiske' opgaver af samarbejdet, er de rent praktiske opgaver overladt til provstiarkitekten.

For at sikre, at ordningen fungerer på bedst mulig vis, holder provsten løbende møder om embedsboligarbejdet med både præster og menighedsråd. Menighedsrådene involveres også stadig i beslutninger om løsningen af større arbejdsopgaver, da det fortsat er dem – og ikke provstiudvalget – som kan ansøge om ekstra midler til at løse opgaver, der går ud over den opsatte økonomiske ramme for boligvedligehold.

Det har været vigtigt for forsøgsdeltagerne at betone, at provstiudvalget har overtaget administrationen og vedligeholdelsen af embedsboligerne – ikke ejerskabet af boligen. Derfor deltager menighedsrådsformændene – og ikke kirkeværgerne, som ikke nødvendigvis er medlem af menighedsrådet – i det årlige tilsyn af embedsboligerne sammen med provsten, provstiarkitekten og den involverede præst. Tilmed foretager provsten et provstesyn af boligerne hvert fjerde år. De to tilsyn minder om hinanden, bortset fra at præstens tillidsrepræsentant også deltager i sidstnævnte type tilsyn. Ved disse tilsyn er det tillidsrepræsentantens rolle at sikre, at understøtte præstens ønsker og sørge for, at præsten og dennes bolig behandles med respekt.

Provstiudvalget har indgået aftale med provstiarkitekten fra naboprovstiet om at føre tilsyn med arbejdet. Oprindeligt var der indgået aftale med Frederiksberg Provsti, men tilsynet er i stedet blevet foretaget fra Bispebjerg-Brønshøj provstiudvalg.

Vurdering af fidelitet

Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter vurderer i nedenstående skema, hvorvidt forsøgsindsatsen er foretaget ifølge intentionerne:

Fidelitetskriterie		Vurdering
1.	Hele eller dele af bygningsadministrationen og –vedligeholdelsen, ansvaret herfor (kompetencen) og finansieringen heraf flyttes til provstiudvalget.	**Ja**
2.	Det lovpligtige tilsyn i relation til de opgaver, der flyttes til provstiudvalget, skal af habilitetsmæssige årsager flyttes til et andet provstiudvalg. Tilsynspligten overgår på baggrund af en lokal aftale til et andet provstiudvalg. Såfremt en sådan aftale ikke kan indgås lokalt, udarbejder stiftet en rotationsordning mellem stiftets provstiudvalg.	**Ja**

De fem deltagende menighedsråd har flyttet al administration og vedligeholdelse af deres embedsboliger over til provstiudvalget, hvis arbejde er blevet tilset af et naboprovsti. Forsøgsindsatsen lever således op til begge fidelitetskriterier. Da både baseline-kriterie og fidelitetskriterier er opfyldt, kan der evalueres på om forsøget opfylder de opstillede formål.

Formål

Lette menighedsrådenes arbejdsbyrde og dermed frigøre ressourcer til andre opgaver
Forsøgsordningen har lettet menighedsrådenes arbejdsopgaver, blandt andet ved at aflaste kirkeværgerne, som nu kan koncentrere deres arbejde om sognenes kirker og sognehuse. Tidligere var arbejdsbyrden forbundet til embedsboligerne så stor, at det kunne være svært at finde kirkeværger, der havde det rette kendskab til bolig og byggeri til at kunne varetage opgaven. I et sogn har forsøgsordningen medvirket til at reducere kirkeværgernes arbejdsopgaver i så vid udstrækning, at man er gået fra at have to kirkeværger til nu kun at have en enkelt.

Menighedsrådene oplever på samme måde en lettet arbejdsbyrde, idet de ikke længere skal varetage kontakten med præsterne om embedsboligerne eller administrere store beløb i forbindelse med ombygninger og lignende. De har dermed fået bedre tid til at løse andre opgaver.

Mere fleksible rammer for menighedsrådets opgaveløsning
Med forsøget har de deltagende menighedsråd i Valby-Vanløse Provsti benyttet sig af forsøgsrammens fleksible rammer for at uddelegere administrativt arbejde til provstiudvalget, hvilket har medført en lettelse af arbejdsbyrden. Forsøget har desuden inspireret dem til at arbejde mere på tværs af de af deltagende menighedsråd. Menighedsrådene ringer for eksempel sammen nu ved tvivlsspørgsmål, og på denne måde er rammerne for opgaveløsning blevet udvidet.

Menighedsråd får mulighed for at organisere sig individuelt med det som de oplever som den helt rigtige balance mellem kirkelige og administrative opgaver
Idet det primært har været kirkeværgerne, der har varetaget embedsboligopgaverne, og som dermed har oplevet tidsbesparelserne, har forsøgsordningen ikke medført store forandringer i balancen mellem kirkelige og administrative arbejdsopgaver i menighedsrådet som helhed. Den har dog givet menighedsrådet lidt mere tid til de kirkelige opgaver. Det administrative arbejde fyldte ikke meget for menighedsrådet som helhed før forsøgsordningens ikrafttrædelse, og der ligger stadig nogle administrative opgaver hos menighedsrådene, som eksempelvis skal overføre huslejeindtægter til provstiudvalget og indsende regninger for udgifter til embedsboligerne til refundering hos provstikontoret.

Evalueringsspørgsmål

Viden om hensigtsmæssigheden af at give menighedsrådene mulighed for at placere opgaver, ansvaret herfor (kompetence) og finansieringen i provstiudvalget
Både menighedsrådene, bopælspræsterne og provstiudvalget er glade for forsøgsordningen. Menighedsråd og præster er glade for, at forsøgsordningen har gjort det muligt

for menighedsrådet at have armslængde til administrationen af embedsboligen, så embedsboligen ikke kan blive anstødssten til konflikt. Denne armslængde er blevet skabt ved, at det ikke længere er menighedsrådene, som skal vurdere embedsboligens tilstand og godkende vedligeholdelsesopgaver.

For provstiets præster er det tryggere, at det nu er provstiudvalget repræsenteret ved provsten, der er ansvarlig for boligerne, og ikke længere menighedsrådene. Relationen mellem præsten og provsten er allerede etableret. Arbejdsgangen er dermed blevet mere simpel. På samme måde er opgaveløsningen blevet mere professionel med forsøgsordningen, da det ikke længere er kirkeværgen men i stedet provstiarkitekten, der udfører opgaverne. Dette sætter præsterne pris på, selvom der til tider kan være tale om langsommelige processer. Dog var effektiviteten af opgaveløsningen til tider bedre, da kirkeværgerne varetog arbejdet, fordi de i højere grad end provstiarkitekten er lokalt tilstede.

Opgaverne i embedsboligerne udføres nu i højere grad af provstiarkitekten, hvor dette er relevant, hvilket sikrer professionel udførelse af disse typer af opgaver. Dette har samlet set forhøjet boligstandarden. Begge disse aspekter er årsag til, at provsten vurderer, at ordningens største fordel er dens markante forbedring af præsternes trivsel og arbejdsmiljø.

Virker modellen efter hensigten?
I nedenstående skema vurderer Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter ud fra ovenstående, hvorvidt forsøget i Valby-Vanløse Provsti virker efter hensigten:

Formål		**Vurdering**
1.	Lette menighedsrådenes arbejdsbyrde og dermed frigøre ressourcer til andre opgaver.	**Ja**
2.	Mere fleksible rammer for opgaveløsningen i menighedsråd.	**Ja**
3.	Menighedsrådene får mulighed for at organisere sig individuelt med det, som opleves som den helt rigtige balance mellem kirkelige og administrative opgaver.	**Ja**

Med forsøgsordningen ønskede de deltagende menighedsråd at bevare indsigten i og overblikket over deres bygninger, selvom de overdrog administrationen og vedligeholdelsen deraf til provstiudvalget. Ved at udforme konkrete retningslinjer og vedtægter for forsøgspraksissen er det lykkedes for dem at forblive opdaterede om embedsboligerne samtidigt med, at både deres og kirkeværgens arbejdsbyrde er blevet lettet. Enkelte administrative opgaver ligger dog stadig hos menighedsrådene, som imidlertid i højere grad kan nyde godt af hinandens erfaringer i løsningen af disse opgaver grundet et tættere samarbejde på tværs. Forsøgsmodellens formål må således betragtes som indfriede, selvom deltagerne betragter andre virkninger såsom som de største fordele ved forsøget. Det drejer sig om den armslængde, menighedsrådene kan lægge til administration og vedligehold af embedsboligerne og de dermed forbundne forbedringer af præsternes arbejdsmiljø og trivsel. Af disse grunde ønsker både menighedsrådene, provstiudvalget og præsterne, at forsøgslovgivningen gøres permanent.

Er modellen økonomisk rentabel?
Det vurderes, at forsøgsordningen ikke har affødt nogen økonomiske besparelser. Provstiarkitekten aflønnes på timebasis for sit arbejde, og dette giver en større udgift for provstiudvalget, end da arbejdet lå hos menighedsrådene og kirkeværgerne. Tilmed vælger arkitekten til tider bedre og dyrere løsninger end det var tilfældet førhen. Præsternes huslejeindtægterne indbetales nu til provstiudvalget, hvoraf en betydelig del går til at betale skatteomkostninger. Derudover bidrager menighedsrådene med op til 30.000 kr. pr. bolig fra deres ligningsmidler til at betale embedsboligdriften. Dog vurderer man, at forsøgsmodellen er rentabel på længere sigt, da den professionelle vedligeholdelse af boligerne vil kunne afspejles i boligernes øgede værdi.

Data

Evalueringen foretages på baggrund af følgende data

- ét interview med provsten fra Valby-Vanløse Provsti
- to interviews med repræsentanter for følgende menighedsråd: Valby Søndre og Advents sogn
- ét interview med provstiets præsters tillidsrepræsentant, som er bosiddende i en af embedsboligerne, som indgår i forsøgsordningen.

Provsten samt de fem deltagende menighedsrådsformænd er blevet kontaktet per e-mail samt ringet op telefonisk med tilbud om at deltage i evalueringen. Af disse er tre ikke vendt tilbage på henvendelserne eller har ikke haft forudsætning for at kunne deltage grundet udskiftning af menighedsråd.

Provsten, præsternes tillidsrepræsentant og menighedsrådene har fået tilsendt evalueringen til kommentering.

Aalborg Budolfi provsti

Tabel 62: Forsøgsevaluering – Forsøgsramme 5 – Aalborg Budolfi Provsti

Baseline

Hidtidig praksis
I Aalborg Budolfi Provsti havde provstiudvalget ikke overtaget nogen af provstiets sognes opgaver vedrørende bygningsadministration og –vedligeholdelse, før forsøgslovgivningen trådte i kraft. Provstiudvalgets formand havde dog foreslået, at man kunne lave et samarbejde på netop dette område, så da kirkeministeriet igangsatte forsøgslovgivningen, bad to menighedsråd hurtigt provstiudvalget om at overtage opgaverne forbundet med deres præsteboliger.

Vurdering ift. baseline-kriterie
Eftersom sognenes opgaver vedrørende bygningsadministration og -vedligeholdelse ikke tidligere har været placeret hos provstiudvalget, er der den nødvendige forskellighed mellem praksis forud for og efter indtrædelsen i forsøget til at kunne skabe erfaringsdannelse.

Baseline-kriterie	Vurdering
1. Alle opgaver vedrørende bygningsadministrationen og -vedligeholdelsen ligger i menighedsrådet – provstiudvalget har ikke overtaget nogen af disse – hverken ansvaret for (kompetencen) eller finansieringen af.	Ja

Fidelitet

Forsøgspraksis

Aalborg Budolfi Provsti indtrådte i forsøgslovgivningen på baggrund af de to menighedsråd, som ønskede at overflytte arbejdsopgaver vedrørende deres præsteboliger til provstiudvalget. Provstiudvalget tog opgaven på sig og indbød Landsforeningen af Menighedsråd til at informere dem om forsøgslovgivningens muligheder. Herefter tilbød provstiudvalget samtlige af provstiets sogne at indtræde i ordningen, hvilket alle menighedsråd valgte at gøre. Det er således alle provstiets ti sogne, der deltager i forsøget.

Provstiudvalgets formand og næstformand ønskede at lave en organiseret plan for arbejdet. Der blev derfor nedsat et præsteboligudvalg på tre personer, herunder både provstiudvalgets formand og næstformand, som blev udpeget som henholdsvis næstformand og formand i præstboligudvalget, samt en tredje person, der har fået titlen præstegårdsværge. I fællesskab varetager disse tre personer opgaverne forbundet med vedligeholdelsen og administrationen af provstiets 17 præsteboliger.

Rationalisering og harmonisering er nøgleord i præstboligudvalgets arbejde. Ved samarbejdets begyndelse afholdt udvalget samtaler med sognets præster og andre involverede personer, hvorefter der blev udarbejdet og udsendt et praktisk informationsark, som informerer om arbejdsgangene og kontaktpersonerne ved forskellige problemer og opgaver relateret til præsteboligerne. Den praktiske opgaveløsning er organiseret således, at præstegårdsværgen har bemyndigelse til at løse alle mindre opgaver selv. Der er indgået aftaler med specifikke leverandører og entreprenører, som giver rabatter til udvalget, og det er disse virksomheder, præstegårdsværgen gør brug af i sit daglige virke. Ved større arbejdsopgaver kontakter han udvalgets øvrige to medlemmer, som opgaveløsningen drøftes med.

Udvalget ønsker at skabe ensartethed blandt provstiets præsteboliger, og derfor har man valgt at tilbyde de samme services til alle 17 boliger. Det betyder blandt andet, at der tilbydes havehjælp til alle i form af snerydning, græsslåning og beskæring af hække m.v. – også til de boliger, som egentlig ikke har krav på dette på grund af et udendørsareal på mindre end 1.000 kvm.

Der afholdes provstetilsyn af præsteboligerne hvert fjerde år, og derudover er der lavet en turnusordningen, så der afholdes et tilsyn med provstiudvalgsarkitekten i den mellemliggende periode, dvs. to år efter provstesynet. Denne ordning har forhøjet serviceniveauet og standarden i flere af præsteboligerne, da provstiudvalgets tilsyn hurtigere kan reagere på eventuelle problemer end ved det sædvanlige provstetilsyn.

Aalborg Østre Provsti har ført tilsyn med forsøgspraksis.

Vurdering af fidelitet
Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter vurderer i nedenstående skema, hvorvidt Aalborg Budolfi Provstis forsøgspraksis lever op til de opstillede fidelitetskriterier:

Fidelitetskriterie		Vurdering
1.	Hele eller dele af bygningsadministrationen og –vedligeholdelsen, ansvaret herfor (kompetencen) og finansieringen heraf flyttes til provstiudvalget.	**Ja**
2.	Det lovpligtige tilsyn i relation til de opgaver, der flyttes til provstiudvalget, skal af habilitetsmæssige årsager flyttes til et andet provstiudvalg. Tilsynspligten overgår på baggrund af en lokal aftale til et andet provstiudvalg. Såfremt en sådan aftale ikke kan indgås lokalt, udarbejder stiftet en rotationsordning mellem stiftets provstiudvalg.	**Ja**

Samtlige af Aalborg Budolfi Provstis menighedsråd har valgt at deltage i forsøgsmodellen, hvormed provstiudvalgets præsteboligudvalg varetager bygningsadministrationen og -vedligeholdelsen af alle provstiets præsteboliger. Ordningen har fungeret i en kortere årrække. Aalborg Østre Provsti har foretaget tilsyn på forsøgspraksissen.

Da forsøget er foregået inden for fidelitetskriteriernes rammer og da baseline-kriteriet er overholdt, kan det evalueres, hvorvidt forsøget indfrier de intenderede formål.

Formål

Lette menighedsrådenes arbejdsbyrde og dermed frigøre ressourcer til andre opgaver
Med forsøgsordningen har menighedsrådenes bolig- og bygningsudvalg eller kirketjener/-værge fået reduceret deres arbejdsbyrde, nu hvor der er en bygning mindre at administrere og vedligeholde. En menighedsrådsrepræsentant fortæller, at de tidligere havde to fuldtidskirketjenere, men at de med forsøgsordningen nu kun har brug for halvanden fuldtidskirketjenere. Generelt oplever menighedsrådene, at tiden til opgaveløsning er blevet en smule bedre efter forsøgets begyndelse. Dette har medført, at det er blevet nemmere for menighedsrådene at nå det hele. Der er dog ikke blevet varetaget nye opgaver, da menighedsrådene ikke oplever behov derfor.

Mere fleksible rammer for menighedsrådets opgaveløsning
Størstedelen af de deltagende menighedsråd har ikke direkte oplevet ændringer i fleksibiliteten for opgavegaveløsning. Enkelte menighedsråd peger imidlertid på, at det er blevet lettere at tilrettelægge sine opgaver, nu hvor præsteboligen ikke længere er deres ansvar, da dette samlet set giver færre opgaver. Endvidere har forsøget bevirket, at der er et punkt mindre på dagsordenen til menighedsrådsmøderne.

Menighedsråd får mulighed for at organisere sig individuelt med det som de oplever som den helt rigtige balance mellem kirkelige og administrative opgaver
I flere af provstiets menighedsråd har det tidligere været udvalgte personer, der stod for vedligeholdelsen af præsteboligerne, og det er derfor primært denne persons arbejde, der har ændret sig. Der er stadig enkelte administrative opgaver forbundet med

præsteboligen, idet menighedsrådene stadig er bygningsejerne og modtager husleje, som derefter overføres til provstiudvalget. Det har derfor ikke været store ændringer i balancen mellem kirkelige og administrative opgaver.

Evalueringsspørgsmål

Viden om hensigtsmæssigheden af at give menighedsrådene mulighed for at placere opgaver, ansvaret herfor (kompetence) og finansieringen i provstiudvalget

Provstiets menighedsråd er meget tilfredse med forsøgslovgivningen og ønsker at forlænge den, men hovedårsagen dertil skal ikke findes blandt forsøgsmodellens formål. I stedet fremhæves det, at forsøgsmodellen har forbedret forholdet mellem præst og menighedsråd og derudover givet en større ensartethed i standarden af præsternes boliger. Det er ikke længere de individuelle menighedsråds repræsentanter, der skal beslutte, hvordan opgaver vedrørende præsteboligerne skal løses, men i stedet en professionel repræsentant for provstiudvalget. Dette er en lettelse for både menighedsrådene og præsterne, hvis gode samarbejde er afgørende for, at sognet er velfungerende. Provstiudvalgets præsteboligudvalg er opmærksomme på, at præsteboligen kan være årsag til konflikt i sognene, og de har derfor valgt at behandle alle ens ved for eksempel også at slå græsset ved de præsteboliger, hvor det ellers ikke er påkrævet.

Modsat medlemmer af provstiudvalgets præsteboligudvalg er menighedsrådenes medlemmer ofte ikke erfarne inden for bygningsvedligeholdelse, og de har derfor været glade for at overgive opgaverne til provstiudvalget. Udliciteringen af præstegårdsarbejdet er således både til gavn for menighedsrådene og sikrer en bedre ekspertise i opgaveløsningen vedr. præsteboliger. Provstiets menighedsråd har derfor besluttet, at de fortsætter samarbejdet uanset om forsøgsordningen gøres permanent eller ej.

Virker modellen efter hensigten?

I nedenstående skema vurderer Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter ud fra ovenstående, hvorvidt forsøget i Aalborg Budolfi Provsti virker efter hensigten:

Formål		Vurdering
1.	Lette menighedsrådenes arbejdsbyrde og dermed frigøre ressourcer til andre opgaver.	**Ja**
2.	Mere fleksible rammer for opgaveløsningen i menighedsråd.	**Ja**
3.	Menighedsrådene får mulighed for at organisere sig individuelt med det, som opleves som den helt rigtige balance mellem kirkelige og administrative opgaver.	**Ja**

Erfaringerne fra forsøget i Aalborg Budolfi Provsti er, at indsatsen indfrier de opstillede formål. Forsøgsordningens mere fleksible rammer giver samlet set færre opgaver til menighedsrådene, som derved får lettet arbejdsbyrden og frigjort ressourcer. Lettelsen er imidlertid primært centreret om de enkeltpersoner i menighedsrådene, som har siddet med bygningsvedligeholdelsen førhen, hvorfor effekten for menighedsrådet bredt set er begrænset. Dette betyder også, at ressourcerne kun i begrænset omfang omsættes til andre opgaver, hvorfor forsøget også kun begrænset påvirker balancen mellem kirkelige og administrative opgaver. Effekten ses således mest i mindskelsen af opgaver for

nogle enkeltpersoner. Den vigtigste virkning har været, at forsøget har styrket relationen mellem menighedsrådene og præsterne ved at menighedsrådene ikke længere skal vurdere præsteboligens tilstand og tage beslutninger om vedligehold mv. Dette er udlagt til en professionel ansat af provstiudvalget, som både sikrer en ens standard på tværs af sogne i provstiet og som også har de faglige kompetencer til at foretage vurderingerne af vedligeholdelsesbehovene.

Både provstiudvalget og menighedsrådene er overordnet set tilfredse med forsøgsordningen. Enkelte menighedsrådsrepræsentanter påpeger dog, at det er afgørende, at der er en god dialog mellem menighedsrådene og provstiudvalgets præsteboligudvalg, hvis menighedsrådene fortsat skal være trygge ved at overlade opgaverne til provstiudvalget. Nogle betegner den nuværende kommunikation som god, mens andre ønsker mere information om provstiudvalgets arbejde og bedre indsigt i økonomien. Det foreslås, at der i lovgivningen bliver indskrevet et krav til jævnlig kommunikation mellem de to parter. Endvidere foreslår en menighedsrådsformand, at også ejerskabet over præsteboligerne flyttes fra menighedsrådene over til provstiudvalget. Dermed ville menighedsrådene ikke længere skulle indhente husleje fra præsterne, og den fulde beslutningskraft ville da lægges over til provstiudvalget.

Selvom der er udbredt tilfredshed med forsøgsordningen, bemærkes det, at denne type samarbejder med fordel kunne registreres under den nuværende samarbejdsparagraf (menighedsrådslovens § 42 om samarbejder mellem menighedsråd). Forsøgslovgivningen virker for nogle som en unødvendig bureaukratisering af samarbejder, der kunne administreres via mere enkle rammer end den nuværende forsøgsordnings.

Er modellen økonomisk rentabel?

Provstiudvalget finansierer det daglige arbejde med præsteboligerne via to kanaler: dels drives arbejdet af lejeindtægter fra præsteboligerne, dels af ligningsmidler som tidligere var øremærket hvert enkelt sogns vedligeholdelse af præsteboligerne. Til sammen giver det cirka to millioner årligt til den daglige drift af boligerne, mens større projekter finansieres af provstiets anlægsudgifter. Den nuværende ordning giver ikke en bemærkelsesværdig besparelse i forhold til tidligere udgifter på området, men indtil videre er erfaringen, at man kommer længere for pengene, og på længere sigt forventer man besparelser. Eftersom arbejdet nu er samlet hos et enkelt udvalg og en professionel ansat, er standarden for præsteboligerne blevet forhøjet, problemer kan løses hurtigere, og der kan forhandles bedre priser hos leverandørerne, hvilket alt sammen bidrager til en større professionalisme og effektivisering af bygningsvedligeholdelsen. Man får således mere kvalitet for pengene med denne ordning, hvorved ordningen er økonomisk rentabel.

Data

Evalueringen foretages på baggrund af følgende data

- ét interview med provstiudvalgsformanden, som også er næstformand for provstiudvalgets præsteboligudvalg
- ni interviews med repræsentanter for følgende menighedsråd: Budolfi, Sankt Markus, Hasseris, Magrethe, Vejgaard, Vesterkær, Aalborg Vor Frelser, Aalborg Vor Frue samt Hans Egede.

Provstiudvalgsformanden samt menighedsrådsformændene fra alle ti deltagende menighedsråd er blevet kontaktet per e-mail samt ringet op telefonisk med tilbud om at deltage i evalueringen. Af disse er én ikke vendt tilbage på henvendelserne.

Provstiudvalgsformanden og de ti menighedsråd har fået tilsendt evalueringen til kommentering.

Aarhus Vestre provsti

Tabel 63: Forsøgsevaluering – Forsøgsramme 5 – Aarhus Vestre Provsti

Baseline

Hidtidig praksis

Før forsøgslovgivningen trådte i kraft var der ingen af provstiets menighedsråd, som havde placeret opgaver vedrørende bygningsadministration og bygningsvedligeholdelse hos provstiudvalget. I stedet havde menighedsrådene selv en kirkeværge eller et bygnings-/præstegårdsudvalg, som varetog disse opgaver.

Vurdering ift. baseline-kriterie

Eftersom sognenes opgaver vedrørende bygningsadministration og -vedligeholdelse ikke tidligere har været placeret hos provstiudvalget, er der den nødvendige forskellighed mellem praksis forud for og efter indtrædelsen i forsøget til at kunne skabe erfaringsdannelse.

Baseline-kriterie	Vurdering
1. Alle opgaver vedrørende bygningsadministrationen og -vedligeholdelsen ligger i menighedsrådet – provstiudvalget har ikke overtaget nogen af disse – hverken ansvaret for (kompetencen) eller finansieringen af.	Ja

Fidelitet

Forsøgspraksis

I Aarhus Vestre Provsti har tre af provstiets i alt 16 menighedsråd valgt at indgå i forsøgsordningen. Ordningen omhandler bygningsadministrationen og bygningsvedligeholdelsen af de deltagende sognes i alt seks embedsboliger, som nu varetages af provstiudvalget. Derudover er der også indgået aftale med nogle menighedsråd om, at større opgaver i embedsboligernes haver løses af provstiudvalget, mens den daglige drift af haverne stadig er menighedsrådenes ansvar.

Samarbejdet blev påbegyndt af de tre deltagende menighedsråd, som ønskede at overflytte deres embedsboligopgaver til provstiudvalget. På denne baggrund nedsatte provstiudvalget et uafhængigt, internt udvalg, som har til opgave at administrere og vedlige-

holde embedsboligerne. Provstiudvalgets embedsboligudvalg får en smule teknisk bistand fra en ingeniør til dette arbejde. Når embedsboligerne diskuteres i provstiudvalget, træder embedsboligudvalget ud af lokalet for at undgå interessekonflikter. På samme måde undlader provsten at engagere sig i bygningsadministrationen og -vedligeholdelsen, så han uvildigt kan gennemføre sit provstesyn af boligerne.

På budgetsamrådet informerer provstiudvalget menighedsrådene om, hvilket arbejde der er foretaget på embedsboligområdet, så menighedsrådene forbliver oplyst om embedsboligerne, der stadig er deres ejendom. Derudover har menighedsrådene mulighed for at holde sig opdaterede om provstiudvalgets arbejde ved at adspørge præsterne om deres oplevelser og erfaringer med forsøget, da alle præster er menighedsrådsmedlemmer.

Der er indgået aftale om, at provstiudvalget fra Aarhus Nordre Provsti skal foretage tilsyn med provstiudvalgets arbejde, men i praksis er dette tilsyn endnu ikke blevet gennemført. Det skyldes, at de nødvendige informationer endnu ikke er blevet indsamlet, så der har kunnet føres tilsyn. Det er dog intentionen, at tilsynet skal finde sted, da det er et krav i forsøgsordningen.

Vurdering af fidelitet
Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter vurderer i nedenstående skema, hvorvidt Aarhus Vestre Provstis forsøgspraksis lever op til de opstillede fidelitetskriterier:

Fidelitetskriterie		Vurdering
1.	Hele eller dele af bygningsadministrationen og –vedligeholdelsen, ansvaret herfor (kompetencen) og finansieringen heraf flyttes til provstiudvalget.	**Ja**
2.	Det lovpligtige tilsyn i relation til de opgaver, der flyttes til provstiudvalget, skal af habilitetsmæssige årsager flyttes til et andet provstiudvalg. Tilsynspligten overgår på baggrund af en lokal aftale til et andet provstiudvalg. Såfremt en sådan aftale ikke kan indgås lokalt, udarbejder stiftet en rotationsordning mellem stiftets provstiudvalg.	**Nej**

De tre deltagende menighedsråd har flyttet administrationen og vedligeholdelsen af deres embedsboliger over til provstiudvalget. Der er endnu ikke blevet foretaget et tilsyn med provstiudvalgets arbejde fra et andet provstiudvalg, men hensigten er, at Aarhus Nordre Provsti skal gennemføre et sådant tilsyn.

Da forsøget ikke er foretaget inden for fidelitetskriteriernes rammer, kan der ikke dannes evalueringsrelevant erfaring ud fra forsøget. Det betyder, at formål og evalueringsspørgsmål udgår nedenfor.

Data

Evalueringen foretages på baggrund af følgende data

- ét interview med provsten fra Aarhus Vestre provsti
- tre interviews med repræsentanter for de tre deltagende menighedsråd: Møllevangskirken, Gellerup og Skjoldhøj. Menighedsrådsformanden i Skjoldhøj er desuden også formand for provstiudvalget

Provsten og menighedsrådenes repræsentanter har fået tilsendt evalueringen til kommentering.

Bilag 5: Evalueringer af det enkelte forsøg i forsøgsramme 6

Skanderborg Provsti

Tabel 64: Forsøgsevaluering – Forsøgsramme 6 – Skanderborg Provsti

Baseline

Hidtidig praksis

Før forsøgslovgivningen trådte i kraft, lå sognenes administrative opgaver og ansvaret herfor i de individuelle menighedsråd. Nogle menighedsråd løste selv disse administrative opgaver, mens andre valgte at udlicitere administrativt arbejde til en ekstern regnskabsfunktion. Ingen af provstiets menighedsråd havde således placeret deres administrative opgaver hos provstiudvalget.

Vurdering ift. baseline-kriterie

Eftersom ingen af provstiets menighedsråd havde overhændet deres administrative opgaver til provstiudvalget før forsøgsordningens ikrafttrædelse, er der den nødvendige forskellighed mellem praksis forud for og efter indtrædelsen i forsøget til at kunne skabe erfaringsdannelse.

Baseline-kriterie		Vurdering
1.	Alle de opgaver, der flyttes til provstiudvalget, har før forsøget ligget i menighedsrådet – herunder såvel ansvaret for (kompetencen) som finansieringen af.	Ja

Fidelitet

Forsøgspraksis

I Skanderborg Provsti har tre menighedsråd valgt at indtræde i forsøgsordningen, hvormed der er blevet etableret en fælles regnskabsfunktion for de forsøgsdeltagende menighedsråd. Provstiudvalgets motivation til at indgå i forsøgsordningen udsprang af et ønske om at skabe stabilitet og kvalitetssikring af menighedsrådenes administrative arbejde, herunder regnskaber og bogføring. For menighedsrådene var håbet om en aflastning af deres administrative arbejdsbyrde en motiverende faktor. Før indtrædelsen i

forsøgsordningen benyttede flere af provstiets menighedsråd sig af eksterne regnskabsførere, og med forsøgsordningen så man en mulighed for at centrere det administrative arbejde hos en lokal funktion. Denne lokale forankring anså både menighedsrådene og provstiudvalget som fordelagtig.

Inden forsøget gik i gang, blev forsøgsrammen drøftet på et møde mellem provstiudvalget og menighedsrådene. Indledningsvist valgte de tre ovennævnte menighedsråd at træde ind i forsøget, men der var en forventning om, at flere menighedsråd ville tilslutte sig senere i forløbet. Der blev da nedsat en bestyrelse på en håndfuld personer, hvoraf flere var kasserer i de forsøgsdeltagende menighedsråd, som havde til opgave at lede samarbejdet og varetage den daglige drift af den fælles regnskabsfunktion.

Ved forsøgets start ansatte provstiudvalget i samarbejde med menighedsrådenes repræsentanter en regnskabskyndig person. Den fælles regnskabsfører blev imidlertid sygemeldt efter knapt halvandet års forsøgspraksis, hvilket har efterladt en del uløste opgaver, som provstiudvalget har udliciteret til et professionelt, eksternt regnskabsfirma. Eftersom forsøgspraksissen brød sammen med sygemeldingen af regnskabsføreren, valgte provstiudvalget i samråd med de tre menighedsråd at afslutte forsøget. Provstiudvalget betalte for udliciteringen af de ophobede administrative opgaver, hvorefter ansvaret for regnskab og bogføring blev tilbageført til de individuelle menighedsråd. Forsøgspraksissen er således blevet afsluttet før planlagt.

Skanderborg provstiudvalg havde indgået aftale med Favrskov provstiudvalg om, at sidstnævnte skulle føre tilsyn med forsøget. På grund af opstartsvanskeligheder og en uventet, tidlig afslutning på forsøget, har Favrskov provstiudvalg dog aldrig nået at gennemføre dette tilsyn.

Vurdering af fidelitet

Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter vurderer i nedenstående skema, hvorvidt forsøget i Skanderborg Provsti er foretaget inden for de opstillede fidelitetskriterier:

Fidelitetskriterie		Vurdering
1.	Menighedsrådene placerer alle eller nogle administrative opgaver, ansvaret herfor (kompetencen) og finansieringen i provstiudvalget. Det kan fx være økonomi, bygningsadministration og –vedligeholdelse eller personaleområdet.	Ja
2.	Det lovpligtige tilsyn i relation til de opgaver, der flyttes til provstiudvalget, skal af habilitetsmæssige årsager flyttes til et andet provstiudvalg. Tilsynspligten overgår på baggrund af en lokal aftale til et andet provstiudvalg. Såfremt en sådan aftale ikke kan indgås lokalt, udarbejder stiftet en rotationsordning mellem stiftets provstiudvalg.	Nej

De tre deltagende menighedsråd i Skanderborg Provsti har alle flyttet deres administrative opgaver over til provstiudvalget. Provstiudvalget havde indgået aftale om tilsyn fra Favrskov provstiudvalg, men da samarbejdet kun eksisterende i en begrænset periode

og nedlukkede uventet, nåede tilsynet aldrig at blive gennemført. Forsøgsindsatsen lever dermed op til baselinekriteriet, men kun det ene af de to fidelitetskriterier, og der kan således ikke evalueres på, om forsøget opfylder de opstillede formål.

Data

Evalueringen foretages på baggrund af følgende data

- ét interview med den tidligere provst fra Skanderborg Provsti
- ét interview med repræsentant for Storring-Stjær menighedsråd

Provsten samt alle tre menighedsrådsformænd er blevet kontaktet per e-mail samt ringet op telefonisk med tilbud om at deltage i evalueringen. Af disse er to ikke er vendt tilbage på henvendelserne.

Provsten og menighedsrådene har fået tilsendt evalueringen til kommentering.

Bilag 6: Evalueringer af de enkelte forsøg i forsøgsramme 7

Ærø menighedsråd

Tabel 65: Forsøgsevaluering – Forsøgsramme 7a – Ærø

Baseline

Hidtidig praksis

Inden indtrædelse i forsøget havde Ærø sogns menighedsråd en formand, en næstformand, en sekretær, en kasserer, en kontaktperson og et kirke- og kirkegårdsudvalg. Menighedsrådet havde fået tilladelse til at slå præsteudvalget sammen med kirke- og kirkegårdsudvalg af praktiske årsager. Menighedsrådet bestod af femten lægmandsmedlemmer, fire præster og én medarbejderrepræsentant.

Vurdering ift. baseline-kriterie

Baseline-kriterie		Vurdering
1.	I dag indeholder menighedsrådsloven en meget stram styring af, hvordan menighedsråd skal organisere sig internt. Der skal vælges en formand, en næstformand, en sekretær, en kasserer og en kontaktperson. Og der skal nedsættes et kirke- og kirkegårdsudvalg (dog kan man vælge at undlade, hvis der kun er fem medlemmer i menighedsrådet). Der skal også nedsættes et præstegårdsudvalg, hvis der er flere menighedsråd i et pastorat.	Ja

Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter vurderer, at baseline-kriteriet er opfyldt, da menighedsrådet har haft de intenderede roller og udvalg, eftersom kirke- og kirkegårdsudvalg varetog opgaverne for et præsteudvalg.

Fidelitet

Forsøgspraksis

Menighedsrådet indgår i forsøgsramme 7a, som indebærer en bestyrelsesmodel med professionel forvaltning. Menighedsrådet har ansat én professionel medarbejder som regnskabsfører og personaleleder, som refererer til menighedsrådsformanden. Medarbejderen har overtaget kassererens og kontaktpersonens opgaver, hvorfor de to poster er nedlagt i menighedsrådet. Menighedsrådet har fortsat en formand og næstformand.

Menighedsrådet har oprettet et økonomiudvalg og et personaleudvalg, der fungerer som bindeled mellem menighedsrådet og de ansatte på kirkekontoret. Udvalgene er oprettet for at overtage nogle arbejdsopgaver, der tidligere påhvilede kassereren og kontaktpersonen. Udvalgene har ikke beslutningskompetence, da den fortsat ligger ved menighedsrådet.

Menighedsrådet har udarbejdet vedtægter for regnskabsførerens og personalelederens arbejdsgang, hvori det fremgår, at medarbejderen med personaleleder- og regnskabsfunktionen skal holde møde med økonomi- og personaleudvalgene, som videregiver et referat til resten af menighedsrådet. Det er de professionelle medarbejderne på kirkekontoret, der skal løse arbejdsopgaverne, men det er menighedsrådet, der har ansvaret og beslutningskompetencen.

Den professionelle regnskabsfører udarbejder i samarbejde med menighedsrådets økonomiudvalg et forslag til budget og regnskab for udvalgene og sognets kirkekasse. Regnskabsføreren gennemgår økonomien med økonomiudvalget inden regnskabsføreren fremlægger økonomien på menighedsrådsmøderne, hvor beslutninger bliver taget.

Vurdering af fidelitet

Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter vurderer i det nedenstående skema, hvorvidt forsøgspraksis har fungeret inden for fidelitets-kriterierne.

Fidelitets-kriterie	Vurdering
Forsøgsindsats – 7a – Bestyrelsesmodel med professionel forvaltning	
1. Modellen forudsætter en professionel administrativ ledelse/forvaltning, som gennemfører menighedsrådets beslutninger.	**Ja**
2. Formandspost og næstformandspost bibeholdes.	**Ja**
3. Den administrative ledelse refererer til formanden for menighedsrådet.	**Ja**

Forsøgspraksis er foretaget inden for rammerne af fidelitetskravene. Da både baseline-kriteriet og fidelitets-kriterierne er opfyldt, kan der i det nedenstående evalueres på, om overgangen til forsøgsindsatsen opfylder de intenderede formål.

Formål

Menighedsrådsmedlemmer kan arbejde med de opgaver, som de interesserer sig for. Dette understøtter fastholdelse og rekruttering.
Den professionelle personaleledelse og regnskabshåndtering har lettet menighedsrådets administrative arbejdsopgaver. Det har især lettet den tidligere kontaktpersons arbejdsopgaver, eftersom der nu er en professionel, der sikrer medarbejdernes trivsel. Den professionelle håndtering af administrative arbejdsopgaver har betydet, at menighedsrådet har fået mere tid til at deltage i kirkelige opgaver og aktiviteter, som er de opgaver, der har den største interesse. Det betyder desuden, at der har været øget interesse for at stille op til menighedsrådsvalg.

Mere fleksible vilkår for den interne organisering af menighedsrådet
Forsøgsrammen har gjort det muligt at nedlægge kontaktpersonrollen og ansætte en administrativ medarbejder til at foretage nogle af de opgaver, denne før udførte. Menighedsrådet har i den forbindelse ansat en medarbejder til at varetage sognets kalendersystem og vagtplaner, hvilket fratager menighedsrådet noget af det administrative arbejde.

Menighedsrådene får større frihed til at organisere sig individuelt, sådan at måden at arbejde på passer med den praktiske virkelighed, der er i sognene
Man har inden forsøgsordningen haft svært ved at få rollen som kontaktperson i menighedsrådet besat. Forsøgsordningen har givet mulighed for at nedlægge denne funktion og udlægge arbejdet til professionelle, hvilket løfter det behov, som menighedsrådet har haft. På denne måde stemmer organiseringen under forsøgsrammen bedre med den praktiske virkelighed i menighedsrådet.

(7a): At forbedre praksis i store sogne, hvor de mange enkeltmandsposter i menighedsrådet skygger for, at menighedsrådet træffer de politiske beslutninger, som gennemføres af medarbejdere
Forsøgspraksissen har ikke medført ændringer i forhold til de politiske beslutninger, der bliver truffet i menighedsrådet. Menighedsrådet har hverken inden eller under forsøgspraksissen oplevet det som et problem, at træffe politiske beslutninger, der efterfølgende gennemføres af medarbejderne.

Imidlertid har problemet omkring besættelse af kontaktpersonrollen i længere tid gjort, at formanden har måttet varetage dennes funktioner ud over sine egne. Forsøgsordningen har givet mulighed for at skabe en mere varig løsning ved brug af professionelle, hvilket stiller menighedsrådet bedre i forhold til at varetage sine øvrige funktioner hensigtsmæssigt.

Evalueringsspørgsmål

Virker modellen efter hensigten?
I nedenstående skema vurderer Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter, hvorvidt opfylder de intenderede formål.

Formål		Vurdering
1.	At sikre, at man som menighedsrådsmedlem kan arbejde med de opgaver, som man interesserer sig for. Dette understøtter fastholdelse og rekruttering.	**Ja**
2.	Mere fleksible vilkår for den interne organisering af menighedsrådene.	**Ja**
3.	Menighedsrådene får større frihed til at organisere sig individuelt, sådan at måden at arbejde på passer med den praktiske virkelighed, der er i sognene.	**Ja**
4.	(7a): At forbedre praksis i store sogne, hvor de mange enkeltmandsposter i menighedsrådet skygger for, at menighedsrådet træffer de politiske beslutninger, som gennemføres af medarbejdere.	**Ja**

Erfaringerne fra forsøgspraksissen viser, at forsøgslovgivningen indfrier de ovenstående formål. Dermed vurderer Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter, at modellen virker efter hensigten i Ærø menighedsråd.

Bidrage med viden om hensigtsmæssigheden af mulighed for en mere fleksibel organisering af opgaver internt i menighedsrådene både i forhold til de nuværende enkeltmandsposter og i forhold til udvalgsstrukturen

Det interviewede menighedsrådsmedlem fortæller, at menighedsrådet under forsøgspraksissen har tid til at prioritere nye arbejdsopgaver, bl.a. fordi nogle af kontaktpersonens og andre administrative opgaver bliver varetaget af professionelt personale, mens et udvalg har påtaget sig andre af kontaktpersonens tidligere arbejdsopgaver. Denne fleksibilitet om organiseringen har gjort det mulig at tilpasse funktioner og udvalg, så de stemmer bedre med interesserne blandt menighedsrådets medlemmer.

Erfaringsopsamling

Undersøge om en ændret intern organisering kan betyde, at flere får lyst til at stille op til menighedsrådsvalg, altså om en ændret arbejdsdeling vil have en gavnlig effekt på rekruttering og fastholdelse af menighedsrådsmedlemmer

Efter den interne organisering er ændret, har flere menighedsrådsmedlemmer genopstillet til sidste menighedsrådsvalg, hvilket tyder på, at den ændrede interne organisering giver medlemmerne lyst til at blive i menighedsrådet, når de først er kommet ind. Genopstillingen til menighedsrådet inden for forsøgsperioden har kunnet lade sig gøre, eftersom Ærø menighedsråd har været med i en forsøgspraksis, hvor valgperioden har været forkortet til to år i stedet for fire. Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter påpeger imidlertid, at det ikke kan påvises med sikkerhed, hvorvidt den øgede interesse henhører til forsøgslovgivningen eller til den forsøgte kortere valgperiode, da de to forsøg har kørt sideløbende.

Den interviewede repræsentant for menighedsrådet forslår i relation til dette, at indføre overlappende valgperioder i menighedsrådene for at understøtte fastholdelse og rekruttering af menighedsrådsmedlemmer. Hvis det kun er halvdelen af medlemmerne,

der forlader menighedsrådet ad gangen, så er der mindre arbejde for de fortsatte medlemmer i at videreføre viden om menighedsrådsarbejdet. Denne praksis kan potentielt øge villigheden til at sidde i menighedsrådet en valgperiode mere.

Hvordan kan man gøre det lettere for menighedsrådene at organisere deres opgaver individuelt, så de kan opnå den for dem rigtige balance mellem kirkelige og administrative opgaver?
Interviewpersonen fortæller, at forsøgslovgivningen er et godt skridt på vejen til at opnå den rigtige balance mellem kirkelige og administrative opgaver for Ærø menighedsråd. Dette skyldes, at den professionelle håndtering af administrative arbejdsopgaver har betydet, at menighedsrådet har fået mere tid til at deltage i kirkelige opgaver og aktiviteter.

Data

Evalueringen foretages på baggrund af følgende data
Interview med repræsentant for Ærø menighedsråd.

Hundige-Kildebrønde menighedsråd

Tabel 66: Forsøgsevaluering – Forsøgsramme 7 – Hundige-Kildebrønde

Baseline

Hidtidig praksis
Før indtrædelse i forsøget havde Hundige-Kildebrønde menighedsråd en formand, en næstformand, en sekretær, en kasserer, en kontaktperson og to kirkeudvalg, det ene kaldet Hundige-udvalget og det andet Kildebrønde-udvalget. De to kirkeudvalg lavede det samme som et kirkegårdsudvalg. Man havde ikke et egentligt præstegårdsudvalg, men opgaverne, som hører under et sådant udvalg, var lagt ind under de to kirkeudvalg. Udvalget i Hundige havde også ansvaret for bygningerne i Hundige og ansvaret for præsteboligerne, hvoraf den ene ligger i Kildebrønde. Man havde seks udvalg:

- Et Kildebrønde-udvalg
- et Hundige-udvalg,
- et personaleudvalg
- et forretningsudvalg,
- et sikkerhedsudvalg
- et musikudvalg.

Desuden ansatte man allerede for ca. ni år siden en administrationschef på halv tid, som samtidig var kasserer. I 2016 fratrådte han og blev erstattet af en ny administrationschef på fuld tid. Denne nye administrationschef har været der siden, altså også inden indtrædelsen i forsøget.

Vurdering ift. baseline-kriterie

Baseline-kriterie	Vurdering

1.	I dag indeholder menighedsrådsloven en meget stram styring af, hvordan menighedsråd skal organisere sig internt. Der skal vælges en formand, en næstformand, en sekretær, en kasserer og en kontaktperson. Og der skal nedsættes et kirke- og kirkegårdsudvalg (dog kan man vælge at undlade, hvis der kun er fem medlemmer i menighedsrådet). Der skal også nedsættes et præstegårdsudvalg, hvis der er flere menighedsråd i et pastorat.	**Nej**

Hundige-Kildebrønde opfylder ikke baseline-kriteriet, eftersom de inden indtrædelsen i forsøgslovgivningen havde en administrationschef, der stod for udførelsen af meget af arbejdet, som ellers er tiltænkt menighedsrådets almindelige roller. Dermed havde deres tidligere praksis ikke den fornødne forskellighed fra forsøget.

Fidelitet

Forsøgspraksis

Praksis i forsøget er det samme som praksis inden forsøget. Hundige-Kildebrønde er fortsat med den samme administrationschef, som man ansatte inden forsøget, og menighedsrådet har fortsat en formand og en næstformand. Menighedsrådet har desuden bibeholdt flere af de øvrige sædvanlige roller; kasserer og kontaktperson. Mens administrationschefen har overtaget rollen som sekretær. Administrationschefen gennemfører alle menighedsrådets beslutninger. Han er med i samtlige udvalg, og det er ham, der koordinerer tingene, fx henter tilbud hjem og derefter fortæller menighedsrådet via udvalgene, hvad han er nået frem til. Derefter er det menighedsrådet, der tager beslutningerne. Formanden leder menighedsrådsmøderne sammen med administrationschefen.

Vurdering af fidelitet

Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter vurderer i det nedenstående skema, hvorvidt forsøget har fungeret inden for fidelitets-kriterierne.

Fidelitets-kriterie		**Vurdering**
Forsøgsindsats – 7a – Bestyrelsesmodel med professionel forvaltning		
1.	Modellen forudsætter en professionel administrativ ledelse/forvaltning, som gennemfører menighedsrådets beslutninger.	**Ja**
2.	Formandspost og næstformandspost bibeholdes.	**Ja**
3.	Den administrative ledelse refererer til formanden for menighedsrådet.	**Ja**

Praksis i Hundige-Kildebrønde udspiller sig inden for fidelitets-kriteriernes rammer samtidig med at man ikke opfylder baseline-kriteriet. Man har for ca. ni år siden ansat en administrationschef, som varetager sekretærrollen i Menighedsrådet. Desuden har man nedlagt kirkeværgefunktionen. Rollerne/funktionerne er i øvrigt bibeholdt mens udførelsen af mange af opgaverne er udlagt til administrationschefen. Denne situation har været til stede såvel før som efter forsøgslovgivningens ikrafttrædelse begyndende fra for ca. ni år siden. Eftersom modellen dermed ikke kan siges at være forskellig fra før til

efter forsøgslovgivningens ikrafttrædelse, kan der ikke evalueres på overgangen til forsøgslovgivningens rammer. Der kan dog godt skabes erfaring om det at agere inden for rammerne af forsøgslovgivningen, hvilket vil blive gjort nedenfor.

Formål

Menighedsrådsmedlemmer kan arbejde med de opgaver, som de interesserer sig for. Dette understøtter fastholdelse og rekruttering

På trods af, at alle de forskellige roller fra før forsøgslovgivningen er bibeholdt, er det menighedsrådets oplevelse, at medlemmerne i tilstrækkelig grad selv kan vælge, hvad de vil beskæftige sig med. Det kan dermed siges, at menighedsrådsmedlemmerne arbejder med de opgaver, som de interesserer sig for.

Menighedsrådsformanden ser ikke, at løsningen på deres rekrutteringsbehov dækkes af, at menighedsrådsmedlemmerne kan arbejde med det, de interesserer sig for. Han formoder dog, at de fleste af de nuværende medlemmer kan fastholdes med denne forsøgsmodel.

Mere fleksible vilkår for den interne organisering af menighedsrådet

Menighedsrådsmedlemmet fortæller, at der under forsøgslovgivningen er fleksible vilkår for den interne organisering af menighedsrådet. Forsøgslovgivningen legitimerer den praksis, man har haft igennem flere år med at uddelegere det udførende arbejde til en administrationschef. Det var før administrationschefens ansættelse et problem i sognet, at kontaktpersonerne ofte sad med et alt for stort arbejde. At det med forsøgslovgivningen gøres muligt på denne måde at uddelegere det meste af det praktiske arbejde til en administrationschef, gør at arbejdsbelastningen for menighedsrådets medlemmer efter behov kan tilpasses i omfang. På denne måde ser forsøgslovgivningen ud til at understøtte behovet for fleksible vilkår for den interne organisering af menighedsrådet.

Menighedsrådene får større frihed til at organisere sig individuelt, sådan at måden at arbejde på passer med den praktiske virkelighed, der er i sognene

Menighedsrådet oplever at muligheden for at dele det praktiske arbejde med den ansatte administrationschef skaber gode rammer for at møde behovene i den daglige drift af sognet.

(7a): At forbedre praksis i store sogne, hvor de mange enkeltmandsposter i menighedsrådet skygger for, at menighedsrådet træffer de politiske beslutninger, som gennemføres af medarbejdere

Menighedsrådet oplever det ikke som et problem med de mange enkeltmandsposter, så længe man har en administrationschef som kan aflaste i den praktiske udførelse af opgaverne og stå for at koordinere udvalgsarbejde og beslutningstagning i menighedsrådet. På denne måde tyder erfaringer fra Hundige-Kildebrønde på, at ordningen indeholder muligheder for at forbedre praksis, dog uden nødvendigvis at ændre på antallet af enkeltmandsposter.

Evalueringsspørgsmål

Virker modellen efter hensigten?

Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter vurderer i nedenstående skema om modellen ser ud til at opfylde de opstillede formål.

Formål		Vurdering
1.	At sikre, at man som menighedsrådsmedlem kan arbejde med de opgaver, som man interesserer sig for. Dette understøtter fastholdelse og rekruttering.	**Ja**
2.	Mere fleksible vilkår for den interne organisering af menighedsrådene.	**Ja**
3.	Menighedsrådene får større frihed til at organisere sig individuelt, sådan at måden at arbejde på passer med den praktiske virkelighed, der er i sognene.	**Ja**
4.	(7a): At forbedre praksis i store sogne, hvor de mange enkeltmandsposter i menighedsrådet skygger for, at menighedsrådet træffer de politiske beslutninger, som gennemføres af medarbejdere.	**Ja**

Da praksis inden forsøget gik i gang var den samme som efter forsøget, kan der ikke konkluderes i forhold til et før og et efter. Menighedsrådets erfaringer med at fungere inden for forsøgsrammen peger på, at rammen giver muligheder for en vigtig aflastning af menighedsrådet ved ansættelse af en administrativ chef. Desuden skaber ordningen en mulighed for at der er en person med indsigt i alle de aktiviteter, som foregår, og som derfor kan skabe sammenhængskraft i menighedsrådets arbejde og beslutningstagning.

Bidrage med viden om hensigtsmæssigheden af mulighed for en mere fleksibel organisering af opgaver internt i menighedsrådene både i forhold til de nuværende enkeltmandsposter og i forhold til udvalgsstrukturen
Menighedsrådsmedlemmet fortæller, at organiseringen af arbejdet med en administrationschef, som står for meget af udførelsen fungerer hensigtsmæssigt. Den ansatte administrationschef indgår i alle udvalg, varetager praktisk opgaveløsning, koordinerer arbejdet på tværs og skaber sammenhængende grundlag for beslutninger i menighedsrådet.

Erfaringsopsamling

Undersøge om en ændret intern organisering kan betyde, at flere får lyst til at stille op til menighedsrådsvalg, altså om en ændret arbejdsdeling vil have en gavnlig effekt på rekruttering og fastholdelse af menighedsrådsmedlemmer
Man ser ikke forsøgslovgivningen som en løsning på rekrutteringsbehovet, og man har i Hundige-Kildebrønde et ønske om at tiltrække flere ansøgere til menighedsrådet. Derfor vil man lave nogle tiltag, der skal appellere til flere. Provstiet vil lave et oplæg og indkalde til et heldagsmøde. En hel dag med drøftelser af muligheden for eventuelle nye menighedsrådsmedlemmer og med to foredragsholdere. Her vil Hundige-Kildebrønde menighedsråd deltage. Man har dog en formodning om, at praksis inden for forsøgslovgivningen vil fastholde de fleste af de nuværende medlemmer, da alle medlemmer af menighedsrådet kan arbejde med det, de har lyst til.

Hvordan kan man gøre det lettere for menighedsrådene at organisere deres opgaver individuelt, så de kan opnå den for dem rigtige balance mellem kirkelige og administrative opgaver?
Menighedsrådet har gennem årene arbejdet med at udarbejde detaljerede beskrivelser af, hvordan stillingerne som kirketjener, organist og ansatte på kordegnekontoret fungerer, så ansøgere til en stilling ved, hvad man skal lave i stillingen. Jobbeskrivelserne bliver opdateret, når der er brug for det. Menighedsrådet oplever, at det letter arbejdet for alle parter, fordi alle ved, hvad der forventes af hinanden.

Data

Evalueringen foretages på baggrund af følgende data
Evalueringen bygger på interview med et menighedsrådsmedlem for Hundige-Kildebrønde.

Evalueringen har været sendt til menighedsrådet til kommentering.

Nordvestfalster menighedsråd

Tabel 67: Forsøgsevaluering – Forsøgsramme 7a – Nordvestfalster

Baseline

Hidtidig praksis
Før deltagelse i forsøget havde Nordvestfalster menighedsråd syv medlemmer. Der var en formand, næstformand, sekretær, kasserer og kontaktperson. Der var ikke et kirke- og kirkegårdsudvalg, men det samlede menighedsråd varetog funktionen. Der var ikke et præstegårdsudvalg, men kassereren varetog funktionen. Desuden var der et personaleudvalg, et aktivitetsudvalg og et valgudvalg.

Vurdering ift. baseline-kriterie

Baseline-kriterie	Vurdering
1. I dag indeholder menighedsrådsloven en meget stram styring af, hvordan menighedsråd skal organisere sig internt. Der skal vælges en formand, en næstformand, en sekretær, en kasserer og en kontaktperson. Og der skal nedsættes et kirke- og kirkegårdsudvalg (dog kan man vælge at undlade, hvis der kun er fem medlemmer i menighedsrådet). Der skal også nedsættes et præstegårdsudvalg, hvis der er flere menighedsråd i et pastorat.	Nej

Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter vurderer, at baseline-kriteriet ikke er opfyldt eftersom der ikke har været et kirke- og kirkegårdsudvalg samt et præstegårdsudvalg.

Fidelitet

Forsøgspraksis

Under forsøget har Nordvestfalster haft en administrator, der refererer til formanden for menighedsrådet. Der er fortsat en formand og en næstformand. Administratoren varetager i øjeblikket regnskabsførerfunktionen som den eneste opgave, da han er bankuddannet og ikke har nogen kirkelig erfaring. Derfor er han under oplæring i kirke- og personaleledelse. Efterhånden som oplæringen er tilendebragt, skal han også overtage funktionerne som kirkeværge og kontaktperson. Den nye organisering har fungeret godt. Der er et godt samarbejde mellem administratoren og menighedsrådet, og administratoren har god kontakt til personalet og kassereren, som er midlertidig kirkeværge. Menighedsrådet har ligesom inden forsøget et personaleudvalg, et aktivitetsudvalg og et valgudvalg.

Vurdering af fidelitet
Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter vurderer i det nedenstående skema, hvorvidt forsøget har fungeret inden for fidelitets-kriterierne.

Fidelitets-kriterie		Vurdering
Forsøgsindsats – 7a – Bestyrelsesmodel med professionel forvaltning		
1.	Modellen forudsætter en professionel administrativ ledelse/forvaltning, som gennemfører menighedsrådets beslutninger.	**Ja**
2.	Formandspost og næstformandspost bibeholdes.	**Ja**
3.	Den administrative ledelse refererer til formanden for menighedsrådet.	**Ja**

Eftersom forsøget er foretaget inden for fidelitets-kriterierne, kan der nedenfor evalueres på hvorvidt de opstillede formål indfries.

Formål

Menighedsrådsmedlemmer kan arbejde med de opgaver, som de interesserer sig for. Dette understøtter fastholdelse og rekruttering
Menighedsrådsmedlemmerne har under forsøgsordningen kunnet arbejde med de opgaver, de har interesse for. Dette skyldes blandt andet ansættelsen af en administrator, som har påtaget sig udførelsen af noget af det administrative arbejde.

Mere fleksible vilkår for den interne organisering af menighedsrådet
Nordvestfalster oplever vilkårene som fleksible. Eftersom administratoren tager sig af meget af det administrative arbejde kan menighedsrådsmedlemmerne tilrettelægge det øvrige arbejde med større fleksibilitet og interessen som det bærende. Denne udvikling vil fortsætte i takt med, at den nye formand bliver yderligere oplært. Det betyder, at medlemmerne får mere tid til at beskæftige sig med det egentlige kirkelige arbejde. Samtidig oplever menighedsrådsformanden og provsten det som overskueligt for folk med erhvervsarbejde også at lægge en indsats i menighedsrådet.

Menighedsrådene får større frihed til at organisere sig individuelt, sådan at måden at arbejde på passer med den praktiske virkelighed, der er i sognene

Administratoren varetager nogle af de administrative opgaver, hvilket betyder, at menighedsrådet har frihed til at organisere sig efter egne behov. Menighedsrådet har desuden planer om, at menighedsrådsformanden i fremtiden også skal varetage kirkeværgefunktionen, hvilket gerne skal give menighedsrådsmedlemmerne yderligere frihed til at arbejde med de opgaver, de finder interesse for. Administratorens kompetentehåndtering af opgaverne giver frihed, fleksibilitet og tilfredshed hos menighedsrådsmedlemmerne. De oplever, at denne organisering stemmer godt med den virkelighed de står i. Desuden stemmer arbejdsbyrden med den tid, medlemmer med fuldtidsarbejde har til rådighed. Disse forhold bidrager til, at der er en god stemning i menighedsrådet.

(7a): At forbedre praksis i store sogne, hvor de mange enkeltmandsposter i menighedsrådet skygger for, at menighedsrådet træffer de politiske beslutninger, som gennemføres af medarbejdere

Samlingen af administrative opgaver hos en administrator frigør tid hos menighedsrådsmedlemmerne til at arbejde med kirkelige og politiske opgaver.

Evalueringsspørgsmål

Virker modellen efter hensigten?

I det nedenstående skema vurderer Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter, om erfaringerne fra Nordvestfalster tyder på, at organisering inden for forsøgets rammer ser ud til at bidrage til de opstillede formål.

Formål		Vurdering
1.	At sikre, at man som menighedsrådsmedlem kan arbejde med de opgaver, som man interesserer sig for. Dette understøtter fastholdelse og rekruttering.	**Ja**
2.	Mere fleksible vilkår for den interne organisering af menighedsrådene.	**Ja**
3.	Menighedsrådene får større frihed til at organisere sig individuelt, sådan at måden at arbejde på passer med den praktiske virkelighed, der er i sognene.	**Ja**
4.	(7a): At forbedre praksis i store sogne, hvor de mange enkeltmandsposter i menighedsrådet skygger for, at menighedsrådet træffer de politiske beslutninger, som gennemføres af medarbejdere.	**Ja**

Arbejdet i menighedsrådet har organisatorisk bevæget sig inden for forsøgets rammer. Erfaringen fra Nordvestfalster er i den forbindelse, at der under disse rammer er fleksible vilkår for organiseringen og frihed til at tilpasse organiseringen til egne behov. Dette giver anledning til at medlemmerne af menighedsrådet kan arbejde med de ting, som de finder interessante samtidig med at det udgør gode rammer for fastholdelsen og rekrutteringen af medlemmer til menighedsrådet.

Bidrage med viden om hensigtsmæssigheden af mulighed for en mere fleksibel organisering af opgaver internt i menighedsrådene både i forhold til de nuværende enkeltmandsposter og i forhold til udvalgsstrukturen

Den ansatte administrator påtager sig mange af de administrative opgaver, som menighedsrådsmedlemmerne ellers skulle varetage. Det betyder, at menighedsrådsmedlemmerne kan fokusere på kirkeligt og politisk arbejde. På denne måde tyder erfaringer fra Nordvestfalster på, at modellen fungerer hensigtsmæssigt.

Erfaringsopsamling

Undersøge om en ændret intern organisering kan betyde, at flere får lyst til at stille op til menighedsrådsvalg, altså om en ændret arbejdsdeling vil have en gavnlig effekt på rekruttering og fastholdelse af menighedsrådsmedlemmer
Både menighedsrådsformanden og provsten vurderer, at organiseringen udgør gode rammer for rekruttering til menighedsrådsvalget. Menighedsrådsmedlemmerne risikerer ikke at sidde med en post, man ikke har interesse for eller særlige målrettede kompetencer til at bestride, men kan beskæftige sig med det kirkelige og det politiske. De har ansvaret, men opgaveløsningen foretages af professionelle. De vurderer begge også, at organiseringen udgør gode rammer for fastholdelse af menighedsrådsmedlemmerne. Nogle af medlemmerne har allerede givet udtryk for, at de vil blive ved næste valg. Det skyldes blandt andet, at folk med erhvervsarbejde kan afse tid til menighedsrådsarbejde, når de ikke også skal sidde med det administrative arbejde.

Hvordan kan man gøre det lettere for menighedsrådene at organisere deres opgaver individuelt, så de kan opnå den for dem rigtige balance mellem kirkelige og administrative opgaver?
Både menighedsrådsformanden og provsten finder den forsøgte model optimal. Administratoren giver rum for, at menighedsrådsmedlemmerne kan varetage de opgaver, som de interesserer sig for. Dermed er der den rigtige balance mellem kirkelige og administrative opgaver.

Data

Evalueringen foretages på baggrund af følgende data
Evalueringen bygger på interview med menighedsrådsformanden for Nordvestfalster og provsten for Falster.

Ikast menighedsråd

Tabel 68: Forsøgsevaluering – Forsøgsramme 7b – Ikast

Baseline

Hidtidig praksis
Før indtrædelse i forsøget havde Ikast menighedsråd en formand, en næstformand, en sekretær, en kasserer, en kontaktperson, et kirkeudvalg og et præstegårdsudvalg. Desuden havde man en kirkegårdsbestyrelse, som varetog samme funktion som et kirkegårdsudvalg. Denne var fælles med nabosognet Fonnesbæk. Man havde et gudstjeneste- og aktivitetsudvalg, et undervisnings- og religionsmødeudvalg, et diakoniudvalg, et forretningsudvalg og et kor- og musikudvalg. Menighedsrådet fungerede på traditionel vis på den måde, at alt skulle besluttes i menighedsrådet, før tingene kunne sættes i værk.

Vurdering ift. baseline-kriterie

Baseline-kriterie	Vurdering
1. I dag indeholder menighedsrådsloven en meget stram styring af, hvordan menighedsråd skal organisere sig internt. Der skal vælges en formand, en næstformand, en sekretær, en kasserer og en kontaktperson. Og der skal nedsættes et kirke- og kirkegårdsudvalg (dog kan man vælge at undlade, hvis der kun er fem medlemmer i menighedsrådet). Der skal også nedsættes et præstegårdsudvalg, hvis der er flere menighedsråd i et pastorat.	Ja

Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter vurderer, at baseline-kriteriet er opfyldt, hvorfor evaluering er mulig.

Fidelitet

Forsøgspraksis

Ikast menighedsråd har under forsøget haft arbejdende udvalg, der har ansvaret for og udfører opgaverne. Det er det samlede menighedsråd, der fastsætter budgetrammen og aflægger regnskab for udvalgene. Menighedsrådet har lavet budget for hvert udvalg, så hvert enkelt udvalg ved, hvilke midler man har til rådighed, og udvalgene har næsten frie rammer inden for budgettet. Udvalgene sender referater til menighedsrådet efter hvert udvalgsmøde, så de øvrige medlemmer af menighedsrådet kan følge med i udvalgets arbejde. De øvrige medlemmer kan gøre indsigelse eller komme med bemærkninger ligesom de kan kontakte udvalgene med spørgsmål undervejs. Men udvalgene har gjort alle forberedelser færdige inklusivt referat af de idéudvekslinger, der har været i udvalget, inden det bliver sendt til menighedsrådet.

Vurdering af fidelitet

Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter vurderer i det nedenstående skema, hvorvidt forsøget har fungeret inden for fidelitets-kriterierne.

Fidelitets-kriterie	Vurdering
Forsøgsindsats – 7b – Bestyrelsesmodel med arbejdende udvalg	
1. Der anvendes arbejdende udvalg til at tage ansvaret for/udføre opgaver.	Ja
2. Det samlede menighedsråd fastsætter budgetrammen for de enkelte udvalg og aflægger regnskab.	Ja

Forsøget er dermed foretaget inden for rammerne af fidelitetskravene. Eftersom både baseline-kriterie og fidelitets-kriterier er opfyldt, kan der i det nedenstående evalueres på, om overgangen til forsøgsindsatsen opfylder de ønskede mål.

Formål

Menighedsrådsmedlemmer kan arbejde med de opgaver, som de interesserer sig for. Dette understøtter fastholdelse og rekruttering

I Ikast kan menighedsrådsmedlemmerne komme til at sidde i det udvalg, de gerne vil. De kan også rotere efter et år i et udvalg, men det har ingen ønsket. Denne ordning betyder, at menighedsrådsmedlemmerne har mulighed for at arbejde med de opgaver, de finder mest interessante. I Ikast har mange mennesker sagt, at de helst vil arbejde med de bløde værdier i et menighedsråd. Det kan de komme til med den nye organisering, hvorfor fastholdelse og rekruttering ser ud til at blive understøttet.

Mere fleksible vilkår for den interne organisering af menighedsrådet
Menighedsrådsformanden i Ikast oplever, at den nye model har givet mere fleksible vilkår for den interne organisering af menighedsrådet, fordi der er blevet kortere vej fra idé til handling. Det giver medlemmerne mere tid til at arbejde med det, de interesserer sig mest for, og de kan agere hurtigere både med sagsbehandling i udvalgene og i forhold til eventuelt opståede muligheder for interaktion med lokalsamfundet. Menighedsrådet oplevede før forsøgslovgivningen, at beslutningsgangen generelt tog for lang tid. Samtidig oplevede udvalgsmedlemmerne, at det var besværligt, at de skulle have al ting til godkendelse, før de kunne arbejde videre med en opgave. Hvis der fx skete noget aktuelt i byen, som et udvalg gerne ville deltage i, risikerede man at begivenheden var slut, inden forslaget om deltagelse i begivenheden kunne forelægges menighedsrådet.

Menighedsrådet har etableret en arbejdsgang, hvor udvalgene løbende tager referater fra deres møder, som er tilgængelige for menighedsrådet. Dette betyder, at når menighedsrådet tager beslutninger om budgetter og økonomi, gør de det med indblik i udvalgenes idéudvekslinger. Denne arbejdsgang har sparet menighedsrådet for cirka to måneders sagsbehandling, vurderer menighedsrådsformanden. Inden forsøget tog punktet "Nyt fra udvalgene" på menighedsrådsmøderne gerne en time. Nu ligger alle referater parate inden mødet, så medlemmerne kan orientere sig på forhånd. Det betyder, at medlemmerne kan bruge mest tid på det, de interesserer sig for i deres udvalg. De forholder sig stadig til resten af arbejdet i menighedsrådet, men man undgår alle de diskussioner, der tidligere opstod. Det har afkortet menighedsrådsmøderne med ca. en time, og det har givet medlemmerne større tilfredshed med at sidde i menighedsrådet. Menighedsrådet håber at den forsøgte model bliver en permanent ordning.

Menighedsrådsmedlemmerne giver over for formanden udtryk for, at de under forsøget føler sig taget mere alvorligt i udvalget, fordi de har fået mere ansvar og tillid. De tilkendegiver samtidig, at det er blevet nemmere at gennemføre tingene, fordi de kan tage en beslutning i et udvalg og så gå direkte i gang med at udføre den uden at det øvrige menighedsråd skal involveres.

Samlet set betyder disse forhold, at den interne organisering og afvikling af arbejdet bliver mere fleksibel.

Menighedsrådene får større frihed til at organisere sig individuelt, sådan at måden at arbejde på passer med den praktiske virkelighed, der er i sognene
I Ikast er der med forsøget skabt sammenhæng i det, medlemmerne arbejder med: Medlemmerne har fået større frihed til at sætte ting i gang i udvalgene, og de har mulighed for at udføre tingene uden forsinkende beslutningsgange. Desuden kan de hurtigt

gå videre med nogle forundersøgelser, hvis de får nogle idéer. Det betyder, at organiseringen stemmer bedre med de behov, der er i det daglige.

(7b): At skabe mulighed for, at menighedsrådsmedlemmerne kan blive medlem af de udvalg, som de finder mest interessante og kan friholdes for specifikke opgaver, som de ikke finder interessante
Menighedsrådsmedlemmerne i Ikast kan blive medlem af de udvalg, de helst vil være med i. Det kunne de også inden forsøget. Men med forsøget er medlemmerne blevet fritaget for at skulle involvere sig så meget i andet arbejde i menighedsrådet, som de ikke interesserer sig så meget for. Et eksempel er præstegårdsudvalget, som skal tage stilling til mange ting inden for de rammer, de har. Inden forsøget skulle det godkendes i menighedsrådet hver gang de fx skulle skifte et vindue i en præstebolig, og de øvrige medlemmer skulle forholde sig til emnet. Nu kan udvalget selv sætte et arbejde i værk, og de øvrige medlemmer friholdes for at beskæftige sig med det.

(7b): At skabe mulighed for, at det ikke er en enkelt kontaktperson, der sidder med en opgave men et udvalg, som hjælpes om at løse en opgave
Ingen medlemmer sidder alene med en opgave i Ikast menighedsråd, man løser opgaverne i fællesskab i et udvalg.

Evalueringsspørgsmål

Virker modellen efter hensigten?
I det nedenstående skema vurderer Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter, om modellen opfylder de opstillede formål.

Formål		Vurdering
1.	At sikre, at man som menighedsrådsmedlem kan arbejde med de opgaver, som man interesserer sig for. Dette understøtter fastholdelse og rekruttering.	**Ja**
2.	Mere fleksible vilkår for den interne organisering af menighedsrådene.	**Ja**
3.	Menighedsrådene får større frihed til at organisere sig individuelt, sådan at måden at arbejde på passer med den praktiske virkelighed, der er i sognene.	**Ja**
4.	(7b): At skabe mulighed for, at menighedsrådsmedlemmerne kan blive medlem af de udvalg, som de finder mest interessante og kan friholdes for specifikke opgaver, som de ikke finder interessante.	**Ja**
5.	(7b): At skabe mulighed for, at det ikke er en enkelt kontaktperson, der sidder med en opgave men et udvalg, som hjælpes om at løse en opgave.	**Ja**

Idet alle formålene med forsøgsmodellen er opfyldt, vurderer Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter, at modellen virker efter hensigten i Ikast.

Bidrage med viden om hensigtsmæssigheden af mulighed for en mere fleksibel organisering af opgaver internt i menighedsrådene både i forhold til de nuværende enkeltmandsposter og i forhold til udvalgsstrukturen
Menighedsrådsformanden i Ikast mener, at den forsøgte model fungerer mere hensigtsmæssigt, da medlemmerne i udvalgene har fået mere beslutningskompetence og deres tilfredshed med arbejdsområdet i udvalgene er blevet større. Desuden har den forsøgte model betydet en mindre arbejdsbyrde for alle. Hvis det skulle være endnu mere hensigtsmæssigt, skulle man give ansættelsesudvalg bemyndigelse til at træffe afgørelse, når det gælder deltidsstillinger som fx en ny leder for besøgstjenesten, mener menighedsrådsformanden. Som det er nu, laver et ansættelsesudvalg samtaler med ansøgere, men udvalget kan ikke give ansøgerne svar, før man har haft sagen i menighedsrådet. Og da er godkendelsen faktisk en formssag ved deltidsstillinger.

Ikast menighedsråd er foruden dette forsøg med i et andet forsøg om, at kirkeværgen må sidde med i kirkegårdsbestyrelsen og kirkeudvalget. Dermed er kirkeværgen med inde over alle beslutninger. Dette fungerer også fint til alles tilfredshed og med bedre forhold for kirkeværgen, da denne er med i beslutningerne i udvalget. De to forsøg ser dermed ud til at understøtte hinanden positivt, da dette vil være med til at gøre brugen af besluttende udvalg endnu mere hensigtsmæssigt.

Erfaringsopsamling

Undersøge om en ændret intern organisering kan betyde, at flere får lyst til at stille op til menighedsrådsvalg, altså om en ændret arbejdsdeling vil have en gavnlig effekt på rekruttering og fastholdelse af menighedsrådsmedlemmer
Menighedsrådsformanden vurderer, at flere får lyst til at stille op til menighedsrådsvalg med den nye model. I Ikast hører menighedsrådet tit folk sige, at de ikke vil bruge alt for lang tid på menighedsrådsarbejdet. Ved de orienteringsmøder, de skal i gang med forud for det kommende valg, vil Ikast menighedsråd derfor fortælle om de nye tiltag, og det vurderer formanden vil give en positiv effekt, da den nye model mindsker arbejdet. Mange mennesker giver også udtryk for, at de helst vil bruge tid på de bløde værdier i et menighedsråd. Den mulighed bliver prioriteret her, da man selv kan vælge at sidde i et blødt udvalg. Det samme gælder fx byggeudvalget. De som foretrækker den slags opgaver kan vælge dét. Så slipper de andre medlemmer for at beskæftige sig med det. Menighedsrådsformanden regner også med, at den forsøgte model vil have en gavnlig effekt på fastholdelse af medlemmer, da de kan få lov til at have fokus på det, de helst vil arbejde med. Han mener imidlertid, at det er vigtigt, at al budgetlægning foregår i det samlede menighedsråd, sådan at alle er ansvarlige for det.

Hvordan kan man gøre det lettere for menighedsrådene at organisere deres opgaver individuelt, så de kan opnå den for dem rigtige balance mellem kirkelige og administrative opgaver?
Menighedsrådsformanden synes, at det kører fint i Ikast, som det kører nu under forsøgslovgivningen. Han kan ikke lige komme på nogle andre løsningsmodeller, men gør også opmærksom på, at de har det lidt atypisk i Ikast: selv om de er et lille menighedsråd, har de et kordegnekontor, og menighedsrådsformanden bliver aflastet meget i de administrative opgaver af kordegnen.

Data

Evalueringen foretages på baggrund af følgende data
Evalueringen bygger på interview med menighedsrådsformanden for Ikast.

Nørresundby menighedsråd

Tabel 69: Forsøgsevaluering – Forsøgsramme 7b – Nørresundby

Baseline

Hidtidig praksis
Før indtrædelse i forsøget havde Nørresundby MR en formand, en næstformand, en kasserer, en sekretær, en kontaktperson, et kirke- og kirkegårdsudvalg og et præstegårdsudvalg.

Vurdering ift. baseline-kriterie

Baseline-kriterie	Vurdering
1. I dag indeholder menighedsrådsloven en meget stram styring af, hvordan menighedsråd skal organisere sig internt. Der skal vælges en formand, en næstformand, en sekretær, en kasserer og en kontaktperson. Og der skal nedsættes et kirke- og kirkegårdsudvalg (dog kan man vælge at undlade, hvis der kun er fem medlemmer i menighedsrådet). Der skal også nedsættes et præstegårdsudvalg, hvis der er flere menighedsråd i et pastorat.	Ja

Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter vurderer, at baseline-kriteriet er opfyldt.

Fidelitet

Forsøgspraksis
Nørresundby har under forsøget fortsat haft en formand, næstformand, kasserer, sekretær og kontaktperson. Dertil kommer, at der er etableret fire udvalg:

- Internt udvalg – varetager alt om personale, økonomi, PR osv.
- Sogneudvalg - har alt det kirkeligt orienterede som fx gudstjenester og alt vedr. kirker.
- Arrangementsudvalg - tager sig af alt det kulturelle, som kirken tilbyder.
- Bygningsudvalg – samler alt om bygninger og er samtidig et kirkegårdsudvalg.

Alle yderfunktioner er under de fire udvalg. Menighedsrådet lægger budgettet sådan, at de enkelte udvalg har et budget at styre efter. Udvalgene kan herefter træffe beslutninger om økonomien, så længe de holder sig inden for de fastsatte budgetter. Menighedsrådet fremlægger ét samlet regnskab.

Vurdering af fidelitet

Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter vurderer i det nedenstående skema, hvorvidt forsøgt har fungeret inden for fidelitets-kriterierne.

Fidelitets-kriterie	Vurdering
Forsøgsindsats – 7b – Bestyrelsesmodel med arbejdende udvalg	
1. Der anvendes arbejdende udvalg til at tage ansvaret for/udføre opgaver.	**Ja**
2. Det samlede menighedsråd fastsætter budgetrammen for de enkelte udvalg og aflægger regnskab.	**Ja**

Forsøget er således foretaget inden for rammerne af fidelitetskravene. Eftersom både baseline-kriterie og fidelitets-kriterier er opfyldt, kan der i det nedenstående evalueres på, om overgangen til forsøgsindsatsen opfylder de ønskede formål.

Formål

Menighedsrådsmedlemmer kan arbejde med de opgaver, som de interesserer sig for. Dette understøtter fastholdelse og rekruttering

Det enkelte menighedsrådsmedlem vælger ud fra interesse, hvilket udvalg, de vil være med i. Alle sidder derved med noget, de har interesse for. De har hvert år mulighed for at skifte udvalg, hvis de vil. Tilsvarende kan der skiftes ved menighedsrådsvalg. Ingen har dog valgt at skifte i den forgangne periode på ca. fire år. Det kan således siges, at medlemmerne arbejder med de opgaver, som de interesserer sig for. Menighedsrådsformanden har en forventning om, at mange af medlemmerne vil genopstille, da medlemmerne er meget engagerede i de fire udvalg. Ved det næste menighedsrådsvalg vil menighedsrådet desuden fortælle, hvor spændende og udviklende arbejdet i menighedsrådet er med forsøgsmodellen, hvilket forhåbentlig vil højne interessen for at stille op til menighedsrådsvalget.

Mere fleksible vilkår for den interne organisering af menighedsrådet

Nørresundby oplever, at vilkårene er mere fleksible og enkle. Et eksempel fra kirkegårdsudvalget: hvis man før skulle have lavet noget teknisk, fx noget ved kapelbygningen, så skulle det ofte igennem flere udvalg, før det kunne besluttes. Nu skal det kun behandles i byggeudvalget, som erstatter kirkegårdsudvalget. Her ligger både kompetencen og muligheden for at beslutte. Det kan således siges, at menighedsrådet har fået mere fleksible vilkår for den interne organisering.

Menighedsrådene får større frihed til at organisere sig individuelt, sådan at måden at arbejde på passer med den praktiske virkelighed, der er i sognene

Menighedsrådsformanden oplever, at de har fået større frihed til at organisere sig mere hensigtsmæssigt. Han forklarer, at arbejdet er blevet nemmere, da udvalgene har deres egen økonomi og selv træffer beslutninger. Beslutningsgangen er blevet kortere. Beslutningerne i udvalgene foregår desuden ofte i dialog med de øvrige medlemmer af menighedsrådet. Alle er velkomne til at komme med gode idéer. Menighedsrådet har på denne måde formået at organisere sig mere hensigtsmæssigt i forhold til deres praktiske behov.

(7b): At skabe mulighed for, at menighedsrådsmedlemmerne kan blive medlem af de udvalg, som de finder mest interessante og kan friholdes for specifikke opgaver, som de ikke finder interessante
Nørresundbys menighedsrådsmedlemmer kan selv vælge udvalg efter interesse. Udvalgene er klart definerede som fx "bygninger" eller" arrangementer". Det gør det muligt for menighedsrådsmedlemmerne både at vælge udvalg og dermed opgaver til og fra efter interesse.

(7b): At skabe mulighed for, at det ikke er en enkelt kontaktperson, der sidder med en opgave men et udvalg, som hjælpes om at løse en opgave
I Nørresundby foregår arbejdet i udvalgene, således at man hjælpes ad med opgaveløsningen. Den enkelte sidder derfor ikke alene med opgaverne.

Evalueringsspørgsmål

Virker modellen efter hensigten?
I det nedenstående skema vurderer Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter, om modellen ser ud til at opfylde de opstillede formål.

Formål		Vurdering
1.	At sikre, at man som menighedsrådsmedlem kan arbejde med de opgaver, som man interesserer sig for. Dette understøtter fastholdelse og rekruttering.	**Ja**
2.	Mere fleksible vilkår for den interne organisering af menighedsrådene.	**Ja**
3.	Menighedsrådene får større frihed til at organisere sig individuelt, sådan at måden at arbejde på passer med den praktiske virkelighed, der er i sognene.	**Ja**
4.	(7b): At skabe mulighed for, at menighedsrådsmedlemmerne kan blive medlem af de udvalg, som de finder mest interessante og kan friholdes for specifikke opgaver, som de ikke finder interessante.	**Ja**
5.	(7b): At skabe mulighed for, at det ikke er en enkelt kontaktperson, der sidder med en opgave men et udvalg, som hjælpes om at løse en opgave.	**Ja**

Idet alle formålene med forsøgsmodellen er opfyldt, vurderer Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter, at modellen virker efter hensigten i Nørresundby.

Bidrage med viden om hensigtsmæssigheden af mulighed for en mere fleksibel organisering af opgaver internt i menighedsrådene både i forhold til de nuværende enkeltmandsposter og i forhold til udvalgsstrukturen
Formanden fortæller, at den forsøgte model fungerer mere hensigtsmæssigt. Årsagen er, at opgaver, ansvar og kompetencer følges ad. Det betyder, at de personer, som sidder i udvalgene både får ansvaret for området, kompetencen til at tage beslutninger og også er dem, der udfører opgaverne. Det er blevet mindre bureaukratisk at sidde i udvalg. Nørresundby menighedsråd håber at kunne fortsætte frem over med den forsøgte model.

Erfaringsopsamling

Undersøge om en ændret intern organisering kan betyde, at flere får lyst til at stille op til menighedsrådsvalg, altså om en ændret arbejdsdeling vil have en gavnlig effekt på rekruttering og fastholdelse af menighedsrådsmedlemmer
Nørresundbys menighedsrådsformand fortæller, at forsøgsmodellen har givet menighedsrådsmedlemmerne et større engagement. Menighedsrådet vil til det næste valg fortælle om, at det med denne forsøgsmodel er spændende og udviklende arbejde at sidde i menighedsrådet. Menighedsrådsformanden vurderer, at nye medlemmer får lyst til at blive, når de først er kommet ind i menighedsrådet under disse nye rammer.

Hvordan kan man gøre det lettere for menighedsrådene at organisere deres opgaver individuelt, så de kan opnå den for dem rigtige balance mellem kirkelige og administrative opgaver?
Nørresundbys menighedsrådsformand vurderer, at den afprøvede ordning giver det bedst mulige rammer for at balancere kirkelige og administrative opgaver.

Data

Evalueringen foretages på baggrund af følgende data
Evalueringen bygger på interview med menighedsrådsformanden for Nørresundby.

Evalueringen har været sendt til kommentering hos menighedsrådet.

Åby menighedsråd

Tabel 70: Forsøgsevaluering – Forsøgsramme 7b – Åby

Baseline

Hidtidig praksis
Før indtrædelse i forsøget havde Åby menighedsråd en formand, en næstformand, en kasserer, en sekretær, en kontaktperson, og et bygningsudvalg, som varetog det samme som både kirke- og kirkegårdsudvalg og præstegårdsudvalg. Gennem årene har Åby desuden haft en række udvalg:

- Økonomiudvalg
- Gudstjenesteudvalg
- Kirkebladsudvalg
- Visionsudvalg
- Børn- og ungeudvalg
- Diakoniudvalg

Menighedsrådet fungerede på en ret traditionel måde, men det meste af arbejdet foregik i udvalgene, hvorfor menighedsrådet ofte blot har godkendt udvalgenes arbejde. Der var dog også debatter, når resten af menighedsrådet ikke var enige med et udvalg. Inden forsøgsperioden var udvalgene ret selvkørende. Dog har de økonomiske prioriteringer været foretaget af det samlede menighedsråd. Hele forarbejdet til budgetlægningen blev lavet af økonomiudvalget uden at involvere udvalgene ret meget. En af

grundene til at menighedsrådet gerne ville med i forsøget, var at de kunne se, at de i praksis gjorde tæt ved det samme som i forsøgsramme 7b.

Vurdering ift. baseline-kriterie

Baseline-kriterie	Vurdering
1. I dag indeholder menighedsrådsloven en meget stram styring af, hvordan menighedsråd skal organisere sig internt. Der skal vælges en formand, en næstformand, en sekretær, en kasserer og en kontaktperson. Og der skal nedsættes et kirke- og kirkegårdsudvalg (dog kan man vælge at undlade, hvis der kun er fem medlemmer i menighedsrådet). Der skal også nedsættes et præstegårdsudvalg, hvis der er flere menighedsråd i et pastorat.	Ja

Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter vurderer, at baseline-kriteriet er opfyldt, da man har haft de intenderede roller og udvalg.

Fidelitet

Forsøgspraksis

Åby har under forsøget haft en række arbejdende udvalg under menighedsrådet. Menighedsrådet har fordelt alle deres formålskonti ud på udvalgene, så udvalgene har ansvaret for at budgettere. Det samlede menighedsråd godkender det samlede budget. Udvalgene havde allerede før forsøget ret stor autonomi. Der er imidlertid forskelle i forhold til før forsøgsordningen. Den største forskel er, at udvalgene med overgangen til forsøgslovgivningen har fået mere ansvar for økonomien inden for deres område. Det har i den forbindelse vist sig vanskeligt at lave løbende økonomiske opfølgninger, da de værktøjer, man har til rådighed til økonomistyring er tilpasset den almindelige praksis. Eftersom man er med i en fælles økonomi- og regnskabsfunktion, kaldet Kirkekasserer Vest, er det ikke muligt selv at tilpasse sine økonomistyringsværktøjer. Åby menighedsråd vil gerne på sigt, at de enkelte udvalg i den daglige praksis kan godkende bilag til bogføring, men ind til videre gør kassereren det. En anden praktisk forskel fra tiden før forsøget er, at rollen som kirkeværge er ændret. Kirkeværgen er nu både medlem af og formand for kirke- og kirkegårdsudvalget, og det betyder, at kirkeværgen har fået mere ansvar for, hvad der foregår med bygningerne. Åby har stadig alle de tidligere udvalg, og de har nu også etableret et kulturudvalg.

Vurdering af fidelitet

Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter vurderer i det nedenstående skema, hvorvidt forsøget har fungeret inden for fidelitets-kriterierne.

Fidelitets-kriterie	Vurdering
Forsøgsindsats – 7b – Bestyrelsesmodel med arbejdende udvalg	
1. Der anvendes arbejdende udvalg til at tage ansvaret for/udføre opgaver.	**Ja**
2. Det samlede menighedsråd fastsætter budgetrammen for de enkelte udvalg og aflægger regnskab.	**Ja**

Forsøget er således foretaget inden for rammerne af fidelitetskravene. Da både baseline-kriterie og fidelitets-kriterier er opfyldt, kan der i det nedenstående evalueres på, om overgangen til forsøgsindsatsen opfylder de ønskede formål.

Formål

Menighedsrådsmedlemmer kan arbejde med de opgaver, som de interesserer sig for. Dette understøtter fastholdelse og rekruttering.
Menighedsrådsmedlemmerne kan selv vælge de udvalg, de ønsker at sidde i. Dermed kan de også vælge at arbejde med de ting, som interesserer dem. Dog kan økonomistyringen af områderne, som nu påhviler udvalgene ligge ud over interessen.

Menighedsrådsformanden vurderer, at selv om medlemmerne kan vælge at arbejde med det, som interesserer dem, vil det nok være lige så svært som før at rekruttere nye medlemmer og fastholde de, som allerede er medlemmer. Det gør han, fordi det ofte er bureaukratiet i et menighedsråd, der afholder folk fra at stille op.

Mere fleksible vilkår for den interne organisering af menighedsrådet
I Åby menighedsråd oplever man, at vilkårene er blevet mere fleksible, da man har kunnet etablere en mere praktisk funktionel kirkeværgefunktion. Hvor det inden forsøget efter reglerne var et krav, at kirkeværgen ikke måtte sidde i kirke- og kirkegårdsudvalget, er kirkeværgen med forsøgsordningen blevet medlem af og formand for udvalget, og har dermed fået mere ansvar for bygningerne. Desuden har udvalgene fået ansvar for en større del af arbejdet og for at prioritere midlerne inden for de af menighedsrådet udstukne økonomiske rammer. Det betyder, at udvalgene har fået mere indflydelse og er mere selvkørende. Det har også betydet, at der i nogle af udvalgene foruden menighedsrådsmedlemmer sidder frivillige fra sognet. Åby sogn har en stor base af frivillige, som lægger mange timers arbejde i sognet. Uden deres indsats ville sognet ikke kunne gennemføre så mange aktiviteter, som de kan. For at honorere deres indsats og fortsat at motivere de frivillige finder menighedsrådet det væsentligt at involvere dem så tæt som muligt i arbejdet. At der sidder frivillige med i nogle udvalg giver nogle flere input og noget mere bredde i udvalget.

Menighedsrådene får større frihed til at organisere sig individuelt, sådan at måden at arbejde på passer med den praktiske virkelighed, der er i sognene
Menighedsrådsformanden oplever, at de har fået større frihed til at organisere sig individuelt. Det skyldes, at man med forsøget er kommet ud over nogle af de mere firkantede regler, som primært har at gøre med bevilling og styring af økonomi. Hvis et udvalg inden forsøgsordningen skulle bruge nogle penge, skulle man først spørge menighedsrådet om en bevilling. Med deltagelsen i forsøget kører udvalgene mere autonomt, de er

nu selv med til at lægge budgettet og dermed også med til at bestemme, hvad de budgetterer til. Så længe de holder sig til budgettet, behøver de ikke længere at spørge menighedsrådet. Det betyder, at udvalgene kan agere hurtigere, når der opstår en idé, man skal ikke spørge så mange. Desuden giver det mere økonomisk bevidsthed hos udvalgene, som ikke tidligere har beskæftiget sig så meget med økonomien. Den større frihed til at organisere sig individuelt udmønter sig også i, at man kan inddrage frivillige i udvalgsarbejde.

(7b): At skabe mulighed for, at menighedsrådsmedlemmerne kan blive medlem af de udvalg, som de finder mest interessante og kan friholdes for specifikke opgaver, som de ikke finder interessante
Eftersom menighedsrådsmedlemmerne kan vælge de udvalg, de ønsker at deltage i, giver dette gode muligheder for at komme til at arbejde, med de områder, som man interesserer sig for. Der var imidlertid allerede inden forsøgslovgivningen sådanne muligheder i Åby menighedsråd, da de allerede dengang havde oprettet en række udvalg. Derfor har man i Åby ikke oplevet den store forskel ved overgangen til forsøgslovgivningen.

(7b): At skabe mulighed for, at det ikke er en enkelt kontaktperson, der sidder med en opgave men et udvalg, som hjælpes om at løse en opgave
I Åby menighedsråd sidder ingen alene med en opgave. Det gjorde de heller ikke inden forsøget. Ud over kontaktpersonen har alle et udvalg omkring sig. Menighedsrådet har desuden mulighed for at danne ad hoc udvalg, når det er nødvendigt, og det gør man også.

Evalueringsspørgsmål

Virker modellen efter hensigten?
I det nedenstående skema vurderer Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter, om modellen ser ud til at opfylde de opstillede formål.

Formål		Vurdering
1.	At sikre, at man som menighedsrådsmedlem kan arbejde med de opgaver, som man interesserer sig for. Dette understøtter fastholdelse og rekruttering.	**Ja**
2.	Mere fleksible vilkår for den interne organisering af menighedsrådene.	**Ja**
3.	Menighedsrådene får større frihed til at organisere sig individuelt, sådan at måden at arbejde på passer med den praktiske virkelighed, der er i sognene.	**Ja**
4.	(7b): At skabe mulighed for, at menighedsrådsmedlemmerne kan blive medlem af de udvalg, som de finder mest interessante og kan friholdes for specifikke opgaver, som de ikke finder interessante.	**Ja**
5.	(7b): At skabe mulighed for, at det ikke er en enkelt kontaktperson, der sidder med en opgave men et udvalg, som hjælpes om at løse en opgave.	**Ja**

Da alle formålene med forsøgsmodellen er opfyldt, vurderer Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter, at modellen virker efter hensigten i Åby.

Bidrage med viden om hensigtsmæssigheden af mulighed for en mere fleksibel organisering af opgaver internt i menighedsrådene både i forhold til de nuværende enkeltmandsposter og i forhold til udvalgsstrukturen
Menighedsrådsformanden i Åby mener, at den forsøgte model fungerer hensigtsmæssigt. Det skyldes, at udvalgene har fået mere indflydelse og er mere selvkørende. Åby menighedsråds største udfordring er økonomisystemerne og opfølgningen på dem. Økonomidelen kunne fungere bedre, så udvalgsformændene lettere kunne få overblik over økonomien i deres udvalg.

Erfaringsopsamling

Undersøge om en ændret intern organisering kan betyde, at flere får lyst til at stille op til menighedsrådsvalg, altså om en ændret arbejdsdeling vil have en gavnlig effekt på rekruttering og fastholdelse af menighedsrådsmedlemmer
Menighedsrådsformanden vurderer, at det med deltagelsen i forsøget formentlig vil være lige så svært som før at rekruttere nye medlemmer. Han finder det også usikkert, om forsøget vil gavne fastholdelse af medlemmer. Han påpeger, at det ofte er bureaukratiet i et menighedsråd, der afholder folk fra at stille op. I Åby menighedsråd er man med i en ordning, hvor medlemmerne kun vælges for to år ad gangen. Menighedsrådet forventer, at ordningen vil betyde større rekruttering.

Åby forsøger desuden at rekruttere flere medlemmer blandt de mange frivillige i sognet, som man har et godt samarbejde med. Men de frivillige vil generelt hellere fortsætte som frivillige og dermed undgå det administrative arbejde, som følger med menighedsrådsarbejdet.

Hvordan kan man gøre det lettere for menighedsrådene at organisere deres opgaver individuelt, så de kan opnå den for dem rigtige balance mellem kirkelige og administrative opgaver?
I Åby menighedsråd har man fjernet opgaverne med bogholderi og regnskab ved at deltage i økonomi- og regnskabsfunktionen Kirkekasserer Vest. Dermed opnåede man en bedre balance. Det gjorde man allerede inden deltagelsen i forsøget. De fleste medlemmer af menighedsrådet bekymrer sig ikke længere om de økonomiske og regnskabsmæssige opgaver. Det er mest formand, kasserer og kontaktperson, der beskæftiger sig med dem. Erfaringen fra Åby er således, at man ved at etablere samarbejder om økonomi og budgetlægning på tværs af sogne og provstier kan opnå bedre balance mellem kirkelige og administrative opgaver. Dog giver flere menighedsrådsmedlemmer udtryk for, at økonomi stadig fylder for meget på møderne.

Data

Evalueringen foretages på baggrund af følgende data
Evalueringen bygger på interview med formanden for Åby menighedsråd.

Evalueringen har været sendt til Åby menighedsråd til kommentering.

Pedersborg menighedsråd

Tabel 71: Forsøgsevaluering – Forsøgsramme 7b – Pedersborg

Baseline

Hidtidig praksis

Før indtrædelse i forsøget bestod Pedersborg menighedsråd af syv valgte medlemmer og to præster. Der var en formand, en næstformand, en sekretær, en kasserer, en kontaktperson, en kirkeværge, en regnskabsfører, et kirke- og kirkegårdsudvalg og et præstegårdsudvalg (som var fælles med nabosognet Bromme). Kassereren og regnskabsføreren udførte de regnskabsmæssige opgaver, men kassereren havde ansvaret. Dér foruden var der et musikudvalg. Menighedsrådet fungerede godt, der var ingen problemer i forhold til drift og styring.

Vurdering ift. baseline-kriterie

Baseline-kriterie	Vurdering
1. I dag indeholder menighedsrådsloven en meget stram styring af, hvordan menighedsråd skal organisere sig internt. Der skal vælges en formand, en næstformand, en sekretær, en kasserer og en kontaktperson. Og der skal nedsættes et kirke- og kirkegårdsudvalg (dog kan man vælge at undlade, hvis der kun er fem medlemmer i menighedsrådet). Der skal også nedsættes et præstegårdsudvalg, hvis der er flere menighedsråd i et pastorat.	Ja

Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter vurderer, at baseline-kriteriet er opfyldt.

Fidelitet

Forsøgspraksis

Pedersborg har under forsøget haft de samme udvalg som før samt et nyt administrationsudvalg til at varetage den daglige drift i sognet, kirkegården og kirken. I udvalget sad formanden, kassereren, kontaktpersonen, graveren og den ene af præsterne. Udvalget tog sig af de praktiske ting for at undgå, at de øvrige medlemmer i menighedsrådet skulle bruge tid på det. Det gav plads til, at man på menighedsrådsmøderne også kunne arbejde mere kreativt med værdibaserede snakke og idéudvikling til aktiviteter. Det samlede menighedsråd har fastsat budgetrammen og aflagt regnskab for udvalgene. Det første år fungerede forsøget godt, men i forsøgets 2. år fandt man det nødvendigt at foretage nogle ændringer. Det indebar, at administrationsudvalget flyttede nogle af de driftsmæssige beslutninger tilbage i menighedsrådet igen. Og da menighedsrådet skulle slut-evaluere i september 2019, så de, at der ikke var grund til at have administrationsudvalget mere. Udvalget blev nedlagt, og forsøget blev stoppet, fordi det ikke gav det, som det skulle.

Vurdering af fidelitet

Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter vurderer i det nedenstående skema, hvorvidt forsøget har fungeret inden

Fidelitets-kriterie	Vurdering
Forsøgsindsats – 7b – Bestyrelsesmodel med arbejdende udvalg	
1. Der anvendes arbejdende udvalg til at tage ansvaret for/udføre opgaver.	**Ja**
2. Det samlede menighedsråd fastsætter budgetrammen for de enkelte udvalg og aflægger regnskab.	**Ja**

Forsøget er foretaget inden for rammerne af fidelitetskravene, men er stoppet lidt før tid. Eftersom både baseline-kriterie og fidelitets-kriterier er opfyldt, kan der imidlertid i det nedenstående evalueres på, om overgangen til forsøgsindsatsen har indfriet forsøgslovgivningens formål.

Formål

Menighedsrådsmedlemmer kan arbejde med de opgaver, som de interesserer sig for. Dette understøtter fastholdelse og rekruttering

Forsøget i Pedersborg fungerede godt i forsøgets første år. Administrationsudvalget tog sig af de daglige driftsopgaver, hvorved der blev plads til, at man på menighedsrådsmøderne også kunne arbejde med idéudvikling til aktiviteter og have mere værdibaserede snakke. Det var en del af motivationen for at indtræde i forsøget, at man ønskede sig dette. Men i menighedsrådet opdagede de, at der ikke rigtig kom noget ud af den snak, de havde på menighedsrådsmøderne om andre ting. Drøftelserne førte ikke til, at der blev skabt nye aktiviteter i tilstrækkeligt omfang. Menighedsrådsformanden fortæller, at det måske kan skyldes, at sognet har ca. 50 frivillige, som i forvejen arrangerer mange forskellige aktiviteter. Måske var der ikke brug for at finde på endnu flere ideer.

Forsøgsrammen har således givet mulighed for i højere grad at arbejde med forskellige interesseområder og nye ideer, men eftersom dette ikke har medført konkrete nye tiltag i tilstrækkeligt omfang, har værdien heraf været begrænset.
Dermed bliver styrket rekruttering og fastholdelse næppe en udløber af forsøgsordningens ændrede organisering.

Mere fleksible vilkår for den interne organisering af menighedsrådet

Med dannelsen af et administrationsudvalg, som skulle varetage den daglige drift i sognet, kirkegården og kirken, behøvede de øvrige medlemmer ikke at beskæftige sig med disse ting. Arbejdsformen betød, at menighedsrådet var mere fokuseret på at bruge tiden på noget andet til møderne, hvilket imødekom ønskerne og motivationen for at træde ind i forsøget. Forsøgsindsatsen gav således nye fleksible muligheder for den interne organisering af menighedsrådet, hvilket man benyttede sig af i starten af forsøget i Pedersborg.

Menighedsrådene får større frihed til at organisere sig individuelt, sådan at måden at arbejde på passer med den praktiske virkelighed, der er i sognene

I Pedersborg oplevede menighedsrådet en større frihed i administrationsudvalget, når det gjaldt driftsbaserede beslutninger. Samtidig oplevede man i starten af forsøget det som en lettelse, at det øvrige menighedsråd ikke længere skulle forholde sig til de driftsmæssige beslutninger. I stedet kunne man bruge tiden på menighedsrådsmøderne til

mere værdibaserede drøftelser. Det viste sig dog undervejs, at denne opdeling ikke fungerede, da nogle medlemmer på denne måde blev for lidt involveret i den daglige drift. Samtidig blev værdidrøftelserne ikke i tilstrækkeligt omfang omsat til konkrete tiltag, hvilket skabte usikkerhed om værdien af omorganiseringerne. Derfor blev der taget beslutning om at udtræde af forsøget. Forsøgsrammen kan på denne baggrund siges at skabe større frihed til at organisere indsatsen, som dog ikke har vist sig at passe med de egentlige behov i Pedersborg.
(7b): At skabe mulighed for, at menighedsrådsmedlemmerne kan blive medlem af de udvalg, som de finder mest interessante og kan friholdes for specifikke opgaver, som de ikke finder interessante Med oprettelsen af administrationsudvalget blev det muligt for menighedsrådsmedlemmerne at fravælge de administrative opgaver og koncentrere sig om arbejdet i de udvalg, som de fandt mere interessante.
(7b): At skabe mulighed for, at det ikke er en enkelt kontaktperson, der sidder med en opgave men et udvalg, som hjælpes om at løse en opgave Under forsøget sad ingen i Pedersborg menighedsråd alene med en opgave. Man hjalp hinanden med at løse opgaverne i udvalgene.

Evalueringsspørgsmål

Virker modellen efter hensigten?
I det nedenstående skema vurderer Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter, om modellen ser ud til at opfylde de opstillede formål.

Formål		Vurdering
1.	At sikre, at man som menighedsrådsmedlem kan arbejde med de opgaver, som man interesserer sig for. Dette understøtter fastholdelse og rekruttering.	**Ja**
2.	Mere fleksible vilkår for den interne organisering af menighedsrådene.	**Ja**
3.	Menighedsrådene får større frihed til at organisere sig individuelt, sådan at måden at arbejde på passer med den praktiske virkelighed, der er i sognene.	**Nej**
4.	(7b): At skabe mulighed for, at menighedsrådsmedlemmerne kan blive medlem af de udvalg, som de finder mest interessante og kan friholdes for specifikke opgaver, som de ikke finder interessante.	**Ja**
5.	(7b): At skabe mulighed for, at det ikke er en enkelt kontaktperson, der sidder med en opgave men et udvalg, som hjælpes om at løse en opgave.	**Ja**

Overordnet set, tyder erfaringer i Pedersborg på, at den afprøvede model giver mere fleksible vilkår for opgaveløsningen. Den skaber også muligheder for at benytte udvalgsarbejdet til at uddelegere ansvarsområder og højner dermed muligheden for at medlemmerne af menighedsrådet kan vælge at arbejde med bestemte interesseområder og undgå andre. Dette har imidlertid vist sig ikke at harmonere med behovene i Pedersborg, hvorfor man har valgt at udtræde af forsøget.

Bidrage med viden om hensigtsmæssigheden af mulighed for en mere fleksibel organisering af opgaver internt i menighedsrådene både i forhold til de nuværende enkeltmandsposter og i forhold til udvalgsstrukturen
Der har i Pedersborg været både positive og negative erfaringer med modellen. Oprettelsen af et administrationsudvalg har i tråd med intensionen skabt mulighed for at placere det administrative arbejde på færre hænder og derved frigøre energi til at drøfte andre ting i menighedsrådsregi. Dette har imidlertid skabt det problem, at de menighedsrådsmedlemmer, som ikke sad i administrationsudvalget kunne føle sig for lidt involveret i den daglige drift. Samtidig lykkedes det ikke at omsætte de nye værdibaserede drøftelser til konkrete initiativer. Derfor har modellen ikke vist sig entydigt hensigtsmæssig.

Erfaringsopsamling

Undersøge om en ændret intern organisering kan betyde, at flere får lyst til at stille op til menighedsrådsvalg, altså om en ændret arbejdsdeling vil have en gavnlig effekt på rekruttering og fastholdelse af menighedsrådsmedlemmer
Den forsøgte model har ikke gjort nogen forskel på rekruttering og fastholdelse af menighedsrådsmedlemmer i Pedersborg, vurderer menighedsrådsformanden. Det skyldes,

at man ikke har opnået de ønskede virkninger af overgangen til den nye organisering. Man har oplevet at få mere tid til værdibaserede drøftelser i menighedsrådet, men eftersom det ikke har givet sig udslag i konkrete tiltag, er virkningerne udeblevet. Man har i Pedersborg derfor valgt at gå tilbage til den gamle organisering, dog med et fokus på at fastholde de værdibaserede dialoger i menighedsrådet. Forsøgsordningens organisering i sig selv, kan derfor ikke siges i Pedersborg at give anledning til effekter på rekruttering og fastholdelse. Processen har dog ikke været uden gevinst, da det øgede fokus på de værdibaserede dialoger på længere sigt sandsynligvis vil komme menighedsrådet til gavn.

Hvordan kan man gøre det lettere for menighedsrådene at organisere deres opgaver individuelt, så de kan opnå den for dem rigtige balance mellem kirkelige og administrative opgaver?
Efter deltagelsen i forsøget vil menighedsrådet i Pedersborg prøve at lave plads frem over, så alle i menighedsrådet føler, at de er med i beslutningerne og samtidig får plads til at få de mere værdibaserede snakke. For personerne i administrationsudvalget var det desuden af stor værdi under forsøget, at de kunne drøfte alt så tæt sammen i det lille udvalg. Den værdi vil menighedsrådsformanden fastholde ved frem over at mødes lidt mere uofficielt med personerne fra det gamle administrationsudvalg. Via møder én til én med hvert af de tidligere medlemmer af udvalget, vil han sørge for, at der bliver noget mere dialog mellem menighedsrådsmøderne og at den uformelle snak bliver holdt ved lige. Erfaringen fra Pedersborg peger således i retning af, at der ligger muligheder i den mere uformelle del af organiseringen i forhold til at opnå bedre balance mellem kirkelige og administrative opgaver.

Data

Evalueringen foretages på baggrund af følgende data
Evalueringen bygger på interview med menighedsrådsformanden for Pedersborg.

Evalueringen har været sendt til kommentering hos menighedsrådet.

Assens-Gamtofte menighedsråd

Tabel 72: Forsøgsevaluering – Forsøgsramme 7 – Assens-Gamtofte

Baseline

Hidtidig praksis
Før indtrædelse i forsøget havde Assens-Gamtofte menighedsråd en formand, en næstformand, en sekretær, en kasserer, en kontaktperson, et kirke- og kirkegårdsudvalg og et præstegårdsudvalg (dette blev kaldt kirke- og præstegårdsudvalg).

Vurdering ift. baseline-kriterie

Baseline-kriterie	Vurdering
1. I dag indeholder menighedsrådsloven en meget stram styring af, hvordan menighedsråd skal organisere sig internt. Der skal vælges en formand, en næstformand, en sekretær, en kasserer og en kontaktperson. Og der skal nedsættes et kirke- og kirkegårdsudvalg (dog kan man vælge at undlade, hvis der kun er fem medlemmer i menighedsrådet). Der skal også nedsættes et præstegårdsudvalg, hvis der er flere menighedsråd i et pastorat.	Ja

Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter vurderer, at baseline-kriteriet er opfyldt.

Fidelitet

Forsøgspraksis

Assens-Gamtofte har under forsøget haft to arbejdende udvalg med menighedsrådet som det overordnede organ; et forretningsudvalg og et aktivitetsudvalg. Forretningsudvalget er det styrende udvalg, som har ansvaret for alt, der *skal* laves. Udvalget er maskinrummet, som får "virksomheden" til at køre professionelt, uanset om det gælder fx lønforhandlinger, økonomi eller et vandrør, der er sprunget. Udvalget mødes mindst en gang om måneden og sender referater fra møderne ud til alle i menighedsrådet, som er forpligtet til at læse det og har mulighed for at kommentere på det. Aktivitetsudvalget sørger for koncerter, sogneeftermiddage, ture, samarbejde med skole og musikskole m.m. Når der skal etableres budget kommer kassereren med forslag til budget for udvalgene. Dette forelægges for forretningsudvalget, som fremlægger for hele menighedsrådet. Det er ligeledes det samlede menighedsråd, der aflægger regnskab.

Vurdering af fidelitet

Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter vurderer i det nedenstående skema, hvorvidt forsøget har fungeret inden for fidelitets-kriterierne.

Fidelitets-kriterie	Vurdering
Forsøgsindsats – 7b – Bestyrelsesmodel med arbejdende udvalg	
1. Der anvendes arbejdende udvalg til at tage ansvaret for/udføre opgaver.	Ja
2. Det samlede menighedsråd fastsætter budgetrammen for de enkelte udvalg og aflægger regnskab.	Ja

Forsøget er således foretaget inden for rammerne af fidelitetskravene. Eftersom både baseline-kriterie og fidelitets-kriterier er opfyldt, kan der i det nedenstående evalueres på, om overgangen til forsøgsindsatsen opfylder de ønskede formål.

Formål

Menighedsrådsmedlemmer kan arbejde med de opgaver, som de interesserer sig for. Dette understøtter fastholdelse og rekruttering
Hvert menighedsrådsmedlem kan frit vælge ud fra interesser og kompetencer, hvilket af de to udvalg, de vil være med i. Desuden er flere uddannet inden for det, som de beskæftiger sig med i udvalget. Opdelingen i de to udvalg gør det tydeligt, hvilke opgaver, man kan vælge at sidde med. Dette forventer menighedsrådsformanden vil betyde, at flere har lyst til at gå ind i menighedsrådet.

Mere fleksible vilkår for den interne organisering af menighedsrådet
Assens-Gamtofte oplever, at vilkårene er mere fleksible under forsøgslovgivningen. Hvert udvalg mødes en gang om måneden, og hvor det inden forsøget ofte tog lang tid at diskutere sig frem til beslutninger i menighedsrådet, er det nu blevet nemmere og hurtigere i udvalgene, fordi de ikke er så mange i hvert udvalg. De få i udvalgene har desuden forstand på det, de har med at gøre. Man har således benyttet den øgede fleksibilitet til at organisere menighedsrådet, så forretningsgangene bliver nemmere og det udførte arbejde mere professionelt.

Menighedsrådene får større frihed til at organisere sig individuelt, sådan at måden at arbejde på passer med den praktiske virkelighed, der er i sognene
Menighedsrådsformanden oplever, at de helt klart har fået større frihed til at organisere sig individuelt, hvilket har sat dem i stand til at etablere en udvalgsstruktur, som fordeler roller og ansvar på en bedre måde i sognet.

At skabe mulighed for, at menighedsrådsmedlemmerne kan blive medlem af de udvalg, som de finder mest interessante og kan friholdes for specifikke opgaver, som de ikke finder interessante
Medlemmerne af menighedsrådet vælger selv, hvilket af de to udvalg, de gerne vil sidde i. Dermed friholdes de for opgaver, som de ikke finder interessante. Det betyder at menighedsrådsmedlemmerne i højere grad kan koncentrere sig om det de er bedst til og finder størst motivation ved.

At skabe mulighed for, at det ikke er en enkelt kontaktperson, der sidder med en opgave men et udvalg, som hjælpes om at løse en opgave
Med den nye organisering under forsøgsrammen er der ikke længere personer, der sidder alene med en opgave. I udvalgene hjælpes de om at løse opgaverne.

Evalueringsspørgsmål

Virker modellen efter hensigten?
I det nedenstående skema vurderer Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter, om modellen ser ud til at opfylde de opstillede formål.

Formål		Vurdering
1.	At sikre, at man som menighedsrådsmedlem kan arbejde med de opgaver, som man interesserer sig for. Dette understøtter fastholdelse og rekruttering.	**Ja**

2.	Mere fleksible vilkår for den interne organisering af menighedsrådene.	**Ja**
3.	Menighedsrådene får større frihed til at organisere sig individuelt, sådan at måden at arbejde på passer med den praktiske virkelighed, der er i sognene.	**Ja**
4.	(7b): At skabe mulighed for, at menighedsrådsmedlemmerne kan blive medlem af de udvalg, som de finder mest interessante og kan friholdes for specifikke opgaver, som de ikke finder interessante.	**Ja**
5.	(7b): At skabe mulighed for, at det ikke er en enkelt kontaktperson, der sidder med en opgave men et udvalg, som hjælpes om at løse en opgave.	**Ja**

Idet alle formålene med forsøgsmodellen er opfyldt, vurderer Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter, at modellen virker efter hensigten i Assens-Gamtofte.

Bidrage med viden om hensigtsmæssigheden af mulighed for en mere fleksibel organisering af opgaver internt i menighedsrådene både i forhold til de nuværende enkeltmandsposter og i forhold til udvalgsstrukturen
Menighedsrådsformanden i Assens-Gamtofte vurderer, at den forsøgte model funger mere hensigtsmæssigt. Fordi medlemmerne af menighedsrådet laver dét, de hver især gerne vil. Hvis det skulle være endnu mere hensigtsmæssigt, skulle kirkeministeriet beslutte, at menighedsrådene ikke skal have et arbejdsgiveransvar, fordi menighedsråd generelt ikke ved nok om den slags ting, det burde være professionelle, mener menighedsrådsformanden.

Erfaringsopsamling

Undersøge om en ændret intern organisering kan betyde, at flere får lyst til at stille op til menighedsrådsvalg, altså om en ændret arbejdsdeling vil have en gavnlig effekt på rekruttering og fastholdelse af menighedsrådsmedlemmer
Menighedsrådsformanden forventer, at flere har lyst til at gå ind i menighedsrådet med den nye model. Det skyldes, at opdelingen i de to udvalg tydeliggør hvilke opgaver, man kan vælge at sidde med. Er man således mest interesseret i økonomi og regnskab mv. kan man vælge forretningsudvalget. Er man mere interesseret i det kirkelige sociale liv, arrangementer mv. kan man vælge at sidde i aktivitetsudvalget. Menighedsrådsformanden vurderer, at medlemmerne af menighedsrådet finder arbejdet meningsfyldt. Menighedsrådsformanden vurderer samtidig, at det nok kan blive svært at få de nuværende medlemmer til at genopstille, hvis ikke forsøget får lov til at fortsætte.

Hvordan kan man gøre det lettere for menighedsrådene at organisere deres opgaver individuelt, så de kan opnå den for dem rigtige balance mellem kirkelige og administrative opgaver?
Assens-Gamtoftes menighedsrådsformand anfører, at de netop med den forsøgte model har gjort det lettere at organisere opgaverne individuelt, sådan at den rigtige balance er opnået.

Data

Evalueringen foretages på baggrund af følgende data
Evalueringen bygger på interview med menighedsrådsformanden for Assens-Gamtofte.

Voldum-Rud menighedsråd

Tabel 73: Forsøgsevaluering – Forsøgsramme 7c – Voldum-Rud

Baseline

Hidtidig praksis
Før indtrædelse i forsøget havde Voldum-Rud menighedsråd syv medlemmer og en sognepræst. Menighedsrådet bestod af et fælles menighedsråd for to sogne med to kirker med følgende funktioner: to kirkeværger, en fælles kontaktperson (som var formanden), kasserer, sekretær, en fælles formand, en fælles næstformand, et kirke- og kirkegårdsudvalg, et præstegårdsudvalg og et valgudvalg.

Vurdering ift. baseline-kriterie

Baseline-kriterie	Vurdering
1. I dag indeholder menighedsrådsloven en meget stram styring af, hvordan menighedsråd skal organisere sig internt. Der skal vælges en formand, en næstformand, en sekretær, en kasserer og en kontaktperson. Og der skal nedsættes et kirke- og kirkegårdsudvalg (dog kan man vælge at undlade, hvis der kun er fem medlemmer i menighedsrådet). Der skal også nedsættes et præstegårdsudvalg, hvis der er flere menighedsråd i et pastorat.	Ja

Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter vurderer, at baseline-kriteriet er opfyldt.

Fidelitet

Forsøgspraksis
Voldum-Rud har under forsøget haft formand og næstformand til at varetage de opgaver, som før forsøget var delt ud på forskellige roller og funktioner. Formanden er også kontaktperson og kirkeværge mens næstformanden også er kasserer. Der er følgende udvalg: aktivitetsudvalg, byggeudvalg, valgudvalg og kirkegårdsudvalg. Formanden og næstformanden mødes en gang om ugen og snakker om tingene, inden man tager den brede debat med resten af menighedsrådet. Nogle af beslutningerne kan formanden og næstformanden træffe selv for derefter at orientere de øvrige medlemmer af menighedsrådet, andre kræver at hele menighedsrådet træder sammen.

Vurdering af fidelitet
Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter vurderer i det nedenstående skema, hvorvidt forsøget har fungeret inden for fidelitets-kriterierne.

Fidelitets-kriterie	Vurdering
Forsøgsindsats – 7c – Formands-/næstformandsmodel	
1. Menighedsrådet har ansvaret for de områder, som i dag reguleres af roller/funktioner. Forenkling sker ved, at to enkeltpersoner (formand og næstformand) kan varetage de meget få opgaver, et lille menighedsråd har.	**Ja**

Forsøget er således foretaget inden for rammerne af fidelitetskravene. Eftersom både baseline-kriterie og fidelitets-kriterier er opfyldt, kan der i det nedenstående evalueres på, om overgangen til forsøgsindsatsen opfylder de ønskede formål.

Formål

Menighedsrådsmedlemmer kan arbejde med de opgaver, som de interesserer sig for. Dette understøtter fastholdelse og rekruttering.
Med den forsøgte model, hvor formand og næstformand har varetaget de bundne opgaver, har menighedsrådet fået løsnet nogle kræfter til andre og mere bløde opgaver, som flere af medlemmerne har interesse for. Det er praktiske opgaver i forbindelse med gudstjenester og arrangementer. Således arbejder medlemmerne i menighedsrådet med de opgaver, som de interesserer sig for. Dette vil understøtte rekruttering og fastholdelse af medlemmer, vurderer menighedsrådsformanden.

Mere fleksible vilkår for den interne organisering af menighedsrådet
Vilkårene i Voldum-Rud er blevet mere fleksible. Der er blevet kortere vej fra idé til beslutning. Det betyder, at der er frigjort kræfter til, at man kan sidde i nogle af udvalgene og også har mulighed for at arbejde med aktiviteter ved kirkelige arrangementer. Dermed sikrer man, at ingen af aktiviteterne i sognet hænger på en enkelt person, men typisk løses i fællesskab med andre.

Menighedsrådene får større frihed til at organisere sig individuelt, sådan at måden at arbejde på passer med den praktiske virkelighed, der er i sognene
Menighedsrådsformanden oplever, at de har fået større frihed til at organisere sig individuelt. De menige menighedsrådsmedlemmer skal ikke bruge så meget tid på de bundne økonomiske og administrative opgaver, da de opgaver ligger hos formanden og næstformanden, som har interesse for netop de opgaver. Dermed kan de øvrige medlemmer koncentrere sig mest om de for dem sjovere opgaver. Denne organisering passer bedre til forholdene i menighedsrådet, hvor nogen har interesse og kompetencer i én retning, mens andre har det i en anden.

(7c): At give mulighed for, at de lovbestemte roller og dertilhørende funktionsområder frisættes og på den måde gøre ansvaret lettere at løfte og øge kvaliteten af menighedsrådets opgaver
Det er blevet lettere at løfte ansvaret og øge kvaliteten af menighedsrådets opgaver i Voldum-Rud menighedsråd, fordi beslutningsprocessen og tiden i sagsbehandlingen ikke er så lang som før. Hvis et medlem tidligere spurgte, om det kunne være en god idé at gøre et eller andet, kunne man tage idéen op på næste menighedsrådsmøde, som måske først fandt sted en måned efter. Eller der skulle måske undersøges lidt først, og

først der efter kunne det komme for menighedsrådet. Under forsøget har formanden hurtigt kunnet foretage de undersøgelser, der skulle til, drøftet det med næstformanden og dermed hurtigt kunnet svare. Formanden og næstformanden kan løbende hurtigt træffe mange af beslutningerne, da de mødes fast en gang om ugen. Især graverne i Voldum-Rud har udtrykt tilfredshed med, at beslutningsprocessen er blevet nemmere. De skulle tidligere ofte igennem kirkeværgen, kontaktpersonen og måske også menighedsrådet med en forespørgsel. Under forsøget har de for det meste kunnet få svar her og nu.

I forhold til at øge kvaliteten, så er man oftere ikke alene om at løse opgaverne, hvilket i sig selv opleves som en kvalitet.

Evalueringsspørgsmål

Virker modellen efter hensigten?
I det nedenstående skema vurderer Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter, om modellen ser ud til at opfylde de opstillede formål.

Formål		Vurdering
1.	At sikre, at man som menighedsrådsmedlem kan arbejde med de opgaver, som man interesserer sig for. Dette understøtter fastholdelse og rekruttering.	**Ja**
2.	Mere fleksible vilkår for den interne organisering af menighedsrådene.	**Ja**
3.	Menighedsrådene får større frihed til at organisere sig individuelt, sådan at måden at arbejde på passer med den praktiske virkelighed, der er i sognene.	**Ja**
4.	(7c): At give mulighed for, at de lovbestemte roller og dertilhørende funktionsområder frisættes og på den måde gøre ansvaret lettere at løfte og øge kvaliteten af menighedsrådets opgaver.	**Ja**

Idet formålene med forsøgsmodellen er opfyldt, vurderer Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter, at modellen virker efter hensigten.

Bidrage med viden om hensigtsmæssigheden af mulighed for en mere fleksibel organisering af opgaver internt i menighedsrådene både i forhold til de nuværende enkeltmandsposter og i forhold til udvalgsstrukturen
I Voldum-Rud fungerer den forsøgte model mere hensigtsmæssigt end den tidligere opdeling på mange roller og funktioner. Modellen er god for et lille menighedsråd som Voldum-Rud, hvor man ikke er så mange til at løfte opgaverne, mener menighedsrådsformanden. Der er blevet kortere fra idé til beslutning, og der er løsnet personer til andre funktioner, der kan være sjovere at beskæftige sig med for nogen af medlemmerne. Det skal være sjovt at sidde i et menighedsråd, det skal ikke være en sur pligt, fremhæver menighedsrådsformanden. Hvis det bliver en sur pligt, vil interessen for at være med i et menighedsråd dale.

Det fungerer godt, at formand og næstformand under forsøget varetager alle funktionerne i menighedsrådet. Desuden fungerer det godt, at formanden og næstformanden mødes ugentligt og drøfter emnerne, inden de eventuelt skal i menighedsrådet. Afhængigt af hvilke beslutninger, der skal træffes, kan de to, hvis de er enige, bare orientere menighedsrådet om beslutningen, ellers tager de det op med resten af menighedsrådet. Denne sparring mellem formand og næstformand sikrer samtidig, at en formand ikke kan sidde med hele magten, pointerer menighedsrådsformanden.

Endnu en positiv effekt af den forsøgte model er, at når der skal være valg til menighedsrådet næste gang, skal Voldum-Rud ikke have nye personer til posterne som formand og næstformand. De poster er besat. Derfor får nye medlemmer god tid til at blive lært op, så de engang kan tage en af disse poster, hvis de måtte ønske det.

Menighedsrådsformanden ser dog også en ulempe ved modellen. Hvis enten formanden eller både formanden og næstformanden pludselig ikke kan være med i menighedsrådet mere, kan det blive svært for de øvrige medlemmer at overtage posterne. Men formanden fremtidssikrer denne usikkerhed ved at orientere medlemmerne om sit arbejde undervejs og peger på, at der i en sådan tænkt situation også vil være hjælp at hente i provstiet.

Erfaringsopsamling

Undersøge om en ændret intern organisering kan betyde, at flere får lyst til at stille op til menighedsrådsvalg, altså om en ændret arbejdsdeling vil have en gavnlig effekt på rekruttering og fastholdelse af menighedsrådsmedlemmer
Menighedsrådsformanden vurderer, at det bliver nemmere at værge medlemmer til menighedsrådet med den nye model, fordi nye medlemmer kan komme til at arbejde med de ting, som de interesserer sig for og kan undgå opgaver, som de ikke har interesse for eller kompetencer til at løse. Han vurderer også, at folk får lyst til at blive i menighedsrådet, når de først er kommet ind og oplever at arbejde under den nye model. Han kan ikke svare for alle, men han har hørt fra flere, at de gerne vil fortsætte.

Hvordan kan man gøre det lettere for menighedsrådene at organisere deres opgaver individuelt, så de kan opnå den for dem rigtige balance mellem kirkelige og administrative opgaver?
Med den forsøgte model er det blevet lettere for Voldum-Rud menighedsråd at organisere deres opgaver individuelt. Da formand og næstformand varetager de bundne økonomiske og administrative opgaver, giver det de øvrige medlemmer af menighedsrådet mulighed for at deltage i arbejdet omkring de udvalg og opgaver, som de interesserer sig for og har kompetencer til. Dermed har man opnået den rigtige balance mellem kirkelige og administrative opgaver.

Data

Evalueringen foretages på baggrund af følgende data
Evalueringen bygger på interview med menighedsrådsformanden for Voldum-Rud.

Himmelev menighedsråd

Tabel 74: Forsøgsevaluering – Forsøgsramme 7a – Himmelev

Baseline

Hidtidig praksis

Inden Himmelev Sogns menighedsråd indtrådte i forsøgsordningen i 2018 har menighedsrådet bestået af 14 medlemmer og har haft en formand, næstformand, kirke- og kirkegårdsudvalg og præstegårdsudvalg. I praksis har kirke- og kirkegårdsudvalg og præstegårdsudvalg været slået sammen. Menighedsrådet har haft en kontaktpersonrolle, men ansvaret for de ansatte har været udlagt til administrationschefen. Kontaktpersonen har således kun fungeret som kontaktperson for administrationschefen og som en sparringspartner i forhold til administrationschefens ledelsesarbejde. Der har tilsvarende været en kasserer-rolle i menighedsrådet, men administrationschefen har sørget for den tekniske og praktiske udførelse af at opsætte budgettet, mens kassererens funktion har været at drøfte med menighedsrådet, hvilke ønsker rådet har til prioritering af ressourcer og budget.

Menighedsrådet har ikke haft en sekretær, da denne funktion har været varetaget af en ansat administrationschef. Administrationschefen har udført de opgaver, som menighedsrådet har delegeret til administrationschefen, og ansvaret for opgaverne har ligget i menighedsrådet. Stillingen som administrationschef blev oprettet i 2015. Med andre ord, har menighedsrådet haft den samme praksis som forsøgspraksissen inden indtrædelse i forsøget, da administrationschefen har fungeret som daglig administrativ leder, der gennemfører menighedsrådets beslutninger siden 2015.

Vurdering ift. baseline-kriterie

Baseline-kriterie	Vurdering
1. I dag indeholder menighedsrådsloven en meget stram styring af, hvordan menighedsråd skal organisere sig internt. Der skal vælges en formand, en næstformand, en sekretær, en kasserer og en kontaktperson. Og der skal nedsættes et kirke- og kirkegårdsudvalg (dog kan man vælge at undlade, hvis der kun er fem medlemmer i menighedsrådet). Der skal også nedsættes et præstegårdsudvalg, hvis der er flere menighedsråd i et pastorat.	Nej

Eftersom menighedsrådet inden indtrædelse i forsøget har ansat en administrationschef, der bl.a. har varetaget den praktiske udførelse af sekretærfunktion samt dele af arbejdet i kassererfunktionen og kontaktpersonfunktion, har praksis inden forsøget ikke den nødvendige forskellighed til forsøgsindsatsen. Det er derfor ikke muligt at evaluere forskellen mellem før og efter indtrædelse i forsøget.

Fidelitet

Forsøgspraksis

Menighedsrådet har en administrationschef, der udfører delegerede opgaver, der normalvis ligger ved sekretæren samt dele af opgaverne i kontaktpersonfunktionen og

kassererfunktionen. Ansvaret for opgaverne ligger uændret hos menighedsrådet. Kontaktpersonens og kassererens roller har under forsøget ligesom i perioden op til forsøget været at føre politisk tilsyn med, at de uddelegerede opgaver bliver udført af administrationschefen. Det vil sige, at kontaktpersonen og kassereren på vegne af menighedsrådet følger op på, at de beslutninger, som menighedsrådet har truffet, bliver gennemført. Selve udførelsen har ligget hos administrationschefen. Konkret indebærer det fx, at kontaktpersonen ikke holder MUS-samtaler, da administrationschefen har overtaget kontakten til og ledelsen af personalet fra kontaktpersonen og menighedsrådet. Det er derfor kun administrationschefen, der refererer til kontaktpersonen, og det øvrige personale refererer til administrationschefen.

Menighedsrådet har et forretningsudvalg, der består af formanden, næstformanden, formanden for kirke- og kirkegårdsudvalget, kasserer, kontaktperson, formanden for aktivitetsudvalget samt administrationschefen. Ved denne sammensætning af forretningsudvalg tilstræber menighedsrådet, at forretningsudvalget både beskæftiger sig med økonomiske forhold og medtænker kirkelivet i den centrale strukturelle og økonomiske struktur.

Forretningsudvalget holder møder forud for alle menighedsrådsmøder, hvor forretningsudvalget tilrettelægger dagsordenen for menighedsrådsmødet. Hvis der skal træffes beslutninger på personaleområdet, der fx angår stillingsstrukturen, så forbereder kontaktperson og administrationschefen sagen og fremlægger for forretningsudvalget - i de tilfælde, hvor det ikke påvirker budgettet - og for menighedsrådet i de tilfælde, hvor det påvirker budgettet Hvis beslutninger på personaleområdet drejer sig om personlige forhold for personalet, er det administrationschefen og kontaktpersonen, der drøfter den pågældende sag uden inddragelse af forretningsudvalget eller det øvrige menighedsråd.

Formandsposten og næstformandsposten er bevaret under forsøgspraksissen.

Den administrative ledelse, det vil sige administrationschefen, refererer til kontaktpersonen i menighedsrådet. Det er kontaktpersonen, der er leder for administrationschefen, og det er også kontaktpersonen, der holder MUS-samtale med administrationschefen.

Vurdering af fidelitet

I det nedenstående skema vurderer Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter, om praksis under forsøget har fungeret inden for fidelitetskriterierne.

Fidelitetskriterie	Vurdering
Forsøgsindsats – 7a – Bestyrelsesmodel med professionel forvaltning	
1. Modellen forudsætter en professionel administrativ ledelse/forvaltning, som gennemfører menighedsrådets beslutninger.	**Ja**
2. Formandspost og næstformandspost bibeholdes.	**Ja**
3. Den administrative ledelse refererer til formanden for menighedsrådet.	**Ja**

Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter vurderer, at praksis i Himmelev Sogns menighedsråd med en professionel forvaltning opfylder alle tre fidelitetskriterier for forsøgspraksissen. Dette på trods af, at den administrative ledelse ikke referer direkte til formanden for menighedsrådet, da det med menighedsrådets konstruktion fortsat er lykkedes at bibeholde ansvaret for ledelsen/forvaltningen i menighedsrådet via kontaktpersonrollen.

Da praksis inden indtrædelse i forsøget ligner praksis under forsøget, er det ikke muligt at evaluere på overgangen til forsøgspraksis. I det følgende vil der dog blive opsamlet på den erfaring Himmelev Sogns menighedsråd har med at agere inden for rammerne af forsøgslovgivningen, da praksis opfylder fidelitetskriterierne for forsøgsindsatsen.

Formål

Menighedsrådsmedlemmer kan arbejde med de opgaver, som de interesserer sig for. Dette understøtter fastholdelse og rekruttering

Menighedsrådet oplever, at menighedsrådsmedlemmerne kan arbejde med de opgaver, de finder interessante. Med denne organisering bruger menighedsrådet begrænset tid på opgaver, der er uddelegeret til administrationschefen, fx opsætning af budget, aflæggelse af regnskab samt jura og personaleforhold. Det betyder, at der er tid og overskud til, at menighedsrådet kan arbejde med kirkelig udvikling. Det er menighedsrådets oplevelse, at dette overskud til at arbejde med kirkelig udvikling i stedet for administration giver medlemmerne lyst til at blive i menighedsrådet. Menighedsrådet har dog svært at vurdere, om organisering understøtter rekruttering, da potentielle kandidater ikke nødvendigvis har kendskab til organiseringen. Imidlertid er det menighedsrådets oplevelse, at det formentlig er interessant for nye kandidater at gå ind i menighedsrådsarbejdet under denne organisering, hvor menighedsrådet har overskud til at arbejde med kirkelig udvikling.

Mere fleksible vilkår for den interne organisering af menighedsrådet

Menighedsrådet har ikke en oplevelse af at have fleksible vilkår for den interne organisering. Menighedsrådet peger på, at det skyldes, at de ikke har benyttet sig af muligheden for at omstrukturere den interne organisering af menighedsrådet. Fx har menighedsrådet bibeholdt posten for kontaktperson og kasserer, selvom nogle opgaver, der knytter sig til posterne, er uddelegeret til den administrative ledelse.

Menighedsrådet oplever til gengæld at have et stort handlerum, fordi der er synergi mellem menighedsrådets forskellige udvalg under organiseringen med professionel ad-

ministrativ ledelse/forvaltning, da menighedsrådet har et overblik på tværs af de decentrale udvalg. Den administrative ledelse bidrager til et godt overblik bl.a. over medarbejdernes opgaver, ændringer i opgaver over tid på kirkegården og detailinformationer fra driften i sognet.

Menighedsrådene får større frihed til at organisere sig individuelt, sådan at måden at arbejde på passer med den praktiske virkelighed, der er i sognene
Menighedsrådet oplever at kunne organisere sig individuelt, fordi menighedsrådet i kraft af den professionelle administrative ledelse kan fokusere fra sognets indre administrative anliggender til kirkelivets udvikling og menigheden, da administrative opgaver varetages af administrationschefen. På denne måde understøtter forsøgsrammens organisering menighedsrådets daglige arbejde på en god måde.

(7a): At forbedre praksis i store sogne, hvor de mange enkeltmandsposter i menighedsrådet skygger for, at menighedsrådet træffer de politiske beslutninger, som gennemføres af medarbejdere
Den professionelle administrative ledelse sikrer, at menighedsrådet har et godt grundlag, at træffe sine beslutninger på. Eksempelvis oplever menighedsrådet at kunne udnytte sognets økonomiske ressourcer, da administrationschefen laver budgetanalyse for menighedsrådet, der dermed har et overblik over, hvordan midlerne kan udnyttes optimalt. Derved er alle udvalgene i menighedsrådet også opdateret på hinandens forhold. Derudover har menighedsrådet ikke en daglig færden i sognegården blandt medarbejderne, men det har administrationschefen. Administrationschefen har derfor bedre indblik i de ansattes arbejdsforhold end menighedsrådet. Det er menighedsrådets indtryk, at en professionel administrativ ledelse understøtter medarbejdernes tilfredshed.

Evalueringsspørgsmål

Virker modellen efter hensigten?
Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter vurderer i det nedenstående skema, om erfaringerne fra forsøget tyder på, at praksis inden for forsøgsrammen bidrager til de opstillede formål.

	Formål	Vurdering
1.	At sikre, at man som menighedsrådsmedlem kan arbejde med de opgaver, som man interesserer sig for. Dette understøtter fastholdelse og rekruttering.	Ja
2.	Mere fleksible vilkår for den interne organisering af menighedsrådene.	Nej
3.	Menighedsrådene får større frihed til at organisere sig individuelt, sådan at måden at arbejde på passer med den praktiske virkelighed, der er i sognene.	Ja
4.	(7a): At forbedre praksis i store sogne, hvor de mange enkeltmandsposter i menighedsrådet skygger for, at menighedsrådet træffer de politiske beslutninger, som gennemføres af medarbejdere.	Ja

Erfaringerne fra Himmelev Sogns menighedsråd tyder på, at ageren inden for forsøgsrammen understøtter tre af de fire ovenstående formål.

Menighedsrådet oplever ikke fleksible vilkår for den interne organisering af menighedsrådet. Det skyldes imidlertid ikke nødvendigvis rammen for forsøgspraksis, da menighedsrådet selv peger på, at omstrukturering af den interne struktur i menighedsrådet ikke har været i fokus for menighedsrådet. Menighedsrådet har kun brugt muligheden for at afskaffe enkeltmandsposterne til at nedlægge sekretærfunktionen, som er er overgået til administrationschefen samt at uddelegere nogle opgaver fra de øvrige funktioner til administrationschefen. Årsagen til den manglende oplevede fleksibilitet ligger således i, at man inden for rammerne af forsøgsmodellen kan etablere en organisering af menighedsrådet, hvor de fleste funktioner forbliver hos menighedsrådsmedlemmerne og hvor eksisterende poster bibeholdes. Samtidig skyldes det, at Himmelev Sogns menighedsråd allerede inden indtrædelse i forsøget, havde etableret den justerede organisering, hvorfor der ikke opleves bemærkelsesværdig fleksibilitet.

Bidrage med viden om hensigtsmæssigheden af mulighed for en mere fleksibel organisering af opgaver internt i menighedsrådene både i forhold til de nuværende enkeltmandsposter og i forhold til udvalgsstrukturen

Menighedsrådet oplever organiseringen som hensigtsmæssig. Det skyldes, at administrationschefen sidder med til møder i forskellige udvalg - fx forretningsudvalgsmøder og møder i kirke- og kirkegårdsudvalget - hvilket sikrer menighedsrådet et samlet overblik over arbejdsopgaver og ressourcer. Desuden sikres kommunikationen mellem udvalgene, da administrationschefen har indblik i de forskellige udvalgs behov. Menighedsrådets arbejde med Grøn Kirke går eksempelvis på tværs af de forskellige udvalg, og det er især et område, hvor den fleksible organisering er hensigtsmæssig, da administrationschefen har mulighed for at skabe overblik og formidling mellem udvalgene. Derudover bidrager administrationschefen med sit indblik i sognets økonomi og personaleområdet fx til forretningsudvalgsmøder med formanden, næstformanden, formanden for kirke- og kirkegårdsudvalget, kassereren og kontaktpersonen. Det er menighedsrådets oplevelse, at arbejdsdelingen og organiseringen derfor giver et overblik med gode forudsætninger for menighedsrådet til at bære ansvaret som menighedsråd.

Menighedsrådet fortæller, at det med denne model med professionel administrativ ledelse/forvaltning er afgørende, at menighedsrådet giver den professionelle administrative ledelse/forvaltning plads til at have et ledelsesrum. Det skyldes, at personalet ikke skal ledes af to ledere på samme tid. Derfor har Himmelev Sogns menighedsråd valgt, at kontaktpersonen kun er leder for administrationschefen, og kontakten til og ledelsen af de øvrige ansatte er uddelegeret til administrationschefen.

Derudover er det også menighedsrådets erfaring, at der knytter sig en stor kommunikationsopgave til at indføre en professionel administrativ ledelse. Med det menes der, at menighedsrådet skal tale med personalet om, hvorfor menighedsrådet har valgt denne organisering og hvilke behov personalet har i forbindelse med den professionelle administrative ledelse/forvaltning. Eksempelvis oplever menighedsrådet, at det er vigtigt for de ansatte med klarhed omkring hvilke opgaver, der ledes af den administrative leder og hvilke, den ansatte selvstændigt skal løse og hvorfor. Det er menighedsrådets ind-

tryk, at personalet når dette er klarlagt finder tilfredshed i organiseringen. Fx er der tilfredshed med, at den administrative leder har en stor nærhed på opgaveløsningen via sin daglige gang i sognegården, samt at han står for at finde vikarer ved fravær.

Erfaringsopsamling

Undersøge om en ændret intern organisering kan betyde, at flere får lyst til at stille op til menighedsrådsvalg, altså om en ændret arbejdsdeling vil have en gavnlig effekt på rekruttering og fastholdelse af menighedsrådsmedlemmer
Mange menighedsrådsmedlemmer interesserer sig for tro, etik, kirkeudvikling og at sprede det glade budskab, men de oplever, at menighedsrådsarbejdet ofte er præget af administration og forretningsførelse. Forsøgspraksissen indeholder mulighed for at uddelegere nogle af disse administrative og forvaltningsmæssige opgaver til administrationschefen. Derfor er det menighedsrådets indtryk, at denne arbejdsdeling under forsøgsrammen fastholder menighedsrådsmedlemmerne. Imidlertid ved menighedsrådet ikke, om potentielle nye kandidater kender til menighedsrådets interne organisering.

Menighedsrådet oplever, at den professionelle administration giver menighedsrådet gode rammer for være en markant spiller i lokalområdet. Skulle man øge rekrutteringen af menighedsrådsmedlemmer, kunne man forsøge at sætte flere ressourcer af til dette arbejde fremadrettet.

Hvordan kan man gøre det lettere for menighedsrådene at organisere deres opgaver individuelt, så de kan opnå den for dem rigtige balance mellem kirkelige og administrative opgaver?
Menighedsrådet oplever, at den professionelle administration giver menighedsrådet luft til at arbejde med de opgaver, der interesserer dem. Det er dog menighedsrådets oplevelse, at der er plads til at forbedre organiseringen af arbejdet således, at menighedsrådsmedlemmerne i endnu højere grad arbejder med noget, de hver især har lyst til. Menighedsrådet foreslår, at der kan blive inddraget flere mennesker til at hjælpe med den praktiske udførelse af de aktiviteter, som menighedsrådet arrangerer. Inddragelsen af flere personer til udførelsen af opgaver kan måske hjælpe med at balancere menighedsrådets opgaver.

Derudover er det menighedsrådets oplevelse, at de bestemmelser, som menighedsrådet arbejder under, ikke understøtter menighedsrådets organisering. Fx skal indberetning af budget ske på et menighedsrådsmøde, som bestemmelserne er nu. Menighedsrådet foreslår, at strukturen i højere grad kan tilpasses bestyrelsesmodellen med professionel administrativ ledelse/forvaltning fx ved, at menighedsrådet bliver orienteret om budgettet, og at den professionelle administrative ledelse/forvaltning kan indberette budgettet efter menighedsrådsmødet, så der bliver sparet tid på denne administrative del på menighedsrådsmødet.

Data

Evalueringen foretages på baggrund af følgende data
Et interview med repræsentant for Himmelev Sogns menighedsråd.

Evalueringen har desuden været sendt til kommentering ved Himmelev Sogns menighedsråd.

Nørre Tranders menighedsråd

Tabel 75: Forsøgsevaluering – Forsøgsramme 7b – Nørre Tranders

Baseline

Hidtidig praksis

Inden indtrædelse i forsøget havde Nørre Tranders Sogns menighedsråd en formand, næstformand, sekretær, kasserer, kontaktperson, kirkeværge, kirke- og kirkegårdsudvalg og præstegårdsudvalg, samt andre udvalg oprettet efter behov i tidens løb. Menighedsrådet bestod af 16 medlemmer inkl. præster.

Vurdering ift. baseline-kriterie

Baseline-kriterie	Vurdering
1. I dag indeholder menighedsrådsloven en meget stram styring af, hvordan menighedsråd skal organisere sig internt. Der skal vælges en formand, en næstformand, en sekretær, en kasserer og en kontaktperson. Og der skal nedsættes et kirke- og kirkegårdsudvalg (dog kan man vælge at undlade, hvis der kun er fem medlemmer i menighedsrådet). Der skal også nedsættes et præstegårdsudvalg, hvis der er flere menighedsråd i et pastorat.	Ja

Nørre Tranders Sogns menighedsråd har inden indtrædelse i forsøget haft en praksis, der er tilstrækkelig forskellig fra forsøgspraksis, eftersom menighedsrådet har haft de ovennævnte funktioner i menighedsrådet. Det betyder at menighedsrådets hidtidige praksis opfylder baseline-kriteriet.

Fidelitet

Forsøgspraksis

Menighedsrådet har under forsøget haft arbejdende udvalg. Menighedsrådet har vedtægter, hvor det er beskrevet, hvilke kompetencer det enkelte udvalg har, hvad deres arbejdsfunktion er, hvordan udvalgene er sammensat, hvor ofte de skal mødes, at de skal føre referater, og hvem de skal orientere om deres arbejde. I menighedsrådets regnskabsinstruks fremgår retningslinjerne for, hvilke økonomiske rammer udvalgene kan operere inden for. Udvalgene kan selv træffe beslutninger op til et vist beløb, og hvis udvalget ønsker at benytte midler, der overstiger det angivne beløb, så skal udvalget indstille ønsket til menighedsrådet. Udvalgene skal ligeledes tage mere overordnede beslutninger op med resten af menighedsrådet. Fx skal personaleudvalget drøfte eventuelle nye ansættelser af personale med resten af menighedsrådet. I sådan et tilfælde forbereder personaleudvalget forudsætningerne og argumenterne for en ny ansættelse, som efterfølgende fremlægges på et menighedsrådsmøde. Det vil sige, at hele menighedsrådet er med til at træffe overordnede beslutninger, men en stor del af sagsbehandlingen foregår i udvalgene.

Det er det samlede menighedsråd, der fastsætter budgetrammen og aflægger regnskab for udvalgene. Menighedsrådet har dog også et økonomiudvalg, der har en koordinerende funktion for menighedsrådets økonomi, herunder budget og regnskab. Når menighedsrådet laver budgetter, giver udvalgene budgetønsker inden for deres ansvarsområde. Nogle gange kan udvalgene få deres ønsker opfyldt, og andre gange bliver udvalgene nødt til at vælge noget fra, for at det samlede budget kan gå op.

Under forsøgspraksissen har menighedsrådet nedlagt posten som kirkeværge, og dennes funktion er overgået til bygningsudvalget sammen med funktionen fra kirke- og kirkegårdsudvalget. Bygningsudvalget dækker områderne kirke, kirkegård, bygninger og jord. Menighedsrådet har valgt at samle funktionen for kirkeværge og kirke- og kirkegårdsudvalg i ét udvalg, fordi menighedsrådet oplevede, at kommunikationen mellem kirkeværge og kirke- og kirkegårdsudvalg ikke fungerede optimalt inden forsøgspraksissen trådte i kraft.

På tidspunktet for interview med menighedsrådets repræsentant har menighedsrådet et bygningsudvalg, personaleudvalg, økonomiudvalg, aktivitets- og musikudvalg, et børn- og ungeudvalg, et diakoniudvalg og et lovpligtigt præstegårdsudvalg.

Vurdering af fidelitet
I det nedenstående skema vurderer Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter, hvorvidt praksis under forsøget opfylder fidelitetskriterierne.

Fidelitetskriterie	Vurdering
Forsøgsindsats – 7b – Bestyrelsesmodel med arbejdende udvalg	
1. Der anvendes arbejdende udvalg til at tage ansvaret for/udføre opgaver.	**Ja**
2. Det samlede menighedsråd fastsætter budgetrammen for de enkelte udvalg og aflægger regnskab.	**Ja**

Menighedsrådets praksis under forsøget opfylder fidelitetskriterierne. Eftersom både fidelitetskriterierne og baseline-kriteriet er opfyldt, kan der i det følgende evalueres, hvorvidt overgangen til forsøgspraksis opfylder de ønskede formål.

Formål

Menighedsrådsmedlemmer kan arbejde med de opgaver, som de interesserer sig for. Dette understøtter fastholdelse og rekruttering
Under forsøgsordningen oplever menighedsrådet, at de kan arbejde med de opgaver, de interesserer sig for. Modellen giver det enkelte medlem mulighed for at byde ind og bidrage med noget, der interesserer den enkelte. Fx hvis et medlem har nogle forudsætninger inden for økonomi, personale eller aktiviteter, så kan vedkommende byde ind i det udvalg, der beskæftiger sig med det pågældende område. Samtidigt foregår sagsbehandlingen i udvalgene, hvorfor der er mindre behandling af sagerne på menighedsrådsmøder. Imidlertid oplever menighedsrådet ikke en stor forskel på, i hvor høj

grad medlemmerne kan arbejde med de opgaver, de interesserer sig for, da menighedsrådet også havde oprettet udvalg inden indtrædelse i forsøget.

Menighedsrådet vurderer, at muligheden for at menighedsrådsmedlemmerne kan arbejde med de opgaver, de interesserer sig for, kan være med til at understøtte fastholdelse af medlemmerne. Menighedsrådet har imidlertid svært ved at vurdere, hvilken effekt det har i rekrutteringsarbejdet. Menighedsrådet har dog i sit rekrutteringsarbejde fortalt om muligheden for at arbejde med forskellige interesser i menighedsrådet, så man ikke behøver at være kompetent inden for alle områder. Der er således en formodning om, at det kan påvirke viljen til at stille op til menighedsrådet.

Mere fleksible vilkår for den interne organisering af menighedsrådet
Menighedsrådet oplever, at den nye model har givet mere fleksible vilkår for den interne organisering af menighedsrådet. Hvis det samlede menighedsråd på 16 medlemmer skal drøfte alt, kan det trække ud i nogle langvarige møder. Forsøgsmodellen muliggør en mere effektiv mødeform, da de enkelte udvalg arbejder deres ansvarsområder igennem inden menighedsrådsmøderne. Mange beslutninger kan tages i disse arbejdende udvalg, hvorefter menighedsrådet informeres, mens særligt vigtige sager fremlægges til beslutning for menighedsrådet. Denne fleksibilitet i arbejdsformen har givet menighedsrådet en mere effektiv udnyttelse af ressourcerne.

Menighedsrådene får større frihed til at organisere sig individuelt, sådan at måden at arbejde på passer med den praktiske virkelighed, der er i sognene
Forsøgsordningen har givet menighedsrådet mulighed for at organisere sig individuelt efter den virkelighed de står i. Hvis der fx opstår et nyt behov inden for et nyt område, så har menighedsrådet fleksibilitet til at oprette eller nedlægge et udvalg, så antallet og udbuddet af udvalg hele tiden er i overensstemmelse med menighedsrådets praksis og behov.

(7b): At skabe mulighed for, at menighedsrådsmedlemmerne kan blive medlem af de udvalg, som de finder mest interessante og kan friholdes for specifikke opgaver, som de ikke finder interessante
Under forsøgsordningen har menighedsrådsmedlemmerne mulighed for at sidde i de udvalg, som de finder mest interessante. På den måde friholdes medlemmerne for specifikke opgaver, som de ikke finder interessante. Hvis et medlem eksempelvis synes, det er mere interessant at arrangere koncerter end at lave budgetter, så er der mulighed for det. Dog har medlemmerne stadig et ansvar for de områder, de ikke interesserer sig for, da de fx skal vendes/godkendes på menighedsrådsmøder.

(7b): At skabe mulighed for, at det ikke er en enkelt kontaktperson, der sidder med en opgave men et udvalg, som hjælpes om at løse en opgave
Forsøgsrammens nye organisering har skabt mulighed for, at det ikke er en enkelt kontaktperson, der sidder med en opgave, men et udvalg, som hjælpes om at løse en opgave. Fx har menighedsrådet et personaleudvalg, hvor kontaktpersonen er formand, og så er der to medlemmer ud over formanden, så de er en tremandsgruppe, som kontaktpersonen kan sparre med. Det fungerer på samme måde i de andre udvalg. Kassereren er formand for økonomiudvalget, og de andre udvalg vælger selv en formand i udvalget,

da der ikke knytter sig en bestemt post til de øvrige udvalg. Menighedsrådet har nedlagt posten for kirkeværgen, og i stedet for oprettet et bygningsudvalg med egen formand.

Evalueringsspørgsmål

Virker modellen efter hensigten?

Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter vurderer i nedenstående skema om forsøgspraksissen opfylder de opsatte formål med forsøgsrammen.

Formål		Vurdering
1.	At sikre, at man som menighedsrådsmedlem kan arbejde med de opgaver, som man interesserer sig for. Dette understøtter fastholdelse og rekruttering.	**Ja**
2.	Mere fleksible vilkår for den interne organisering af menighedsrådene.	**Ja**
3.	Menighedsrådene får større frihed til at organisere sig individuelt, sådan at måden at arbejde på passer med den praktiske virkelighed, der er i sognene.	**Ja**
4.	(7b): At skabe mulighed for, at menighedsrådsmedlemmerne kan blive medlem af de udvalg, som de finder mest interessante og kan friholdes for specifikke opgaver, som de ikke finder interessante.	**Ja**
5.	(7b): At skabe mulighed for, at det ikke er en enkelt kontaktperson, der sidder med en opgave men et udvalg, som hjælpes om at løse en opgave.	**Ja**

Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter vurderer, at forsøgsrammen fungerer efter hensigten, da menighedsrådets erfaringer med forsøget viser, at de opstillede formål bliver indfriet. Menighedsrådet har ikke erfaringsopsamlet på, hvorvidt den nye organisering styrker rekruttering af nye medlemmer, dog bruger menighedsrådet deres gode erfaringer fra den nye organisering, når de rekrutterer.

Bidrage med viden om hensigtsmæssigheden af mulighed for en mere fleksibel organisering af opgaver internt i menighedsrådene både i forhold til de nuværende enkeltmandsposter og i forhold til udvalgsstrukturen

Menighedsrådet oplever modellen som hensigtsmæssig, da medlemmerne kan vælge udvalg efter sine egne interesser, og da uddelegeringen af ansvar til udvalgene giver en mere effektiv arbejdsgang på menighedsrådsmøderne. Bygningsudvalget har nævnt, at de i opstarten af forsøget skulle finde deres ben at stå på, da vilkårene er nye, men at udvalget synes organiseringen fungerer hensigtsmæssigt.

Fleksibiliteten i organiseringen fungerer især hensigtsmæssigt, da muligheden for at oprette og nedlægge udvalg skaber harmoni i menighedsrådets arbejdsopgaver og praksis. Fx har menighedsrådet over tid slået nogle udvalg sammen, oprettet et nyt diakoniudvalg. Det passer godt med menighedsrådets praktiske virkelighed, fordi arbejdet i menighedsrådet ændrer sig efter hvem, der sidder menighedsrådet.

Menighedsrådet fremhæver, at det er vigtigt med åbenhed og dialog mellem udvalgene og menighedsrådet, dels for at sikre opbakning til udvalgenes arbejde, og dels fordi det er menighedsrådet, der har det overordnede ansvar.

Menighedsrådet er således overordnet set glad for den nye fleksible organisering i besluttende udvalg. Dog oplever menighedsrådet et enkelt område, som pga. anden lovgivning ikke kan indføjes i denne nye organisering. Det drejer sig om et ønske om at lægge præstegårdsudvalget ind under det nyoprettede bygningsudvalg. Dette kan ikke i Nørre Tranders Sogns tilfælde lade sig gøre, da man er en del af et pastorat og da der derfor er lovkrav om at have en præstegårdsudvalg. Det ville gøre det muligt for menighedsrådet at anvende ressourcerne i bygningsudvalget, så de også kommer det nuværende præstegårdsudvalg til gode. Som løsning på dette, har menighedsrådet valgt, at formanden for præstegårdsudvalget også er født medlem af bygningsudvalget, så der er en kobling mellem de to udvalg. Der er dog fortsat et ønske om mere fleksibilitet i lovgivningen.

Erfaringsopsamling

Undersøge om en ændret intern organisering kan betyde, at flere får lyst til at stille op til menighedsrådsvalg, altså om en ændret arbejdsdeling vil have en gavnlig effekt på rekruttering og fastholdelse af menighedsrådsmedlemmer
Menighedsrådet oplever, at forsøgsmodellen understøtter fastholdelse, da medlemmerne i højere grad kan vælge at arbejde med de ting, de interesserer sig for og undgå områder af mindre interesse. Menighedsrådet har ikke tidligere overvejet, at den nye organisering kan bruges til rekruttering. Dog fortæller menighedsrådet om udvalgsstrukturen og muligheden for at arbejde med de ting, man interesserer sig for og ved noget om, når man skal informere om det at sidde i menighedsrådet. Menighedsrådet tror på denne måde, at det kan have en gavnlig effekt på rekrutteringen.

Hvordan kan man gøre det lettere for menighedsrådene at organisere deres opgaver individuelt, så de kan opnå den for dem rigtige balance mellem kirkelige og administrative opgaver?
Repræsentanten for menighedsrådet oplever, at forsøgsmodellen dækker menighedsrådets behov for at organisere sig individuelt med den rigtige balance mellem kirkelige og administrative opgaver. Menighedsrådet ser således ikke behov for at ændre modellen på dette område.

Data

Evalueringen foretages på baggrund af følgende data
Interview med repræsentant for Nørre Tranders Sogns menighedsråd.

Evalueringen har været sendt til menighedsrådet til kommentering.

Ringsted menighedsråd

Tabel 76: Forsøgsevaluering – Forsøgsramme 7a – Ringsted Sogn menighedsråd

Baseline

Hidtidig praksis

Inden indtrædelse i forsøget sad der 15 lægmænd og fire præster i menighedsrådet. Menighedsrådet havde følgende funktioner i organiseringen af menighedsrådet: formand, næstformand, sekretær, kasserer, kontaktperson og et kirke- og kirkegårdsudvalg, som også administrerede præsteboligerne.

Vurdering ift. baseline-kriterie

Baseline-kriterie	Vurdering
1. I dag indeholder menighedsrådsloven en meget stram styring af, hvordan menighedsråd skal organisere sig internt. Der skal vælges en formand, en næstformand, en sekretær, en kasserer og en kontaktperson. Og der skal nedsættes et kirke- og kirkegårdsudvalg (dog kan man vælge at undlade, hvis der kun er fem medlemmer i menighedsrådet). Der skal også nedsættes et præstegårdsudvalg, hvis der er flere menighedsråd i et pastorat.	ja

Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter vurderer, at baseline-kriteriet er opfyldt, da menighedsrådet inden indtrædelse i forsøget har haft en intern organisering med de ovennævnte funktioner og udvalg i menighedsrådet.

Fidelitet

Forsøgspraksis

Menighedsrådet har benyttet den model, der hedder Bestyrelsesmodel med professionel forvaltning. Menighedsrådet har ved indtrædelse i forsøget ansat en administrationschef. Posterne formand og næstformand er bevaret, og administrationschefen refererer til formanden for menighedsrådet. Efter ansættelsen af administrationschefen har menighedsrådet fået udarbejdet en omfattende personalehåndbog samt fået stillingsbeskrivelser til medarbejderne. Menighedsrådet har også etableret et arbejdsmiljøudvalg.

Vurdering af fidelitet

I nedenstående skema vurderer Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter, hvorvidt forsøgspraksis opfylder fidelitetskriterierne.

Fidelitetskriterie	Vurdering
Forsøgsindsats – 7a – Bestyrelsesmodel med professionel forvaltning	
1. Modellen forudsætter en professionel administrativ ledelse/forvaltning, som gennemfører menighedsrådets beslutninger.	**Ja**
2. Formandspost og næstformandspost bibeholdes.	**Ja**
3. Den administrative ledelse refererer til formanden for menighedsrådet.	**Ja**

Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter vurderer, at forsøgspraksis i Ringsted Sogns menighedsråd opfylder fidelitetskriterierne.

Formål

Menighedsrådsmedlemmer kan arbejde med de opgaver, som de interesserer sig for. Dette understøtter fastholdelse og rekruttering

Administrationschefen har overtaget mange af de tunge administrative opgaver, der tidligere lå i menighedsrådet, herunder mange af de opgaver som kassereren og kontaktpersonen udførte inden indtrædelse i forsøget. Det har givet menighedsrådsmedlemmerne – især kasserer og kontaktperson – tid til andre arbejdsopgaver fx det kirkelige arbejde.

Menighedsrådet fortæller, at der blev opstillet det antal kandidater og suppleanter, som der skal være i Ringsted Sogns menighedsråd ved det nyligt overståede menighedsrådsvalg. Der har været et stort fremmøde til opstillingsmødet, og menighedsrådet har ikke oplevet et problem med fastholdelse og rekruttering op til valget. Til sammenligning har det været udfordrende at få alle pladserne i menighedsrådet fyldt ud ved forrige valg. Menighedsrådet har oplevet, at det er fordi potentielle kandidater til menighedsrådet ikke har lyst til at tale om mursten og tal, at de ikke stiller op til menighedsrådsvalg. Menighedsrådet har inden det nyligt overståede valg italesat, at opgaver, der indebærer tal og mursten, også er blevet reduceret efter ansættelse af en administrationschef. Imidlertid er sammensætningen af personer i det nye menighedsråd, der lige er blevet valgt, næsten identisk med sammensætningen i det tidligere menighedsråd, så der har ikke været meget udskiftning af medlemmer. Denne erfaring kan indikere, at forsøgsordningen især understøtter fastholdelse af menighedsrådsmedlemmer. Om forsøget understøtter rekruttering af nye medlemmer, er fortsat usikkert. Det taler dog for en understøttelse af rekruttering, at det har være uproblematisk at opstille en fuldtallig kandidatliste.

Mere fleksible vilkår for den interne organisering af menighedsrådet

Menighedsrådets benyttelse af de fleksible muligheder for organisering i forsøgsrammen har lettet arbejdet i menighedsrådet betydeligt for mange medlemmer af menighedsrådet. Det skyldes, at de tunge administrative opgaver kan flyttes til den administrative ledelse. Dertil har sognets medarbejdere fået en synlig daglig leder ved ansættelsen af en administrationschef, hvilket menighedsrådet oplever er vigtigt for organiseringen med den størrelse og det antal medarbejdere Ringsted sogn har.

Menighedsrådene får større frihed til at organisere sig individuelt, sådan at måden at arbejde på passer med den praktiske virkelighed, der er i sognene
Igennem uddelegeringen af administrative arbejdsopgaver til den professionelle forvaltning/administrative ledelse har menighedsrådet fået bedre tid til at beskæftige sig med de ting, som de finder vigtigst i menighedsrådsarbejdet. Herunder især det kirkelige liv. Dette giver øget motivation til arbejdet i menighedsrådet. Menighedsrådet har stadig det overordnede ansvar, administrationschefen refererer til formanden og orienterer menighedsrådet løbende.

(7a): At forbedre praksis i store sogne, hvor de mange enkeltmandsposter i menighedsrådet skygger for, at menighedsrådet træffer de politiske beslutninger, som gennemføres af medarbejdere
Inden indtrædelse i forsøget har menighedsrådet oplevet, at posterne kasserer og kontaktperson var arbejdstunge poster. Menighedsrådsmedlemmerne har ikke haft lyst til at varetage de to funktioner, og menighedsrådet har også oplevet at måtte skifte kontaktperson midt i en valgperiode, da posten var for arbejdstung. Den nye organisering har forbedret praksis i sognet, da uddelegering af administrative opgaver til administrationschefen har muliggjort, at menighedsrådsmedlemmerne med enkeltmandsposter har tid og overskud til at deltage i debatterne i menighedsrådet, hvilket de ikke har haft inden forsøget.

Praksis i sognet er også blevet forbedret ved, at administrationschefen foretager alle lønforhandlinger med de faglige organisationer. Tidligere lå denne opgave hos kontaktpersonen, hvilket kontaktpersonerne ikke nødvendigvis har haft de behørige forudsætninger til at gøre.

Evalueringsspørgsmål

Virker modellen efter hensigten?
Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter vurderer i nedenstående skema, om de opstillede formål med forsøget er indfriet.

Formål		Vurdering
1.	At sikre, at man som menighedsrådsmedlem kan arbejde med de opgaver, som man interesserer sig for. Dette understøtter fastholdelse og rekruttering.	**Ja**
2.	Mere fleksible vilkår for den interne organisering af menighedsrådene.	**Ja**
3.	Menighedsrådene får større frihed til at organisere sig individuelt, sådan at måden at arbejde på passer med den praktiske virkelighed, der er i sognene.	**Ja**
4.	(7a): At forbedre praksis i store sogne, hvor de mange enkeltmandsposter i menighedsrådet skygger for, at menighedsrådet træffer de politiske beslutninger, som gennemføres af medarbejdere.	**Ja**

Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter vurderer, at forsøgsrammen fungerer efter hensigten, da menighedsrådets erfaringer viser, at formålene med forsøgsrammen bliver opfyldt. Menighedsrådet har ikke erfaringsopsamlet på, hvorvidt den nye organisering understøtter rekruttering, dog er der noget der tyder på, at det er tilfældet, da det har været en mindre udfordring end ved forrige menighedsrådsvalg at opstille tilstrækkelige kandidater.

Bidrage med viden om hensigtsmæssigheden af mulighed for en mere fleksibel organisering af opgaver internt i menighedsrådene både i forhold til de nuværende enkeltmandsposter og i forhold til udvalgsstrukturen
Menighedsrådet oplever den forsøgte ramme som hensigtsmæssig og håber ordningen bliver permanent. Menighedsrådet fremhæver samarbejde mellem menighedsrådet og den administrative ledelse samt opfølgning på uddelegerede opgaver som særligt vigtigt for at organiseringen fungerer hensigtsmæssigt, da menighedsrådet skal være velorienteret.

Menighedsrådet fortæller, at menighedsrådet skal huske på at udvikle sig og forholde sig til, hvordan menighedsrådet kan forbedre sin praksis. Organiseringen hviler på tilliden mellem administrationschefen og menighedsrådet, og praksis fungerer godt så længe et menighedsråd er indstillet på, at man har den professionelle model.

Erfaringsopsamling

Undersøge om en ændret intern organisering kan betyde, at flere får lyst til at stille op til menighedsrådsvalg, altså om en ændret arbejdsdeling vil have en gavnlig effekt på rekruttering og fastholdelse af menighedsrådsmedlemmer
Menighedsrådet fortæller, at især kassererens og kontaktpersonens arbejdsopgaver er blevet lettet ved den ændrede interne organisering, og disse poster har tidligere været svære at få besat på grund af den store arbejdsbyrde. Det kan muligvis have en gavnlig effekt på fastholdelse og rekruttering, da den ændrede arbejdsdeling har givet enkeltmandsposterne bedre tid og ressourcer til at deltage i debatter om det kirkelige liv.

Menighedsrådet har ikke yderligere forslag til, hvordan organiseringen kan justeres til i højere grad at understøtte fastholdelse og rekruttering af menighedsrådsmedlemmer. Menighedsrådet er fortsat med inde over beslutninger vedrørende de uddelegerede opgaver til den administrative ledelse, og dette kan ikke justeres, hvis menighedsrådet skal fastholde det politiske ansvar.

Hvordan kan man gøre det lettere for menighedsrådene at organisere deres opgaver individuelt, så de kan opnå den for dem rigtige balance mellem kirkelige og administrative opgaver?
Menighedsrådet fortæller, at der har været en tilvænningsproces, da menighedsrådet har skullet vænne sig til, at det er der andre, der udfører udvalgte opgaver. Det er en del af at have professionel administration, at der følges op på de uddelegerede opgaver uden, at menighedsrådet blander sig i detailspørgsmål som tidligere. Derfor skal beskrivelsen af, hvilke opgaver, der er uddelegeret være tydelig ifølge menighedsrådet.

Menighedsrådet kan ikke forestille sig, at der kan uddelegeres yderligere opgaver fra menighedsrådet, da nogle beslutninger skal godkendes af menighedsrådet. Imidlertid foreslår menighedsrådet, at de fremadrettet kan fokusere mere på, hvordan arbejdsgangen for beslutninger skal foregå fx ved at invitere en gæstetaler, hvorefter menighedsrådet kan arbejde videre med emnet de følgende måneder.

Menighedsrådet foreslår, at der laves en ordning om samarbejde, så mindre sogne også kan bruge denne organisering ved at gå sammen om at ansætte en administrativ ledelse.

Data

Evalueringen foretages på baggrund af følgende data
Ét interview med to repræsentanter for Ringsted Sogns menighedsråd.

Evalueringen har været sendt til kommentering i Ringsted Sogns menighedsråd.

Ullerød menighedsråd

Tabel 77: Forsøgsevaluering – Forsøgsramme 7b – Ullerød

Baseline

Hidtidig praksis
Inden indtrædelse i forsøget havde Ullerød Sogns menighedsråd en formand, næstformand, sekretær, kasserer, kontaktperson og et kirke- og kirkegårdsudvalg, der også varetog de opgaver, der ligger i et præstegårdsudvalg.

Vurdering ift. baseline-kriterie

Baseline-kriterie	Vurdering
1. I dag indeholder menighedsrådsloven en meget stram styring af, hvordan menighedsråd skal organisere sig internt. Der skal vælges en formand, en næstformand, en sekretær, en kasserer og en kontaktperson. Og der skal nedsættes et kirke- og kirkegårdsudvalg (dog kan man vælge at undlade, hvis der kun er fem medlemmer i menighedsrådet). Der skal også nedsættes et præstegårdsudvalg, hvis der er flere menighedsråd i et pastorat.	Ja

Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter vurderer, at baseline-kriteriet er opfyldt, da menighedsrådet inden indtrædelse i forsøget har haft en intern organisering med de ovennævnte funktioner og udvalg i menighedsrådet.

Fidelitet

Forsøgspraksis
Da menighedsrådet gik ind i forsøget, startede menighedsrådet med at kortlægge menighedsrådets opgaver for at beslutte hvilke udvalg, der skulle oprettes og hvor mange medlemmer, der skulle sidde i hvert udvalg. Der sidder medlemmer fra menighedsrådet

i alle udvalg, og i nogle af udvalgene sidder der også sognebørn, der ikke er med i menighedsrådet.

Menighedsrådet har oprettet seks arbejdende udvalg. Hvert af de arbejdende udvalg har en beskrivelse af de opgaver, som det pågældende udvalg har ansvaret for og på hvilke områder, de har beslutningskompetence.

Det er det samlede menighedsråd, der fastsætter budgetrammen og aflægger regnskab for udvalgene. De enkelte udvalg ved hvilket økonomisk råderum, de kan prioritere midler inden for. Hvis et udvalg vil foretage sig noget uden for de fastsatte rammer, skal udvalget lave en indstilling til menighedsrådet og præsentere det på et menighedsrådsmøde.

Vurdering af fidelitet
I det nedenstående skema vurderer Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter, hvorvidt forsøgsindsatsen har fungeret inden for fidelitetskriterierne.

Fidelitetskriterie	Vurdering
Forsøgsindsats – 7b – Bestyrelsesmodel med arbejdende udvalg	
1. Der anvendes arbejdende udvalg til at tage ansvaret for/udføre opgaver.	**Ja**
2. Det samlede menighedsråd fastsætter budgetrammen for de enkelte udvalg og aflægger regnskab.	**Ja**

Forsøget er foretaget inden for rammerne af fidelitetskriterierne. Eftersom både baseline-kriteriet og fidelitetskriterierne er opfyldte, bliver der i nedenstående evalueret, hvorvidt overgangen til forsøgspraksissen opfylder de ønskede formål.

Formål

Menighedsrådsmedlemmer kan arbejde med de opgaver, som de interesserer sig for. Dette understøtter fastholdelse og rekruttering
Medlemmerne af menighedsrådet har kunnet ønske, hvilket udvalg de gerne ville sidde i, og efterfølgende er medlemmerne blevet fordelt på udvalgene således, at arbejdsbyrden også er jævnt fordelt. Medlemmerne kan således arbejde med de opgaver, som de interesserer sig for, gennem udvalgene. Imidlertid er det ikke nødvendigvis alle medlemmer, der har fået deres første prioritet opfyldt for, hvilket udvalg, de gerne vil sidde i, da arbejdsbyrden også skulle fordeles jævnt mellem udvalgene.

Menighedsrådet har svært ved at vurdere om den øgede mulighed for at arbejde med de opgaver, som menighedsrådsmedlemmerne interesserer sig for, understøtter rekruttering af nye medlemmer. Den nye organisering har ikke været et emne, der blev diskuteret ved det nyligt afholdte menighedsrådsvalg, hvor der i stedet for blev talt om de opstillede kandidaters værdier.

Menighedsrådet fortæller, at jo mere ansvar og selvstændighed, der ligger i menighedsrådsmedlemmernes opgaver, des mere tilfredshed oplever menighedsrådsmedlemmerne ved at tage del i dem. Menighedsrådet vurderer, at det derfor er vigtigt med beslutningskompetence i udvalgene, hvilket udvalgene har under forsøget. Dette kan muligvis bidrage til fastholdelse af menighedsrådsmedlemmer.

Mere fleksible vilkår for den interne organisering af menighedsrådet
Den nye organisering med arbejdende udvalg opleves som fleksibel, da udvalgene kan træffe nogen beslutninger på egen hånd. Det giver en større effektivitet sammenlignet med praksis inden forsøget, da formanden ikke længere skal inddrages i samtlige beslutninger. Det giver bedre muligheder for, at formandsposten kan varetages af erhvervsaktive menighedsrådsmedlemmer. Menighedsrådet understreger, at det er afgørende, at menighedsrådsopgaverne ikke har et større omfang end, at erhvervsaktive også kan finde tid til at deltage, hvis alle skal have mulighed for at være med i menighedsrådet.

Menighedsrådet har haft brug for en tilvænningstid, hvor medlemmerne skulle vænne sig til den nye organisering med fleksible vilkår, hvor udvalgene har en vis beslutningskompetence. Fx skal udvalgene under den nye organisering forberede et oplæg, hvor de fremlægger deres arbejde for resten af menighedsrådet på menighedsrådsmøderne. I den første periode med forsøgsordningen har der været nogle udvalg, der ikke har været ordentligt forberedte til menighedsrådsmøderne.

Under den nye organisering har menighedsrådet gjort det muligt for sognebørn, der ikke sidder i menighedsrådet, at sidde i nogle af udvalgene sammen med menighedsrådsmedlemmerne. Det giver mulighed for at fordele arbejdsbyrden i udvalgene på flere personer, og det giver mulighed for, at personer uden for menighedsrådet også kan bidrage med ideer til udvalgenes arbejde.

Menighedsrådene får større frihed til at organisere sig individuelt, sådan at måden at arbejde på passer med den praktiske virkelighed, der er i sognene
Efter menighedsrådet er indtrådt i forsøgsordningen har udvalgene overtaget ansvaret for og udførelsen af nogle opgaver, der tidligere optog tid på menighedsrådsmøderne. Under forsøgsordningen bliver der brugt mindre tid på udvalgenes ansvarsområder under menighedsrådsmøderne, da udvalgene blot præsenterer de opgaver, de beskæftiger sig med på menighedsrådsmøderne uden, at der skal bruges tid på at drøfte og tilrettelægge opgaverne på menighedsrådsmøderne. Dette har medført en bedre udnyttelse af tiden på menighedsrådsmøderne. Organiseringen med arbejdende udvalg har dermed givet menighedsrådet større frihed til at organisere sig individuelt, sådan at måden at arbejde på passer med den praktiske virkelighed, der er i sognet.

(7b): At skabe mulighed for, at menighedsrådsmedlemmerne kan blive medlem af de udvalg, som de finder mest interessante og kan friholdes for specifikke opgaver, som de ikke finder interessante
Inden indtrædelsen i forsøgsordningen behandlede menighedsrådet stort set alle emner og opgaver på menighedsrådsmøder, hvor nogle medlemmer var mindre engagerede i debatten af bestemte emner. Med organiseringen af de arbejdende udvalg har

menighedsrådet reduceret tidsforbruget på de emner og opgaver, som udvalgene har ansvar for, på menighedsrådsmøderne. Dermed kan menighedsrådsmedlemmerne arbejde med de opgaver, de finder interessante i udvalgene og friholdes for specifikke opgaver de ikke finder interessante.

(7b): At skabe mulighed for, at det ikke er en enkelt kontaktperson, der sidder med en opgave men et udvalg, som hjælpes om at løse en opgave
Under forsøget er det ikke en enkelt kontaktperson, der sidder med en opgave, eftersom der er oprettet arbejdende udvalg, der har beslutningskompetence inden for udvalgets opgavebeskrivelse.

Evalueringsspørgsmål

Virker modellen efter hensigten?
Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter vurderer i nedenstående skema, om forsøget har opfyldt de opstillede formål for forsøgsrammen.

Formål		Vurdering
1.	At sikre, at man som menighedsrådsmedlem kan arbejde med de opgaver, som man interesserer sig for. Dette understøtter fastholdelse og rekruttering.	**Ja**
2.	Mere fleksible vilkår for den interne organisering af menighedsrådene.	**Ja**
3.	Menighedsrådene får større frihed til at organisere sig individuelt, sådan at måden at arbejde på passer med den praktiske virkelighed, der er i sognene.	**Ja**
4.	(7b): At skabe mulighed for, at menighedsrådsmedlemmerne kan blive medlem af de udvalg, som de finder mest interessante og kan friholdes for specifikke opgaver, som de ikke finder interessante.	**Ja**
5.	(7b): At skabe mulighed for, at det ikke er en enkelt kontaktperson, der sidder med en opgave men et udvalg, som hjælpes om at løse en opgave.	**Ja**

Erfaringerne fra forsøget viser, at formålene med forsøgsrammen bliver indfriet. Derfor vurderer Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter, at forsøgsrammen fungerer efter hensigten i Ullerød Sogns menighedsråd. Menighedsrådet har ikke erfaringsopsamlet på, hvorvidt den nye organisering styrker fastholdelse og rekruttering. Menighedsrådet fortæller imidlertid, at det øgede ansvar i opgaveløsningen i udvalgene giver større tilfredshed blandt menighedsrådsmedlemmerne, hvilket tyder i retning af en fastholdelseseffekt.

Bidrage med viden om hensigtsmæssigheden af mulighed for en mere fleksibel organisering af opgaver internt i menighedsrådene både i forhold til de nuværende enkeltmandsposter og i forhold til udvalgsstrukturen
Menighedsrådet fortæller, at forsøget har fungeret hensigtsmæssigt i Ullerød Sogns menighedsråd. Organisering af opgaver internt i menighedsrådet har aflastet forman-

den for menighedsrådet således, at formanden ikke skal involveres i alle opgaver og beslutninger, da de arbejdende udvalg har beslutningskompetence angående opgaver, der ligger inden for deres ansvarsområde. Udvalgenes beslutningskompetence har medført en bedre fordeling af opgaver og nogle mere effektive menighedsrådsmøder, hvor alle emner ikke behøver at blive drøftet i plenum. Dermed spares der tid på menighedsrådsmøderne, og medlemmerne behøver ikke at beskæftige sig indgående med opgaver, som ligger uden for deres interesseområde, da det også er udvalgene, der arrangerer aktiviteter inden for deres område. Den tid, der bliver sparet på menighedsrådsmøderne, bliver til gengæld brugt på udvalgsmøder. Derfor bruger menighedsrådsmedlemmerne overordnet den samme rum tid på menighedsrådsarbejdet som inden forsøget – til gengæld bruger de tiden på de områder, der interesserer dem.

Erfaringsopsamling

Undersøge om en ændret intern organisering kan betyde, at flere får lyst til at stille op til menighedsrådsvalg, altså om en ændret arbejdsdeling vil have en gavnlig effekt på rekruttering og fastholdelse af menighedsrådsmedlemmer
Den nye organisering under forsøgsordningen har ikke været et emnepunkt op til menighedsrådsvalget i Ullerød sogn, hvorfor menighedsrådet ikke kan vurdere om den ændrede interne organisering har betydet, at flere får lyst til at stille op til menighedsrådsvalg.

Menighedsrådet har oplevet, at den ændrede interne organisering med arbejdende udvalg har medført en større ansvarlighed og tilfredshed blandt menighedsrådsmedlemmerne, da det nu er udvalgene, der skal sikre sig, at opgaverne bliver løst inden for deres ansvarsområder. Det øgede ansvar i udvalgene kan dermed være med til at fastholde medlemmer i menighedsrådet.

Hvordan kan man gøre det lettere for menighedsrådene at organisere deres opgaver individuelt, så de kan opnå den for dem rigtige balance mellem kirkelige og administrative opgaver?
Menighedsrådet fortæller, at forsøgsrammen har brede rammer for, hvordan organiseringen af opgaver kan tilpasses menighedsrådet, derfor har menighedsrådet ikke forslag til mulige tiltag til at lette den individuelle organisering af opgaverne i menighedsrådene. Dog nævner menighedsrådet, at hvis organiseringen med arbejdende udvalg skal fungere, så er det vigtigt, at formændene for udvalgene tager ansvar, da de sidder på nøgleposterne.

Menighedsrådet har en god arbejdsfordeling og oplever en god balance mellem kirkelige og administrative opgaver. Det skal dog nævnes, at menighedsrådet også deltager i andre forsøgsrammer under Lov om forsøg i folkekirken, hvorfor det også har hjulpet på menighedsrådets administrative arbejdsbyrde, at nogle administrative opgaver bliver udført professionelt af personalet på Det Fælles Kirkekontor og Det Fælles Regnskabskontor i Hillerød Provsti. Disse bidrager ligesom denne forsøgsramme også til en god balance mellem kirkelige og administrative opgaver. Det er derfor samtidig uklart, præcis hvilke forsøgsrammer der bidrager, hvor meget.

Data

Evalueringen foretages på baggrund af følgende data
Interview med repræsentant for Ullerød Sogns menighedsråd.

Evalueringen har været sendt til Ullerød Sogns menighedsråd til kommentering.

Bilag 7: Interviewguides

Forsøgsramme 1 – Placering af formålsbestemte puljer i provstikassen – Menighedsråd

Først vil jeg som sagt gerne spørge ind til den praksis I havde, før forsøget gik i gang.

1) Havde i praksis for inden I kom under forsøgslovgivningen at oprette puljer til projekter hos menighedsrådene i provstiudvalgskassen – eksempelvis puljer til strategiarbejde, en generel anlægspulje eller en kirkekalkningspulje?
    a. Hvis ja: kan du beskrive de puljer, der var oprettet i provstiudvalgskassen, og hvad de blev brugt til?

2) Hvilken praksis har I nu?

3) Er der ifølge din vurdering opnået mere fleksible rammer for menighedsrådets opgaveløsning igennem forsøgets ændrede rammer for arbejdet?
    a. Hvis ja: hvad er det især, der bidrager til den øgede fleksibilitet?
    b. Hvis ja: hvad sætter det menighedsrådet i stand til?
    c. Hvis ja: hvad var barriererne for fleksibilitet før?

    d. Hvis nej: hvad er det i forsøgslovgivningen, der forhindrer fleksibel opgaveløsning for menighedsrådet?

e. Hvis nej: hvad kunne i ønske jer anderledes, eller hvordan kunne dette løses?

4) Oplever du, at I som menighedsråd under forsøgslovgivningen har mulighed for at organisere jer med den rigtige balance mellem kirkelige og administrative opgaver?
   a. Hvis ja: hvad betyder det for jer som menighedsråd?
   b. Hvis ja: hvad kan I nu, som I ikke kunne før?
   c. Hvis ja: hvad var barriererne for at finde denne balance før forsøgslovgivningen?
   d. Hvis nej: hvad er det i forsøgslovgivningen, som forhindrer at I kan opnå den rigtige balance mellem kirkelige og administrative opgaver i menighedsrådets arbejde?
   e. Hvis nej: hvad kunne i ønske jer anderledes, eller hvordan kunne dette løses?

5) Har provstiudvalget og menighedsrådene efter din vurdering med denne forsøgsramme fået mulighed for at prioritere midlerne bedst muligt til de projekter, som understøtter provstiets målsætninger?
   a. Hvis ja: er dette en forandring fra før?
      i. Hvis ja: hvad er det i forsøgslovgivningen, som afstedkommer denne positive forandring?
      ii. Hvis ja: hvad betyder denne forandring for jer og for provstiet?

   b. Hvis nej: hvad er det i forsøgslovgivningen, som forhindrer dette?
   c. Hvis nej: hvad betyder dette for jer og for provstiet?
   d. Hvis nej: hvad skal der til for at I ville kunne prioritere midlerne bedst muligt til de projekter, som understøtter provstiets målsætninger?

6) Oplever du, at processen, når midlerne skal fordeles er fleksibel?

   a. Hvis ja: hvad giver den fleksible proces jer mulighed for?
   b. Hvis ja: er dette en positiv forandring fra før forsøgslovgivningen? Beskriv.

   c. Hvis nej: hvordan er processen ufleksibel?
   d. Hvis nej: hvad er det i forsøgslovgivningen, som gør processen ufleksibel?
   e. Hvis nej: hvad betyder det for jer, at processen er ufleksibel?
   f. Hvis nej: hvad kunne i ønske jer anderledes, eller hvordan kunne dette løses?

7) Afstedkommer denne model for at placere puljer i provstikassen nogle positive eller negative økonomiske følger?
   a. Mindskes eller øges det administrative arbejde i projekterne?
   b. Får man billigere eller dyrere kontrakter eller tilbud på opgaver, man skal have løst?
   c. Andet? Beskriv.

8) I forsøgslovgivningen har det været muligt at oprette puljer i provstiudvalgskassen enten på baggrund af en fælles enighed mellem menighedsråd og provsti eller ved at der var tilstrækkeligt mange (min. 30%) menighedsråd, som blev enige om det. Har der været enighed med provstiet om etablering af den eller de oprettede puljer?
   a. Hvis nej: hvordan har samarbejdet omkring puljerne fungeret?
   b. Hvis nej: har det haft betydning for jer og jeres arbejde, at der ikke var enighed med provstiet?
   c. Hvis nej: er det efter din vurdering en god idé, at der ikke nødvendigvis skal være enighed med provstiet om oprettelsen af puljer, eller burde dette laves om?

   d. Hvis nej: ser du muligheder for en bedre model omkring enighed mellem menighedsråd og provsti i oprettelsen af sådanne puljer?

9) Har det i jeres provsti været muligt for MR at vælge ikke at deltage i én eller flere af de oprettede puljer?

10) Når nu du ser på den model, I har arbejdet under, hvordan kunne man så gøre rammerne endnu bedre for arbejdet?
    a. Processen i forhold til midlerne der skal fordeles
    b. Det administrative arbejde
    c. Den økonomiske rentabilitet

11) Det afslutter mine spørgsmål. Inden vi afslutter vil jeg dog gerne høre, om der skulle være noget, du har at tilføje, eller om du synes, vi har været godt omkring?

Forsøgsramme 1 – Placering af formålsbestemte puljer i provstikassen – Provsti

1. Var der inden igangsættelsen af forsøgsindsatsen under forsøgsramme 1 oprettet en eller flere formålsbestemte puljer, der bestyredes af provstiudvalget som en del af provstiudvalgskassen?

2. Er der ved indtrædelsen i forsøget under forsøgsramme 1 oprettet en eller flere nye formålsbestemte puljer, der bestyres af provstiudvalget som en del af provstiudvalgskassen?

3. Hvilke konkrete formål har den eller disse puljer?

4. Hvordan er udmøntningen til disse projekter sket? Er det:

   a. Midlerne overføres efter ansøgning fra menighedsrådene til kirkekassen, som afholder udgifterne.
   b. Udgifterne afholdes af provstiudvalgskassen.

c. Andre måder – beskriv

5. Hvordan er rammerne for puljen blevet fastsat:

   a. Af menighedsrådene på budgetsamrådet med stemmeflertal (simpelt flertal) blandt de fremmødte menighedsrådsrepræsentanter? Dog under forudsætning af, at mindst halvdelen af menighedsrådsrepræsentanterne var til stede.
   b. Anden praksis – beskriv

6. Har menighedsråd ved budgetsamrådet, som ikke deltager i puljesamarbejdet, været med til at tage stilling til puljens størrelse?

7. Er der udført tilsyn i relation til de opgaver, der er flyttet til provstiudvalget?

   a. Hvis ja: hvem har udført tilsynet?
   b. Hvis ja: er der i den forbindelse indgået en lokal aftale om tilsyn eller har stiftet udarbejdet en rotationsordning?

8. Hvordan igangsattes samarbejdet omkring puljerne:

   a. Der var enighed mellem menighedsråd og provstiudvalg om at deltage i samarbejdet.
   b. Provstiudvalget blev forpligtet til at indgå i samarbejdet uden at ønske det.

9. Giver forsøgsvilkårene bedre eller dårligere mulighed for at prioritere midlerne bedst muligt til de projekter, som understøtter provstiets målsætninger og i givet fald hvorfor/hvordan?

10. Vi vil gerne vide, om denne model er økonomisk rentabel. Med dette menes, om den er mindre omkostningstung, end den tidligere model var før forsøgslovgivningen trådte i gang. Hvad mener du er

væsentligt at vurdere på, når vi skal vurdere om denne model er økonomisk rentabel?

11. I hvilken grad vurderer du, at denne model er mere eller mindre rentabel, end de tidligere lovmæssige rammer gav mulighed for og hvorfor?

12. Under forsøgslovgivningen har det været muligt at menighedsrådene har kunnet lægge puljer op i provstikassen uanset om provstiet har ment, at det var en god ide. Hvordan har denne ordning fungeret?

13. Mener du, at det på denne måde skal være frivilligt for menighedsrådene at lægge puljer op i provstikassen og hvorfor/hvorfor ikke?

14. Hvad mener du vil være den ideelle måde at tilrettelægge dette enigheds-/frivillighedsaspekt af samarbejde mellem menighedsråd og provstiudvalg og hvorfor?

15. Det afslutter mine spørgsmål. Inden vi afslutter vil jeg dog gerne høre, om der skulle være noget, du har at tilføje, eller om du synes, vi har været godt omkring?

Forsøgsramme 2 – Ændret organisering af samarbejder som selvstændig juridisk enhed - bevillingssamarbejde

Først vil jeg som sagt gerne spørge ind til den praksis I havde, før forsøget gik i gang.

1) Havde i inden forsøget gik i gang i 2018 kørende samarbejder, hvor flere menighedsråd bidrog med økonomi?

2) Kan du beskrive jeres praksis i disse samarbejder omkring aflæggelse af budget og regnskab inden indtrædelsen i forsøget?

   a. Havde i adgang til at aflægge budget og regnskab i økonomiportalen inden I kom under forsøgslovgivningen?

3) Hvilke samarbejder har i etableret efter indtrædelse i forsøget?

4) Er det menighedsrådene, der afsætter midlerne til det eller de etablerede samarbejder under forsøgslovgivningen?

5) Fastholder menighedsrådene det overordnede ansvar for prioriteringen af midler til samarbejdet?

6) Er der flere menighedsråd, som bevilger midler til samarbejdet?

   a. Hvis ja, afholdes der så et eller flere koordinerende møder mellem menighedsrådene, hvor økonomien fastlægges?

7) Udarbejder samarbejdet budget, kvartalsrapporter og årsregnskab parallelt med menighedsrådene?

8) Oplever du, at jeres menighedsråd stadig har kontrol med midlerne, som er lagt ud i samarbejdet - har I de samme, bedre eller dårligere muligheder for styre, hvad midlerne bliver brugt til, når du sammenligner med før forsøget?

   a. Hvis bedre eller dårligere: Kan du forklare, hvordan det kan være?
   b. Hvis bedre: hvad giver det jer af muligheder?
   c. Hvis dårligere: hvad betyder det for jer?

9) I hvilken grad vurderer du, at det selvstændige budget og regnskab i økonomiportalen giver bedre indsigt i og gennemsigtighed af, hvad der foregår i samarbejdet?

10) Hvad kan eventuelt styrke jeres indsigt i og gennemsigtigheden af, hvad der foregår i samarbejdet?

11) Vurderer du, at forsøgslovgivningen har lettet eller besværliggjort dit menighedsråds og eventuelle andre menighedsråds administrative arbejdsvilkår?

12) Kan du sætte ord på, hvordan det er blevet lettere/mere besværligt og hvorfor?

13) Vurderer du, at forsøgslovgivningen har lettet eller besværliggjort samarbejdets administrative arbejdsvilkår?

14) Kan du sætte ord på, hvordan det er blevet lettere/mere besværligt og hvorfor?

15) Når du ser overordnet på den forsøgte model, fungerer den så hensigtsmæssigt eller mindre hensigtsmæssigt?

16) Hvilke elementer i modellen er særligt afgørende for hensigtsmæssigheden af modellen?

17) Er der noget, som vil kunne sikre en endnu mere hensigtsmæssig model?

18) Det afslutter mine spørgsmål. Inden vi afslutter vil jeg dog gerne høre, om der skulle være noget, du har at tilføje, eller om du synes, vi har været godt omkring?

Forsøgsramme 3 – Ændret organisering af samarbejder som selvstændig juridisk enhed - budgetsamrådsmodellen

Først vil jeg som sagt gerne spørge ind til den praksis I havde, før forsøget gik i gang.

1) Havde i kørende samarbejder på de samme områder, som I har i dag, før i kom under forsøgslovgivningen?

2) Kan du beskrive jeres praksis omkring aflæggelse af budget og regnskab i eksisterende samarbejder inden indtrædelsen i forsøget?
    a. Havde I i disse samarbejder adgang til at aflægge budget og regnskab i økonomiportalen inden I kom under forsøgslovgivningen?

3) Er beløb afsat til samarbejdet vedtaget af menighedsrådene på budgetsamrådet ved stemmeflertal (simpelt flertal) blandt de fremmødte menighedsrådsrepræsentanter?
    a. Hvis nej: hvordan er det så foregået og hvorfor?

4) Har der altid ved vedtagelse været mindst halvdelen af menighedsrådsrepræsentanterne til stede?
    a. Hvis nej: hvad har situationen være og hvorfor har man valgt at vedtage under disse forhold?

5) Fungerer samarbejdet som en selvstændig juridiske enhed med:
    a. eget cvr-nummer?
    b. eget momsregnskab?
    c. egen arbejdsgiver i FLØS?
    d. Adgang til at udarbejde budget og regnskab i økonomiportalen?

6) Fastholder menighedsrådene det overordnede ansvar for prioriteringen af midler til samarbejdet?

7) Udarbejder samarbejdet budget, kvartalsrapporter og årsregnskab parallelt med menighedsrådene?

8) Gøres budgetter, kvartalsrapporter og årsregnskaber tilgængelige for de deltagende menighedsråd løbende, så de på næste budgetsamråd kan træffe en velunderbygget beslutning om samarbejdets økonomi – herunder om samarbejdet skal bruge af opsparede midler?

9) Hvem står for samarbejdet i sin helhed? Hvilke aktører?

10) Er der penge fra flere steder i samarbejdet (fx kommunen) og hvordan foregår regnskabsaflæggelsen i så fald?

11) Hvem har ansvaret for prioriteringen af midler i samarbejdet?

12) Hvordan får menighedsrådene indblik i budgetter, kvartalsrapporter og årsregnskaber? Foregår det løbende? Bliver samarbejdet diskuteret på budgetsamrådet?

13) Hvordan foregår beslutningsprocessen omkring midler til samarbejdet?

14) Har det nogen positive eller negative virkninger for jer, at regnskabet for samarbejdet aflægges i Økonomiportalen og i givet fald hvilke?

15) Gør regnskabsaflæggelsen i Økonomiportalen det muligt for provstiudvalget at lave sammenstillinger på tværs?

16) Laver provstiudvalget sammenstillinger på tværs og hvilken gavn giver det i så fald?

17) Er der med forsøget blevet mere enkle rammer for økonomistyring i menighedsrådet?

18) Er udbetaling af ligningsmidler sket direkte fra provstiudvalget til samarbejdet?

19) Letter dette menighedsrådets administrative arbejdsvilkår?

20) Hvordan?

21) Når du ser overordnet på den forsøgte model, fungerer den så hensigtsmæssigt eller mindre hensigtsmæssigt?

22) Hvilke elementer i modellen er særligt afgørende for hensigtsmæssigheden af modellen?

23) Er der noget, som vil kunne sikre en endnu mere hensigtsmæssig model?

24) Det afslutter mine spørgsmål. Inden vi afslutter vil jeg dog gerne høre, om der skulle være noget, du har at tilføje, eller om du synes, vi har været godt omkring?

Forsøgsramme 5 – Samarbejde mellem menighedsråd, hvor hele eller dele af bygnings-administrationen og –vedligeholdelsen, ansvaret herfor (kompetencen) og finansieringen heraf placeres i provstiudvalget

1) Havde I praksis for, inden I kom under forsøgslovgivningen, at provstiudvalget overtog nogen opgaver vedrørende bygningsadministration og bygningsvedligeholdelse?
    a) Hvis ja: kan du beskrive de opgaver, som provstiet havde overtaget og årsagerne til dette?

2) Hvilken praksis har I nu vedrørende bygningsadministration og bygningsvedligeholdelse?

   a. Hvilke dele af bygningsadministrationen, bygningsvedligeholdelsen, ansvaret herfor og finansieringen er flyttet til provstiudvalget?

   b. Er der foretaget tilsyn fra et andet provstiudvalg vedrørende de opgaver, som er flyttet til provstiudvalget?

      i. (Hvis ja): Hvordan har denne tilsynsordning fungeret?
      ii. (Hvis nej): Hvordan kan det være?

3) Er menighedsrådets arbejdsbyrde blevet lettet? Hvordan?
   a. (Hvis nej): Hvorfor ikke?

4) Har dette frigjort ressourcer til andre opgaver? Hvilke?
   a. (Hvis nej): Hvorfor ikke?

5) Er der ifølge din vurdering opnået mere fleksible rammer for menighedsrådets opgaveløsning igennem forsøgets ændrede rammer for arbejdet?

   a. Hvis ja: hvad er det især, der bidrager til den øgede fleksibilitet?

   b. Hvis ja: hvad sætter det menighedsrådet i stand til?

   c. Hvis ja: hvad var barriererne for fleksibilitet før?

   d. Hvis nej: hvad er det i forsøgslovgivningen, der forhindrer fleksibel opgaveløsning for menighedsrådet?

   e. Hvis nej: hvad kunne I ønske jer anderledes, eller hvordan kunne dette løses?

6) Oplever du, at forsøget **har bidraget** til at menighedsrådene kan organisere sig individuelt med den rigtige balance mellem kirkelige og administrative opgaver?

   a. Hvis ja: hvad betyder det for jer som menighedsråd?

   b. Hvis ja: hvad kan I nu, som I ikke kunne før?

   c. Hvis ja: hvad var barriererne for at finde denne balance før forsøgslovgivningen?

   d. Hvis nej: hvad er det i forsøgslovgivningen, som forhindrer, at I kan opnå den rigtige balance mellem kirkelige og administrative opgaver i menighedsrådets arbejde?

   e. Hvis nej: hvad kunne I ønske jer anderledes, eller hvordan kunne dette løses?

7) Når du ser overordnet på den forsøgte model, fungerer den så hensigtsmæssigt eller mindre hensigtsmæssigt?

8) Hvilke elementer i modellen er særligt afgørende for hensigtsmæssigheden af modellen?

9) Er der noget, som vil kunne sikre en endnu mere hensigtsmæssig model?

10) Har forsøget med at placere opgaver vedr. bygningsadministrationen og –vedligeholdelsen, ansvaret herfor (kompetence) og finansieringen i provstiudvalget nogle positive eller negative økonomiske følger?

   a. Mindskes eller øges det administrative arbejde i projekterne?

   b. Bliver løsningen af arbejdsopgaverne billigere eller dyrere?

   c. Er der stordriftsfordele ved denne løsning?

   d. Andet? Beskriv.

11) Det afslutter mine spørgsmål. Inden vi afslutter interviewet, vil jeg dog gerne høre, om der skulle være noget, du har at tilføje, eller om du synes, vi har været godt omkring?

Forsøgsramme 6 – Placering af visse eller alle administrative opgaver, ansvaret herfor (kompetencen) og finansiering heraf i provstiudvalget

1) Havde I praksis for, inden I kom under forsøgslovgivningen, at provstiudvalget havde overtaget nogen administrative opgaver vedrørende økonomi, bygningsadministration og bygningsvedligeholdelse eller personaleområdet?

    b) Hvis ja: kan du beskrive de opgaver, som provstiet havde overtaget og årsagerne til dette?

2) Hvilken administrativ praksis har I nu?

    a. Hvilke administrative opgaver (vedr. økonomi, bygningsadministration og –vedligeholdelse eller personaleområdet), ansvaret herfor og finansieringen er flyttet til provstiudvalget?
        i. (hvis hele eller dele af det administrative arbejde er flyttet til provstiudvalg): Hvorfor har I valgt at flytte netop disse administrative opgaver til provstiudvalget?
        ii. (hvis opgaver ikke er flyttet): Hvorfor har I valgt ikke at flytte opgaverne til provstiudvalget, selvom dette fraviger forsøgsbeskrivelsen?

    b. Er der foretaget tilsyn fra et andet provstiudvalg vedrørende de opgaver, som er flyttet til provstiudvalget?
        i. (Hvis ja): Hvordan har denne tilsynsordning fungeret?
        ii. (Hvis nej): Hvordan kan det være?

3) Er menighedsrådets arbejdsbyrde blevet lettet under forsøget? Hvordan?
    a. (Hvis nej): Hvorfor ikke?

4) Har dette frigjort ressourcer til andre opgaver i menighedsrådene? Hvilke?
    a. (Hvis nej): Hvorfor ikke?

5) Er der ifølge din vurdering opnået mere fleksible rammer for menighedsrådets opgaveløsning igennem forsøgets ændrede rammer for arbejdet?

    a. Hvis ja: hvad er det især, der bidrager til den øgede fleksibilitet?

    b. Hvis ja: hvad sætter det menighedsrådet i stand til?

    c. Hvis ja: hvad var barriererne for fleksibilitet før?

    d. Hvis nej: hvad er det i forsøgslovgivningen, der forhindrer fleksibel opgaveløsning for menighedsrådet?

    e. Hvis nej: hvad kunne I ønske jer anderledes, eller hvordan kunne dette løses?

6) Oplever du, at I som menighedsråd under forsøgslovgivningen har mulighed for at organisere jer med den rigtige balance mellem kirkelige og administrative opgaver?

    a. Hvis ja: hvad betyder det for jer som menighedsråd?

    b. Hvis ja: hvad kan I nu, som I ikke kunne før?

    c. Hvis ja: hvad var barriererne for at finde denne balance før forsøgslovgivningen?

    d. Hvis nej: hvad er det i forsøgslovgivningen, som forhindrer, at I kan opnå den rigtige balance mellem kirkelige og administrative opgaver i menighedsrådets arbejde?

    e. Hvis nej: hvad kunne I ønske jer anderledes, eller hvordan kunne dette løses?

7) Når du ser overordnet på den forsøgte model, fungerer den så hensigtsmæssigt eller mindre hensigtsmæssigt?

8) Hvilke elementer i modellen er særligt afgørende for hensigtsmæssigheden af modellen?

9) Er der noget, som vil kunne sikre en endnu mere hensigtsmæssig model?

10) Har forsøget med at placere alle eller nogle administrative opgaver, ansvaret herfor (kompetencen) og finansieringen i provstiudvalget medført nogle positive eller negative økonomiske følger?

    a. Mindskes eller øges det administrative arbejde i projekterne?

    b. Bliver løsningen af arbejdsopgaverne billigere eller dyrere?

    c. Er der stordriftsfordele ved denne løsning?

    d. Andet? Beskriv.

11) Det afslutter mine spørgsmål. Inden vi afslutter interviewet, vil jeg dog gerne høre, om der skulle være noget, du har at tilføje, eller om du synes, vi har været godt omkring?

Forsøgsramme 7 – Ny organisering af menighedsrådets arbejde – fra roller til ansvar og opgaver

Først vil jeg som sagt gerne spørge ind til den praksis I havde, *før* forsøget gik i gang.

    a. Hvor mange personer sad i jeres menighedsråd inden forsøget gik i gang?

b. Vil du sige ja eller nej til om følgende funktioner fandtes i jeres organisering af menighedsrådet inden forsøget gik i gang:

Funktion	**Ja**	**Nej**	**Forklaring på eventuelt nej**
Formand			
Næstformand			
Sekretær			
Kasserer			
Kontaktperson			
Kirke- og kirkegårdsudvalg – dog kan dette undlades, hvis der kun er fem medlemmer i menighedsrådet.			
Præstegårdsudvalg – kun hvis flere menighedsråd i et pastorat			

1) Hvilken af følgende modeller har I anvendt?:
    a. Bestyrelsesmodel med professionel forvaltning (forsøgsramme 7a)
    b. Bestyrelsesmodel med arbejdende udvalg (forsøgsramme 7b)
    c. Formands-/næstformandsmodel (forsøgsramme 7c)

1a) (Afdækning til eget brug): Kan du beskrive, hvordan det har fungeret hos jer?

2) (7a) Er der en professionel administrativ ledelse/forvaltning nedsat eller ansat, som gennemfører menighedsrådets beslutninger?

    a. Hvis nej: Hvordan har I så valgt at organisere arbejdet og hvorfor?

3) (7a) Er der fortsat en formand og en næstformand?

   a. Hvis nej: Hvordan har I så valgt at organisere jer og hvorfor?

4) (7a) Refererer den administrative ledelse til formanden for menighedsrådet?
   a. Hvis nej: Hvordan har I så valgt at organisere jer og hvorfor?

5) (7b) Anvendes der arbejdende udvalg til at tage ansvaret for/udføre opgaverne?
   a. Hvis nej: Hvordan har I så valgt at organisere jer og hvorfor?

6) (7b) Er det det samlede menighedsråd, der fastsætter budgetrammen og aflægger regnskab for udvalgene?
   a. Hvis nej: Hvordan har I så valgt at organisere jer og hvorfor?

7) (7c) Varetager formand og næstformand de opgaver, som før var reguleret af roller og funktioner?
   a. Hvis nej: Hvordan har I så valgt at organisere jer og hvorfor?

8) I hvilken grad oplever du, at denne nye organisatoriske model sikrer, at man som menighedsrådsmedlem kan arbejde med de opgaver, som man interesserer sig for?

9) I hvilken grad sikrer dette fastholdelsen og rekrutteringen af medlemmer til menighedsrådet?

10) Oplever du, at den nye model har givet mere fleksible vilkår for den interne organisering af menighedsrådet?

11) Hvad er det især, der gør den nye model mere fleksibel?

12) Er det din oplevelse, at dit menighedsråd under forsøgsrammen har haft større frihed til at organisere sig, så måden at arbejde på passer med den praktiske virkelighed I står i?

13) Hvis ja: Kan du beskrive, hvad det er, der især har givet denne frihed?

14) Hvis nej: Hvad er det for nogle behov, som ikke mødes og hvordan kan de eventuelt imødekommes?

(7a):

15) I hvilken grad oplever du, at de mange enkeltmandsposter i menighedsrådet før indtrædelsen i forsøget skyggede for, at menighedsrådet traf politiske beslutninger, som gennemførtes af medarbejderne?

16) Oplever du, at den nye organisering under forsøgsordningen forbedrer dette?

(7b):

17) Er der med den nye organisering under forsøgsrammen skabt muligheder som ikke eksisterede før for, at menighedsmedlemmer kan blive medlem af de udvalg, som de finder mest interessante og kan friholdes for specifikke opgaver, som de ikke finder interessante?

18) Har arbejdet under forsøgsrammens nye organisering skabt mulighed for, at det ikke er en enkelt kontaktperson, der sidder med en opgave, men et udvalg, som hjælpes om at løse en opgave?

(7c):

19) Medfører frisættelsen af roller og funktionsområder, at det er lettere at løfte ansvaret og øge kvaliteten af menighedsrådets opgaver?

(7a, 7b, 7c):

20) Når du ser overordnet på den forsøgte model, fungerer den så hensigtsmæssigt eller mindre hensigtsmæssigt?

21) Hvilke elementer i modellen er særligt afgørende for om modellen fungerer?

22) Er der noget, som vil kunne sikre en endnu mere hensigtsmæssig model?

23) Kan du se nogen forskel i, om folk har lyst til at gå ind i menighedsrådet med den nye model?

24) Har folk også lyst til at blive, når de først er kommet ind, tror du?

25) Kan modellen efter din mening justeres, så den i højere grad understøtter fastholdelse og rekruttering af menighedsrådsmedlemmer?

26) Kan man efter din mening gøre det lettere for menighedsrådene at organisere deres opgaver individuelt, så de kan opnå den rigtige balance mellem kirkelige og administrative opgaver – og i givet fald hvordan?

27) Det afslutter mine spørgsmål. Inden vi afslutter vil jeg dog gerne høre, om der skulle være noget, du har at tilføje, eller om du synes, vi har været godt omkring?